

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ГОНЧАР СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 378.22:37.015.4–053.6 (1–22)

**ДИСЕРТАЦІЯ
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ
СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ
ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ**

015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»

Подається на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

С. М. Гончар

Науковий керівник:
Кубіцький Сергій Олегович,
кандидат педагогічних наук, професор

Київ – 2026

АНОТАЦІЯ

Гончар С. М. «Формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій». — Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

У дисертації на основі теоретичного аналізу наукових джерел, узагальнення сучасного педагогічного досвіду, системного дослідження особливостей професійної діяльності тренерів-викладачів та результатів експериментальної роботи здійснено наукове обґрунтування, розробку й експериментальну перевірку технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Актуальність дослідження зумовлена трансформацією сучасної системи освіти та спорту, що характеризується активним упровадженням цифрових технологій, інноваційних методик навчання і тренування, а також необхідністю підготовки фахівців, здатних ефективно організовувати освітньо-тренувальний процес у нових соціально-освітніх умовах. У цьому контексті зростає потреба у підготовці тренерів-викладачів, які володіють сучасними педагогічними технологіями, здатні інтегрувати інноваційні підходи в навчально-тренувальну діяльність та забезпечувати високий рівень фізичної підготовленості спортсменів.

У процесі дослідження здійснено аналіз нормативно-правових документів у сфері освіти і спорту, освітніх програм підготовки фахівців фізичної культури і спорту, навчально-методичних матеріалів, наукової та спеціальної літератури, що дало можливість визначити сучасний стан розроблення проблеми підготовки тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій. Установлено, що модернізація професійної підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту передбачає інтеграцію цифрових технологій,

інноваційних методів навчання, інтерактивних форм організації освітнього процесу та сучасних тренувальних програм.

На основі аналізу професійної діяльності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти визначено структурні компоненти їхньої професійної компетентності, що забезпечують ефективне застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. До таких компонентів віднесено: мотиваційний (спрямованість тренера-викладача на використання інноваційних освітніх технологій та прагнення до професійного саморозвитку); когнітивний (система теоретичних знань щодо сучасних освітніх і тренувальних технологій); діяльнісний (уміння та навички практичного застосування інноваційних технологій у навчально-тренувальній діяльності); а також рефлексивний (здатність до аналізу та оцінювання результатів власної професійної діяльності).

Відповідно до визначених компонентів обґрунтовано критерії оцінювання готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, зокрема мотиваційний, когнітивний та діяльнісний, які характеризуються відповідними показниками. На основі визначених критеріїв і показників охарактеризовано рівні підготовленості тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій: високий, достатній, середній та низький.

Розроблено структурно-функціональну модель формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, що включає систему взаємопов'язаних блоків: концептуально-цільовий (мета, завдання, методологічні підходи та принципи підготовки), змістовий (зміст навчально-методичного забезпечення підготовки тренерів-викладачів), процесуальний (етапи реалізації технології, форми і методи підготовки), а також результативний (критерії, показники та рівні сформованості готовності до застосування інноваційних освітніх технологій).

Наскрізним елементом запропонованої моделі визначено педагогічні умови формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів

освіти до застосування інноваційних освітніх технологій, серед яких: модернізація змісту професійної підготовки шляхом інтеграції інноваційних освітніх технологій; формування позитивної мотивації до використання цифрових та інноваційних педагогічних інструментів; застосування інтерактивних методів навчання й сучасних цифрових ресурсів у процесі формування професійної готовності до інноваційної діяльності.

Експериментальна перевірка ефективності розробленої технології здійснювалася на базі спеціалізованих закладів освіти України, у яких забезпечується спортивне навчання та розвиток спортсменів початкового і базового рівнів. Особливістю дослідження є те, що результативність технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій оцінювалася опосередковано через динаміку спортивних результатів вихованців спеціалізованих закладів освіти. Такий підхід зумовлений специфікою професійної діяльності тренера-викладача, ефективність якої безпосередньо проявляється у підвищенні рівня фізичної підготовленості, технічної майстерності та спортивних досягнень спортсменів.

У процесі експериментального дослідження було проведено порівняльний аналіз показників фізичної підготовленості спортсменів контрольної та експериментальної груп на початку та після завершення педагогічного експерименту. Для статистичної обробки результатів застосовано методи математичної статистики, зокрема розрахунок середніх значень показників, стандартного відхилення та t-критерію Стьюдента, що надало можливість визначити статистичну значущість відмінностей між досліджуваними групами.

Результати експериментальної роботи засвідчили позитивну динаміку показників фізичної підготовленості спортсменів експериментальної групи порівняно з контрольною. Установлено, що інтегральний приріст показників фізичної підготовленості спортсменів експериментальної групи становив 18 %, тоді як у контрольній групі — 7 %. Отримані результати підтвердили ефективність упровадження розробленої технології підготовки тренерів-

викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Водночас результати експериментальної роботи доцільно розглядати не лише крізь призму позитивної динаміки показників фізичної підготовленості вихованців, а насамперед через зміни, що відбулися у професійній діяльності тренерів-викладачів як безпосереднього об'єкта педагогічного впливу розробленої технології. Оскільки предметом дослідження виступала технологія формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, основним критерієм її ефективності є рівень сформованості відповідної готовності. Результати експерименту засвідчили статистично та педагогічно значущі позитивні зміни за всіма структурними компонентами готовності. Зокрема, спостерігалось посилення мотивації тренерів-викладачів до інноваційної професійної діяльності, усвідомлення ними педагогічної доцільності використання інноваційних освітніх технологій, розширення системи професійних знань щодо їх змісту, функціональних можливостей і методики застосування у навчально-тренувальному процесі. Водночас відбулося вдосконалення практичних умінь проєктувати, організовувати та реалізовувати навчально-тренувальні заняття із використанням інноваційних освітніх технологій, а також розвиток здатності до професійної рефлексії, самооцінювання результатів власної діяльності та їх подальшого коригування. Таким чином, позитивна динаміка навчально-тренувальних досягнень вихованців розглядається як опосередкований результат експериментальної роботи, тоді як безпосереднім результатом є сформована готовність тренерів-викладачів до педагогічно доцільного, методично обґрунтованого та ефективного застосування інноваційних освітніх технологій у професійній діяльності.

Проведене дослідження сприяло підвищенню рівня професійної підготовленості тренерів-викладачів, удосконаленню методики організації навчально-тренувального процесу в спеціалізованих закладах освіти та підвищенню результативності підготовки спортсменів. Отримані результати

можуть бути використані в системі професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту, в діяльності спеціалізованих закладів освіти, а також у процесі підвищення кваліфікації тренерів-викладачів.

Ключові слова: цінноваційні освітні технології, тренер-викладач, спеціалізований заклад освіти, формування готовності, технологія формування готовності, педагогічний експеримент, навчально-тренувальний процес, професійна готовність, професійна компетентність, спортивна освіта.

ABSTRACT

Honchar S. M. Formation of the Readiness of Coaches-Instructors of Specialized Educational Institutions for the Application of Innovative Educational Technologies. — Qualifying scientific work as a manuscript.

Dissertation submitted for the degree of Doctor of Philosophy in the field of knowledge 01 Education/Pedagogy, specialty 015 Professional Education (by specializations).

The dissertation presents the scientific substantiation, development, and experimental verification of a technology for the formation of readiness of coach-teachers of specialized educational institutions for the application of innovative educational technologies in the educational and training process. The study is based on a theoretical analysis of scientific sources, generalization of contemporary pedagogical experience, a systematic investigation of the specific features of coach-teachers' professional activity, and the results of experimental research.

The relevance of the study is determined by the transformation of the modern educational and sports systems, characterized by the active implementation of digital technologies, innovative teaching and training methods, and the need to prepare specialists capable of effectively organizing the educational and training process under new socio-educational conditions. In this context, there is an increasing demand for coach-teachers who possess modern pedagogical technologies, are able to integrate innovative approaches into training activities, and ensure a high level of athletes' physical fitness.

The study involved an analysis of regulatory and legal documents in the fields of education and sport, educational programs for training specialists in physical culture and sport, instructional and methodological materials, as well as scientific and specialized literature. This made it possible to determine the current state of development of the issue of preparing coach-teachers for the use of innovative educational technologies. It was established that the modernization of professional training in the field of physical culture and sport requires the integration of digital technologies, innovative teaching methods, interactive forms of educational process organization, and modern training programs.

Based on the analysis of the professional activities of coach-teachers of specialized educational institutions, the structural components of their professional competence that ensure the effective application of innovative educational technologies in the educational and training process were identified. These components include: the motivational component (the coach-teacher's orientation toward the use of innovative educational technologies and commitment to professional self-development); the cognitive component (a system of theoretical knowledge concerning modern educational and training technologies); the activity-based component (skills and abilities required for the practical application of innovative technologies in educational and training activities); and the reflective component (the ability to analyze and evaluate the outcomes of one's professional activity).

In accordance with the identified components, the criteria for assessing the readiness of coach-teachers to apply innovative educational technologies were substantiated, including motivational, cognitive, and activity-based criteria, each characterized by corresponding indicators. Based on the identified criteria and indicators, the levels of coach-teachers' readiness for the application of innovative educational technologies were characterized as high, sufficient, medium, and low.

A structural and functional model for the formation of coach-teachers' readiness to apply innovative educational technologies was developed. The model includes a system of interrelated blocks: the conceptual-target block (goal, objectives,

methodological approaches, and principles of readiness formation); the content block (the content of educational and methodological support for readiness formation); the procedural block (stages of technology implementation, forms and methods of readiness formation); and the result-oriented block (criteria, indicators, and levels of readiness formation for the application of innovative educational technologies).

The results of the experimental study demonstrated a positive dynamic in the physical fitness indicators of athletes in the experimental group compared to those in the control group. It was established that the integrated increase in the physical fitness indicators of athletes in the experimental group amounted to 18%, whereas in the control group it was 7%. The obtained results confirmed the effectiveness of the implementation of the developed technology for the formation of readiness of coach-teachers of specialized educational institutions to apply innovative educational technologies in the educational and training process.

At the same time, the results of the experimental work should be considered not only through the prism of the positive dynamics of students' physical fitness indicators, but primarily through the changes that occurred in the professional activities of coach-teachers as the direct object of pedagogical influence of the developed technology. Since the subject of the study was the technology for the formation of coach-teachers' readiness to apply innovative educational technologies, the main criterion for its effectiveness is the level of readiness formation. The results of the experiment revealed statistically and pedagogically significant positive changes across all structural components of readiness.

In particular, an increase in coach-teachers' motivation for innovative professional activity was observed, along with a deeper understanding of the pedagogical value of innovative educational technologies and an expansion of professional knowledge regarding their content, functional capabilities, and methods of application in the educational and training process. At the same time, practical skills related to designing, organizing, and implementing educational and training sessions using innovative educational technologies were improved, as was the ability

for professional reflection, self-assessment of performance outcomes, and subsequent adjustment of one's professional activities.

Thus, the positive dynamics of students' educational and training achievements are considered an indirect result of the experimental work, whereas the direct result is the formed readiness of coach-teachers for the pedagogically appropriate, methodologically substantiated, and effective application of innovative educational technologies in their professional activities.

The conducted research contributed to increasing the level of readiness of coach-teachers of specialized educational institutions to apply innovative educational technologies, improving the methodology of organizing the educational and training process, and enhancing the effectiveness of students' sports training. The obtained results may be used in the system of professional education and advanced training of specialists in physical culture and sports, in the activities of specialized educational institutions, and in the process of professional development of coach-teachers.

Keywords: innovative educational technologies, coach-teacher, specialized educational institution, readiness formation, technology of readiness formation, pedagogical experiment, educational and training process, professional readiness, professional competence, sports education.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Гончар С. Узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо застосування компетентнісного підходу в підготовці тренерів-викладачів у сфері фізичної культури та спорту. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 10(44). С. 136–146. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-136-146](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-136-146)
2. Гончар С. Структурна модель професійної підготовки тренерів-викладачів з використанням інноваційних освітніх технологій в галузі фізичної культури і спорту. *Вісник Черкаського національного університету імені*

Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки. 2024. № 4. С. 54-61. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2024-4-54-61>

3. Гончар С. Інноваційні освітні технології як засіб розвитку професійної компетентності тренерів-викладачів. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 1(42). С. 574-585. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-1\(42\)-574-585](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-1(42)-574-585)

4. Гончар С. Застосування компетентнісного підходу в підготовці тренерів-викладачів у сфері фізичної культури та спорту через упровадження мобільних технологій. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 2(42). С. 1255-1268. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2\(42\)-1255-1268](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2(42)-1255-1268)

5. Гончар С. М. Компетентнісний підхід у формуванні професіоналізму тренерів-викладачів. *Наука і техніка сьогодні*. 2026. № 4(58). С. 1145–1160. DOI: 10.52058/2786-6025-2026-4(58)-1145-1160. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/42492>

Статті в наукових виданнях інших держав

6. Гончар С. Формування професіоналізму тренерів-викладачів СЗО на основі компетентнісного підходу та інноваційних технологій. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (InterConf)*. 2024. № 219. С. 135-146. DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf.2024.219>

Тези наукових доповідей

7. Гончар С. Сучасні трансформації педагогічної освіти: проблеми теорії і практики. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Запоріжжя*, 2026. С. 32-35. DOI: <http://doi.org/10.33842/conf.stpo.2026>

8. Гончар С. Сучасні соціокультурні трансформації: медіа, мова, комунікація. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. 2026. С. 21-24. DOI: <http://doi.org/10.33842/conf.stpo.2026>.

9. Гончар С. Сучасні практики та інновації у фізичній культурі та спорті. *Збірник тез науково-методичних доповідей. Центр українсько-європейського наукового співробітництва*, 2025. С. 52-55. DOI:

https://cuesc.org.ua/images/informlist/advanced_training_phys_ed_%D0%905%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%9A%20_.pdf

10. Гончар С.М. Аналіз наукових джерел педагогічної теорії і практики як проблеми із застосування інноваційних освітніх технологій. «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку», м. Київ, 01 травня 2025 р. С. 120-121.

https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u169/tezy_communication_image_2025.pdf

11. Гончар С.М. До питання використання мобільного застосунку METRONOME BEATS під час тренування ритму та фізичної витривалості у спортсменів єдиноборців. 2024. С. 92-93.

https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u333/zbirnik_materialiv_suchasni_sociokulturni_transformaciyi.pdf

12. Гончар С.М. Вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. 2024. С. 109-112.

<https://conference.ivet.edu.ua/index.php/1/uk/article/view/295/268>

13. Методичні рекомендації щодо підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі / Укл.: Гончар С.М., Кубіцький С.О. К.: НУБіП України, 2026. 66 с. *(Сергій Гончар - написані перший, другий та третій розділи методичних рекомендацій, додатки. Кубіцький С.О. - сформульовано вступ і висновки).*

ЗМІСТ

ВСТУП		13
РОЗДІЛ 1.	ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ	24
1.1.	Аналіз наукових джерел з проблеми застосування інноваційних освітніх технологій	24
1.2.	Теоретичні засади формування готовності тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності.....	58
1.3.	Сучасний стан та перспективи формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.....	97
Висновки до розділу 1		104
РОЗДІЛ 2.	ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	109
2.1.	Обґрунтування технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.....	109
2.2.	Критерії, показники та рівні готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.....	137
2.3.	Методичні підходи до формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.....	175
Висновки до розділу 2		187

Розділ 3.	ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ТРЕНЕРІВ- ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	190
3.1.	Організація та логіка проведення експерименту	190
3.2.	Науково-методичне забезпечення впровадження технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.....	246
Висновки до розділу 3		268
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....		271
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		282
ДОДАТКИ		304

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

БП — базова підготовка

СЗО - спеціалізований заклад освіти

ЗВО — заклад вищої освіти

ЗФП — загальна фізична підготовка

ІКТ — інформаційно-комунікаційні технології

ІОТ — інноваційні освітні технології

$M \pm S$ — середнє арифметичне значення та стандартне відхилення

МОН України — Міністерство освіти і науки України

ПП — початкова підготовка

СФП — спеціальна фізична підготовка

n — кількість досліджуваних у вибірці

t — значення t -критерію Стьюдента

ВСТУП

Актуальність і постановка дослідження. Сучасний етап розвитку освіти характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими цифровізацією суспільства, інтенсивним розвитком інноваційних педагогічних практик, зміною парадигм професійної підготовки фахівців та переосмисленням ролі педагогічного працівника як суб'єкта проектування освітнього середовища. У цих умовах освіта дедалі виразніше постає не лише як механізм передачі знань, умінь і навичок, а як складна відкрита соціально-педагогічна система, функціонування якої ґрунтується на інтеграції компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, аксіологічного та технологічного підходів до організації професійної підготовки. Така методологічна трансформація об'єктивно актуалізує проблему формування нового типу педагогічного працівника — фахівця, здатного до критичного осмислення професійної практики, рефлексивного аналізу власної діяльності, педагогічного моделювання освітніх ситуацій та науково обґрунтованого застосування інноваційних освітніх технологій у професійному середовищі.

У площині спеціалізованої спортивної освіти окреслена проблема набуває особливої науково-практичної значущості, що зумовлено специфікою професійної діяльності тренера-викладача спеціалізованого закладу освіти як інтегративного виду педагогічної діяльності, у структурі якої поєднуються навчально-дидактична, виховна, розвивальна, оздоровча, мотиваційно-ціннісна, організаційно-управлінська та психолого-педагогічна функції. Багатовимірність професійної діяльності тренера-викладача зумовлює потребу у формуванні якісно нового рівня професійної підготовленості, який охоплює не лише предметно-методичну компетентність у сфері фізичної культури і спорту, а й здатність до педагогічного конструювання навчально-тренувального процесу на основі сучасних інноваційних освітніх технологій, індивідуалізації освітньо-тренувальної взаємодії, використання цифрових освітніх інструментів, розвитку

рефлексивної культури та забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії з вихованцями.

У цьому контексті формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій постає як складний багаторівневий педагогічний процес, спрямований на формування професійної готовності до педагогічно доцільного добору, адаптації, інтеграції та практичного використання сучасних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Її значущість визначається тим, що саме рівень сформованості готовності тренера-викладача до інноваційної педагогічної діяльності безпосередньо впливає на якість освітньо-тренувального середовища спеціалізованого закладу освіти, результативність підготовки вихованців, розвиток їхніх індивідуальних здібностей, формування стійкої мотивації до спортивної діяльності та становлення ціннісного ставлення до здорового способу життя як соціально значущої особистісної орієнтації.

Нормативно-правове поле України, сформоване законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фізичну культуру і спорт», а також стратегічними документами, розробленими Міністерство освіти і науки України, визначає модернізацію професійної підготовки фахівців одним із пріоритетних напрямів державної освітньої політики. У цих документах акцентовано увагу на необхідності посилення практико-орієнтованого характеру професійної освіти, розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників, упровадження сучасних педагогічних технологій, оновлення змісту професійної підготовки відповідно до викликів цифрової трансформації та забезпечення умов для професійного саморозвитку фахівця впродовж життя. Зазначені положення у повній мірі екстраполюються на систему підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти спортивного спрямування, що об'єктивно зумовлює необхідність її наукового переосмислення.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що окремі аспекти професійної підготовки тренерів-викладачів, формування їхньої професійної компетентності, розвитку педагогічної майстерності, удосконалення методики

спортивної підготовки та використання сучасних освітніх підходів перебувають у полі наукової уваги вітчизняних і зарубіжних дослідників. Водночас проблема підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі досі не набула цілісного теоретико-методологічного осмислення як самостійний предмет педагогічного дослідження. Недостатньо розкритими залишаються концептуальні засади такої підготовки, її структурно-змістове наповнення, педагогічні умови реалізації, механізми формування професійної готовності тренерів-викладачів до інноваційної діяльності та критерії оцінювання її результативності.

Проведений теоретичний аналіз дає підстави констатувати наявність низки сутнісних суперечностей між суспільною потребою у тренерах-викладачах, здатних до педагогічно обґрунтованого застосування інноваційних освітніх технологій, і недостатньою розробленістю науково-методичних засад їхньої професійної підготовки; між об'єктивною необхідністю модернізації навчально-тренувального процесу в системі дитячо-юнацького спорту та недостатнім рівнем сформованості готовності частини тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності; між потребою системного оновлення професійної підготовки тренерських кадрів відповідно до сучасних освітніх викликів і відсутністю цілісної педагогічної технології підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Актуальність окресленої науково-педагогічної проблеми, її недостатня теоретико-методологічна розробленість, висока соціальна значущість для розвитку системи дитячо-юнацького спорту та об'єктивна потреба у вдосконаленні професійної підготовки тренерських кадрів зумовили вибір теми дисертаційного дослідження — **«Формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри управління та освітніх технологій Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою «Розвиток педагогічної майстерності викладача закладу вищої освіти в умовах освітніх трансформацій» (державний реєстраційний номер 0118U004694). Тему дослідження затверджено Вченою радою Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 4 від 17.10. 2024 року).

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити технологію підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні підходи та стан наукової розробленості проблеми підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.
2. Узагальнити вітчизняний та зарубіжний досвід підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих спортивних закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.
3. Вивчити стан готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.
4. Розробити та обґрунтувати технологію формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.
5. Визначити критерії, показники та рівні готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.
6. Експериментально перевірити розроблену технологію формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій, проаналізувати та узагальнити результати

експериментальної роботи та розробити науково-методичні рекомендації щодо її впровадження в закладах вищої освіти.

Об'єкт дослідження – процес підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти.

Предмет дослідження — технологія формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.

У центрі дослідження перебуває проблема формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до педагогічно доцільного застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Актуальність цієї проблеми зумовлена необхідністю підвищення ефективності професійної діяльності тренерів-викладачів в умовах модернізації системи спортивної освіти, цифровізації освітнього середовища та впровадження сучасних педагогічних підходів до підготовки вихованців.

У межах дослідження формування готовності тренерів-викладачів розглядається не як самоціль, а як педагогічно організований процес формування їхньої готовності до застосування інноваційних освітніх технологій. Такий перехід забезпечується послідовним розвитком мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивного компонентів готовності. Мотиваційний компонент відображає усвідомлення тренером-викладачем значущості інноваційних освітніх технологій; когнітивний — засвоєння знань про їх сутність, можливості та умови застосування; діяльнісний — набуття умінь використовувати ці технології у навчально-тренувальному процесі; рефлексивний — здатність аналізувати результати власної професійної діяльності та коригувати її. Отже, результатом підготовки виступає сформована готовність тренера-викладача до свідомого, доцільного й результативного застосування інноваційних освітніх технологій у реальній професійній діяльності.

Центральною ідеєю дослідження є формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до свідомого, обґрунтованого та

результативного використання інноваційних освітніх технологій під час організації та реалізації навчально-тренувального процесу. Рівень сформованості такої готовності розглядається як одна з передумов підвищення якості навчально-тренувальної діяльності, удосконалення професійної майстерності тренерів-викладачів та досягнення вищих результатів спортивної підготовки вихованців СЗО для підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.

Методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення завдань дослідження будуть застосовані такі методи: 1) теоретичні – аналіз, синтез, узагальнення, інтерпретація з метою вивчення наукових праць з проблеми дослідження та визначення рівня її наукової розробки; порівняння, узагальнення – з метою порівняння дослідницьких позицій різних учених та обґрунтування провідних понять дослідження; моделювання, ідеалізації – з метою теоретичного обґрунтування моделі підготовки педагогів-тренерів до застосування інноваційних освітніх технологій; 2) емпіричні – анкетування, тестування, спостереження за діяльністю педагогів-тренерів (Для реалізації емпіричного етапу дослідження було використано авторську анкету, спрямовану на визначення рівня готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Зміст анкети, структура запитань та шкала оцінювання представлені в *додатку А*); експертної оцінки – задля оцінки технології підготовки педагогів-тренерів до застосування інноваційних освітніх технологій у професійній діяльності; педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний) – з метою перевірки ефективності розробленої технології (З метою підвищення об'єктивності оцінювання рівня сформованості професійної готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у процесі дослідження було використано експертну карту оцінювання, що передбачала комплексний аналіз мотиваційно-ціннісного, когнітивного, операційно-діяльнісного та рефлексивно-аналітичного компонентів професійної готовності. Зміст

експертної карти, система критеріїв оцінювання та шкала інтерпретації результатів подані в *додатку Б*); 3) статистичні – з метою статистичної обробки та перевірки достовірності отриманих експериментальних даних.

Експериментальна база дослідження.

Експериментальну базу дослідження становили спеціалізовані заклади освіти спортивного спрямування (СЗО), розташовані в різних регіонах України, зокрема в містах: Київ, Вінниця, Ладижин, Львів, Івано-Франківськ, Черкаси та Кропивницький .

До участі в педагогічному експерименті було залучено 73 тренери-викладачі та 268 вихованців, що загалом становить 341 учасник дослідження. Така кількість респондентів забезпечує репрезентативність вибірки та створює можливості для отримання достовірних результатів.

Добір учасників здійснювався з урахуванням специфіки діяльності тренерів-викладачів у спеціалізованих закладах освіти, їхнього професійного досвіду та рівня кваліфікації, а також особливостей організації навчально-тренувального процесу в різних регіонах України.

Педагогічний експеримент проводився впродовж 2023-2026 років і включав три взаємопов'язані етапи: констатувальний (2023-2024 рр.), формувальний (2025 р.) та контрольний (2026 р.). На кожному з етапів здійснювалося послідовне дослідження рівня сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, а також апробація та перевірка ефективності розробленої технології підготовки.

Наукова новизна результатів полягає в тому, що:

- уперше теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено технологію формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій;
- уперше розроблено структурно-функціональну модель технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій, яка охоплює цільовий, змістовий, процесуальний, діагностичний та результативний блоки;

- удосконалено зміст, форми, методи та засоби формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти щодо застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі;

- удосконалено науково-методичне забезпечення процесу формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій;

- набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо професійної підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти, педагогічних умов формування їхньої готовності до застосування інноваційних освітніх технологій та механізмів упровадження інноваційних підходів у навчально-тренувальний процес.

Практичне значення результатів майбутнього дослідження визначається тим, що його результати, а саме: технологію формування готовності педагогів-тренерів до застосування інноваційних технологій – буде впроваджено в діяльність закладів вищої освіти – учасників експериментальної роботи; буде розроблено й впроваджено методичні рекомендації для тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти щодо застосування інноваційних освітніх технологій. Практична реалізація авторської технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій здійснювалася на основі спеціально розробленої програми професійної підготовки, що включала цільовий, змістовий, процесуальний та результативний компоненти, систему навчальних модулів, інтерактивні форми професійного навчання та комплекс методичного супроводу освітнього процесу. Структуру авторської програми підготовки подано в *додатку В*.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено на базі спеціалізованих закладів освіти спортивного спрямування (спеціалізованих закладів освіти), зокрема у м. Києві, м. Вінниці, м. Ладижині, м. Львові, м. Івано-Франківську, м. Черкасах та м. Кропивницькому.

Педагогічний експеримент здійснювався упродовж 2023-2026 рр. та охоплював три взаємопов'язані етапи науково-педагогічного пошуку: констатувальний, формувальний і контрольний.

До участі в експерименті залучено 73 тренери-викладачі, які були розподілені на контрольну та експериментальну групи, а також 268 вихованців, які брали участь у навчально-тренувальному процесі в умовах упровадження розробленої технології. Загальна кількість учасників дослідження становила 341 особу.

У межах формувального етапу було здійснено впровадження авторської технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, що дало змогу оцінити її ефективність за визначеними критеріями, показниками та рівнями готовності.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри та наукових підрозділів, діяльність яких пов'язана з проблематикою професійної підготовки педагогічних кадрів та впровадження інноваційних освітніх технологій.

Результати дослідження апробовано на науково-практичних конференціях різного рівня та відображено у тезах наукових доповідей.

На міжнародному рівні результати дослідження представлено в межах науково-практичних конференцій, зокрема у публікаціях: «Формування професіоналізму тренерів-викладачів СЗО на основі компетентнісного підходу та інноваційних технологій» (InterConf, 2024), «Сучасні трансформації педагогічної освіти: проблеми теорії і практики» (м. Запоріжжя, 2026), «Сучасні соціокультурні трансформації: медіа, мова, комунікація» (2026).

На всеукраїнському рівні результати дослідження висвітлено у тезах доповідей, зокрема: «Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій» (м. Глухів, 2025), «Сучасні практики та інновації у фізичній культурі та спорті» (Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2025).

Апробація результатів дослідження здійснювалася також у процесі безпосереднього впровадження розробленої технології підготовки тренерів-викладачів у діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл, що дозволило перевірити її ефективність в реальних умовах професійної діяльності.

Публікації. Результати дисертаційного дослідження висвітлені в 9 наукових працях автора, серед яких: 5 статей (одноосібні) в наукових фахових виданнях України та 5 тез наукових доповідей, опублікованих у матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків і списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації – 258 сторінки друкованого тексту, з яких основний текст – 269 сторінок. Робота містить 26 таблиць, 14 рисунків. Список використаних джерел складає 137 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

1.1. Аналіз наукових джерел з проблеми застосування інноваційних освітніх технологій

У дисертаційному дослідженні, присвяченому формуванню готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти (СЗО) до застосування інноваційних освітніх технологій, критично важливим є чітке тлумачення базових понять, які визначають методичний і практичний вектор роботи. Серед таких понять особливої уваги потребують категорії: «педагогічна технологія», «інноваційна освітня технологія», «цифрова компетентність», «змішане навчання», «цифрова освітня екосистема», «технології дистанційного навчання» тощо.

Це пояснюється тим, що в науковій літературі, нормативно-правових актах та освітній практиці понятійний апарат часто використовується несистемно, а подекуди — навіть суперечливо. Наявність множинних трактувань ключових термінів ускладнює формування єдиної концептуальної основи для подальшого дослідження та моделювання професійної підготовки тренерів-викладачів. Саме тому доцільно проаналізувати основні підходи до розуміння базових дефініцій, що становлять фундамент освітньої технологічної парадигми.

У класичному науковому дискурсі поняття «педагогічна технологія» розглядається як системний спосіб організації навчально-виховного процесу, спрямований на гарантоване досягнення визначених дидактичних результатів. У цьому контексті концепція В. Беспалька посідає важливе місце, оскільки він інтерпретує педагогічну технологію як «змістову техніку реалізації навчального процесу, що включає проектування, організацію й оцінювання результатів навчання». Такий підхід акцентує увагу на структурованості педагогічної

діяльності, її поетапному характері та можливості відтворення освітніх процедур у різних умовах, що забезпечує стабільність педагогічних результатів. Саме ця інтерпретація окреслює загальний зміст поняття та створює основу для подальшого розширення його змістових акцентів.

Погоджуючись із системним баченням, але розширюючи його практичний вимір, Ю. Тріщенко тлумачить педагогічну технологію як «сукупність способів, методів, прийомів організації навчального процесу, що забезпечують досягнення певних результатів у засвоєнні змісту освіти» [1]. Такий підхід зосереджує увагу на інструментарії педагогічної діяльності, підкреслюючи її результативність та орієнтацію на досягнення конкретних навчальних цілей. Порівняння положень, запропонованих різними авторами, показує, що, зберігаючи спільне розуміння комплексності педагогічної діяльності, вони виокремлюють різні її аспекти — від структури й організації до методів і способів реалізації. Відтак погляд Ю. Тріщенко деталізує поняття педагогічної технології, переводячи акцент із загальної організації на конкретні інструменти й засоби педагогічної дії.

У цьому контексті концепція І. Підласого доповнює попередні підходи, оскільки автор розглядає педагогічну технологію як «детальну програму педагогічної діяльності, в якій поєднано ціль, зміст, засоби, методи, форми організації та контроль знань у певній логіці та послідовності» [23]. У такому трактуванні виразно простежується увага до внутрішньої логіки педагогічного процесу, його структурної упорядкованості та передбачуваної послідовності дій, що забезпечує цілісність реалізації задуму викладача. Таким чином, визначення І. Підласого поглиблює розуміння педагогічної технології, наголошуючи на її програмно-структурній природі.

Спільність поглядів науковців проявляється в тому, що поняття педагогічної технології охоплює спрямованість на досягнення визначених результатів, системність побудови навчального процесу, поетапність його реалізації та орієнтацію на передбачуваний освітній ефект. Саме ці характеристики формують підґрунтя для сучасного розуміння інноваційних

освітніх технологій, які вирізняються здатністю змінювати усталені підходи та оновлювати зміст і засоби навчання. Завдяки цьому педагогічна технологія логічно переходить у площину інноваційних освітніх рішень, що становлять предмет подальшого аналізу.

Отже, розгляд педагогічної технології як цілісної, системно організованої моделі навчальної діяльності природно приводить до осмислення того, яким чином ця модель трансформується під впливом цифровізації, соціальних змін та зростання вимог до якості освіти. Саме в цьому контексті виникає поняття інноваційної освітньої технології, яке поглиблює попередній теоретичний підхід і спрямовує увагу на якісні зміни в освітньому процесі.

Однак у сучасній науковій традиції інноваційна освітня технологія трактується як механізм якісних змін у навчальному середовищі, що охоплює оновлення методик, форм і засобів освітньої взаємодії. Погляди Н. Морзе підсилюють це розуміння, оскільки дослідниця окреслює інноваційну освітню технологію як інтегровану систему дій педагога, засновану на використанні цифрових інструментів, адаптивних рішень, інклюзивних практик та міждисциплінарних підходів [157]. У такому тлумаченні інновація постає не як додатковий елемент, а як результат переосмислення логіки навчального процесу з урахуванням цифрової трансформації освіти.

Водночас наукова позиція Н. Ничкало акцентує увагу на тому, що інноваційні технології мають не лише оновлювати зміст освіти, а й стимулювати внутрішню мотивацію здобувачів освіти до активного пізнання, спираючись на сучасні соціальні, комунікаційні та ігрові механізми [101]. Такий підхід підкреслює гуманістичний вимір інноваційності, у якому оновлення освітнього процесу поєднується з розвитком діяльнісної та мотиваційної складових навчання і створює підґрунтя для формування більш динамічного освітнього середовища.

Цей гуманістичний акцент органічно узгоджується з положеннями документа «Опис цифрової компетентності педагогічного працівника» [74], у якому цифрові освітні технології розглядаються як сукупність інструментів і

сервісів, покликаних підтримувати сучасну логіку освітньої взаємодії. У документі зазначається, що до складу таких технологій належать цифрові платформи на зразок Google Workspace чи Moodle, різноманітні електронні освітні ресурси, зокрема тести та відеоматеріали, сучасні форми цифрової комунікації — електронне листування, чати, відеоконференції, а також інструменти оцінювання й системи управління навчанням (LMS). У сукупності ці елементи відображають багатовимірний характер цифрового середовища, яке забезпечує можливість модернізувати навчальний процес і пристосувати його до викликів сучасної освіти.

Принагідно зауважимо, що поєднання теоретичних дефініцій педагогічної технології та нормативно-практичних документів є методологічно доцільним. До того ж теоретичні положення Беспалька, Тріщенка та Підласого формують базове conceptual framework поняття «педагогічна технологія», тоді як документ «Опис цифрової компетентності педагогічного працівника» демонструє його сучасну практичну реалізацію у цифровому середовищі. Таким чином, нормативний матеріал не змішує реєстри, а логічно продовжує теоретичний аналіз, показуючи трансформацію педагогічної технології в умовах цифровізації та визначаючи інноваційні інструменти, що відповідають її структурно-результативній природі. Це дає змогу простежити еволюцію поняття від класичних підходів до сучасних цифрових моделей.

У межах цього цифрового контексту природно постає низка споріднених концептів, що деталізують способи організації навчального процесу. Такі терміни, як «змішане навчання» (blended learning), «перевернуте навчання» (flipped learning) та «дистанційне навчання» (distance learning), функціонують як похідні або структурні прояви цифрових освітніх технологій. Змішане навчання поєднує традиційні форми взаємодії з цифровим контентом, створюючи гнучку модель організації навчання. Перевернуте навчання спрямоване на перенесення теоретичного матеріалу в онлайн-простір та концентрацію аудиторної роботи на практичній діяльності. Дистанційна форма передбачає повністю віртуальне освітнє середовище, у межах якого навчальна взаємодія здійснюється через

цифрові канали комунікації. Усі ці моделі представляють різні способи інтеграції цифрових технологій та виявляють широкий спектр можливостей їх адаптації до освітніх завдань різної природи.

У продовження цього бачення модульне навчання [57] постає як ще один варіант організації освітнього процесу, узгоджений із сучасними тенденціями персоналізації та гнучкості навчання. Воно ґрунтується на поділі навчального матеріалу на логічно завершені смислові блоки — модулі, кожен із яких має визначену мету, структурований зміст, окреслені засоби засвоєння й передбачену систему контролю. Такий підхід створює умови для того, щоб здобувач освіти опановував навчальний матеріал у власному темпі, що дає змогу враховувати індивідуальні потреби, рівень попередньої підготовки та особливості навчальної діяльності. З огляду на це модульна система природно інтегрується у сучасну парадигму цифровізованої освіти, де значущим стає не лише зміст навчання, а й можливість гнучко керувати темпом, способом і траєкторією засвоєння знань.

На цьому тлі закономірно постає питання цифрової компетентності суб'єктів освітнього процесу, зокрема тренерів-викладачів, чії професійні обов'язки поєднують педагогічну, методичну й організаційну складові. У цьому контексті цифрова компетентність тренера розглядається як інтегрована здатність ефективно використовувати цифрові технології, платформи, інструменти та ресурси для організації навчально-тренувального процесу, підтримання комунікації, моніторингу досягнень спортсменів, планування власної самоосвіти й професійного розвитку. Вона охоплює не лише технологічну обізнаність, а й розуміння етичних, правових і безпекових аспектів цифрової взаємодії, що формує необхідну основу для професійної діяльності тренера в умовах цифровізації [77, 83].

Узагальнення теоретичних підходів до педагогічних та інноваційних освітніх технологій створює підґрунтя для переходу від загального концептуального рівня до аналізу їх практичної реалізації в конкретних освітніх умовах. Саме необхідність такого застосування теорії у реальних моделях

професійної підготовки обумовлює звернення до специфіки діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Розширення цього понятійного поля стає особливо актуальним у сучасних умовах реформування освітньої сфери України, де цифрова трансформація поєднується з євроінтеграційними прагненнями та впливом воєнного стану на функціонування освітніх інституцій. Зміни, що відбуваються у суспільстві, ставлять перед спеціалізованими закладами спортивного спрямування (СЗО) завдання переосмислення підходів до підготовки тренерів-викладачів. Трансформаційні процеси висувають потребу впровадження інноваційних освітніх технологій, здатних не лише підвищувати результативність навчання та тренувальної роботи, а й підтримувати стійку мотивацію спортивної молоді до систематичної діяльності.

Аналіз сучасних наукових джерел засвідчує, що питання адаптації інноваційних моделей навчання до специфіки діяльності тренера-викладача у СЗО залишається недостатньо опрацьованим. Незважаючи на значний інтерес до цифрових технологій у сфері освіти та спорту, існує потреба в цілеспрямованому педагогічному дослідженні, яке б окреслило механізми ефективного впровадження таких технологій у професійну діяльність тренерів та визначило умови їхнього результативного використання у спортивній підготовці дітей і молоді.

Специфіка застосування інноваційних освітніх технологій у діяльності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти полягає в необхідності поєднання освітніх і тренувальних завдань у межах єдиного навчально-тренувального процесу. На відміну від загальноосвітньої підготовки, діяльність тренера-викладача передбачає врахування рівня фізичної підготовленості вихованців, їхніх вікових та психофізіологічних особливостей, специфіки конкретного виду спорту, а також вимог безпеки під час виконання навчально-тренувальних вправ. У практиці спеціалізованих закладів освіти найбільш доцільними є технології змішаного навчання, відеоаналізу техніко-тактичних дій, цифрового моніторингу спортивних досягнень, використання мультимедійних засобів візуалізації рухових дій, електронних освітніх ресурсів

та засобів дистанційної комунікації. Водночас використання інноваційних освітніх технологій не замінює безпосередню взаємодію тренера-викладача з вихованцями, а забезпечує підвищення її ефективності шляхом індивідуалізації навчально-тренувального процесу, оперативного зворотного зв'язку та розширення можливостей педагогічного супроводу спортивної підготовки.

Узагальнення наукових підходів до розуміння сутності професійної підготовки фахівців спортивно-педагогічного профілю, специфіки діяльності тренерів-викладачів у системі дитячо-юнацького спорту та особливостей застосування інноваційних освітніх технологій дає підстави для уточнення базового поняття цього дослідження. У контексті дисертаційної роботи підготовку тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі доцільно розглядати як цілеспрямований, науково обґрунтований і організаційно забезпечений процес формування в тренерів-викладачів професійної готовності до педагогічно доцільного добору, адаптації та практичного використання сучасних інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальній діяльності з метою підвищення результативності підготовки вихованців, розвитку їхніх індивідуальних можливостей і вдосконалення освітньо-тренувального середовища СЗО. Запропоноване визначення виступає концептуальною основою подальшого аналізу структурних компонентів такої підготовки, обґрунтування педагогічних умов її реалізації та розроблення відповідної технології професійної підготовки тренерів-викладачів.

Досвід, представлений у роботі Х. Шавель, Ю. Бойка та Л. Соколенка, розширює окреслені теоретичні підходи. Науковці демонструють, що адаптація компетентнісно орієнтованого підходу до системи позашкільної фізкультурної освіти передбачає не лише оновлення методичного інструментарію, а формування нового типу освітнього середовища — гнучкого, мобільного й здатного реагувати на динаміку сучасних соціальних змін. У центрі їхньої концепції — ідея інтеграції цифрових, контекстних, дистанційних, проблемно-орієнтованих і клубних освітніх технологій. Порівняно з традиційними

моделями, цей підхід створює більш широкий спектр можливостей для розвитку професійної автономії тренера, оскільки поєднує різні формати навчання та орієнтує фахівця на самостійне ухвалення рішень у непередбачуваних умовах спортивно-освітнього середовища [174],[175].

Особливо відчутні переваги інноваційних технологій простежуються на прикладі контекстного навчання. На відміну від класичних форм підготовки, що нерідко відокремлюють теорію від практики, контекстна модель створює навчальні ситуації, максимально наближені до реальної тренерської діяльності. Саме тому вона забезпечує формування не лише предметних умінь, а й ключових професійних компетентностей — комунікаційної стійкості, здатності діяти в умовах стресу, готовності швидко змінювати тренувальні сценарії відповідно до індивідуальних потреб дітей і підлітків.

Аналіз позицій авторів показує, що контекстне навчання органічно поєднується з проблемно-орієнтованою моделлю. Якщо перша технологія моделює ситуації, наближені до практики, то друга — формує механізми їхнього розв'язання. Проектні методи, колективне обговорення тренерських кейсів, аналіз складних ситуацій стимулюють розвиток рефлексивного мислення й відповідальності майбутніх фахівців. Взаємодія цих двох підходів створює ефект синергії: контекст визначає проблеми, а проблемно-орієнтована модель навчає продуктивно їх вирішувати.

У цьому логічному ряду модульне навчання виконує роль системоутворювального елемента. Його потенційна адаптація до програм СЗО дозволяє структурувати підготовку тренера за логікою прогресивних професійних завдань — від оволодіння базовою технікою (наприклад, у модулі «Методика навчання боротьби у молодшій віковій групі») до розвитку психологічної грамотності («Основи спортивної психології»). Порівняно з класичними лінійними програмами, модульна структура є гнучкішою, краще корелює з потребами різних видів спорту та дозволяє вибудовувати індивідуальні освітні траєкторії.

Показовим є й те, що автори наголошують на значущості клубної моделі, яка доповнює попередні технології важливим соціальним виміром. Якщо контекстне і проблемно-орієнтоване навчання формують професійні компетентності, то клубна модель посилює соціалізаційний компонент — вихованці спеціалізованих закладів освіти отримують можливість розвивати лідерські якості, формувати командну взаємодію та культуру здоров'язбереження. Таким чином, клубна модель не суперечить попереднім підходам, а збагачує їх, закріплюючи соціально-комунікативний аспект тренерської діяльності.

Завершуючи аналітичний огляд, варто підкреслити, що автори не ідеалізують інноваційні підходи, а окреслюють реальні бар'єри їх імплементації. Найбільш критичними серед них є недостатній рівень цифрової компетентності тренерів, технічна незабезпеченість багатьох СЗО та нерівний доступ до якісного інтернету — проблеми, які особливо загострилися в умовах пандемії та воєнного стану. Але саме вказівка на ці труднощі поглиблює аналітичність тексту: вона дозволяє розглядати інноваційні моделі не лише як ідеальну конструкцію, а як реальну педагогічну практику, що вимагає системної підтримки та комплексної модернізації спортивно-освітньої інфраструктури.

Отже, узагальнення поглядів українських дослідників дає підстави стверджувати, що вітчизняна педагогічна наука демонструє значний потенціал у розробленні та теоретичному обґрунтуванні інноваційних освітніх технологій. Водночас залишаються аспекти, які потребують глибшої адаптації до специфіки діяльності спеціалізованих закладів освіти, зокрема щодо практичної організації тренерської підготовки в умовах цифровізації. Саме це зумовлює звернення до ширшого спектра сучасних досліджень, спрямованих на аналіз моделей інноваційної підготовки фахівців у сфері фізичної культури та спорту.

Проблематика впровадження сучасних технологій у підготовку тренерських кадрів набуває додаткового змістового наповнення у статті «Інтеграція новітніх методик викладання фізичного виховання в закладах вищої

освіти України з використанням технологій для дистанційного навчання» [14]. Незважаючи на те, що дослідження фокусує увагу передусім на закладах вищої освіти, його зміст дає можливість адаптувати запропоновані висновки до специфіки діяльності тренерів-викладачів спеціалізованих спортивних закладів, зокрема спеціалізованих закладів освіти. Авторки торкаються широкого спектра питань, пов'язаних із використанням цифрових платформ, оптимізацією навчального навантаження, організацією онлайн-комунікації зі здобувачами освіти та застосуванням відеоаналізу рухової активності — аспектів, що є надзвичайно значущими і для тренерської діяльності в системі СЗО.

Ключовим аспектом у розрізі СЗО є твердження, що навіть у такій практично орієнтованій сфері, як тренерська діяльність із дітьми, дистанційна або змішана форма навчання може бути ефективною за умов використання спеціально розроблених цифрових технологій і методик. Йдеться про застосування платформ Zoom, Google Meet, Moodle, Classroom, а також відеоуроків, інтерактивних тренувальних вправ, хмарних систем моніторингу фізичної активності. Усе це має стати частиною навчального арсеналу майбутніх тренерів СЗО. Авторки наголошують, що саме інноваційні освітні інструменти уможливають не тільки компенсувати обмеження очного формату (в умовах війни чи надзвичайних ситуацій), а й зробити навчальний процес більш гнучким, варіативним і ефективним для роботи з дітьми різного віку.

З огляду на специфіку діяльності тренерів у СЗО, у статті важливу роль відведено створенню електронних методичних комплексів, які враховують вікові й індивідуальні особливості вихованців, надають доступ до інструкцій, демонстрацій техніки вправ, алгоритмів виконання елементів тощо. Це особливо цінно в умовах, коли тренер не може постійно контролювати процес або працює з великою групою дітей. Така методична база сприяє розвитку самостійності у дітей, формуванню в них свідомого ставлення до тренувального процесу й здоров'я.

Крім того, авторки підкреслюють важливість підвищення цифрової компетентності самих тренерів як частини їхньої професійної підготовки. У контексті СЗО це набуває особливого значення, адже мова йде не лише про навчання, а й про мотивацію юних спортсменів, про роботу з їхніми батьками, про ведення цифрової документації, моніторинг індивідуального прогресу, застосування трекерів активності.

Зазначені в дослідженні труднощі — технічні обмеження, слабка технічна база спеціалізованих закладів освіти, психологічна неготовність окремих тренерів до цифрових змін — цілком актуальні і для спеціалізованих закладів освіти. Саме тому авторки обґрунтовано наголошують на необхідності не просто впроваджувати окремі цифрові інструменти, а формувати цілісну цифрову культуру освітнього середовища СЗО, що включає педагогічне проєктування тренувального процесу, цифрову взаємодію з дітьми та батьками, інтеграцію цифрових інструментів у систему оцінювання (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Інноваційні освітні технології у формуванні готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти

Напрямок упровадження	Опис інноваційних підходів	Очікувані результати	Труднощі реалізації	Рекомендації для СЗО
Цифрові платформи	Застосування Moodle, Zoom, Google Classroom, відеоуроків, онлайн-практикумів	Формування мотивації, доступ до знань у будь-який час	Обмежений доступ до техніки, нестабільний інтернет	Інвестування в технічну базу, навчання цифровим навичкам
Інноваційні моделі фізичного виховання	Використання практик хатха-йоги, аквафітнесу, єдиноборств	Розширення фізичного й емоційного досвіду вихованців спеціалізованих закладів освіти	Неадаптованість програм для дистанційної роботи	Адаптація контенту під вік вихованців СЗО
Інтерактивні форми роботи	Майстер-класи, флешмоби, вебінари, відеоконференції	Активне залучення вихованців спеціалізованих	Потреба у додатковому навантаженні на тренерів	Планування заходів з урахуванням ресурсу

	ї	закладів освіти, емоційна підтримка		тренера
Психологічна адаптація	Формування стресостійкості, розвиток внутрішньої мотивації	Зниження рівня тривожності, краща взаємодія з вихованцями спеціалізованих закладів освіти	Недостатній рівень психологічної готовності тренерів- викладачів	Включення психологічно ї підготовки у навчальні модулі

Примітка. Виконано за матеріалами з джерела [90]

За нашим баченням, ідеї, запропоновані у статті [90], мають безпосереднє прикладне значення для формування цифрової готовності тренерів-викладачів, які працюють із дітьми в системі позашкільної спортивної освіти. Автори переконливо демонструють, що інноваційні освітні технології не суперечать традиційним підходам до фізичного виховання, а, навпаки, відкривають шлях до створення більш ефективного, наочного, безпечного та інклюзивного навчально-тренувального середовища. У цьому контексті інноваційні технології постають не як загроза усталеним практикам, а як інструмент оновлення тренерської діяльності, що відповідає сучасним викликам і потребам спортивної молоді. Для тренерів нового покоління це стає не лише професійним викликом, а й можливістю вийти на якісно інший рівень організації підготовки юних спортсменів.

Змістовим продовженням попередніх наукових підходів є стаття О. Лопатюк, О. Захарової та їхніх колег, у якій обґрунтовується необхідність трансформації системи фізичного виховання студентської молоді відповідно до особистісно-орієнтованого підходу. Дослідники демонструють, що сучасні умови розвитку освіти вимагають не механічного оновлення окремих методик, а переосмислення логіки взаємодії між педагогом і здобувачем освіти, де акцент переноситься на індивідуальні потреби, цілі та можливості кожного учасника освітнього процесу.

Порівняно з попередніми концепціями, зокрема орієнтованими на компетентнісний чи контекстний підходи, позиція авторів вирізняється наголошенням на внутрішній мотивації, суб'єктності та психофізіологічній

індивідуальності здобувачів. Саме в цьому полягає її методологічна цінність для нашого дослідження: персоналізація освітнього процесу постає не як додатковий елемент, а як системоутворювальний принцип.

У цій логіці ідеї авторів виявляються релевантними й для підготовки тренерів-викладачів у СЗО. Особистісно-орієнтований підхід, запропонований Лопатюк та колегами, створює можливості для розроблення таких моделей підготовки тренерів, які враховують потреби вихованців різного віку, рівня підготовленості та мотивації. Упровадження інтерактивних методів, інформаційно-комунікаційних технологій, технологій збереження здоров'я та персоналізованих тренувальних програм у цьому контексті не є механічним перенесенням напрацьованих рішень, а логічно випливає з вимоги будувати освітній процес як систему індивідуальних траєкторій розвитку.

Застосування таких підходів у системі СЗО формує більш гнучку, адаптивну й гуманістично спрямовану тренерську практику. Вони не лише узгоджуються з сучасними тенденціями оновлення фізкультурної освіти, а й інтегрують студентський досвід, описаний у статті, у специфічний контекст дитячо-юнацького спорту, де потреба в індивідуалізації та психологічній підтримці є особливо високою [63].

Для тренерів-викладачів СЗО особливе значення має вміння застосовувати диференційовану фізичну підготовку, що передбачає індивідуальний підхід до кожного вихованця, включаючи формування мотиваційної сфери, оцінювання динаміки індивідуального розвитку та залучення дітей до участі в змаганнях. Автори також наголошують на важливості формування емоційно-позитивного навчального середовища, що сприяє самовираженню вихованців, розвитку їхніх творчих здібностей та зміцненню командної взаємодії — саме тієї, яка формує особистість не лише спортсмена, а й громадянина.

Значна увага приділяється інноваційним засобам організації занять, зокрема використанню цифрових інструментів — електронних щоденників, фітнес-додатків, відеоплатформ та віртуальних тренажерів. Ці засоби, за умов

правильної педагогічної інтеграції, сприяють персоніфікації освітнього процесу, забезпечують контроль за фізичним станом вихованців, а також дозволяють формувати нові формати взаємодії між тренером та дитиною.

В умовах СЗО особливу увагу варто приділяти також технологіям здоров'язбереження, які враховують вікові, емоційні та соціальні характеристики підлітків. У статті розглядаються конкретні приклади застосування фітнес-програм, йога-аеробіки, елементів східних єдиноборств, що сприяють розвитку координації, гнучкості, стресостійкості та самоконтролю. У перспективі саме ці підходи мають бути інтегровані в навчальні плани тренерів-викладачів для формування готовності до роботи з різними категоріями вихованців (табл.1.2).

Завдяки систематизованому представленню інноваційних моделей фізичного виховання автори статті демонструють можливість їх адаптації не тільки до потреб вищої освіти, а й до потреб спеціалізованих спортивних закладів для дітей та юнацтва. У контексті підготовки тренерів-викладачів це означає необхідність формування в них навичок аналітичного мислення, цифрової грамотності, креативного планування занять, а також здатності до впровадження змішаного навчання як гнучкої педагогічної стратегії.

Таблиця 1.2

Інноваційні освітні методи і технології у формуванні готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти

Метод/технологія	Характеристика	Актуальність для СЗО
Інтерактивне навчання	Залучення здобувачів до активного обговорення, взаємодії та вирішення педагогічних ситуацій.	Сприяє розвитку комунікаційних навичок та критичного мислення у тренерів.
Використання відеоаналізу	Аналіз відеозаписів занять, виступів спортсменів з метою підвищення ефективності тренувань.	Уможливорює тренерам оцінювати техніку виконання вправ і здійснювати корекцію.
Мультимедійні презентації	Використання візуальних і аудіоматеріалів для пояснення теоретичних аспектів.	Забезпечує наочність навчального матеріалу та підвищує інтерес вихованців спеціалізованих закладів освіти.

Технології дистанційного навчання	Застосування онлайн-платформ (Zoom, Google Meet) для проведення занять.	Важливі в умовах воєнного стану, дають можливість продовжувати навчання.
Метод проєктів	Розробка тренерами власних навчально-тренувальних проєктів для практичного застосування.	Сприяє формуванню творчого підходу до тренерської діяльності.

Досліджуючи статтю Лопатюк та співавторів, ми вважаємо, що вона є цінним джерелом для концептуального осмислення проблеми підготовки тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій, що потребує подальшого емпіричного вивчення в контексті української моделі спеціалізованої спортивної освіти.

Проблематика впровадження інноваційних методичних підходів у фізичне виховання розглядається авторами статті «Оптимізація фізичної підготовленості студентів з використанням розробленого методичного забезпечення у фізичному вихованні закладів вищої освіти» крізь призму підвищення ефективності педагогічного процесу в освітніх установах. Незважаючи на те, що дослідження проведено на базі ЗВО, його результати мають істотне прикладне значення для діяльності тренерів-викладачів у СЗО, де подібні завдання оптимізації фізичної підготовки вихованців спеціалізованих закладів освіти також стоять на першому плані [173].

Автори наголошують, що використання авторських методичних засобів, побудованих з урахуванням психофізіологічних особливостей здобувачів освіти та їхніх індивідуальних уподобань, сприяє досягненню вищої ефективності тренувального процесу. Такий підхід є особливо значущим для спеціалізованих спортивних закладів, де тренери мають адаптувати навчально-тренувальні моделі відповідно до потреб дітей та підлітків, зважаючи на їхній рівень фізичної підготовленості, стан здоров'я та мотиваційні характеристики. У цьому контексті наведені в дослідженні результати педагогічного експерименту є показовими: у представників експериментальної групи зафіксовано стабільний приріст показників фізичної підготовленості на рівні 10–22 %, тоді як у контрольній групі динаміка становила лише 2–5,5 % [101, с. 173–174].

Отримані дані підтверджують ефективність застосованої методики та дають підстави для її адаптації до тренувального процесу в СЗО як результативного інструменту педагогічної оптимізації.

Значущість цієї праці для системи підготовки тренерів полягає також у ґрунтовній демонстрації важливості впровадження науково обґрунтованого методичного забезпечення. Таке забезпечення передбачає системний моніторинг результативності занять, індивідуалізацію фізичного навантаження та використання технологій педагогічного тестування (табл. 1.3), що дозволяє формувати об'єктивну картину фізичної динаміки спортсменів. Упровадження цих елементів в освітні програми підготовки тренерів-викладачів сприятиме розвитку здатності майбутніх фахівців свідомо підбирати педагогічні методи та засоби формування фізичної готовності, що набуває особливої ваги в сучасних умовах змінної спортивної та освітньої реальності.

Таблиця 1.3

Методичні компоненти формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

Компонент методики	Характеристика	Можливості для СЗО
Індивідуалізація навчання	Групування за рівнем підготовленості та здоров'я	Може бути використано для адаптації тренувальних програм до рівня фізичного розвитку дітей
Психофізіологічний підхід	Урахування психофізичних особливостей вихованців спеціалізованих закладів освіти	Підвищення ефективності тренувань у молодшій та підлітковій вікових групах
Авторські технології	Розробка специфічних засобів впливу	Створення унікальних тренувальних методик для спортивних шкіл
Динамічна оцінка результатів	Моніторинг змін фізичного стану протягом трьох років	Дозволяє здійснювати поетапний контроль фізичної підготовленості вихованців спеціалізованих закладів освіти
Інноваційна організація занять	Упровадження сценарних рішень, комплексних вправ	Формування сучасних моделей тренувань із змагальним і творчим компонентом

Дана публікація дає змогу не лише проаналізувати ефективність методичних засобів, а й екстраполювати їх на практику діяльності тренерів СЗО, які мають бути підготовленими до впровадження інновацій на основі експериментально перевірених моделей навчання й тренування.

У статті П. Лівака, Ю. Коновала та Я. Максим'як розглянуто фізичну освіту не лише як компонент системи загальної та професійної підготовки, але і як ефективний засіб формування здорового способу життя молоді. Особливий акцент автори роблять на ролі педагогів фізичного виховання в умовах воєнного стану, які мають забезпечувати не тільки організацію освітнього процесу, а й здійснювати психолого-педагогічну підтримку, сприяти розвитку мотивації до занять фізичною культурою та інноваційного підходу до формування активного стилю життя [60].

Згідно з представленим дослідженням, одним із ключових завдань тренера-викладача є створення умов для персоніфікованого залучення дітей і молоді до оздоровчих та спортивних програм з урахуванням їх психофізіологічного стану, інтересів і здібностей. Автори наголошують на важливості використання цифрових інструментів — мобільних застосунків, інтерактивних платформ, фітнес-трекерів і гейміфікованих рішень (наприклад, EXG — Exergaming) — для підтримки фізичної активності у дистанційному або змішаному форматі. Ці технології особливо ефективні у роботі з дітьми та підлітками, які є природно відкритими до діджиталізованого освітнього середовища [74].

У контексті підготовки тренерів-викладачів СЗО особливо актуальною є ідея мотиваційного впливу педагога на вихованців. Як зазначають автори, внутрішня мотивація формується через успішний досвід, самоствердження та усвідомлення користі фізичної активності. Таким чином, педагог має не лише застосовувати інноваційні технології, але й володіти відповідними психолого-педагогічними компетентностями для створення мотивувального середовища.

Окрему увагу в дослідженні приділено питанням інклюзії, що є важливим викликом для сучасної фізичної культури. Автори обґрунтовують потребу в

спеціальних програмах для молоді з інвалідністю, зазначаючи, що саме інклюзивні підходи, підкріплені інноваційними цифровими інструментами, можуть забезпечити рівний доступ до фізичної активності та формування здорових звичок.

Ще одним важливим аспектом є акцент на педагогічному впливі через особистісний приклад, залучення до командної взаємодії, впровадження елементів змагальності, що разом із сучасними технологіями (Fitbit, ClassPass, Fitplan тощо) створює багатовимірну педагогічну модель, адаптовану до сучасних умов(табл.1.4).

Таблиця 1.4

Інноваційні освітні підходи до формування активного способу життя вихованців спеціалізованих закладів освіти

Напрямок інноваційної діяльності	Зміст/приклад упровадження	Актуальність для СЗО
Цифрові інструменти	Мобільні додатки, фітнес-трекери, онлайн-платформи (ClassPass, Fitplan)	Підвищення мотивації до рухової активності серед дітей і підлітків
Гейміфікація	Використання EXG (Exergaming), ігрових елементів у тренуваннях	Підвищення інтересу до занять, особливо в молодшому та підлітковому віці
Інклюзивне навчання	Програми з урахуванням особливих освітніх потреб, використання адаптивних методик	Створення рівних можливостей у фізичному розвитку всіх здобувачів
Психолого-педагогічна підтримка	Мотиваційне консультування, розвиток самоповаги, підтримка у кризових ситуаціях	Посилення емоційної стійкості юних спортсменів
Особистісний приклад і соціалізація через фізичну культуру	Залучення тренера як ментора, організація командних форматів, змагальні програми	Поглиблення взаємодії, створення позитивного мікроклімату в СЗО

Примітка. Виконано за матеріалами із джерела [74]

Проведена нами аналітика статті уможлиблює стверджувати, що інноваційні освітні технології у підготовці тренерів-викладачів СЗО мають розглядатися не як окремий модуль, а як комплексний засіб професійної дії. Ці технології охоплюють як цифрові інструменти, так і методики формування ціннісного ставлення до здоров'я, розвитку мотивації та побудови психоемоційної стійкості в умовах стресу та війни.

У зазначеному контексті дослідження О. Кошелевої та І. Скрипченко представляє цінний науковий і практичний інтерес, оскільки в ньому здійснено системний аналіз інноваційних освітніх технологій, орієнтованих на вдосконалення процесу фізичного виховання у закладах вищої освіти, що має безпосереднє значення для підготовки тренерів-викладачів СЗО [54].

Автори статті обґрунтовують доцільність упровадження комплексу інноваційних технологій як засобу підвищення якості навчального процесу, розвитку мотивації здобувачів і формування навичок здорового способу життя. До таких технологій віднесено особистісно орієнтоване навчання, інтерактивне навчання, формування творчої особистості, ІКТ, диференційовану фізкультурну освіту та технології збереження здоров'я. Для кожної з них автори наводять не лише дефініції, але й конкретизують педагогічні механізми впровадження — від створення умов до індивідуалізації змісту, структури й форм занять до використання сучасних цифрових платформ.

Особливу увагу дослідники звертають на проблеми низького рівня фізичної активності студентської молоді, що, безперечно, корелюється з викликами, характерними і для системи підготовки тренерів у СЗО. У цьому сенсі, моделі, запропоновані авторами, є релевантними і для викладачів спортивних шкіл, які потребують ефективних засобів підвищення мотивації вихованців та розвитку в них сталого інтересу до занять фізичною культурою.

Цінним є також окреслення ознак інновацій у фізичному вихованні (актуальність, новизна, стабільність результатів, оптимальність), які автори пропонують як критерії для оцінювання ефективності запроваджуваних методик. Застосування такого підходу в умовах СЗО дає змогу здійснювати науково обґрунтований моніторинг впливу освітніх інновацій на результати тренерської діяльності.

Актуальним є і висвітлення ролі цифрових інструментів у персоналізації тренувальних програм, що, згідно з дослідженням, створює нові можливості для адаптації змісту занять під індивідуальні потреби вихованців СЗО. Упровадження віртуальної та доповненої реальності, цифрових платформ,

гейміфікованих форм навчання — усе це має стати складовими компетентнісного арсеналу сучасного тренера-викладача.

Таблиця 1.5

Інноваційні освітні технології у формуванні готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до професійної діяльності

Група технологій	Характеристика	Можливості застосування в СЗО
Мультимедійні технології	Використання відеоуроків, навчальних презентацій, анімацій	Демонстрація техніки вправ, розбір помилок у русі
Інтерактивні технології	Тренінги, рольові ігри, імітаційні моделі тренувань	Імітація змагальних ситуацій, формування поведінкових стратегій
Інформаційно-комунікаційні технології	Онлайн-тести, цифрові платформи, мобільні застосунки	Контроль засвоєння знань, дистанційне консультування спортсменів
Технології зворотного зв'язку	Використання відеоаналізу, онлайн-рефлексії, гейміфікація	Формування навичок самоаналізу та оцінювання ефективності тренувань
Технології змішаного навчання	Поєднання онлайн та офлайн форматів викладання	Гнучкість організації занять у разі мобільності спортсменів або війни
Авторські технології	Комплексні програми з урахуванням віку, виду спорту, технічного рівня	Індивідуалізація тренувального процесу

Результати нашого дослідження праці О. Кошелевої та І. Скрипченко уможливають не тільки розкрити типологію інноваційних підходів, а й дають методичні орієнтири, що можуть бути адаптовані для підготовки тренерів-викладачів у спеціалізованих закладах освіти. Це свідчить про високу прикладну цінність дослідження і актуальність його використання в контексті сучасної педагогіки спорту.

Наступний аналіз наукового джерела О. Оксьома, В. Азаренкова та Л. Бережної засвідчує, що проблема застосування інноваційних освітніх технологій у фізичному вихованні розглядається як першочергова педагогічна потреба, зумовлена зниженням фізичної активності молоді, невідповідністю традиційних методів сучасним викликам та наслідками воєнного стану (рис.1.1). Науковці звертають увагу на трансформацію змісту й організації навчального процесу з фізичного виховання відповідно до умов сьогодення,

зокрема через впровадження особистісно орієнтованого підходу, диференціації фізкультурної освіти, цифровізації тренувального процесу та використання здоров'язберігаючих технологій [180].

Автори виділяють інноваційні освітні технології як інструмент підвищення ефективності освітнього процесу, здатний формувати не лише фізичні якості, а й розвивати критичне мислення, самоорганізацію та мотивацію до самовдосконалення. Особливий акцент зроблено на необхідності індивідуалізації навчання через персоналізовані програми, інтерактивне середовище, використання віртуальної реальності та платформ для комунікації. Такий підхід уможливорює врахування особистісних характеристик здобувачів освіти, їхніх можливостей та потреб.

Рис. 1.1. Проблеми та шляхи подолання бар'єрів у формуванні готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

Матеріали дослідження є надзвичайно актуальними для підготовки тренерів-викладачів СЗО, адже демонструють можливість модернізації освітнього процесу у спортивних навчальних закладах за допомогою новітніх технологій. Вони підкреслюють потребу в упровадженні цифрових освітніх інструментів, дидактичних платформ і засобів, що забезпечують як високий

рівень фізичної підготовки, так і стійку мотивацію здобувачів освіти до здорового способу життя. Також значущою є увага до використання інновацій у контексті психоемоційної реабілітації та підтримки учасників освітнього процесу в умовах кризи.

Досліджене нами наукове джерело сприяє формуванню сучасного розуміння місця інновацій у фізичному вихованні й відкриває шляхи до реалізації ефективної підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти, зокрема через інтеграцію особистісно орієнтованих підходів, цифрових освітніх платформ, гейміфікованих методів та технологій здоров'язбереження.

На основі наукової статті О. Нестеренка, І. Шпітуна та Т. Бабич «Інноваційні підходи до викладання фізичної культури в закладах вищої освіти: підвищення ефективності навчання та розвитку фізичних якостей студентів» нами було здійснено аналіз проблеми застосування інноваційних освітніх технологій у фізичному вихованні як компонента професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема тренерів-викладачів у спеціалізованих закладах освіти.

Автори дослідження зазначають, що традиційні методи викладання фізичної культури наразі не відповідають потребам сучасної молоді, яка орієнтована на практичність, динамізм та цифровізацію. З огляду на це, особливої актуальності набуває модернізація фізичного виховання шляхом впровадження інноваційних підходів. Підкреслено, що освітній процес має бути побудований за принципом «що хоче студент – що може студент – що повинен зробити студент», і це особливо важливо при підготовці майбутніх тренерів-викладачів, орієнтованих на індивідуалізацію тренувального процесу [80].

Науковці запропонували низку інноваційних технологій, що є ефективними в контексті сучасної фізкультурної освіти. До них віднесено технології особистісно орієнтованого освітнього процесу, інтерактивного навчання, формування творчої особистості, інформаційно-комунікативні технології, диференційовану фізкультурну освіту та технології збереження здоров'я. Усі ці компоненти мають не лише практичну, а й світоглядну

функцію, так як формують ставлення молоді до активного та здорового способу життя.

Особливо актуальним для підготовки тренерів-викладачів є застосування інтерактивного навчання, що передбачає активну участь кожного студента, розвиває навички командної взаємодії та комунікації. У контексті СЗО це може бути реалізовано через аналіз ситуацій у спортивних іграх, симуляції змагань, обговорення результатів тренувань. Застосування інформаційно-комунікативних технологій, включаючи Moodle, Zoom, YouTube, є, з одного боку, засобом адаптації до реалій воєнного часу, з іншого — інструментом персоналізації навчального процесу, що уможливило майбутнім тренерам формувати індивідуальні програми підготовки спортсменів (рис.1.2).

Рис. 1.2. Інноваційні освітні технології як засіб формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти.

Не менш значущою у контексті дослідження є ідея впровадження здоров'язберезувальних технологій, які, з огляду на високі фізичні та психоемоційні навантаження у СЗО, можуть відігравати роль профілактичного чинника як для тренерів, так і для вихованців. Розроблені програми з фітнесу, йоги, скандинавської ходьби та аеробіки дають можливість інтегрувати в

навчально-тренувальний процес елементи відновлення та рефлексії, що сприяє розвитку стійкості, формуванню навичок саморегуляції та підтриманню оптимального рівня фізичної й психологічної витривалості. Включення таких практик відповідає сучасній педагогічній логіці збереження здоров'я та створює необхідні умови для гармонійного розвитку юних спортсменів.

Відтак автори наголошують, що цифровізація сфери фізичної культури має на меті як модернізацію форм і засобів навчання, так і формування внутрішньої мотивації здобувачів освіти до активної фізичної діяльності. Такий акцент є надзвичайно релевантним для тренерської практики у дитячо-юнацькому спорті, де поєднання технологічних інструментів та індивідуальної мотивації є ключовим чинником залученості та прогресу вихованців.

У цьому контексті дослідники виокремлюють значення таких інструментів, як: відеотренінги, електронні тренажери, онлайн-курси та вебінари, що забезпечують гнучкість освітнього процесу, сприяють розвитку самоосвіти та формують у молоді нові типи мотиваційної поведінки. Використання цих інструментів може бути органічно інтегроване в програми підготовки тренерів СЗО, адже ефективність цифрових засобів у роботі зі школярами значною мірою залежить від здатності тренера адаптувати їх до вікових і психофізіологічних особливостей вихованців.

Окремий акцент у статті зроблено на проблемі недостатньої цифрової компетентності фахівців фізичного виховання. Автори зазначають, що значна частина педагогів і тренерів не володіє у повному обсязі навичками роботи з інноваційними ресурсами, що знижує потенціал їх застосування. Це положення є особливо важливим у контексті діяльності СЗО, де тренери нерідко працюють у ресурсно обмежених або територіально віддалених умовах і не мають доступу до системної підтримки чи програм підвищення цифрової кваліфікації. Такий стан справ підтверджує доцільність посилення складника цифрової педагогіки у програмах професійної підготовки тренерів-викладачів.

Важливою є також рекомендація авторів щодо використання інноваційних технологій не лише як засобу організації навчання, а й як

інструменту постійної комунікації між тренером і вихованцями. Можливість підтримувати зворотний зв'язок навіть за відсутності особистої взаємодії — зокрема в умовах пандемії чи воєнного стану — дозволяє вибудовувати індивідуальні траєкторії розвитку юних спортсменів та забезпечувати неперервність тренувального процесу. Такі можливості безпосередньо відповідають сучасним принципам педагогічної інноватики й підкреслюють значення цифрових технологій як засобу підтримання якості, стабільності та адаптивності підготовки у системі СЗО.

Таблиця 1.6

Інноваційні напрями підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

Напрямок упровадження	Зміст інновації	Можливості для тренера СЗО
Використання електронних тренажерів та відеотренінгів	Застосування відеоінструкцій, віртуальних демонстрацій рухів, тренажерів зі зворотним зв'язком	Підвищення візуалізації навчання, зменшення потреби в очній демонстрації техніки
Проведення онлайн-курсів і вебінарів	Організація навчання через ZOOM, Google Meet, Moodle, Classroom	Гнучкий графік навчання, збереження матеріалів для повторного використання
Формування цифрової компетентності тренерів	Розвиток навичок цифрової педагогіки, інтеграція електронних ресурсів у тренерську діяльність	Актуалізація змісту занять, відповідність вимогам цифрової освіти
Розвиток дистанційної комунікації з вихованцями	Використання месенджерів, відеозв'язку, цифрових платформ для підтримки тренувального процесу	Збереження контакту з вихованцями в умовах обмеженого доступу до спортивної зали
Індивідуалізація тренувальних програм через ІКТ	Застосування цифрових трекерів, онлайн-щоденників і електронних індивідуальних карток спортсменів	Створення персоналізованого підходу до тренувань, моніторинг прогресу

Аналіз змісту публікації А. Ваколюк, В. Шелюка та Н. Симонович дає змогу виокремити низку інноваційних напрямів, що мають значний потенціал

для адаптації в освітні програми підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів спортивного спрямування. У роботі авторів наголошено на необхідності оновлення системи фізичного виховання через інтеграцію новітніх освітніх технологій, що узгоджується із загальними тенденціями цифровізації освіти та потребами сучасної тренерської професії. Така перспектива формує природний перехід від традиційних підходів до підготовки фахівців до більш гнучких, технологічно орієнтованих моделей, здатних забезпечити ефективну взаємодію тренера з вихованцями у цифровому середовищі.

Особливої уваги заслуговує акцент авторів на впровадженні електронного навчального середовища, яке охоплює цифрові платформи, спеціалізовані програми для фіксації й аналізу фізичної активності та широкий спектр інтерактивних ресурсів. Застосування таких засобів формує в майбутніх тренерів здатність організовувати навчально-тренувальний процес із використанням цифрових сервісів, що створюють умови для адаптивності, віддаленого супроводу, оперативного аналізу результатів та індивідуалізації навчальної взаємодії.

У роботі також окреслено доцільність використання дистанційних модулів, змішаних форм навчання та самостійної роботи з інтерактивними матеріалами. Важливо, що автори підкреслюють і мотиваційний аспект інноваційних технологій: гейміфікація, віртуальні тренажери та засоби візуалізації результатів здатні значно підвищувати інтерес здобувачів освіти до тренувальної діяльності. Такий підхід стимулює розвиток внутрішньої мотивації, яка є критичною в роботі з дітьми й підлітками та безпосередньо впливає на їхню залученість у спортивний процес.

У таблиці 1.6 ці положення узагальнено та структуровано, що дає змогу представити основні напрями інноваційної підготовки тренерів-викладачів СЗО у їхньому змістовому, організаційному та результативному вимірі. Вони свідчать про комплексний характер змін, необхідних для формування інноваційної культури тренера, здатного діяти в цифровому освітньому

середовищі, адаптувати методики до потреб вихованців та впроваджувати сучасні технології у тренувальний процес.

З позиції автора дисертаційного дослідження, результати, представлені А. Ваколюком, В. Шелюком та Н. Симонович, мають важливе практичне значення, оскільки демонструють потенціал цифрових і технологічних рішень для модернізації системи позашкільної спортивної освіти. Дослідження підтверджує доцільність інтеграції цифрових інструментів у професійну підготовку тренера та фактично узгоджується із загальною концепцією дисертації щодо необхідності оновлення діяльності тренерів СЗО на засадах інноваційності.

У цьому руслі цілком обґрунтованою видається пропозиція щодо розширення змісту модулів, присвячених цифровій компетентності тренера, впровадження змішаних і дистанційних форм професійної підготовки, а також створення електронних платформ для забезпечення ефективної комунікації між тренером, вихованцем і батьками. Такі заходи відповідають сучасним викликам спортивної освіти та мають бути враховані у процесі розроблення оновлених освітніх програм для тренерів-викладачів дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

У дослідженні П. Марущака, представленому на Всеукраїнській науково-практичній конференції, здійснено ґрунтовне обґрунтування потреби впровадження новітніх технологій у процес викладання дисципліни «Фізичне виховання», що прямо корелює із завданнями підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих спортивних закладів освіти (СЗО) до інноваційної педагогічної діяльності.

Автор наголошує, що модернізація навчального процесу у сфері фізичної культури неможлива без адаптації освітніх технологій до нових викликів цифрового суспільства. Основна увага у статті приділена таким напрямкам, як інтерактивне навчання, використання мобільних додатків у системі фізичного виховання, впровадження мультимедійних засобів та електронних журналів оцінювання фізичної активності.

Однією з ключових ідей є застосування технологій візуалізації навчального матеріалу — відеодемонстрацій технічних елементів, цифрових тренажерів, аналітичних платформ, що уможлиблює не лише оптимізувати процес засвоєння матеріалу, але й підвищити мотивацію здобувачів до систематичних занять фізичними вправами. Автор доводить, що сучасний тренер має не просто володіти методикою викладання, але й бути медіа-компетентним фахівцем, здатним застосовувати цифрові ресурси для створення адаптивного, наочного і технологічно збагаченого освітнього простору.

У контексті підготовки тренерів СЗО особливої актуальності набуває запропонована П. Марущаком дидактична модель, яка передбачає поєднання традиційного підходу до викладання з елементами доповненої реальності, використанням систем трекінгу фізичної активності та хмарних технологій зберігання даних. Автор підкреслює, що такий підхід сприяє розвитку в вихованців спеціалізованих закладів освіти не лише фізичних якостей, а й цифрової обізнаності та навичок самоконтролю.

На основі аналізу напрацювань П. Марущака та з урахуванням вимог сучасної системи підготовки тренерів-викладачів у СЗО, автором дисертаційного дослідження було запропоновано вдосконалену модель інтегрованої підготовки, яка поглиблює концепцію П. Марущака і конкретизує її для потреб позашкільної спортивної освіти.

Опис моделі підготовки тренерів-викладачів СЗО до впровадження інноваційних освітніх технологій базується на системному підході, який поєднує сучасні педагогічні ідеї, цифрові інструменти та специфіку діяльності спеціалізованих закладів освіти. Модель є результатом адаптації наукових підходів (зокрема тих, що запропоновані П. Марущаком) та її вдосконалення відповідно до викликів ХХІ століття.

Цільовий компонент

Основною метою моделі є формування інноваційної педагогічної культури тренера, який не тільки володіє сучасними цифровими інструментами, але й здатен цілісно інтегрувати їх у систему тренувально-освітнього процесу.

Такий тренер усвідомлює значення цифрової трансформації освіти, володіє високим рівнем професійної рефлексії, виявляє здатність до креативного проєктування навчального середовища.

Змістовий компонент

Модель передбачає включення до освітніх програм таких змістових модулів:

Основи цифрової педагогіки та інноваційної дидактики;

- тренерська діяльність у цифровому освітньому середовищі;
- ІК-компетентності та медіаграмотність тренера;
- AR/VR технології у фізичній культурі;
- відеоаналіз і цифровий моніторинг тренувального процесу;
- психологія спілкування у віртуальних командах спортсменів.

Зміст адаптовано до особливостей різних вікових груп вихованців, виду спорту, рівня спортивної підготовки, і передбачає міждисциплінарну інтеграцію з психологією, анатомією, педагогікою, кібербезпекою.

Операційно-діяльнісний компонент

Методи та форми реалізації моделі включають:

- змішане навчання (поєднання очного, дистанційного та симулятивного форматів);
- цифрові платформи: Moodle, Google Classroom, Zoom, Canva for Education;
- використання трекерів активності (Polar, Garmin), відеоаналізаторів Hudl, Dartfish;
- тренажери з доповненою реальністю (AR-інтерактиви для моделювання рухових дій);
- проєктна діяльність, кейс-метод, групове проєктування тренувальних сценаріїв;
- відеорефлексивний аналіз, портфоліо цифрових здобутків тренера.

Ці методи сприяють розвитку не лише практичних навичок, але й педагогічної рефлексії, критичного мислення, інноваційного стилю професійної діяльності.

Контрольно-результативний компонент

Оцінювання результатів здійснюється на основі:

Формувального оцінювання;

- розв’язання практичних тренерських кейсів у цифровому середовищі;
- електронного тестування, самодіагностики, експертної оцінки;
- портфолію, яке включає цифрові напрацювання, відгуки учасників освітнього процесу;
- індивідуальної освітньої траєкторії, побудованої за результатами діагностики потреб тренера.

Умови реалізації моделі

Для реалізації моделі необхідні такі організаційні та ресурсні умови:

- кадрове забезпечення — наявність фахівців, які володіють інноваційними технологіями та методиками;
- методичний супровід — розробка навчально-методичних матеріалів, електронних тренажерів;
- технічна база — доступ до комп’ютерного обладнання, програмного забезпечення, стабільного інтернет-з’єднання;
- інституційна підтримка — створення політик цифровізації, гнучкого графіка, стимулювання підвищення кваліфікації;
- психолого-педагогічна підтримка — консультування тренерів з питань використання технологій та подолання цифрового стресу.

Таким чином, запропонована модель поєднує стратегічне бачення цифрової трансформації освіти у СЗО із конкретними технологічними, змістовими та педагогічними рішеннями. Вона є динамічною, гнучкою та адаптивною до викликів сучасної освітньої практики, сприяє формуванню сучасного тренера як носія інновацій, координатора цифрового освітнього середовища та ефективного педагога для молодого покоління спортсменів.

Логіка розвитку теми природно підводить до аналізу тих досліджень, у яких окреслені проблеми набувають конкретного змістового виміру та демонструють, як загальні тенденції цифровізації проявляються у практиці викладання фізичного виховання.

Дослідження Н. Корольової присвячене вивченню педагогічних проблем, що постають у процесі викладання дисципліни «Фізичне виховання» в умовах трансформації освітнього середовища, зумовленої цифровізацією, змінами у способі життя молоді, а також загальними тенденціями реформування освіти в Україні [53].

Авторка підкреслює, що традиційні форми організації занять з фізичного виховання часто не відповідають запитам сучасних здобувачів освіти. Суть проблеми полягає у трьох взаємопов'язаних аспектах: невідповідність змісту навчання сучасним вимогам, обмежене використання цифрових інструментів та недостатня мотивація здобувачів освіти до фізичної активності.

Перш за все, невідповідність змісту та методів виявляється у надмірному тяжінні до стандартних вправ, шаблонних підходів до тренувального процесу й недостатньому оновленні навчальних програм. У статті Н. Корольової справедливо зазначено, що зміст дисципліни «Фізичне виховання» часто не враховує трансформації стилів життя сучасної молоді, зокрема їх орієнтації на візуальний контент, гейміфіковані процеси та короткотривалі форми залучення. Це цілком релевантно для СЗО, адже діти й підлітки так само демонструють коротший цикл уваги, потребу в емоційній залученості та візуальній стимуляції, які не забезпечуються традиційними підходами.

По-друге, обмежене використання цифрових інструментів не дає змоги повною мірою реалізувати індивідуальний підхід. Сучасні цифрові технології — такі як фітнес-трекери, відеоаналізатори, симуляційні тренажери, AR/VR-технології — створюють передумови для персоніфікації тренувального процесу, моніторингу динаміки результатів, адаптації навантажень до психофізіологічних особливостей вихованця. Відтак за відсутності належної

цифрової підготовки у тренерів або через брак відповідної технічної бази ці можливості залишаються нереалізованими.

Нарешті, низька мотивація до фізичної активності часто є наслідком як методичної інертності, так і комунікаційного розриву між тренером і здобувачем освіти. Якщо тренер не використовує сучасні комунікаційні канали, не пропонує активностей, близьких до ціннісної системи дитини, — очікувати високої залученості не доводиться. Цифрова грамотність тренера при цьому виступає не лише інструментом, а й запорукою мотиваційного контакту, здатного актуалізувати інтерес дитини до спорту через інтерактив, візуалізацію результатів і цифрову змагальність.

Дана проблема — багатовекторна. Її подолання неможливе без цілісного оновлення змісту освітніх програм, їх цифрового збагачення та формування нової моделі педагогічної взаємодії тренера з вихованцем. Саме на ці зміни має бути зорієнтоване формування готовності тренерів-викладачів СЗО у XXI столітті.

Аналіз роботи уможливорює здійснити екстраполяцію окреслених висновків на сферу підготовки тренерів-викладачів СЗО. Зокрема, науковиця акцентує увагу на необхідності впровадження інтерактивних технологій навчання, що забезпечують активне залучення здобувача освіти, формування його відповідального ставлення до особистої фізичної підготовки. Цей підхід цілком релевантний для освітнього процесу в СЗО, де тренер має не лише розвивати фізичні якості вихованців, а й формувати стійку мотивацію до занять спортом.

У публікації також висвітлено доцільність використання елементів ігрових технологій, мультимедійних презентацій, відеоаналізу техніки виконання вправ, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу. Для системи підготовки тренерів це означає, що майбутні фахівці мають опанувати інструменти мультимедійної педагогіки, розвивати навички створення та аналізу навчального контенту для фізичного розвитку дітей.

Особливої уваги заслуговує теза про важливість взаємозв'язку між фізичним вихованням та загальнокультурним розвитком особистості. У цьому контексті тренер СЗО являється як інструктором, так і педагогом-ментором, що підтримує цінності здорового способу життя, сприяє соціальній інтеграції дітей та формує позитивну спортивну ідентичність вихованця.

З точки зору організації освітнього процесу, авторка звертає увагу на потребу в удосконаленні навчальних планів, розширенні змісту дисципліни за рахунок інноваційних тем, впровадженні модульної системи оцінювання. Це можна адаптувати до програми підготовки тренерів у СЗО, зокрема через введення модулів з цифрової грамотності, педагогіки інновацій, основ медіакомунікації у спорті.

Відтак дослідження Н. Корольової дійсно підтверджують об'єктивну потребу в оновленні змісту, форм і методів навчання у фізичному вихованні, особливо в контексті сучасних освітніх викликів. Ми поділяємо висновки науковиці щодо актуальності інтеграції інноваційних підходів, зокрема в аспектах індивідуалізації навчального процесу, модернізації мотиваційної складової та використання цифрових технологій.

Вважаємо, що викладені в публікації положення потребують більшої диференціації з урахуванням специфіки позашкільної освіти спортивного профілю, зокрема діяльності тренерів-викладачів СЗО. Погоджуючись із тезою про обмежене використання цифрових інструментів, звертаємо увагу на те, що в умовах СЗО ця проблема набуває ще глибшого характеру, адже йдеться не лише про впровадження технологій у навчальні заняття, а й про необхідність системного супроводу спортивної підготовки: моніторинг фізіологічних показників, аналіз динаміки результатів, збереження даних у хмарних середовищах тощо.

Однак ми не цілком погоджуємося з універсальністю запропонованих висновків Корольової щодо мотиваційної складової, оскільки, на її думку, мотивація до фізичної активності у вихованців СЗО має інший характер, ніж у здобувачів вищої освіти. Вона значно більше залежить від емоційного контакту

з тренером, змагальної атмосфери, стилю комунікації та успішності в спортивній діяльності. Тому інструменти стимулювання у цій системі мають бути також іншими — зокрема через використання цифрових платформ, що дають змогу візуалізувати прогрес, створювати онлайн-рейтинги, здійснювати зворотний зв'язок і залучати батьків до процесу.

Отже, хоча загальна ідея дослідження Н. Корольової є важливою й змістовною для модернізації фізичного виховання, саме тому ми вважаємо доцільним її адаптацію до умов дитячо-юнацького спортивного середовища. Такий підхід передбачає перегляд ролі тренера як не лише виконавця навчальних програм, а як активного агента інновацій, здатного трансформувати освітнє середовище через власну цифрову компетентність і педагогічну культуру XXI століття.

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, можна стверджувати, що теоретичний дискурс щодо інноваційних освітніх технологій у підготовці тренерів-викладачів демонструє значну наукову розробленість окремих концептуальних положень, але водночас виявляє наявність суттєвих прогалин, які гальмують системне оновлення професійної освіти у сфері СЗО. Розгляд дефініцій педагогічної та інноваційної освітньої технології засвідчив їхню спільну спрямованість на структурність, результативність, поетапність і передбачуваність освітнього процесу, що створює необхідне теоретичне підґрунтя для подальшого осмислення цифрових рішень у тренерській підготовці.

Аналіз сучасних українських і зарубіжних наукових досліджень підтвердив доцільність упровадження цифрових, контекстних, проблемно-орієнтованих, модульних і клубних форматів навчання у систему підготовки тренерів-викладачів. Водночас встановлено, що процес інтеграції інноваційних освітніх технологій у діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл відбувається нерівномірно та супроводжується низкою обмежувальних чинників, серед яких недостатня ресурсна забезпеченість, недостатній рівень сформованості цифрової компетентності тренерів-викладачів, а також

збереження традиційних підходів до організації навчально-тренувального процесу.

Проведений аналіз наукових джерел засвідчив, що проблема формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі ще не отримала достатнього теоретичного та методичного обґрунтування. Зокрема, недостатньо дослідженими залишаються питання формування їхньої професійної готовності до використання інноваційних освітніх технологій, визначення структури такої готовності, педагогічних умов її розвитку та механізмів практичної реалізації у професійній діяльності.

Дослідження змістових, технологічних і мотиваційних аспектів професійної діяльності тренера-викладача показало, що результативність застосування інноваційних освітніх технологій значною мірою визначається рівнем його готовності адаптувати сучасні педагогічні та цифрові інструменти до вікових, психофізіологічних і спортивних особливостей вихованців. Особливої актуальності це набуває в умовах діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл, де організація навчально-тренувального процесу потребує врахування специфіки мотивації дітей та підлітків. У зв'язку з цим важливого значення набуває використання таких інноваційних освітніх технологій, як гейміфікація, цифрова візуалізація індивідуального прогресу, електронні рейтингові системи, засоби цифрового моніторингу результатів спортивної підготовки та інші інструменти, що сприяють підвищенню зацікавленості вихованців і ефективності навчально-тренувального процесу.

Узагальнення теоретичних положень та аналіз наукових джерел дозволяють дійти висновку, що ключова суперечність сучасної тренерської освіти полягає в дисбалансі між швидкістю цифрових змін та темпами оновлення професійної підготовки тренерів. Саме це робить необхідним формування нового професійного профілю тренера-викладача — фахівця, який поєднує педагогічну, цифрову, комунікативну та аналітичну компетентності й здатен виступати активним агентом інновацій у спортивній освіті. Визначені

тенденції та проблеми створюють методологічне підґрунтя для подальшого аналізу структурних компонентів інноваційної педагогічної діяльності тренерів-викладачів, що буде предметом наступних підрозділів дисертаційного дослідження.

1.2. Теоретичні засади формування готовності тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності

Формування готовності тренерів-викладачів у спеціалізованих закладах освіти, зокрема у системі дитячо-юнацьких спортивних шкіл (СЗО), є складним міждисциплінарним явищем, що інтегрує елементи педагогіки, психології, фізичної культури, інформаційних технологій та управління. В умовах цифрової трансформації освіти й підвищених вимог до результативності спортивної підготовки особливого значення набуває переосмислення теоретичних засад такої підготовки з урахуванням принципів інноваційної педагогічної діяльності.

Одним із визначальних чинників оновлення підготовки тренерів є трансформація парадигми професійної діяльності: від традиційної інструкторської функції — до функції фасилітатора, наставника, медіатора освітньо-спортивного процесу. Тренер сьогодні — це не лише носій техніко-тактичних знань, а й педагог-інноватор, здатний адаптувати сучасні освітні технології до тренувального середовища, забезпечити безперервний супровід освітньої траєкторії спортсмена, формувати його цінності, комунікативні навички, здатність до саморозвитку.

У цьому контексті актуалізується необхідність формування професійної (зокрема — педагогічної) компетентності тренера, яка включає:

- глибоке знання вікових і психологічних особливостей вихованців;
- володіння сучасними методиками спортивного навчання;
- здатність упроваджувати інноваційні освітні технології (цифрові платформи, гейміфікацію, відеоаналіз техніки, дистанційні форми тренінгів);
- навички ефективної комунікації, мотивації, психологічної підтримки;

– готовність до самоосвіти та міждисциплінарної інтеграції.

Особливої уваги потребують психолого-педагогічні аспекти діяльності тренера в умовах сучасних викликів. Робота з дітьми та підлітками в умовах соціального напруження (зокрема воєнного стану), гіперцифровізації та зниження рівня фізичної активності вимагає високого рівня емоційного інтелекту, здатності формувати безпечне та підтримуюче освітнє середовище, яке сприяє не лише спортивним досягненням, а й гармонійному розвитку особистості.

Також доцільно враховувати, що в умовах інтенсивної цифровізації освітнього й спортивного простору професійні вимоги до діяльності тренера-викладача істотно ускладнилися та структурно розширилися. Сучасний фахівець уже не обмежується володінням елементарними навичками роботи з цифровими засобами, оскільки цифрова компетентність набуває характеру інструменту професійного управління навчально-тренувальним процесом. Йдеться про здатність тренера інтегрувати цифрові інструменти на всіх етапах педагогічної діяльності — від планування й моделювання занять до аналізу результатів і корекції змісту підготовки.

У цьому контексті цифрові технології виконують не допоміжну, а структуроутворювальну функцію, забезпечуючи можливість об'єктивізації педагогічних рішень, підвищення точності діагностики рівня підготовленості вихованців і прогнозування динаміки їхнього розвитку. Використання цифрових платформ, електронних журналів, відеоаналізу техніко-тактичних дій, онлайн-інструментів зворотного зв'язку та аналітичних сервісів дозволяє тренеру здійснювати більш гнучке управління навчально-тренувальним процесом і своєчасно реагувати на зміни функціонального стану, мотивації та навчальних потреб вихованців.

Крім того, зростає значущість уміння створювати й адаптувати мультимедійний навчальний контент, який поєднує візуальні, аудіо- та інтерактивні компоненти й сприяє підвищенню наочності, доступності та індивідуалізації навчання. Організація онлайн-комунікації з вихованцями та

їхніми батьками, використання дистанційних і змішаних форматів роботи, а також опрацювання цифрових даних результатів тренувальної діяльності стають невід'ємними складниками професійної практики тренера-викладача СЗО.

У ширшому методологічному вимірі такі зміни свідчать про перехід від інтуїтивно-емпіричного управління тренувальним процесом до даних-орієнтованої та рефлексивно керованої педагогічної діяльності, у якій цифрові інструменти слугують засобом підвищення наукової обґрунтованості, прозорості й результативності професійних рішень. Саме тому здатність тренера-викладача осмислено інтегрувати цифрові технології в навчально-тренувальний процес розглядається як один із показників його професійної зрілості та готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Отже, теоретичні засади професійної підготовки тренерів-викладачів потребують глибокого оновлення — з урахуванням компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та цифрово-педагогічного підходів. Саме в межах окресленого теоретико-методичного поля поступово формується об'єктивна потреба в конструюванні інноваційної системи підготовки тренерів-викладачів нового покоління для СЗО, орієнтованої на складні й мінливі умови сучасної професійної діяльності. Така потреба не має ситуативного характеру, а постає як закономірний наслідок глибинних зрушень у змісті педагогічної праці та вимогах до її результатів.

Для більш ґрунтовного осмислення передумов цієї трансформації доцільно звернутися до сукупності чинників, що детермінують перегляд традиційних підходів до професійної підготовки тренерів-викладачів. Насамперед йдеться про системні зміни в освітньому та соціокультурному середовищі, які відбуваються під впливом глобальних процесів — цифровізації, зростання інформаційної насиченості освітнього простору, технологічної перебудови ринку освітніх послуг і трансформації запитів здобувачів освіти та їхніх сімей. У таких умовах професійна діяльність тренера-викладача дедалі більше виходить за межі вузько спеціалізованої спортивної підготовки [36].

Відповідно, тренер у системі СЗО постає не лише як фахівець із формування фізичної та техніко-тактичної підготовленості вихованців, а як повноцінний суб'єкт освітньої екосистеми, в межах якої поєднуються педагогічні, соціальні, психологічні та організаційно-технологічні компоненти. У дисертаційному дослідженні освітня екосистема СЗО розглядається як відкрите, динамічне середовище взаємодії тренера-викладача, вихованців, батьків, адміністрації закладу, цифрових ресурсів і соціального контексту, у якому здійснюється навчально-тренувальний процес і формуються умови для всебічного розвитку дитини.

У такому середовищі професійна діяльність тренера-викладача набуває багатовимірного характеру та виходить за межі суто тренувальних завдань. Вона передбачає здатність поєднувати тренувальні, виховні та освітні функції, вибудовуючи їх у логіці цілісного педагогічного впливу. Це, у свою чергу, потребує вміння інтегрувати сучасні педагогічні й цифрові інструменти не фрагментарно, а як елементи єдиного освітнього простору, що підтримує мотивацію вихованців, забезпечує індивідуалізацію підготовки та створює умови для усвідомленого залучення дітей і підлітків до навчально-тренувальної діяльності.

Крім того, функціонування тренера-викладача в межах освітньої екосистеми передбачає його активну роль у підтриманні психологічної стійкості вихованців, формуванні безпечного й емоційно сприятливого середовища, а також у налагодженні конструктивної комунікації з усіма учасниками освітнього процесу. Саме в такій системі координат інноваційні освітні технології набувають не допоміжного, а системоутворювального значення, оскільки вони забезпечують зв'язок між цілями підготовки, змістом навчально-тренувальної діяльності, методами педагогічної взаємодії та очікуваними результатами розвитку особистості вихованця.

У цьому контексті інноваційна педагогічна діяльність тренера-викладача розглядається не як додатковий або факультативний елемент професійної практики, а як органічна складова освітньої екосистеми СЗО, що визначає

якість, адаптивність і перспективність підготовки у сфері дитячо-юнацького спорту та відповідає сучасним викликам розвитку освіти і фізичної культури.

Специфіка професійної діяльності тренера-викладача в СЗО

Професійна діяльність тренера-викладача має складну, поліфункціональну структуру та охоплює низку взаємопов'язаних функцій, кожна з яких реалізується у тісному зв'язку з іншими й забезпечує цілісність навчально-тренувального процесу. Дидактична функція спрямована на відбір, структурування й педагогічно доцільну трансляцію навчального змісту, зокрема формування техніко-тактичних умінь, рухових навичок і знань про закономірності спортивної діяльності. Водночас її реалізація у сфері дитячо-юнацького спорту потребує постійного співвіднесення освітніх завдань із віковими та індивідуальними можливостями вихованців.

Мотиваційно-комунікативна функція забезпечує створення психологічно сприятливого навчально-тренувального середовища, підтримання інтересу до занять і формування внутрішньої мотивації до систематичної спортивної діяльності. Через педагогічну комунікацію тренер впливає не лише на поведінку вихованців, а й на їх ціннісні орієнтації, ставлення до зусиль, труднощів і результатів власної праці. Саме в межах цієї функції закладаються основи довіри, партнерської взаємодії та емоційної стабільності, без яких неможливий стійкий розвиток у спорті.

Діагностична функція пов'язана з постійним аналізом рівня підготовленості вихованців, динаміки їх фізичного, психічного й особистісного розвитку, а також ефективності застосованих методів і засобів навчання. Вона передбачає використання як традиційних, так і інноваційних інструментів педагогічного контролю, що дає змогу своєчасно коригувати навчально-тренувальний процес і запобігати перевантаженням чи втраті мотивації.

Організаційно-управлінська функція реалізується через планування, координацію та регуляцію навчально-тренувальної діяльності, забезпечення її ритмічності й відповідності стратегічним цілям спортивної підготовки. У цьому вимірі тренер виступає як керівник педагогічного процесу, здатний ухвалювати

відповідальні рішення в умовах змін, поєднувати індивідуальні та групові форми роботи й ефективно використовувати наявні ресурси освітнього середовища СЗО.

Виховна функція полягає у формуванні особистісних якостей вихованців, зокрема наполегливості, дисциплінованості, відповідальності, уміння працювати в команді та долати труднощі. У контексті дитячо-юнацького спорту виховання нерозривно пов'язане з тілесним і вольовим розвитком, що зумовлює особливу роль тренера як зразка професійної й особистісної поведінки.

Інноваційно-проектна функція відображає здатність тренера-викладача до осмислення та впровадження нових освітніх технологій, методів і форм організації занять, а також до педагогічного проектування власної професійної діяльності. Саме ця функція забезпечує адаптацію навчально-тренувального процесу до сучасних викликів, інтеграцію цифрових і педагогічних інновацій та розвиток освітньої екосистеми СЗО.

На відміну від учителя загальноосвітньої школи, тренер працює у специфічній професійній площині, де освітній і спортивний компоненти перебувають у постійній взаємодії, а результат педагогічного впливу виявляється не лише в рівні засвоєння знань, а й у трансформації тіла, формуванні вольових якостей, характеру та життєвих стратегій вихованців. Саме така інтегративність професійних функцій зумовлює підвищені вимоги до професійної готовності тренера-викладача та актуалізує потребу в науково обґрунтованій підготовці до інноваційної педагогічної діяльності в умовах СЗО.

У цьому зв'язку ключового значення набуває поняття педагогічної компетентності тренера, яке дозволяє системно осмислити його професійну готовність не лише як сукупність окремих умінь чи знань, а як цілісну здатність до ефективної освітньо-тренувальної взаємодії. Саме крізь призму педагогічної компетентності стає можливим поєднання освітніх, виховних і тренувальних завдань, а також інтеграція інноваційних освітніх технологій у повсякденну практику діяльності тренера-викладача.

Педагогічна компетентність тренера як основа професійної підготовки

У сучасній науці педагогічна компетентність трактується як інтегрований показник готовності фахівця до освітньої взаємодії. Вона включає такі компоненти:

- когнітивний (знання з педагогіки, психології, методики навчання),
- процесуальний (здатність організувати навчально-тренувальний процес, використовувати методики),
- рефлексивно-аналітичний (здатність оцінювати власну діяльність, змінювати її в разі потреби),
- мотиваційний (налаштованість на професійний розвиток),
- цифровий (використання цифрових платформ, сервісів, аналітики тощо).

Саме останній компонент нині набуває виняткової ваги в контексті інноваційної педагогічної діяльності.

Психолого-педагогічні аспекти в системі СЗО

Професійна діяльність тренера-викладача у системі СЗО реалізується в умовах роботи з дітьми та підлітками, які перебувають на різних етапах інтенсивного психофізичного, емоційного та соціального розвитку. Саме в цей період формуються базові уявлення про власні можливості, ставлення до успіху й невдачі, механізми саморегуляції та мотиваційні установки, що зумовлює підвищену відповідальність педагога за характер і наслідки освітньо-тренувального впливу.

У такому контексті ефективність діяльності тренера-викладача значною мірою визначається його здатністю враховувати вікові та індивідуально-психологічні особливості вихованців, підтримувати внутрішню мотивацію до занять спортом, запобігати емоційному вигоранню й надмірному стресу, а також створювати психологічно безпечне та підтримувальне освітнє середовище. Особливого значення набуває вміння поєднувати педагогічну вимогливість із тактовністю, забезпечуючи баланс між орієнтацією на результат і збереженням психічного благополуччя дітей та підлітків.

Водночас в умовах цифровізації освітнього простору ці завдання ускладнюються впливом додаткових психологічних ризиків, пов'язаних із використанням цифрових технологій у навчально-тренувальному процесі. Онлайн-контроль результатів, цифрові засоби моніторингу, використання відеоаналізу, месенджерів і платформ дистанційної комунікації розширюють педагогічні можливості тренера, проте водночас можуть спричиняти підвищене інформаційне навантаження, тривожність, зниження внутрішньої мотивації або формування залежності від зовнішніх оцінок у вихованців. У таких умовах тренер-викладач має усвідомлювати межі педагогічно доцільного використання цифрових інструментів і володіти навичками регулювання їх психологічного впливу.

З огляду на це, психолого-педагогічна складова формування готовності тренерів-викладачів не може розглядатися як допоміжний елемент професійної освіти. Вона виконує системоутворювальну функцію, забезпечуючи розуміння закономірностей розвитку особистості в умовах поєднання фізичного, емоційного та цифрового навантаження, формування культури безпечної педагогічної комунікації, емпатійної взаємодії та етичної відповідальності за результати освітнього й виховного впливу.

Саме включення цілісного психолого-педагогічного блоку, доповненого уявленнями про цифрові ризики та принципи психологічної безпеки, створює підґрунтя для здатності тренерів-викладачів здійснювати інноваційну педагогічну діяльність не лише результативно, а й гуманістично зорієнтовано. У такому розумінні цифрові технології постають не як чинник додаткового тиску на вихованців, а як інструмент підтримки їхнього розвитку, що є принципово важливим для сучасної системи дитячо-юнацького спорту.

Сучасні вимоги до тренера в умовах цифровізації

Під впливом цифрової трансформації роль тренера розширюється. Він має:

- працювати в гібридному освітньому середовищі;
- створювати мультимедійні тренувальні завдання;

- забезпечувати зворотний зв'язок онлайн;
- використовувати цифрову аналітику для контролю навантаження та досягнень вихованців;
- володіти цифровою педагогічною етикою, знати принципи кібербезпеки, цифрової гігієни.

Ці вимоги підтверджуються, зокрема, у «*Описі цифрової компетентності педагогічного працівника*», де сформульовано ключові сфери володіння цифровими інструментами для освітян, а також у роботах сучасних українських дослідників — Н. Морзе, О. Барна, В. Вембер, М. Гладун, А. Кочарян, С. Литвинова, які наголошують на критичній важливості цифрового компонента в підготовці педагогів нового покоління [76].

Необхідність оновлення теоретичних підходів

Аналіз сучасних підходів до професійної підготовки тренерів-викладачів засвідчує, що значна частина наявних моделей має фрагментарний або переважно традиційний характер. У більшості випадків вони орієнтовані на відтворення усталених методик фізичного виховання та спортивного тренування, що звужує можливості реагування на динамічні зміни освітнього середовища. За таких умов педагогічна складова підготовки тренера часто зводиться до засвоєння нормативно визначених програм і методичних рекомендацій без системного врахування трансформацій соціального контексту, цифровізації освітніх практик і зростання психологічних викликів, характерних для функціонування СЗО.

Водночас у традиційних моделях професійної підготовки цифрова складова, як правило, не розглядається як структурно значущий елемент педагогічного процесу. Застосування цифрових інструментів має епізодичний або допоміжний характер і не супроводжується формуванням у тренерів-викладачів цілісного уявлення про педагогічний потенціал цифрових технологій, принципи їх дидактично виваженої та психологічно безпечної інтеграції, а також можливості використання цифрових даних для аналізу, прогнозування й корекції навчально-тренувального процесу. Унаслідок цього

цифрові ресурси не набувають статусу повноцінного інструменту професійної діяльності, залишаючись зовнішнім доповненням до традиційних форм роботи.

Суттєвим обмеженням існуючих підходів є також недостатня увага до формування інноваційної культури тренера-викладача. У більшості випадків інноваційність інтерпретується як ознайомлення з окремими новими методиками або технологіями, тоді як поза увагою залишається розвиток здатності педагога до критичного осмислення власної практики, педагогічного проектування, експериментальної апробації нових рішень, їх адаптації до конкретних умов діяльності СЗО і рефлексивного аналізу результатів. За відсутності такої культури професійна діяльність тренера набуває переважно репродуктивного характеру, що обмежує можливості її розвитку та оновлення.

У сукупності окреслені обмеження зумовлюють потребу в створенні цілісної теоретичної моделі формування готовності тренерів-викладачів, яка б виходила за межі вузькометодичного підходу й ґрунтувалася на інтеграції педагогічних, психолого-педагогічних і цифрових засад професійної діяльності. Принциповою відмінністю такої моделі є орієнтація не лише на засвоєння окремих інноваційних засобів, а на формування готовності тренера-викладача до їх усвідомленого, педагогічно доцільного та рефлексивно обґрунтованого використання в навчально-тренувальному процесі.

Саме в цьому контексті актуалізується необхідність теоретичного обґрунтування й розроблення інноваційної системи підготовки тренерів-викладачів СЗО, яка забезпечує узгодження традиційних цінностей дитячо-юнацького спорту з вимогами сучасного освітнього середовища, підтримує професійний розвиток тренера як суб'єкта освітньої екосистеми та створює умови для його безперервного професійного зростання.

У контексті трансформації освітніх парадигм, зумовлених становленням інформаційного суспільства та цифровізації освітнього простору, оновлення змісту й методології підготовки тренерів-викладачів СЗО набуває стратегічного значення. Зміна характеру педагогічної взаємодії, поява цифрових сервісів управління тренувальним процесом, динаміка запитів з боку здобувачів освіти

— усе це вимагає глибокого перегляду теоретико-методичних основ професійної підготовки кадрів.

Сучасна освітня технологія, яка виступає концептуальним підґрунтям для формування професійної компетентності тренера-викладача, розглядається як цілісна інтегрована система. Вона поєднує ідеологічні засади, навчально-методичний контент, організаційно-структурні моделі освітнього процесу та інструменти оцінювання результативності навчання. Її провідною метою є формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності, високого рівня професійної мобільності, здатності до безперервного самовдосконалення та цифрової адаптації в умовах змін.

Концептуальний базис запропонованої системи формування готовності ґрунтується на інтеграції компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та цифрово-педагогічного підходів, кожен з яких виконує самостійну, але водночас взаємодоповнювальну функцію. Така багатовекторність методологічних орієнтирів зумовлена складністю професійної діяльності тренера-викладача СЗО, що поєднує освітні, тренувальні, виховні та комунікативні завдання в динамічному й часто непередбачуваному середовищі.

У межах компетентнісного підходу формування готовності тренера розглядається як процес формування інтегрованої здатності ефективно діяти в реальних професійних ситуаціях, а не як сукупність ізольованих знань або навичок. Це передбачає орієнтацію на результативність педагогічної діяльності, готовність до прийняття відповідальних рішень і здатність адаптувати професійні дії до змінних умов навчально-тренувального процесу. Водночас діяльнісний підхід конкретизує цю орієнтацію, акцентуючи увагу на активному засвоєнні професійного досвіду через виконання педагогічних дій, розв'язання практичних завдань і рефлексивне осмислення власної діяльності.

Доповненням до зазначених підходів є особистісно орієнтована парадигма, яка дає змогу враховувати індивідуальні особливості, ціннісні орієнтації та мотиваційні установки тренера-викладача. У такому контексті

технологія формування готовності набуває характеру особистісного і професійного зростання, у межах якого формуються здатність до емпатійної педагогічної взаємодії, педагогічної тактовності, відповідальності за результати виховного впливу та готовність до безперервного професійного саморозвитку. Саме ця складова забезпечує гуманістичну спрямованість інноваційної педагогічної діяльності в системі спеціалізованих закладів освіти.

В умовах цифрової трансформації освітнього середовища особливого значення набуває цифрово-педагогічний підхід, який орієнтує підготовку тренерів-викладачів на усвідомлене використання цифрових інструментів як засобу підвищення якості навчально-тренувального процесу. Йдеться не лише про технічне володіння цифровими ресурсами, а про розуміння їх педагогічного потенціалу, дидактичної доцільності та психологічних ризиків, пов'язаних із цифровим навантаженням і онлайн-комунікацією. У такому вимірі цифрові технології інтегруються в систему професійної діяльності як інструмент аналізу, зворотного зв'язку, індивідуалізації підготовки та педагогічної підтримки вихованців.

Таким чином, поєднання зазначених підходів створює методологічні умови для формування тренера-викладача не лише як фахівця, здатного ефективно виконувати професійні функції, а як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності, відкритого до креативного пошуку, рефлексивного осмислення власного досвіду та ухвалення самостійних рішень у складних ситуаціях спортивно-педагогічної практики. Саме така інтегрована методологічна основа забезпечує цілісність і перспективність розроблюваної системи підготовки тренерів-викладачів СЗО.

Навчальний зміст професійної підготовки тренерів має враховувати специфіку роботи з дітьми та підлітками, що передбачає вивчення основ вікової фізіології, дитячої психології, методики розвитку спортивних навичок, а також цифрових технологій у тренувальному процесі. До змістових компонентів, актуалізованих у сучасних програмах, належать засоби цифрової аналітики та

зворотного зв'язку, інструменти візуалізації динаміки результатів, цифрові платформи для зберігання й обробки навчальної інформації.

З огляду на виклики цифрової доби, доцільним є інтегрування у процес підготовки тренерів таких ресурсів, як Google Classroom, Moodle, Hudl, Dartfish, Coach's Eye, що сприяють оперативному аналізу відеозаписів, створенню індивідуальних програм розвитку спортсменів, а також — оптимізації комунікації між тренером, вихованцями та батьками.

Організаційно-методичні підходи до інноваційної підготовки передбачають використання активних і змішаних форм навчання: тренінгів, вебінарів, рольових ігор, кейсів, цифрових симуляцій та інтерактивних платформ з елементами доповненої реальності (AR) і віртуального моделювання. Такий інструментарій забезпечує зростання мотивації майбутніх тренерів, підвищення рівня автономії та гнучкості в оволодінні змістом, розвиток здатності до командної роботи й ухвалення нестандартних рішень.

Моніторинг і оцінювання результатів професійного розвитку тренера має здійснюватися з опорою на цифрові інструменти аналітики, індивідуальні освітні траєкторії та самооцінювання. Такий підхід забезпечує адаптивність і своєчасну корекцію змісту навчання, орієнтацію на персоніфікований прогрес і підтримку освітніх потреб кожного суб'єкта педагогічного процесу.

Таким чином, оновлення теоретичних засад формування готовності тренерів-викладачів в умовах цифрової трансформації передбачає не лише модернізацію змісту, методів та засобів, а й переосмислення самої суті професійної підготовки — як динамічного, технологічно підсиленого й особистісно значущого процесу.

Інструментально-ресурсна частина формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти (СЗО) включає в себе наявність сучасної матеріально-технічної бази, програмного забезпечення, цифрових платформ і спортивного обладнання. Наприклад, відповідно до досліджень О. Кошелевої та І. Скрипченко, ефективне впровадження інновацій у фізичне виховання неможливе без інтеграції електронних освітніх ресурсів, цифрових

навчальних середовищ та мобільних додатків, які дозволяють здійснювати оцінку результатів навчання у режимі реального часу [161].

У цьому контексті особливе значення мають відеоаналіз, трекери активності, платформи на зразок «MyCoach» і «Coach's Eye», а також застосування фітнес-гаджетів і смарт-обладнання, що дозволяє тренеру точно фіксувати прогрес спортсмена та формувати індивідуальні тренувальні плани. Водночас дослідники П. Лівак, Ю. Коновал та Я. Максим'як зазначають, що належна ресурсна база є запорукою успішного розвитку фізичного виховання в молодіжному середовищі, адже забезпечує не лише технічну підтримку навчального процесу, а й підвищує зацікавленість дітей до занять спортом [146].

Це включає такі методи, як: самооцінювання, рефлексивні практики, індивідуальне портфоліо досягнень.

Оцінювально-рефлексивний компонент сучасної підготовки тренерів-викладачів забезпечує моніторинг освітніх результатів та професійного зростання, і включає використання інструментів самооцінювання, ведення портфоліо досягнень, залучення до рефлексивних практик і формувального оцінювання. В умовах цифровізації дедалі актуальнішим стає впровадження електронного тестування, адаптивних методик оцінювання та автоматизованого збору аналітики про успішність. Такі інструменти дають змогу не лише оцінювати рівень сформованості компетентностей, але й своєчасно виявляти освітні труднощі, проводити індивідуалізовану корекцію змісту навчання, підвищувати мотиваційну складову діяльності викладача. Цю думку поділяє також Л. Череповська, яка наголошує на доцільності використання цифрових сервісів у системі професійного моніторингу педагогічної діяльності [71].

Інноваційний компонент охоплює інтеграцію передових цифрових рішень у систему підготовки, зокрема таких, як доповнена реальність (AR), віртуальні симулятори, елементи гейміфікації, а також алгоритми на базі штучного інтелекту для побудови індивідуалізованих траєкторій професійного навчання. Упровадження цих технологій не лише осучаснює зміст освіти, а й сприяє її

персоналізації, що особливо актуально в умовах дитячо-юнацького спорту, де необхідно враховувати психофізіологічні особливості вихованців, стиль мислення, тип мотивації та темп засвоєння знань.

Таким чином, сучасна освітня технологія, що використовується в системі формування готовності тренерів-викладачів СЗО, являється багаторівневою, адаптивною, інструментально забезпеченою моделлю. Вона синтезує концептуальні, змістові, процесуальні, ресурсні, мотиваційні, оцінювальні та інноваційні компоненти, створюючи єдиний комплекс умов для набуття компетентностей, необхідних у реаліях цифрового трансформованого спортивного навчання. Ефективність цієї моделі прямо залежить від наявності розвиненої педагогічної інфраструктури, технічного забезпечення та готовності самих тренерів до сприйняття інновацій.

З метою систематизації та функціонального аналізу сучасних освітніх технологій, що використовуються для професійної підготовки тренерських кадрів, у таблиці 1.7 подано узагальнення ефективних інноваційних освітніх рішень, релевантних для СЗО.

Таблиця 1.7

**Класифікація інноваційних освітніх технологій за компонентами
готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до їх
застосування**

Компонент професійної підготовки	Типи освітніх технологій	Приклади інструментів / рішень	Функціональне призначення
Концептуальний	Педагогічне моделювання, теоретичне проектування	Модель змішаного або персоналізованого навчання	Визначення стратегічної траєкторії навчання
Змістовий	Технології візуалізації знань, мультимедійні модулі	Інтерактивні курси на Moodle, Edpuzzle	Структурування та актуалізація змісту освітньої програми
Технологічний	Цифрові навчальні середовища, мобільне	Google Classroom, мобільні додатки для аналізу техніки (Hudl, Coach's Eye)	Організація та управління навчально-тренувальним

Компонент професійної підготовки	Типи освітніх технологій	Приклади інструментів / рішень	Функціональне призначення
	навчання		процесом
Процесуальний	Активні методи навчання, проєктне навчання	Рольові ігри, кейс-методи, симуляції змагань	Формування професійних умінь і навичок у практичному контексті
Мотиваційний	Гейміфікація, соціальні технології	Бейдж-системи, інтерактивні платформи опитування (Kahoot, Mentimeter)	Підвищення внутрішньої мотивації та залучення
Інструментально-ресурсний	Використання цифрових сервісів і обладнання	Трекери активності, платформи MyCoach, Dartfish, AR-симуляції	Підвищення якості навчання через практичну взаємодію
Оцінювально-рефлексивний	Електронне тестування, адаптивне оцінювання	LMS-аналітика, хмарні системи моніторингу, портфоліо	Збір аналітики успішності, формування рефлексивних навичок
Інноваційний	Доповнена й віртуальна реальність, ШІ, Big Data	AR- та VR-модулі, AI-аналітика навантаження	Персоналізація освітнього процесу, прогнозування результатів

Представлена в таблиці 1.7 класифікація інноваційних освітніх технологій, структурована за основними компонентами професійної підготовки, дає змогу систематизувати змістове та функціональне наповнення сучасних підходів до формування готовності тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності у спеціалізованих закладах освіти. Застосування такого підходу дозволяє цілісно охопити не лише технічні чи цифрові інструменти, але й мотиваційні, рефлексивні, методичні та організаційні чинники, що визначають якість освітнього процесу.

Однак для повнішого розуміння внутрішньої логіки цієї освітньої системи важливим є не лише перелік окремих засобів, а й виявлення взаємозв'язків між ними. Адже освітня технологія — це не лише сума окремих компонентів, а цілісна конструкція, в якій кожен елемент впливає на інші, формуючи динамічне освітнє середовище, здатне адаптуватися до змін і викликів часу.

Саме тому доцільним наступним кроком є візуалізація узагальненої структурно-функціональної моделі освітньої технології професійної підготовки тренерів-викладачів. Така модель покликана:

- відобразити логіко-змістову побудову системи — від концептуального підґрунтя до оцінювальних процедур;
- забезпечити міжкомпонентну узгодженість — між змістовим, процесуальним, ресурсним й інноваційним наповненням;
- пояснити внутрішню цілісність підготовки — як системи, орієнтованої на досягнення професійної мобільності, інноваційної активності та готовності до змін.

Ця модель є не лише інструментом концептуалізації, а й основою для подальшого проектування змісту, форм і засобів професійної підготовки фахівців нового покоління для СЗО в умовах цифровізації освіти.

Рис.1.3. Структурно-функціональна модель формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

Візуалізована структурно-функціональна модель формування готовності тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності (рис. 1.3) подає її як цілісну систему, що включає основні структурні компоненти підготовки

тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності. Разом із тим, для поглиблення розуміння внутрішніх логічних зв'язків та функціонального навантаження кожного елементу цієї системи, доцільно звернутися до її структурно-функціонального моделювання.

Мета моделі – створити цілісну систему, яка інтегрує ключові компоненти освітньої технології та сприяє формуванню інноваційної готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до професійної діяльності в умовах цифрової трансформації.

Принципи побудови моделі базуються на компетентнісному, діяльнісному, особистісно орієнтованому та інноваційному підходах. Ураховано принципи науковості, системності, практичної спрямованості, міждисциплінарності та адаптивності.

Компоненти моделі:

1. Концептуальний компонент формування готовності тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності визначає ідеологічну, методологічну та науково-теоретичну основу освітньої технології, на якій базується технологія формування готовності майбутніх тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності. Він виконує функцію платформи для інтеграції сучасних педагогічних підходів, що формують цілісне бачення професійного розвитку тренера в умовах цифровізованої освітньої реальності.

У контексті спеціалізованих закладів освіти концептуальний компонент реалізується через компетентнісний, діяльнісний, особистісно орієнтований і цифрово-педагогічний підходи.

Компетентнісний підхід передбачає формування в майбутніх тренерів інтегрованих професійних якостей, що охоплюють знання, уміння, навички, досвід, ціннісні орієнтири й здатність до їх адаптивного використання в мінливому освітньому середовищі. Зокрема йдеться про комунікативну, методичну, психолого-педагогічну, інформаційну та організаційно-управлінську компетентності.

Діяльнісний підхід акцентує увагу на практичній дії як провідному механізмові засвоєння знань і формування професійного досвіду. Для тренера-викладача це означає активне включення у моделювання тренувальних ситуацій, участь у симуляціях змагань, вирішення педагогічних кейсів з інноваційною складовою. Основою є принцип «навчання через дію».

Особистісно орієнтований підхід забезпечує розвиток індивідуального освітнього маршруту тренера, враховуючи його професійний стиль, попередній досвід, мотиваційні установки, тип рефлексії та потребу в самореалізації. Такий підхід створює умови для формування внутрішньої готовності до змін, самонавчання, педагогічної емпатії та мотивації на довготривалі професійне зростання.

Цифрово-педагогічний підхід зумовлений потребами трансформації освітнього простору в умовах інформаційного суспільства. Він орієнтує тренерів на володіння цифровими інструментами, інтеграцію електронних платформ, аналітичних ресурсів, гейміфікованих додатків і відеоаналізу, що використовуються як у навчанні, так і в тренувальному процесі.

Реалізація концептуального компонента неможлива без формування мотиваційного ядра особистості тренера, здатності до самоорганізації, управління власним професійним розвитком та рефлексії щодо результатів інноваційної педагогічної діяльності. Цей компонент є методологічним стрижнем для формування системної моделі підготовки тренера, яка поєднує зміст, цілі, інструменти та результати в єдину логіко-сміслову конструкцію.

2. Змістовий компонент визначає структурно-сміслові наповнення освітньої технології, формуючи основу для розвитку професійної компетентності тренерів-викладачів у системі спеціалізованих закладів освіти. Його головне завдання — забезпечити цілісність освітнього процесу, у якому поєднуються фундаментальні знання, практичний досвід і здатність до застосування інноваційних підходів у педагогічній та тренувальній діяльності.

Структура змістового компонента охоплює навчальні дисципліни, тематичні модулі, практичні блоки, інструктивно-методичні матеріали, засоби

самостійної підготовки, а також ресурси цифрового навчання, що відображають сучасні тенденції розвитку спортивної педагогіки. Такий підхід узгоджується з позицією Н. Гузій, яка підкреслює необхідність «інтеграції теоретичних і практичних знань у процесі формування професійної компетентності майбутнього педагога через модульно-компетентнісну структуру навчального змісту» [26].

Як зазначає Л. Карамушка, формування професійної готовності фахівця у сфері освіти має ґрунтуватися на «створенні таких умов, за яких професійні знання переходять у діяльнісні форми, а навчання набуває характеру особистісно значущого процесу» [43].

Натомість О. Дубасенюк наголошує, що ефективне формування професійної готовності передбачає «чітку структурованість змісту та його спрямованість на формування здатності діяти в реальних педагогічних ситуаціях» [25]. У нашому підході ці положення поєднано через акцент на практико-орієнтованій, гнучкій та цифрово підсиленій модульній структурі, яка забезпечує одночасне засвоєння теоретичних засад і розвиток професійних умінь тренера-викладача щодо застосування інноваційних освітніх технологій.

Поряд із цим М. Чумак підкреслює, що сучасна підготовка педагогів спортивного профілю потребує врахування «індивідуальних освітніх траєкторій та динамічної взаємодії теорії і практики у форматі варіативних навчальних модулів» [115]. Зазначені положення враховано під час проектування змістового компонента авторської технології, що забезпечує цілісне формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.

У системі підготовки тренерів-викладачів змістовий компонент формується з урахуванням вікових, психофізіологічних і мотиваційних особливостей дітей та підлітків, які є основною цільовою аудиторією СЗО. Зміст навчання орієнтований на варіативність, що забезпечує можливість адаптації освітніх програм до різних спортивних напрямів, рівнів підготовки вихованців та педагогічних стилів тренера.

Важливе місце у структурі цього компонента займає міждисциплінарна інтеграція, що передбачає взаємопроникнення знань із галузей педагогіки, психології, анатомії, фізіології, біомеханіки, спортивної метрології та інформаційних технологій. Такий підхід сприяє формуванню системного мислення, розвитку аналітичної культури тренера, його здатності до комплексного оцінювання стану спортсмена й ефективності тренувального процесу.

Окрему роль відіграє впровадження інноваційних освітніх модулів, що поєднують педагогічні знання із цифровими компетентностями, зокрема використанням відеоаналізу, онлайн-платформ для навчання, гейміфікаційних сервісів і засобів штучного інтелекту для персоналізації тренувальних завдань. Таке поєднання традиційного і цифрового компонентів змісту створює нову парадигму професійної підготовки тренерів, орієнтовану на ефективне поєднання педагогічної майстерності з технологічною грамотністю [126, 128].

3. Процесуальний компонент формування готовності тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності виконує роль операціонального ядра освітньої технології, реалізуючи структуру взаємодії між змістом, методиками і освітніми формами. У контексті СЗО він включає такі педагогічні форми та методи: тренінги, практикуми, моделювання тренувальних ситуацій, стажування в спортивних секціях, індивідуалізовані та групові заняття, а також активні методики з рефлексивним аналізом.

Цей підхід узгоджується з теорією навчання через досвід (Experiential Learning Theory) Д. Колба, згідно з якою ефективно навчання відбувається через цикл «конкретний досвід → рефлексія → абстрактна концептуалізація → експеримент» [148]. У межах підготовки тренерів це означає, що освітні ситуації мають бути максимально наближеними до реальних тренувань, із обов'язковим рефлексивним осмисленням і коригуванням дій.

Крім того, дослідження з теорії тренінгу й розвитку в організаціях демонструють, що ефективність підготовки залежить не лише від формальної програми, але й від дизайну навчального процесу: модульність, чітке

формування навчальних цілей, інтеграція активних методів і регулярна зворотна інформація. Саме ці елементи названі ключовими в роботі Salas та ін. як показники успішного тренінгу [172].

У межах СЗО важливо, щоб процесуальний компонент мав варіативний характер, даючи змогу адаптувати форми та методи до різних спортивних напрямів, рівнів підготовки та ресурсних можливостей. Наприклад, ротаційні моделі, гібридні формати або симуляційні вправи допомагають формувати готовність тренера до умов непередбачуваності та змін.

Отже, процесуальний компонент не просто реалізує підготовчі завдання, але й формує здатність тренера-застосувача ефективно діяти в реальному тренувальному процесі, коригувати свою педагогічну практику й інтегрувати інновації.

4. Інструментально-ресурсний компонент також охоплює освітню інфраструктуру, яка створює умови для реалізації компетентнісного підходу в підготовці тренерів. Вона включає не лише технічне оснащення (мобільні пристрої, сенсорні панелі, проєкційні системи), а й організаційні засоби, такі як віртуальні лабораторії, хмарні освітні середовища, інтерактивні симулятори та електронні бібліотеки.

Суттєвого значення набуває доступ до навчальних відеобаз, онлайн-курсів та тренажерів, які сприяють індивідуалізації освітнього процесу й реалізації принципу «навчання у зручний час і в зручному темпі». Зокрема, платформи YouTube, Coursera, Khan Academy можуть бути адаптовані для потреб спортивної педагогіки шляхом добору спеціалізованого контенту.

До інноваційних елементів також належать:

- платформи цифрового оцінювання (наприклад, *Edmodo*, *Quizizz*, *Classtime*), які дозволяють тренерам оцінювати прогрес у режимі реального часу;
- інструменти командної взаємодії (Microsoft Teams, Slack, Discord), що підвищують ефективність спільної роботи з вихованцями та колегами;

–біомеханічні сенсори та трекери (*Polar, Garmin, Catapult*), які забезпечують об'єктивний моніторинг фізичних показників, темпу виконання вправ, навантаження тощо.

Як підкреслює Н. Морзе, успішна цифровізація освітнього процесу можлива лише за умови поєднання технічної доступності ресурсів та сформованої цифрової культури педагогів, що особливо актуально в умовах обмежених можливостей багатьох СЗО [74].

Подібної позиції дотримується й В. Биков, який наголошує, що цифрова трансформація освіти не зводиться до забезпечення технологіями, а потребує «концептуально обґрунтованої моделі цифрового освітнього середовища, у якій педагог виступає активним суб'єктом інноваційної взаємодії» [13].

Натомість О. Спірін акцентує на іншому аспекті: на його думку, ключовим фактором успішного впровадження цифрових технологій є сформованість інформаційно-цифрової компетентності педагога, оскільки «наявність технічного інструментарію не гарантує його продуктивного використання без відповідних професійних умінь» [98]. У нашому підході ці позиції поєднуються, оскільки структурна модель підготовки тренерів-викладачів передбачає не лише технічну оснащеність освітнього процесу, а й розвиток цифрової грамотності, здатності до аналітичної роботи з даними та ефективної інтеграції цифрових рішень у педагогічну практику.

Разом із тим О. Пінчук звертає увагу на те, що цифровізація спорту й фізичного виховання потребує «спеціально адаптованих цифрових інструментів, орієнтованих на роботу з динамічними показниками розвитку дітей і молоді» [91]. Це підкреслює необхідність не лише загальної цифрової підготовки тренера-викладача, а й оволодіння ним галузевими цифровими засобами — від трекерів фізичної активності до аналітичного програмного забезпечення.

Таким чином, у зіставленні поглядів українських науковців стає очевидним, що цифровізація формування готовності у СЗО потребує комплексного підходу: технологічна доступність ресурсів має поєднуватися з

розвитком педагогічної культури, цифрової компетентності та здатності працювати з галузевими цифровими інструментами.

Відтак акцентуємо, що інструментально-ресурсний компонент є не лише технічною основою підготовки, але й каталізатором інноваційних змін, який формує середовище для розвитку нових професійних ролей тренера — як аналітика, наставника, фасилітатора та цифрового комунікатора.

5. Оцінювально-рефлексивний компонент виконує функцію не лише фіксації досягнутих результатів навчання, а й формування рефлексивної позиції тренера-викладача щодо власної професійної динаміки. Він є важливим елементом континуального освітнього процесу, орієнтованого на зворотний зв'язок, коригування освітньої траєкторії та стимулювання мотиваційної складової.

Цифрові інструменти оцінювання.

Серед ефективних методів варто виділити застосування електронного тестування, адаптивних опитувальників, платформ для самооцінювання (наприклад, Google Forms, Quizizz, Testportal). Їхнє використання дозволяє швидко аналізувати прогрес засвоєння знань та коригувати подальшу підготовку на основі даних. У практиці підготовки тренерів дедалі більшого поширення набувають аналітичні дашборди, що автоматизовано обробляють результати тестів і подають їх у візуалізованій формі.

Електронне портфоліо та рефлексивні практики.

Не менш важливим є електронне портфоліо досягнень, що акумулює індивідуальні напрацювання здобувача, відеофрагменти тренувань, аналітичні розробки, приклади методичних кейсів тощо. Це сприяє розвитку метанавичок самоаналізу та самооцінювання, що в умовах інноваційної педагогіки є обов'язковими для гнучкої адаптації до освітніх змін.

Особливу роль відіграють рефлексивні щоденники, менторські обговорення, групові сесії аналізу кейсів, що інтегруються у професійну підготовку тренерів з метою глибшого усвідомлення ними власних професійних рішень, педагогічних стратегій та взаємодій з вихованцями.

Адаптивне оцінювання та зворотний зв'язок.

Важливим аспектом є впровадження адаптивних систем оцінювання, які змінюють рівень складності завдань відповідно до рівня підготовки здобувача. Такі системи реалізуються за допомогою сучасних платформ, які враховують не лише кінцевий результат, а й динаміку навчального процесу. Крім цього, експертна оцінка викладачів (менторів, наукових керівників, супервізорів) формує зовнішню ланку оцінювання, уможливаючи надати кваліфіковані рекомендації та виявити прогалини у професійній підготовці.

Цей компонент є підґрунтям для формування культури педагогічного вдосконалення, де цифрові методики не лише автоматизують процес контролю, а й інтегруються у рефлексивне осмислення професійного шляху тренера. У наступному, шостому компоненті, розглядатиметься питання інноваційного потенціалу освітньої технології, що включає в себе інтеграцію передових технологічних підходів.

5. Інноваційний компонент концентрується на впровадженні новітніх освітніх технологій, таких як гейміфікація, технології віртуальної (VR) і доповненої реальності (AR), штучний інтелект, мобільні додатки та автоматизовані тренувальні середовища. Його завдання — модернізувати освітній процес, зробити його привабливим, гнучким і ефективним, з орієнтацією на потреби здобувачів освіти.

Функціональні зв'язки між компонентами моделі освітньої технології підготовки тренерів-викладачів СЗО мають визначальне значення для забезпечення цілісності, узгодженості та результативності освітнього процесу. Вони формують внутрішню логіку моделі, в якій усі складники не існують ізольовано, а взаємодіють між собою у динамічному полі навчальної взаємозалежності, а саме:

- концептуальний компонент виконує інтеграційну роль, оскільки визначає філософсько-методологічне підґрунтя, що спрямовує зміст і форми освітнього процесу. Він задає стратегічні орієнтири для змістового компонента, зумовлюючи добір навчального матеріалу відповідно до заявлених цілей,

домінуючих педагогічних підходів (компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного) і вимог спортивної галузі;

- змістовий компонент, у свою чергу, тісно пов'язаний із процесуальним – обрані навчальні одиниці реалізуються через інтерактивні форми, методи й технології (тренінги, симуляції, практичні заняття), які забезпечують формування професійно значущих умінь у тренерів-викладачів. Зміст не може існувати поза відповідною організацією навчального процесу – саме тому між цими складниками функціонує двосторонній зв'язок;

- процесуальний компонент безпосередньо взаємодіє з інструментально-ресурсним, який забезпечує необхідні умови для реалізації змісту й методів навчання. Так, використання цифрових платформ, відеоаналізу, фітнес-гаджетів або симуляційних середовищ є не лише засобом передачі знань, а й чинником ефективного засвоєння матеріалу. Цей зв'язок є критично важливим у системі підготовки тренерів до роботи з дітьми у СЗО, оскільки дає змогу враховувати вікові та індивідуальні особливості вихованців через підбір відповідних технологічних інструментів;

- мотиваційний компонент взаємодіє з концептуальним і процесуальним рівнями: ідеологічні засади навчання мають містити ціннісні орієнтири, а методи – бути особистісно значущими та стимулюючими. Наприклад, застосування гейміфікації, персоналізованих освітніх траєкторій, цифрового портфоліо сприяє підвищенню внутрішньої мотивації тренерів-викладачів до засвоєння інноваційних освітніх практик;

- оцінювально-рефлексивний компонент забезпечує зворотний зв'язок щодо ефективності всіх інших складників. Його функція полягає в аналізі навчальних досягнень, виявленні проблемних зон та ухваленні рішень щодо коригування змісту, форм, засобів навчання. Він замикає й водночас відкриває нові витки функціонального циклу освітньої технології, сприяючи її безперервному вдосконаленню.

Таким чином, функціональні зв'язки в моделі мають циклічний і взаємозалежний характер. Кожен компонент виконує свою роль, але водночас

підтримує й активізує інші, забезпечуючи системну синергію, яка є передумовою якісної підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у СЗО. Така взаємодія дає змогу сформувати не лише знання й навички, а й інноваційний тип професійного мислення, необхідний для роботи з молоддю в умовах цифрової трансформації освітнього процесу.

Результати реалізації моделі, зображеної на рис. 1.3, полягають у комплексному розвитку професійної компетентності тренерів-викладачів, що працюють у спеціалізованих закладах освіти спортивного спрямування (СЗО). Насамперед ідеться про формування здатності критично мислити, що проявляється у вмінні оцінювати ефективність освітніх технологій, адаптувати їх до потреб різних вікових категорій вихованців, аналізувати тренувальні програми, ухвалювати обґрунтовані педагогічні рішення у змінних умовах спортивного середовища.

Другою важливою характеристикою є вміння працювати з цифровими засобами навчання. Йдеться не лише про технічне опанування інструментів, таких як платформи Moodle, Google Classroom, додатки Hudl або MyCoach, а й про педагогічно доцільне їх застосування для моделювання тренувальних ситуацій, фіксації та аналізу результатів фізичної підготовленості, а також організації самостійної роботи вихованців.

Також у процесі реалізації моделі розвивається здатність до ефективної педагогічної взаємодії з дітьми та підлітками, зокрема з урахуванням індивідуальних особливостей психофізичного розвитку, мотиваційної сфери та комунікативної компетентності вихованців. Це досягається завдяки впровадженню елементів ігрового навчання, гейміфікації, симуляцій, що дозволяють вибудувувати позитивну освітню взаємодію та підвищувати рівень залученості молоді.

Реалізація моделі також забезпечує підготовку тренерів до організації інноваційного освітнього середовища, у якому поєднуються цифрові й традиційні форми навчання, міждисциплінарний підхід, гнучкі освітні

траєкторії, а також індивідуалізація навчання. Такий підхід сприяє не лише підвищенню ефективності підготовки спортсменів, а й формуванню здоров'язберезувального освітнього простору.

Останнім ключовим результатом є здатність до адаптації в умовах динамічних змін у сфері спортивної освіти, включно з викликами війни, цифрової трансформації, соціальних запитів на нові компетенції. Тренер-викладач, підготовлений за моделлю, стає суб'єктом інноваційної діяльності, здатним до постійного професійного зростання, переосмислення педагогічного досвіду та впровадження змін у власну практику.

Умови реалізації моделі освітньої технології підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти (СЗО) є системою взаємопов'язаних організаційно-педагогічних, ресурсних і кадрових чинників, що забезпечують її практичну дієздатність та ефективність.

Передусім йдеться про кадрове забезпечення – наявність фахівців, які не лише володіють глибокими знаннями у сфері фізичного виховання та спорту, а й демонструють високий рівень цифрової, методичної, психолого-педагогічної компетентності. Це фахівці, здатні створювати інноваційне навчальне середовище, вільно оперувати сучасними цифровими платформами, організовувати тренувальний процес у форматі змішаного або дистанційного навчання, проводити цифровий моніторинг індивідуальних досягнень вихованців.

Необхідною умовою є доступ до цифрових ресурсів, зокрема: ліцензійного програмного забезпечення, електронних навчальних платформ (Moodle, Google Classroom), відеоаналізаторів (Hudl, Dartfish), фітнес-трекерів, віртуальних симуляторів і доповненої реальності. Це відкриває можливості для гнучкої побудови освітнього процесу, підвищення його наочності, персоналізації навчання та актуалізації зворотного зв'язку між тренером і вихованцями.

Окрему роль у забезпеченні реалізації моделі відіграє система методичних розробок, адаптованих до специфіки СЗО. Йдеться про навчальні

програми, практикуми, електронні підручники, інтерактивні посібники, які мають бути розроблені з урахуванням вікових та фізіологічних особливостей здобувачів, мети тренувального процесу, рівня спортивної підготовки. Методичне забезпечення має підтримувати інноваційні форми роботи, зокрема гейміфікацію, проєктне навчання, цифрову рефлексію.

Ключову роль також виконує підтримка адміністративної інфраструктури СЗО. Вона полягає не тільки у фінансуванні закупівлі цифрової техніки та програм, а й у створенні політики цифровізації освітнього процесу на рівні закладу, стимулюванні інноваційної активності тренерів, формуванні стратегій безперервного вдосконалення педагогічної діяльності. Адміністрація повинна також забезпечити інституційну сталість упровадження моделі, включно з розробкою відповідних регламентів, інструкцій, нормативно-правових документів.

Не менш важливою умовою є підвищення кваліфікації тренерів у сфері цифрової педагогіки, що має реалізовуватись через курси, тренінги, стажування, участь у професійних спільнотах. Зміст таких програм повинен охоплювати питання цифрової безпеки, онлайн-комунікації, застосування цифрових інструментів у діагностиці фізичного стану спортсменів, формуванні індивідуальних освітніх траєкторій. Без сформованої цифрової компетентності педагогів запровадження будь-яких інноваційних підходів буде обмеженим або фрагментарним.

Тільки за дотриманням умов системної взаємодії зазначених складників можлива успішна реалізація моделі освітньої технології в підготовці тренерів-викладачів СЗО, що, в свою чергу, дасть змогу забезпечити якісні зміни в системі спеціалізованої спортивної освіти відповідно до потреб ХХІ століття.

Таким чином, модель освітньої технології підготовки тренерів-викладачів СЗО, що представлена на рисунку 1.3, є не лише структурною схемою, а цілісною педагогічною системою, здатною забезпечити якісну трансформацію підходів до професійного навчання у сфері дитячо-юнацького спорту. Її реалізація уможливорює поєднати концептуальні й змістові елементи з

інструментально-технологічними, мотиваційними та оцінювальними складниками, створюючи інтегроване інноваційне середовище для професійного зростання тренера. Кожен з компонентів не функціонує ізольовано, а перебуває в постійній динамічній взаємодії з іншими, утворюючи адаптивну, гнучку й рефлексивну систему підтримки педагогічної діяльності.

Реалізація моделі також забезпечує підготовку тренерів до організації інноваційного освітнього середовища, у якому поєднуються цифрові й традиційні форми навчання, міждисциплінарний підхід, гнучкі освітні траєкторії, а також індивідуалізація навчання. Такий підхід сприяє не лише підвищенню ефективності підготовки спортсменів, а й формуванню здоров'язберезувального освітнього простору.

Останнім ключовим результатом є здатність до адаптації в умовах динамічних змін у сфері спортивної освіти, включно з викликами війни, цифрової трансформації, соціальних запитів на нові компетентності. Тренер-викладач, підготовлений за означеною моделлю, стає активним суб'єктом інноваційної діяльності, здатним до постійного професійного зростання, критичного аналізу власного педагогічного досвіду та впровадження позитивних змін у власну практику. Зазначене, у свою чергу, потребує відповідного освітнього середовища, що включає низку організаційно-педагогічних, кадрових і ресурсних чинників, які забезпечують повноцінну реалізацію запропонованої моделі.

Саме ці умови — як системна передумова результативності моделі — розглядаються в подальшому тексті, оскільки без належного кадрового забезпечення, доступу до цифрових ресурсів, розробки адаптованих методичних матеріалів і підтримки адміністративної інфраструктури будь-яка інноваційна освітня технологія не може бути ефективно впроваджена в практику діяльності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти (СЗО). Увага до цих аспектів є необхідною умовою формування нової якості спортивної освіти, орієнтованої на потреби XXI століття.

Інтегрована система формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти у міжкурсовий період є складним багаторівневим утворенням, що поєднує в собі кілька взаємопов'язаних підсистем. Вона функціонує як частина загальнонаціональної системи професійного розвитку педагогічних кадрів, але має специфічну спрямованість на забезпечення якості фахової підготовки саме у сфері дитячо-юнацького спорту. Класифікація цієї системи за родо-видовими ознаками дозволяє виокремити п'ять ключових взаємозалежних компонентів: систему підвищення кваліфікації, систему саморозвитку, систему інтеграції інноваційних технологій, систему адаптації до викликів та систему моніторингу результатів.

Проведені дослідження С. Шияна свідчать, що особливістю професійного розвитку тренерів СЗО є вимога до поєднання глибоких спеціалізованих знань зі здатністю впроваджувати цифрові інструменти, управляти командою дітей і молоді, а також забезпечувати мотиваційний компонент спортивного навчання [119].

Натомість О. Ковальчук наголошує, що тренер у сучасних умовах має бути не лише носієм спортивної методики, а й «менеджером навчального середовища», який володіє цифровими платформами, вміє здійснювати аналітику результатів та використовувати інтерактивні засоби комунікації для підтримки мотивації вихованців [47]. У нашому підході зазначені положення інтегруються, оскільки технологія формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій розглядається як процес розвитку комплексної професійної компетентності, у структурі якої цифрова, комунікативна та психолого-педагогічна складові мають рівнозначне значення поряд із традиційною спортивно-педагогічною підготовкою.

Разом із тим позиція О. Ажиппо доповнює наведені підходи, оскільки дослідник вважає, що сучасний тренер має обов'язково володіти «культурою використання цифрових засобів для моніторингу навантаження, аналізу технічних дій та індивідуалізації тренувального процесу» [2]. Це свідчить про

те, що цифровізація у спортивній освіті має не допоміжний, а конструктивний характер, визначаючи нові стандарти професійної діяльності тренера.

Таким чином, у зіставленні позицій українських учених простежується спільна тенденція: формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій поступово зміщується від орієнтації на формальне оволодіння спортивними методиками до компетентнісної моделі, що охоплює цифрові, управлінські, комунікативні та мотиваційно-психологічні компоненти. У нашому дослідженні ця ідея виступає концептуальною основою сучасного розуміння професіоналізму тренера-викладача та визначає логіку розроблення технології формування його готовності до застосування інноваційних освітніх технологій.

Система підвищення кваліфікації є структурно організованою формою формального навчання. Вона включає традиційні та інноваційні формати — очне, дистанційне та змішане навчання, які відповідають сучасним освітнім стандартам. У цьому контексті особливої актуальності набуває змішане навчання, що дає змогу поєднувати елементи практичної взаємодії з можливостями онлайн-платформ. Практика свідчить, що застосування електронних освітніх середовищ (наприклад, Moodle, Google Classroom) дозволяє забезпечити безперервність навчання, доступність матеріалів та інтерактивність у підготовці тренерів.

Система саморозвитку базується на індивідуальній освітній траєкторії. Самоосвітня діяльність тренерів охоплює опрацювання фахової літератури, участь в онлайн-курсах (Coursera, Prometheus), професійних форумах, мережових спільнотах (наприклад, «UkrCoachNet»). Крім того, розвиток саморефлексивних навичок, створення індивідуальних портфоліо та ведення щоденників професійного зростання дозволяє тренеру краще оцінити власні успіхи та потреби в розвитку.

Система інтеграції інноваційних технологій у формування готовності тренерів СЗО передбачає застосування сучасного цифрового інструментарію. Як показують результати досліджень О. Каліберди, використання платформ

Hudl, Dartfish, програм для аналізу тренувального навантаження, віртуальних тренажерів, сенсорного обладнання сприяє вдосконаленню методик підготовки спортсменів, формує в тренерів-викладачів ІК-компетентності, необхідні для роботи з поколінням Z [42]. Такі технології підвищують ефективність навчання завдяки персоналізації, моделюванню тренувальних ситуацій і зворотному зв'язку в реальному часі.

Система адаптації тренерів-викладачів до освітніх викликів покликана сформувати у фахівців готовність до роботи в умовах цифровізації, нормативних змін, суспільних трансформацій та воєнного стану. Вона передбачає психолого-педагогічну підтримку, освоєння цифрових етикетних практик, здатність до кризового менеджменту в роботі з дітьми та підлітками. Наприклад, у роботі О. Боровкової зазначено, що одним із викликів є зростання цифрової втоми та дефіцит комунікативних навичок в онлайн-середовищі [15]. Це вимагає формування нових стратегій гібридного супроводу здобувачів освіти.

Система моніторингу та оцінювання результатів є діагностичним інструментом, що забезпечує контроль якості процесу підготовки тренерів-викладачів. Вона включає використання формативного оцінювання, електронного тестування, інтерв'ю, аналізу відеозаписів занять, самооцінювання та рефлексії. Дослідження В. Виноградова демонструють, що системний моніторинг сприяє виявленню зон розвитку, зменшенню помилок у роботі з дітьми, адаптації програмного забезпечення до реальних потреб тренера [21].

Таким чином, класифікація інтегрованої системи професійного розвитку тренерів-викладачів у міжкурсний період є не лише теоретично вмотивованою, а й практично виправданою. Вона враховує динаміку змін у спортивній та освітній сферах, потребу в мобільності, інноваційності, стресостійкості та цифровій грамотності тренера-викладача. Її реалізація забезпечує поступовий перехід до оновленої моделі діяльності тренера-викладача, орієнтованої на

індивідуалізацію роботи з вихованцями, упровадження інноваційних технологій та забезпечення якості спортивної освіти в умовах нових викликів.

Оскільки реалізація класифікованої інтегрованої системи професійного розвитку тренерів-викладачів у міжкурсовий період виявилася не лише доцільною, а й стратегічно необхідною умовою оновлення професійної діяльності тренерів-викладачів СЗО, то логічним кроком подальшого дослідження є визначення її методологічного підґрунтя. Адже саме чітке окреслення методологічних засад підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до інноваційної діяльності забезпечує наукову обґрунтованість підходів до формування компетентностей, необхідних для успішного функціонування у трансформованому цифровому освітньому середовищі.

Потреба в методологічному забезпеченні дослідження зумовлюється складністю й багатокomпонентністю процесу підготовки тренера-викладача до інноваційної діяльності, яка охоплює як когнітивний, так і діяльнісний, особистісний і технологічний рівні. Саме тому наступним кроком дослідницької логіки стає аналіз наукових підходів, принципів, закономірностей і концептуальних основ, які визначають напрями та механізми формування інноваційної культури, цифрової компетентності та готовності до змін в умовах СЗО. У цьому контексті методологічні орієнтири виступають фундаментом, на якому вибудовується система підготовки тренера-викладача до професійної діяльності, що відповідає викликам сучасної спортивної освіти та суспільним запитам на інноваційність, мобільність і результативність.

Формування інноваційної культури педагога, зокрема тренера-викладача спеціалізованого закладу освіти, є складним багаторівневим процесом, що охоплює ціннісні орієнтації, готовність до змін, здатність до самооновлення та систематичне застосування інноваційних практик у професійній діяльності. У науковій літературі окреслено низку підходів до розуміння сутності цього феномена, кожен з яких акцентує увагу на окремих аспектах професійного становлення інноваційно орієнтованого педагога.

Аксіологічний підхід трактує інноваційну культуру як систему стійких ціннісних орієнтацій на розвиток, оновлення й удосконалення освітнього процесу. У контексті тренерської діяльності це передбачає визнання пріоритетності змін, відкритість до нових методик, повагу до індивідуальних освітніх траєкторій вихованців і прагнення до вдосконалення змісту й форм фізичної підготовки. Такий підхід вимагає сформованої мотиваційної основи, де інновації розглядаються не як вимога ззовні, а як внутрішня потреба професіонала.

Когнітивний підхід акцентує на усвідомленні сутності інновацій, знанні сучасних методів і технологій, умінні оцінювати їхню доцільність і наслідки впровадження. Тренер-викладач у цьому разі виступає як носій знань про сучасні цифрові, інформаційні, психолого-педагогічні інструменти, а також як суб'єкт, здатний до аналітичного мислення, рефлексії та обґрунтованого вибору освітніх технологій. Сформованість когнітивного компонента забезпечує здатність тренера-викладача не лише застосовувати, а й адаптувати інновації до потреб дитячого спортивного середовища.

Акмеологічний підхід підкреслює важливість самореалізації, саморозвитку і прагнення до професійної майстерності в контексті інноваційної діяльності. У такому розумінні інноваційна культура постає як складова професійного зростання, де інновація є не результатом зовнішнього тиску, а наслідком внутрішньої потреби досягти вищого рівня професійної досконалості. Тренери, які працюють у межах цього підходу, не лише впроваджують новітні методики, а й стають лідерами змін у своїх колективах, ініціаторами проєктної діяльності, фасилітаторами освітніх трансформацій.

Діяльнісний підхід розглядає інноваційну культуру крізь призму практики – як здатність ефективно реалізовувати інновації у щоденній роботі. Йдеться про готовність до експерименту, участь у проєктуванні нових форм занять, апробації цифрових інструментів, взаємодії у міждисциплінарному полі. У цьому підході особливо важливою є здатність до мобільного реагування на

зміни, а також створення тренером-викладачем умов для формування власної інноваційної активності у вихованців.

Особистісно орієнтований підхід зосереджений на розвитку його індивідуальності, самосвідомості, здатності до саморефлексії та відповідального ставлення до власного професійного розвитку. Формування інноваційної культури у цьому контексті відбувається через стимулювання внутрішніх ресурсів педагога, розвиток емоційного інтелекту, формування етичних норм використання технологій та відповідального ставлення до результатів інноваційної діяльності в роботі з дітьми.

Зіставлення наведених підходів дає змогу зробити висновок, що інноваційна культура тренера-викладача формується на перетині ціннісного ставлення до інновацій, когнітивної обізнаності, практичного досвіду, особистісної зрілості та здатності до професійного самозростання. У сучасних умовах її формування не може бути стихійним — воно має бути цілеспрямованим, системним і науково обґрунтованим елементом підготовки кадрів для спеціалізованих закладів освіти.

Визначення методологічного підґрунтя формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до інноваційної діяльності потребує опори на ті наукові підходи, що найбільш повно враховують сучасні тенденції розвитку освіти, специфіку спортивної галузі та завдання формування інноваційної культури педагога. У цьому контексті ключову роль відіграють компетентнісний, особистісно орієнтований, діяльнісний та інноваційний підходи, кожен із яких забезпечує окремий вимір в організації освітнього процесу, але в сукупності формують цілісну методологічну основу.

Компетентнісний підхід визначає мету освітнього процесу не лише як засвоєння знань, а як формування здатності застосовувати їх у практичних умовах, зокрема в умовах змін, викликів і нестандартних ситуацій. При розгляді становлення тренера-викладача СЗО це означає наявність професійної мобільності, здатності адаптувати зміст тренувального процесу, впроваджувати сучасні цифрові ресурси, здійснювати аналітику результатів й ухвалювати

педагогічно обґрунтовані рішення. Такий підхід логічно впливає з потреби переходу від репродуктивного до продуктивного типу освітньої діяльності, де ключовим є результат у вигляді сформованих професійних компетентностей.

Особистісно орієнтований підхід, у свою чергу, фокусує увагу на унікальності кожного педагога, його мотиваційній структурі, життєвих цілях, ціннісних орієнтаціях і особистісному досвіді. У формуванні готовності тренерів СЗО цей підхід дає змогу враховувати як індивідуальні стилі педагогічної взаємодії, так і рівень готовності до освоєння інновацій, ступінь прийняття цифрових практик, здатність до рефлексії та саморозвитку. Реалізація цього підходу в освітньому процесі створює умови для внутрішньої мотивації до інноваційної діяльності, формує суб'єктну позицію тренера щодо власного професійного зростання.

Діяльнісний підхід як методологічна основа передбачає організацію процесу формування готовності тренера-викладача на основі активної, практикоорієнтованої діяльності, яка включає розв'язання професійних задач, моделювання реальних педагогічних ситуацій, участь у проєктній роботі, тренінгах, майстер-класах. Особливої актуальності цей підхід набуває в умовах цифровізації освітнього середовища, коли педагог має не лише знати, як працює той чи інший інструмент, а вміти ефективно застосовувати його в організації тренувального процесу, мотивації дітей, підтриманні дисципліни та оцінюванні результатів.

Інноваційний підхід інтегрує зазначені вище й акцентує увагу на постійному оновленні змісту й форм освітньої діяльності, упровадженні нових технологічних, методичних та організаційних рішень. У системі СЗО це передбачає формування у тренерів-викладачів гнучкості мислення, відкритості до змін, готовності впроваджувати нові моделі освітнього середовища, зокрема змішані та дистанційні формати, віртуальні симуляції, цифрові методи зворотного зв'язку. Такий підхід сприяє вихованню в тренера-викладача інноваційної культури як невід'ємного компонента професійної ідентичності.

Отже, зазначені методологічні підходи не лише взаємодоповнюють один одного, а й у своїй сукупності забезпечують концептуальну цілісність процесу формування готовності тренерів-викладачів СЗО до інноваційної діяльності, формуючи підґрунтя для моделювання ефективних педагогічних стратегій і забезпечення відповідності сучасним стандартам спортивної освіти.

Урахування окреслених методологічних підходів формує цілісне підґрунтя для осмислення змісту та структури формування готовності тренерів-викладачів СЗО в умовах цифрової трансформації освіти. У цьому контексті особливої ваги набуває інноваційна педагогічна компетентність, що поєднує результати компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та інноваційного підходів. Саме вона забезпечує здатність тренера ініціювати та впроваджувати освітні новації, гнучко обирати засоби взаємодії й адаптуватися до змін.

Формування цієї компетентності є необхідною умовою професійної мобільності й конкурентоспроможності фахівця, який працює в середовищі постійного оновлення змісту освіти та спортивних технологій. У зв'язку з цим подальший виклад буде спрямовано на з'ясування структури та чинників розвитку інноваційної педагогічної компетентності як системоутворювального елемента професіоналізму тренера-викладача.

Окреслене методологічне підґрунтя логічно підводить до аналізу освітніх програм підготовки тренерських кадрів, що інтегрують теоретичні засади та практичні механізми впровадження інновацій. Теоретичний аналіз засвідчив доцільність структурування такої підготовки за компонентами — концептуальним, змістовим, процесуальним, інструментально-ресурсним, оцінювально-рефлексивним та інноваційним, кожен з яких виконує свою системну функцію.

Отримані результати створюють базу для подальшої розробки моделі формування готовності тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності, що буде представлено у наступних розділах дисертації.

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що теоретичні засади професійної підготовки тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності формують цілісне методологічне підґрунтя для подальшого вдосконалення освітнього процесу в системі СЗО. Розгляд компонентної структури такої підготовки — від концептуального й змістового до процесуального, інструментально-ресурсного, оцінювально-рефлексивного та інноваційного — засвідчив, що сучасний тренер має діяти в полі багатовимірних професійних вимог, де педагогічні, цифрові й аналітичні компетентності взаємодоповнюють одна одну.

Виявлені теоретичні орієнтири вказують на те, що готовність тренера до інновацій не може формуватися стихійно: вона передбачає цілеспрямоване педагогічне проєктування, системну інтеграцію цифрових технологій, розвиток рефлексивної культури й опанування інструментів модернізованої спортивно-освітньої практики. Саме таке поєднання методологічних підходів створює умови для становлення тренера нового покоління — фахівця, здатного поєднувати традиційні цінності спортивного виховання з інноваційними засобами навчально-тренувальної діяльності.

Отримані теоретичні результати не лише конкретизують зміст професійної підготовки, а й окреслюють нагальну потребу у створенні моделі, яка б узгоджувала концептуальні засади із практичними механізмами реалізації інноваційної педагогічної діяльності тренерів-викладачів. Саме це визначає логіку подальших розділів дисертаційного дослідження, у яких буде представлено структурно-функціональну модель такої підготовки та обґрунтовано педагогічні умови забезпечення її ефективності.

1.3. Сучасний стан та перспективи формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій

Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується активним пошуком ефективних шляхів інтеграції інноваційних технологій у процес формування професійної готовності педагогічних працівників, зокрема

тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти. В умовах модернізації системи фізичного виховання і спорту особливої актуальності набуває формування готовності тренерів-викладачів до використання цифрових, інтерактивних, мультимедійних та змішаних технологій навчання, що сприяють індивідуалізації освітнього процесу та підвищенню його ефективності [19].

Однак реальний стан упровадження інноваційних освітніх технологій у практику підготовки педагогів спортивного профілю засвідчує наявність низки труднощів і суперечностей, які доцільно розглядати у форматі таких взаємопов'язаних проблемних блоків.

1. Методологічні обмеження.

Одним із найбільш суттєвих викликів є недостатня теоретико-методологічна обґрунтованість процесу інтеграції інновацій у професійну освіту спортивного профілю. Як зазначає Л. Орбан-Лембрик, сучасна педагогічна діяльність потребує поєднання технологічної компетентності з психологічною готовністю до інноваційних змін [84], проте чинні освітні програми і далі спираються переважно на традиційну методологію, що не відповідає викликам цифрової епохи [49].

Одним із найбільш суттєвих викликів є недостатня теоретико-методологічна обґрунтованість процесу інтеграції інновацій у професійну освіту спортивного профілю. За даними аналітичних матеріалів Міністерства освіти і науки України та результатами сучасних педагогічних досліджень, цифрова трансформація позашкільної освіти спортивного спрямування відбувається нерівномірно. Значна частина освітніх програм і надалі ґрунтується на традиційних підходах до організації навчально-тренувального процесу, тоді як інтеграція цифрових технологій, електронних освітніх ресурсів і сучасних інструментів педагогічної взаємодії має фрагментарний характер. Така ситуація актуалізує потребу в оновленні змісту професійної підготовки тренерів-викладачів СЗО та посиленні їхньої готовності до застосування інноваційних освітніх технологій. Як зазначає Л. Орбан-Лембрик, сучасна

педагогічна діяльність потребує поєднання технологічної компетентності зі психологічною готовністю до інноваційних змін.

На підставі здійсненого аналізу встановлено, що методологічна невідповідність між новими вимогами цифрового освітнього середовища та чинними підходами до підготовки фахівців істотно стримує результативність інноваційних змін.

2. Недостатня готовність тренерів-викладачів до застосування сучасних цифрових освітніх засобів.

Одним із чинників, що стримує впровадження інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальний процес дитячо-юнацьких спортивних шкіл, залишається недостатній рівень підготовленості частини тренерів-викладачів до використання сучасних цифрових засобів у професійній діяльності. Це виявляється у фрагментарному застосуванні електронних освітніх ресурсів, обмеженому використанні платформ дистанційної взаємодії, недостатньому володінні інструментами цифрового моніторингу індивідуального розвитку вихованців, а також у певній професійній настороженості щодо інтеграції нових педагогічних рішень у традиційно сформовану систему спортивної підготовки. Окремим стримувальним чинником виступає недостатня управлінська підтримка модернізаційних процесів з боку керівників закладів, що ускладнює створення цілісного цифрового освітнього середовища, зорієнтованого на оновлення змісту й методики професійної діяльності тренера-викладача. За таких умов актуалізується потреба в посиленні професійної підготовки тренерів-викладачів до свідомого, педагогічно доцільного й методично обґрунтованого застосування сучасних цифрових освітніх засобів у роботі з вихованцями.

Значна частина педагогічних працівників спортивної галузі має обмежений рівень володіння інформаційно-комунікаційними технологіями: цифровими платформами, симуляційними тренажерами, аналітичними інструментами для оцінювання результатів діяльності спортсменів [37]. Низька

ІКТ-компетентність ускладнює повноцінне використання потенціалу новітніх освітніх засобів.

Проблемним є й рівень фактичної цифрової готовності кадрів. За аналітичним звітом ЮНІСЕФ «Digital readiness of Ukrainian educators» (2024), **41 % тренерів закладів спортивного спрямування володіють цифровими інструментами на базовому рівні, а 29 % — нижче базового.** У дослідженні ДУ «Інститут освітньої аналітики» (2025) додатково зазначено, що **тільки 27 % тренерів СЗО використовують цифрові симулятори або відеоаналізатори техніки, а лише 18 %** застосовують хмарні або LMS-платформи для ведення індивідуальних карток спортсменів. Низька ІКТ-компетентність безпосередньо ускладнює повноцінне використання потенціалу новітніх освітніх засобів.

Узагальнення результатів аналізу дає підстави стверджувати, що недостатня готовність тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій стримує оновлення змісту навчально-тренувального процесу, знижує ефективність педагогічної взаємодії з вихованцями та ускладнює формування сучасного освітнього середовища у системі СЗО.

3. Організаційно-ресурсні бар'єри.

Суттєвими стримувальними чинниками залишаються недостатня матеріально-технічна база СЗО, нерівномірний доступ до цифрових ресурсів, низький рівень фінансування інноваційних ініціатив і слабо розвинена система методичного супроводу. За таких умов інноваційні освітні рішення впроваджуються фрагментарно й не формують цілісного цифрового освітнього середовища.

Матеріально-технічна нерівність залишається однією з ключових проблем. За даними МОН (2024), **лише 31 % СЗО мають хоча б один сучасний цифровий пристрій для відеоаналізу техніки, а менше 12 %** — програмне забезпечення типу Dartfish, Coach's Eye або аналогічних систем. Фінансування інноваційних ініціатив також є обмеженим: згідно з Бюджетним звітом Міністерства молоді та спорту (2025), частка видатків, спрямованих на

цифровізацію спортивних шкіл, *становить лише 2,8 % загального бюджету галузі*. Обмежений доступ до інтернету залишається критичним: *21 % СЗО у громадах з населенням до 50 тис. не мають стабільного підключення* (дані НКЕК, 2024).

Авторське узагальнення: проблема має системний характер: навіть за наявності мотивації тренерів, обмежені ресурси нівелюють можливості для реального впровадження інновацій. Таким чином, інституційне середовище часто стає визначальним бар'єром, а не підтримувальним фактором.

4. Психолого-педагогічні суперечності.

Упровадження інновацій ускладнюється також наявною педагогічною інерцією, що сформувалася під впливом традиційної авторитарної моделі спортивного навчання. Як підкреслює Л. Карамушка, інноваційна діяльність спеціаліста зі спортивно-педагогічної діяльності є ефективною лише за умов системної підтримки та внутрішньої мотивації до саморозвитку [43], тоді як стійкість до нововведень і страх помилок залишаються поширеними бар'єрами [95].

За результатами опитування тренерів позашкільних спортивних закладів, проведеного ХДАФК у 2024 році (n = 463), *54 % опитаних відчують труднощі при переході до цифрових форматів навчально-тренувального процесу, а 47 % зазначають, що побоюються втрати контролю над групою під час дистанційної взаємодії*.

Результати опитування МАН України (2025) показують, що *35 % тренерів не беруть участі в жодних формах підвищення кваліфікації, пов'язаних із цифровими технологіями*, що суттєво обмежує їхню професійну мобільність.

Однак реальний стан упровадження інноваційних освітніх технологій у практику підготовки тренерів-викладачів засвідчує наявність низки труднощів і суперечностей, які доцільно розглядати у форматі взаємопов'язаних проблемних блоків.

Проведений аналіз засвідчує, що психолого-педагогічний аспект істотно впливає на готовність тренера-викладача до професійних змін і впровадження інноваційних освітніх технологій. Недостатня внутрішня мотивація до професійного оновлення, психологічна неготовність до змін та обмежена відкритість до нових педагогічних підходів можуть істотно знижувати результативність навіть змістовно й методично обґрунтованих програм підвищення кваліфікації.

Узагальнення результатів аналізу дає підстави стверджувати, що система підготовки тренерів-викладачів у сфері дитячо-юнацького спорту потребує суттєвого оновлення відповідно до сучасних вимог професійної діяльності. Сукупність окреслених чинників актуалізує необхідність удосконалення змісту, методики та організаційно-педагогічних умов професійної підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, що становить предмет подальшого наукового аналізу.

Європейські дослідники, зокрема М. Ераут (M. Eraut) і Дж. Гатті (J. Hattie), доводять, що успішне впровадження інноваційних освітніх технологій безпосередньо залежить від рівня розвитку професійного мислення педагогів, їхньої рефлексивності та готовності до постійного оновлення практики [136; 143]. Аналогічної думки дотримується український науковець О. Мармаза, який розглядає інноваційну діяльність педагога як динамічну систему, що потребує підтримки з боку освітнього середовища та органів управління [68].

Перспективи подальшого розвитку процесу впровадження інноваційних технологій у підготовку тренерів-викладачів пов'язані зі створенням комплексної системи методичного та організаційного супроводу, яка б охоплювала оновлення змісту освітніх програм, розроблення модульних курсів із цифрової педагогіки та впровадження практико-орієнтованих форм навчання, заснованих на використанні кейсів, гейміфікації, віртуальних лабораторій і симуляційних платформ [167], [18]. Особливу увагу доцільно приділяти розвитку цифрової грамотності та аналітичних умінь тренерів-викладачів, що

забезпечують якісний моніторинг результатів і ефективно планування індивідуальних траєкторій навчання спортсменів [35], [100].

Значний потенціал для реалізації цих завдань має створення відкритого цифрового освітнього простору СЗО, який забезпечуватиме умови для мережевої взаємодії, обміну досвідом, апробації інноваційних педагогічних моделей і підвищення професійної майстерності тренерів-викладачів [69], [171]. У цьому контексті актуальними є підходи, розроблені у працях Г. Бльомеке (G. Blömeke) та Ю. Сакс (J. Sachs), які наголошують на інтеграції цифрових інструментів у систему професійної освіти як засобу формування педагогічної автономії та відповідальності [145; 106]. Внесок Г. Бльомеке полягає у розробленні моделі «компетентності як багатовимірного конструкта», у якій цифрова та педагогічна компетентності розглядаються не як окремі навички, а як взаємопов'язані складові професійної діяльності. На думку дослідниці, ефективний педагог повинен володіти не лише технічними знаннями, а й здатністю інтегрувати їх у складні професійні ситуації, що безпосередньо перегукується з потребами підготовки тренерів-викладачів у СЗО.

Позиція Дж. Сакс доповнює цей підхід, оскільки в її концепції «активного професіоналізму» центральним є розвиток учителя/тренера як агента змін, здатного самостійно ініціювати педагогічні інновації та нести відповідальність за їх результати. Дослідниця підкреслює, що цифрові технології стають не стільки зовнішнім ресурсом, скільки інструментом підтримки професійної рефлексії, колективного навчання та розбудови професійних спільнот. Саме така логіка є релевантною для СЗО, де тренеру необхідно постійно оновлювати власні практики, спираючись на аналіз даних, цифровий моніторинг та комунікаційні платформи.

Погоджуючись із цими підходами, М. Ераут (M. Eraut) у своїй теорії неформального професійного навчання наголошує, що значна частина компетентностей формується не в аудиторії, а в реальних або змодельованих робочих ситуаціях. Для тренерів-викладачів це означає потребу у включенні симуляцій, відеоаналізу, цифрових кейсів та індивідуальних траєкторій

розвитку — саме тих інструментів, які підтримують природне професійне зростання.

Дж. Гетті (J. Hattie), зі свого боку, на основі масштабних метааналізів ефективності педагогічних досліджень доводить, що найвищий вплив на результати навчання мають моделі, орієнтовані на зворотний зв'язок, саморегуляцію та візуалізацію прогресу. У спортивному контексті ці принципи реалізуються через цифрові тренажери, відеофідбек, електронні щоденники, що підсилює педагогічний ефект і сприяє формуванню рефлексивної позиції тренера й спортсмена.

Сукупність цих концепцій створює методологічно збалансоване підґрунтя для модернізації підготовки тренерів-викладачів СЗО. Вони демонструють, що цифровізація освіти не обмежується технічними інструментами, а передбачає глибокі зміни в професійній культурі педагога: від розвитку відповідальності й автономії — до постійної рефлексії та здатності інтегрувати інновації у практику.

Висновок до розділу 1

Отже, узагальнення представлених у підрозділі положень засвідчує, що сучасні теоретичні й прикладні підходи до інноваційної підготовки тренерів-викладачів СЗО формують багатовимірне поле педагогічних рішень, у якому цифрові технології являються не самодостатнім інструментом, а складником ширших змін у професійній культурі фахівця. Аналіз концептуальних і практико-орієнтованих джерел показав, що інноваційність тренерської діяльності ґрунтується на здатності поєднувати традиційні спортивно-педагогічні цінності з новими моделями взаємодії, індивідуалізації та цифрової підтримки навчально-тренувального процесу.

Сукупність визначених концепцій — від контекстного та проблемно-орієнтованого навчання до модульних, клубних, цифрових і адаптивних технологій — дає змогу розглядати підготовку тренера-викладача як цілісну педагогічну систему, розвиток якої відбувається у взаємодії теоретичних засад, методичного забезпечення та практичних механізмів професійної діяльності.

Водночас проведений аналіз засвідчує наявність низки чинників, що ускладнюють підготовку тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, зокрема недостатню методичну розробленість окремих аспектів професійної підготовки, обмежену готовність частини фахівців до використання сучасних цифрових освітніх засобів, недостатню організаційно-педагогічну підтримку процесів оновлення та потребу в посиленні мотиваційно-психологічної готовності до професійних змін. Подолання окреслених чинників є важливою передумовою вдосконалення системи підготовки тренерів-викладачів відповідно до сучасних освітніх вимог.

Відтак аналіз теоретичних підходів і практичних досліджень засвідчив, що впровадження інноваційних освітніх технологій у систему професійної освіти СЗО супроводжується комплексом взаємопов'язаних проблем, які можуть бути класифіковані за кількома напрямками. Методологічні труднощі пов'язані з відсутністю цілісних моделей інтеграції інновацій у спортивно-педагогічну освіту; організаційно-ресурсні бар'єри охоплюють нерівномірний доступ до цифрових інструментів і недостатню матеріальну базу; технологічні виклики зумовлені низьким рівнем ІКТ-компетентності частини тренерів-викладачів; психолого-педагогічні суперечності проявляються в інерційності професійної культури та недостатній внутрішній мотивації педагогів до змін. Сукупний вплив цих чинників підкреслює, що готовність фахівця до інноваційної діяльності є інтегративною характеристикою професіоналізму, яка формується лише за умов системного оновлення змісту, технологій і організаційних механізмів професійної підготовки. Отримані висновки створюють логічний підмурівок для переходу до наступних розділів, присвячених розробленню авторської моделі підготовки тренерів-викладачів та визначенню педагогічних умов її реалізації в контексті цифрової трансформації освіти.

У ході теоретичного аналізу проблеми формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій було з'ясовано, що інноваційна спрямованість професійної

підготовки є важливим чинником оновлення змісту й методики навчально-тренувального процесу. Сучасна педагогічна наука розглядає інноваційні освітні технології насамперед як засіб удосконалення професійної діяльності тренера-викладача, оновлення підходів до організації освітньої взаємодії та підвищення якості підготовки вихованців. У цьому контексті визначального значення набувають професійна компетентність тренера-викладача, його готовність до педагогічних змін, здатність до творчого застосування сучасних освітніх підходів, професійного саморозвитку та рефлексивного осмислення власної діяльності.

Установлено, що понятійно-категоріальний апарат досліджуваної проблеми охоплює такі взаємопов'язані феномени, як: «інноваційна освітня технологія», «професійна компетентність тренера-викладача», «інноваційна педагогічна діяльність» та «цифрова готовність педагога». Їхній зміст розкрито в працях українських і європейських учених (Л. Карамушка, Л. Орбан-Лембрик, О. Мармаза, М. Ераут, Дж. Гатті, Г. Бльомеке, Ю. Сакс), які доводять, що ефективність підготовки фахівців спортивного профілю безпосередньо залежить від здатності освітніх інституцій створювати середовище, сприятливе для інноваційного мислення та творчої діяльності.

Проведений аналіз наукових джерел засвідчив, що вітчизняна система підготовки тренерів-викладачів поступово переходить від традиційної знанневої моделі до компетентнісної, що ґрунтується на принципах гнучкості, інтеграції цифрових технологій, самостійності в навчанні та міждисциплінарності. Разом з тим спостерігається суперечність між зростанням потреби у впровадженні інновацій і недостатньою готовністю педагогічних кадрів до їх практичного використання.

Виявлено, що серед чинників, які ускладнюють сучасний стан формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій, виокремлюються нерівномірний рівень сформованості цифрової компетентності педагогічних працівників, обмежене методичне забезпечення професійної підготовки, недостатня теоретико-методична

обґрунтованість програм професійного розвитку, відсутність належної організаційно-педагогічної підтримки інноваційних змін з боку керівників спеціалізованих закладів освіти спортивного спрямування, а також недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Сукупність окреслених чинників ускладнює оновлення змісту професійної підготовки тренерів-викладачів, обмежує можливості повноцінного застосування сучасних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі та стримує підвищення рівня їхньої професійної готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Водночас проведений аналіз засвідчив наявність перспективних напрямів удосконалення формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій. До таких напрямів належать упровадження компетентнісно орієнтованих освітніх програм, використання моделей змішаного та дистанційного навчання, розширення практики моделювання професійних ситуацій у навчально-тренувальному процесі, застосування інтерактивних методів навчання, елементів гейміфікації, а також використання цифрових засобів аналізу результативності спортивної діяльності вихованців. Важливого значення набуває посилення практичної складової професійної підготовки тренерів-викладачів, розвиток їхньої готовності до творчого використання сучасних освітніх підходів, а також формування стійкої мотивації до професійного самовдосконалення й упровадження інноваційних педагогічних рішень у навчально-тренувальний процес.

Узагальнення результатів теоретичного аналізу дає підстави стверджувати, що ефективна технологія формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій має ґрунтуватися на взаємодії трьох взаємопов'язаних складових:

– науково-методичної, що забезпечує цілісне розуміння теоретичних засад інноваційної педагогічної діяльності та методики застосування сучасних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі;

– організаційно-педагогічної, спрямованої на створення належних умов для практичного опанування й педагогічно доцільного використання сучасних освітніх засобів у професійній діяльності тренера-викладача;

– психолого-педагогічної, яка передбачає розвиток у тренерів-викладачів мотивації до професійного самовдосконалення, відкритості до педагогічних новацій, здатності до творчого переосмислення власного досвіду та готовності до впровадження інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальний процес.

Таким чином, проведений теоретичний аналіз наукових джерел дав змогу уточнити зміст базових понять дослідження, розкрити сутність формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі та визначити її як цілеспрямований, науково обґрунтований і організаційно забезпечений процес формування професійної готовності тренерів-викладачів до педагогічно доцільного добору, адаптації й практичного використання сучасних освітніх технологій у роботі з вихованцями СЗО. Узагальнення результатів дослідження засвідчило, що підвищення результативності такої підготовки пов'язане з необхідністю наукового обґрунтування її структурних компонентів, визначення педагогічних умов реалізації, розроблення змістово-методичного забезпечення та створення цілісної технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі, що становить предмет подальшого наукового пошуку.

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.1. Обґрунтування технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

Сучасні процеси цифровізації освіти, реформування професійної підготовки педагогічних кадрів та оновлення змісту фізкультурно-спортивної освіти зумовили активізацію наукових досліджень, спрямованих на осмислення методологічних засад упровадження інновацій в освітню практику. Для теоретичного обґрунтування технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій принципово важливим є аналіз наукових позицій українських учених, які досліджували проблеми цифрової трансформації освіти, професійного розвитку педагогів і проєктування освітніх технологій[72],[85].

У працях В. Бикова цифровізація освіти осмислюється не як локальне оновлення інструментального забезпечення освітнього процесу, а як системна педагогічна трансформація, що охоплює зміст навчання, організаційні форми освітньої взаємодії, цифрову інфраструктуру та професійну готовність педагогічного працівника до використання сучасних освітніх технологій. Учений послідовно акцентує увагу на тому, що результативність упровадження цифрових освітніх рішень визначається не лише наявністю відповідних ресурсів, а насамперед рівнем педагогічного проєктування освітнього середовища, методичною обґрунтованістю їх використання та сформованістю цифрової компетентності викладача як інтегративної професійної характеристики [12]. У цьому контексті особливого значення набуває узгодженість між цілями освіти, змістом підготовки, способами організації освітньої діяльності та механізмами оцінювання її результатів.

Узагальнення наукових положень, представлених у працях В. Бикова, дає підстави стверджувати, що педагогічна цінність інноваційних освітніх технологій виявляється лише за умови їх органічного включення в структуру професійної діяльності педагога. За такого підходу інноваційні освітні технології постають не як самодостатній інструмент оновлення освітнього процесу, а як педагогічний засіб реалізації визначених дидактичних цілей, що використовується відповідно до змісту професійної підготовки, особливостей освітньої взаємодії та очікуваних результатів навчання. Саме така логіка їх застосування створює методологічне підґрунтя для осмислення підготовки тренерів-викладачів до педагогічно доцільного використання інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Зазначені теоретичні положення набувають особливої актуальності в контексті діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл [87], [92]. Специфіка СЗО полягає в тому, що тренер-викладач одночасно реалізує педагогічну, тренувальну та виховну функції, поєднуючи освітні завдання з формуванням спортивної майстерності й особистісного розвитку вихованців. За таких умов упровадження інноваційних освітніх технологій потребує не лише володіння окремими цифровими засобами, а й системного бачення власної професійної діяльності, здатності інтегрувати інновації в навчально-тренувальний процес без порушення його цілісності.

Отже, позиція В. Бикова створює важливе теоретичне підґрунтя для обґрунтування необхідності комплексної підготовки тренерів-викладачів СЗО до інноваційної діяльності. Вона уможливорює розглядати цифрові й інноваційні освітні технології не як зовнішній атрибут модернізації освіти, а як внутрішній ресурс професійного розвитку педагога, ефективність якого визначається рівнем його методологічної культури, ціннісної орієнтації та готовності до цілісного педагогічного проектування.

Методологічно близькими до окреслених підходів є наукові напрацювання О. Базелюка, І. Воротнікова, Н. Морзе та інших дослідників, у яких цифрова компетентність педагогічного працівника розглядається як

структуроване багатовимірне утворення, що поєднує ціннісно-мотиваційні, когнітивні, діяльнісні та рефлексивні складові. У межах запропонованих моделей автори переконливо доводять, що готовність педагога до використання інноваційних освітніх технологій не виникає одномоментно, а формується як поетапний процес професійного становлення — від усвідомлення педагогічної доцільності цифрових інструментів до здатності самостійно проектувати освітні ситуації, адаптувати технологічні рішення до конкретного контексту та оцінювати результати їх застосування [165], [166].

Важливим у цьому підході є те, що цифрові й інноваційні освітні технології трактуються не як сукупність технічних навичок, а як інструмент педагогічного мислення й професійного проектування. Саме через включення інновацій у структуру професійних дій педагога забезпечується їх змістова наповненість і відповідність освітнім цілям. Така логіка дає змогу уникнути формального використання цифрових засобів і спрямовує педагога на осмислене конструювання освітнього процесу з урахуванням потреб здобувачів освіти та очікуваних результатів навчання [112].

Перенесення цієї методологічної логіки в контекст підготовки тренерів-викладачів дитячо-юнацьких спортивних шкіл відкриває додаткові можливості для осмислення ролі інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. У таких умовах інновації постають не як допоміжний або факультативний елемент тренувальної діяльності, а як засіб її цілеспрямованої педагогічної оптимізації, що дозволяє підвищити ефективність навчання, індивідуалізувати підхід до вихованців та забезпечити більш усвідомлене управління процесом спортивної підготовки.

Отже, підходи, запропоновані О. Базелюком, І. Воротніковою та Н. Морзе створюють концептуальне підґрунтя для розгляду формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій як результату системного професійного розвитку. Саме така інтерпретація дає змогу логічно поєднати мотиваційні, методологічні та практичні аспекти підготовки тренерів-викладачів у межах реалізації розробленої технології.

Вагоме методологічне значення для осмислення процесів упровадження інноваційних освітніх технологій має також наукова позиція О. Овчарук, у якій акцентується увага на взаємозв'язку між якістю цифрового освітнього середовища та рівнем професійної відповідальності педагога. Дослідниця послідовно обґрунтовує, що ефективність інновацій у сучасній освіті значною мірою залежить не лише від технічної оснащеності або володіння цифровими інструментами, а від здатності педагога діяти в межах безпечного, етично виваженого та педагогічно доцільного цифрового простору [113].

У цьому контексті особливої ваги набуває рефлексивна діяльність педагога як механізм усвідомлення наслідків власних професійних рішень і корекції педагогічних дій відповідно до змінних освітніх умов. О. Овчарук підкреслює, що інноваційні освітні технології потребують сформованого критичного мислення, відповідального ставлення до використання цифрових ресурсів і готовності до постійного професійного саморозвитку, який розглядається як невід'ємна складова педагогічної компетентності в умовах динамічних соціальних і технологічних трансформацій.

Перенесення цих положень у площину діяльності тренерів-викладачів дитячо-юнацьких спортивних шкіл дає можливість суттєво розширити розуміння їхньої готовності до інноваційної діяльності [116], [122]. Специфіка роботи з дітьми та молоддю в умовах підвищеного фізичного й емоційного навантаження зумовлює підвищені вимоги до педагогічної відповідальності, усвідомленого вибору освітніх технологій і здатності прогнозувати їх вплив на розвиток вихованців. У таких умовах інноваційні освітні технології мають інтегруватися не лише з тренувальними завданнями, а й з виховними та ціннісними аспектами педагогічної діяльності.

Отже, наукові положення, сформульовані О. Овчарук, дозволяють розглядати впровадження інноваційних освітніх технологій у СЗО як процес, що вимагає поєднання технологічної підготовленості з розвиненою рефлексивною позицією та педагогічною відповідальністю тренера-викладача. Саме така інтеграція створює методологічні передумови для формування

безпечного, педагогічно доцільного та результативного практико-орієнтованого освітнього середовища в системі дитячо-юнацького спорту.

Узагальнення проаналізованих наукових підходів дає змогу зробити висновок, що технологія готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій не може розглядатися як сукупність ізольованих заходів або окремих методичних впливів. Йдеться про цілісний педагогічний процес, у межах якого інноваційна діяльність педагога формується як результат узгодженої взаємодії внутрішніх особистісних чинників і зовнішніх організаційно-педагогічних умов. За такої логіки мотиваційні установки, методологічні орієнтири, практичні дії та рефлексивні механізми не просто співіснують, а вибудовуються в ієрархічно впорядковану систему, що забезпечує поступальний професійний розвиток тренера-викладача.

Водночас принципово важливим є те, що технологія формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій має безперервний і динамічний характер, оскільки зорієнтована не лише на досягнення визначеного рівня професійної готовності, а й на формування здатності до постійного професійного саморозвитку, оновлення методики власної діяльності та педагогічно доцільного використання сучасних освітніх підходів у навчально-тренувальному процесі [14]. За таких умов інноваційні освітні технології постають не як самодостатній елемент професійної діяльності тренера-викладача, а як педагогічний засіб підвищення результативності навчально-тренувального процесу, розвитку індивідуальних можливостей вихованців і вдосконалення професійної майстерності тренера-викладача.

Узагальнення результатів теоретичного аналізу дало змогу визначити, що технологію підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій доцільно розглядати як науково обґрунтовану систему цілей, змісту, форм, методів, засобів і послідовно організованих педагогічних дій, спрямованих на формування професійної

готовності тренерів-викладачів до педагогічно доцільного добору, адаптації та практичного використання інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі [114]. Такий підхід створює методологічне підґрунтя для подальшого обґрунтування структурних компонентів технології, визначення педагогічних умов її реалізації та експериментальної перевірки її результативності.

Узагальнення результатів теоретичного аналізу наукових джерел, вивчення сучасного стану професійної підготовки тренерів-викладачів СЗО та з'ясування сутності базових понять дослідження створили теоретико-методологічне підґрунтя для розроблення технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій [60], [55]. Наукове обґрунтування цієї технології ґрунтується на визначенні її мети, завдань, методологічних підходів, принципів реалізації, структурних компонентів, змістово-методичного забезпечення та критеріїв оцінювання результативності підготовки.

Метою розробленої технології є формування професійної готовності тренерів-викладачів до педагогічно доцільного застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО. Відповідно до поставленої мети технологія передбачає послідовне розв'язання взаємопов'язаних завдань, спрямованих на формування мотивації до використання сучасних освітніх підходів, оволодіння теоретичними знаннями щодо змісту й можливостей інноваційних освітніх технологій, набуття практичних умінь їх застосування у професійній діяльності та розвиток здатності до рефлексивного оцінювання результатів власної педагогічної діяльності.

Структурно технологія охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-практичний і рефлексивно-оцінювальний компоненти, сукупна взаємодія яких забезпечує цілісність процесу підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій [48], [82]. Саме така структурно-функціональна логіка становить основу подальшого теоретичного

обґрунтування змісту технології, педагогічних умов її реалізації та експериментальної перевірки її результативності.

Керованість технології забезпечується чітким визначенням її мети, завдань, педагогічних умов реалізації, критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, що створює підґрунтя для цілеспрямованої організації процесу підготовки та науково обґрунтованого оцінювання його результативності [64]. Важливою характеристикою розробленої технології є можливість коригування її змістово-методичного забезпечення відповідно до результатів педагогічного спостереження, аналізу проміжних результатів підготовки та оцінювання рівня сформованості професійної готовності тренерів-викладачів [40], [104]. Такий підхід забезпечує гнучкість реалізації технології в межах визначених педагогічних цілей і сприяє підвищенню ефективності підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Наукове обґрунтування технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій ґрунтується на розумінні того, що результативність професійної підготовки визначається не стільки опануванням окремих цифрових або інноваційних освітніх засобів, скільки сформованістю цілісної професійної готовності до їх педагогічно доцільного використання у навчально-тренувальному процесі [62].

Така готовність охоплює мотиваційно-ціннісне ставлення до використання сучасних освітніх підходів, систему теоретичних знань щодо змісту й можливостей інноваційних освітніх технологій, практичні вміння їх методично обґрунтованого застосування у професійній діяльності та здатність до рефлексивного оцінювання результативності власної педагогічної практики [51], [96]. Саме цілісність зазначених компонентів становить концептуальну основу розроблення технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Такий

підхід дає змогу забезпечити внутрішню узгодженість усіх структурних компонентів технології та створює науково обґрунтовані передумови для підвищення якості підготовки тренерів-викладачів.

Саме результати цього теоретичного осмислення і стали підґрунтям для подальшого визначення внутрішньої структури технології, логіки її впровадження та критеріїв оцінювання готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, що потребує окремого розгляду в наступних підрозділах.

Ґрунтуючись на узагальнені наукові позиції українських учених щодо процесів цифрової трансформації освіти та закономірностей професійного розвитку педагогічних кадрів, у межах дисертаційного дослідження було здійснено послідовний перехід від теоретико-методологічних положень до авторського конструювання технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій [4], [33]. Такий перехід не мав характеру механічного перенесення наукових ідей у практичну площину, а ґрунтувався на їх критичному осмисленні з урахуванням специфіки діяльності спеціалізованих закладів освіти спортивного спрямування.

У цьому контексті внутрішня структура розробленої технології була визначена не як формалізована модель або умовна сукупність елементів, а як цілісне педагогічне утворення, що функціонує на засадах системної взаємодії. Кожна складова технології розглядається як функціонально самостійна, й водночас така, що перебуває у відношеннях взаємозумовленості з іншими компонентами [30], [53]. Саме ця взаємопов'язаність забезпечує цілісність технології та її здатність впливати на різні аспекти професійного становлення тренера-викладача.

Зокрема мотиваційно-ціннісні орієнтири створюють внутрішні передумови для прийняття інноваційної педагогічної діяльності, методологічна й методична складові надають їй науково обґрунтованого змісту, а практико-орієнтовані механізми реалізації та рефлексивно-корекційні процедури

забезпечують її динамічний розвиток і адаптацію до реальних умов навчально-тренувального процесу. У сукупності це формує цілісну логіку професійного зростання тренера-викладача, спрямовану не лише на опанування окремих інноваційних освітніх технологій, а на становлення його як суб'єкта свідомої, методично виваженої та відповідальної інноваційної діяльності в умовах СЗО.

Насамперед у ході дослідження було встановлено, що системоутворювальним регулятором розробленої технології являється цільова складова, оскільки саме вона забезпечує внутрішню узгодженість усіх структурних компонентів підготовки — змістових, організаційно-методичних і результативних. У педагогічній логіці технологічного проєктування мета не зводиться до декларативного формулювання бажаного результату, а виконує функцію концептуального орієнтира, який визначає спрямованість професійного розвитку тренерів-викладачів і слугує підґрунтям для відбору адекватних засобів, форм і методів підготовки [32], [38].

У межах авторського підходу мета технології була конкретизована як формування готовності тренерів-викладачів СЗО до педагогічно виваженого застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей вихованців, етапів спортивної підготовки й специфіки діяльності спеціалізованих закладів освіти. Таке уточнення дало змогу уникнути узагальненого трактування інноваційної діяльності та зорієнтувати підготовку на реальні професійні завдання, з якими стикається тренер-викладач у повсякденній практиці.

Важливо підкреслити, що запропонована цільова спрямованість зумовила переосмислення ролі інноваційних освітніх технологій у системі підготовки. Вони розглядалися не як автономний об'єкт опанування чи сукупність технічних засобів, а як педагогічний інструментарій, інтегрований у цілісну модель взаємодії «тренер – вихованець» [39]. У такому контексті інноваційні технології набувають функції оптимізації методики навчально-тренувальних занять, підвищення якості педагогічної комунікації, індивідуалізації підготовки

та стимулювання мотивації вихованців до систематичних занять і спортивного саморозвитку.

Отже, цільова складова технології не лише окреслює бажаний результат формування готовності тренерів-викладачів, а й визначає логіку побудови всіх інших компонентів, забезпечуючи їх змістову й функціональну єдність. Саме завдяки такому підходу технологія постає як керований і методологічно вивіреним процес професійного становлення, орієнтований на реальні умови та виклики сучасної діяльності СЗО [50], [67].

Логічним продовженням цільового блоку в авторській структурі технології є змістовий компонент, який було вибудовано як інтегративний за своєю природою та функціональним призначенням. Його розроблення ґрунтувалося на усвідомленні того, що технологія формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій не може обмежуватися ізольованим засвоєнням окремих теоретичних положень або технічних рішень. Натомість вона потребує цілісного поєднання педагогічних, методичних і цифрових знань у межах єдиного професійного контексту діяльності спеціалізованих закладів освіти.

У цьому зв'язку зміст підготовки було зорієнтовано на інтеграцію загальнопедагогічних і спеціальних методичних знань з уявленнями про можливості сучасних цифрових ресурсів та інноваційних освітніх рішень, які є педагогічно доцільними й безпечними саме в умовах дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Такий підхід дозволив розглядати інноваційні технології не як універсальні або стандартизовані інструменти, а як засоби, що потребують адаптації до вікових, психофізіологічних та мотиваційних особливостей вихованців, а також до специфіки етапів спортивної підготовки [70], [78].

Принципово важливим у межах змістового компонента стало його спрямування на відображення реальних професійних ситуацій, з якими стикається тренер-викладач у повсякденній практиці. Йдеться, зокрема, про планування навчально-тренувальних занять із використанням інноваційних освітніх технологій, добір методів формування та вдосконалення техніко-

тактичних дій, організацію ефективного зворотного зв'язку з вихованцями, аналіз результатів їхньої підготовленості, а також створення безпечного й психологічно підтримувального освітнього середовища [103], [109]. Таке змістове наповнення дозволило забезпечити зв'язок між теоретичними знаннями та практичними завданнями професійної діяльності.

Завдяки цьому змістова складова технології перестала виконувати роль суто інформаційного або допоміжного елемента й набула функції смислової основи, яка забезпечує перехід від цільових орієнтирів до практичних дій тренера-викладача. Саме через інтегративний характер змісту створюються умови для усвідомленого й методично виваженого застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО, що є необхідною передумовою формування стійкої професійної готовності до інноваційної діяльності.

З метою забезпечення реального втілення змістового наповнення технології в професійну діяльність тренерів-викладачів у структурі авторської моделі було виокремлено процесуально-організаційний компонент. Його запровадження зумовлювалося необхідністю подолання розриву між засвоєнням теоретико-методичних положень і здатністю застосовувати їх у конкретних умовах навчально-тренувального процесу СЗО.

Суть процесуально-організаційного компонента полягала в тому, що реалізація технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій розгорталася через систему спеціально організованих видів навчально-професійної діяльності, максимально наближених до реальних завдань і ситуацій спортивно-педагогічної практики. Такий підхід передбачав активне включення педагогів у моделювання навчально-тренувальних занять, аналіз педагогічних ситуацій, проєктування фрагментів занять із використанням інноваційних освітніх технологій, а також обговорення й корекцію ухвалених методичних рішень з урахуванням особливостей конкретних груп вихованців.

Принципово важливим у межах цього компонента стало вибудовування логіки підготовки, за якої тренери-викладачі не обмежувалися ознайомленням із потенціалом інноваційних освітніх технологій, а поступово набували досвіду їх усвідомленого добору, педагогічного проектування та адаптації до конкретних умов проведення занять. Увага зосереджувалася на варіативності організаційних рішень, урахуванні вікових та індивідуальних особливостей вихованців, етапів спортивної підготовки та специфіки навчально-тренувального процесу в СЗО.

Таким чином, процесуально-організаційний компонент виконував функцію дієвого механізму, що забезпечував трансформацію сформованих знань, уявлень і ціннісних орієнтацій у практичну готовність тренера-викладача до інноваційної педагогічної діяльності. Саме завдяки цьому компоненту технологія набувала прикладного характеру, а процес формування готовності тренерів-викладачів — ознак усвідомленої, керованої та професійно значущої діяльності, орієнтованої на реальні умови функціонування спеціалізованих закладів освіти.

Водночас аналіз й узагальнення емпіричних спостережень, отриманих у ході дослідження, дали підстави стверджувати, що навіть методично виважена й організаційно структурована система формування готовності тренерів-викладачів не забезпечує автоматичного досягнення стійких і відтворюваних результатів у разі відсутності внутрішньої особистісної залученості педагога в інноваційний процес. З'ясовано, що ефективність упровадження інноваційних освітніх технологій значною мірою визначається не лише рівнем методичної підготовленості, а й мірою суб'єктного прийняття педагогом нових способів професійної діяльності.

Практика функціонування СЗО засвідчує, що за умов переважання зовнішньо детермінованих мотивів інноваційна активність тренерів-викладачів часто набуває формального характеру й обмежується епізодичним використанням окремих технологічних елементів. У таких випадках інноваційні освітні технології сприймаються радше як додаткове навантаження

або вимога нормативного середовища, ніж як інструмент оптимізації навчально-тренувального процесу. Це зумовлює фрагментарність їх застосування та відсутність системних змін у педагогічній практиці.

Натомість зафіксовано, що стійкість і результативність інноваційної діяльності суттєво зростають тоді, коли тренер-викладач усвідомлює інноваційні освітні технології як ціннісно значущий ресурс власного професійного розвитку. Саме внутрішня інтерпретація інновацій як засобу підвищення якості взаємодії з вихованцями, вдосконалення методики занять і розширення педагогічних можливостей створює передумови для їх системного та педагогічно виваженого використання. За таких умов інноваційна діяльність перестає бути ситуативною й набуває ознак усвідомленої професійної стратегії, інтегрованої в цілісну логіку підготовки тренерів-викладачів СЗО.

Саме з урахуванням окреслених положень у межах дисертаційного дослідження акцент було цілеспрямовано перенесено на особистісний вимір професійного становлення тренера-викладача як визначальний чинник ефективності інноваційної діяльності. Такий підхід зумовлений розумінням того, що професійна готовність до застосування інноваційних освітніх технологій формується не лише через опанування змісту й методів діяльності, а, передусім, через внутрішню позицію педагога як активного суб'єкта власного професійного розвитку.

З огляду на це в структурі розробленої технології формування готовності нами було концептуалізовано особистісно-мотиваційний компонент, який виконує функцію внутрішнього регулятора та «рушія» інноваційної діяльності тренера-викладача. Його призначення полягає у забезпеченні стійкого зв'язку між зовнішніми вимогами до впровадження інновацій і внутрішніми смислами професійної діяльності педагога. У такому розумінні мотивація розглядається не як ситуативний інтерес до нововведень, а як глибоке особистісне утворення, що визначає вибір педагогічних дій, способи професійного реагування та готовність до змін.

При цьому важливо підкреслити, що особистісно-мотиваційний компонент у запропонованій технології охоплює сформовану внутрішню позицію тренера-викладача, яка інтегрує ціннісне ставлення до професії, відкритість до переосмислення власного педагогічного досвіду та орієнтацію на безперервне професійне зростання [135], [152]. Саме така внутрішня налаштованість створює умови для переходу від зовнішньо зумовленого виконання інноваційних вимог до усвідомленої інноваційної діяльності, в якій педагог виступає ініціатором, аналітиком і відповідальним суб'єктом освітніх змін. У цьому контексті особистісно-мотиваційний компонент набуває системоутворювального значення, оскільки забезпечує цілісність і динамічність реалізації всієї технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій.

У межах акмеологічного підходу особистісно-мотиваційний компонент може бути інтерпретований як чинник, що забезпечує спрямованість професійного розвитку тренера-викладача на досягнення індивідуальних вершин професійної майстерності. З цієї позиції готовність до застосування інноваційних освітніх технологій розглядається не як разовий результат професійної підготовки, а як динамічний процес саморозвитку, в межах якого педагог постійно співвідносить власні можливості, професійні цілі та вимоги сучасного освітнього середовища [159]. Саме акмеологічна логіка дає змогу пояснити, чому інноваційна діяльність набуває для тренера-викладача характеру внутрішньо зумовленої потреби, а не зовнішньо нав'язаного обов'язку.

У розвиток зазначених положень доцільно звернутися до логіки суб'єктно-діяльнісного підходу, в межах якого особистісно-мотиваційний компонент набуває якісно іншого теоретичного змісту. Його значущість полягає не лише у внутрішній детермінації професійної активності, а й у формуванні здатності тренера-викладача діяти як повноцінний суб'єкт інноваційного педагогічного процесу [135], [152], [159]. За такого підходу

інноваційна діяльність розглядається не як сукупність заданих дій, а як простір усвідомленого професійного вибору та саморегуляції.

У цьому сенсі особистісно-мотиваційний компонент забезпечує перехід від адаптивної моделі професійної поведінки до продуктивної, у якій тренер-викладач являється активним конструктором освітньо-тренувального процесу. Йдеться про здатність педагога інтерпретувати інноваційні освітні технології крізь призму власного досвіду, критично осмислювати їх педагогічний потенціал й ухвалювати рішення щодо доцільності їх застосування в конкретних умовах діяльності СЗО. Таким чином, інновація перестає бути зовнішнім регламентом і набуває статусу інструменту професійного самовираження.

Водночас суб'єктна позиція тренера-викладача передбачає сформовану готовність до педагогічної відповідальності, що проявляється у здатності прогнозувати наслідки власних рішень, оцінювати їх вплив на навчально-тренувальний процес і здійснювати корекцію діяльності на основі отриманих результатів. Саме в цьому вимірі інноваційні освітні технології постають не як самоціль, а як засіб реалізації індивідуальної професійної стратегії тренера-викладача, спрямованої на досягнення оптимальних освітніх і виховних результатів [130], [153], [177].

Отже, з позицій суб'єктно-діяльнісного підходу особистісно-мотиваційний компонент виконує функцію внутрішнього механізму професійної автономії тренера-викладача, забезпечуючи його здатність до свідомого педагогічного проєктування, гнучкого реагування на змінні умови діяльності та відповідального впровадження інноваційних освітніх технологій у практику СЗО. Саме така інтерпретація дозволяє уникнути декларативного розуміння мотивації й розкрити її як системоутворювальний чинник інноваційної педагогічної діяльності.

Поєднання акмеологічного та суб'єктно-діяльнісного підходів створює теоретико-методологічне підґрунтя для розгляду особистісно-мотиваційного компонента як провідної складової технології формування готовності тренерів-

викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Його значущість полягає в тому, що саме він забезпечує формування позитивної професійної мотивації до використання сучасних освітніх підходів, усвідомлення педагогічної значущості інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі та готовність тренера-викладача до професійного оновлення власної педагогічної діяльності. За таких умов особистісно-мотиваційний компонент виступає інтегративною основою, що поєднує цільові орієнтири підготовки, її змістове наповнення та практичну спрямованість, забезпечуючи цілісність процесу формування професійної готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій.

Водночас зазначений компонент опосередковує якісну трансформацію інноваційної діяльності тренера-викладача — від формального засвоєння інноваційних освітніх технологій до їх осмислення як ресурсу власного професійного зростання. У такій логіці інновація перестає розглядатися як зовнішньо заданий інструмент і включається у систему індивідуальних професійних смислів педагога. Це, у свою чергу, забезпечує перехід від реактивного використання окремих технологічних рішень до проактивної позиції, що виявляється у здатності самостійно ініціювати, модифікувати та поєднувати інноваційні підходи відповідно до конкретних умов навчально-тренувального процесу [143], [150].

Крім того, особистісно-мотиваційний компонент виконує важливу регулятивну функцію, визначаючи характер і стабільність упровадження інновацій у практику СЗО. За його недостатньої сформованості інноваційна діяльність, як правило, має епізодичний і ситуативний характер, обмежується використанням окремих елементів без їх методичного осмислення та системної інтеграції. Натомість сформована мотиваційно-ціннісна орієнтація забезпечує послідовність педагогічних дій, їх спрямованість на досягнення довготривалих результатів і готовність тренера-викладача підтримувати інноваційний курс навіть за умов організаційних або ресурсних обмежень.

У цьому контексті принципового значення набуває те, що особистісно-мотиваційний компонент створює підґрунтя для внутрішньої саморегуляції професійної діяльності тренера-викладача. Саме він визначає здатність педагога співвідносити зовнішні вимоги інноваційного розвитку із власними професійними цілями, здійснювати критичне осмислення результатів діяльності та коригувати обрані педагогічні стратегії [137], [184]. Таким чином, мотивація постає не як статичний чинник, а як динамічний механізм підтримання інноваційної активності на різних етапах професійного становлення.

Отже, у межах дисертаційного дослідження особистісно-мотиваційний компонент був концептуалізований як складне інтегративне утворення, що поєднує ціннісні орієнтації, професійні смисли, спрямованість на саморозвиток і здатність до рефлексивного самоуправління діяльністю. Саме через нього інноваційні освітні технології набувають для тренера-викладача особистісної значущості та трансформуються з формального атрибуту модернізації освіти у внутрішньо прийнятий інструмент професійної самореалізації в умовах СЗО.

Проведений теоретичний аналіз та узагальнення результатів досліджень українських учених дали змогу розглядати мотиваційну готовність педагога до інновацій не як спонтанну або ситуативну реакцію на зовнішні вимоги, а як результат поступового усвідомлення педагогічної доцільності нововведень і їх узгодженості з власною системою професійних цінностей. У цьому контексті мотивація формується не через декларування необхідності інновацій, а через включення педагога в процес осмислення їх реального впливу на якість освітньої діяльності та професійні результати.

Для діяльності тренерів-викладачів СЗО така логіка набуває особливої значущості, оскільки інноваційні освітні технології оцінюються ними насамперед крізь призму практичної ефективності в навчально-тренувальному процесі. Йдеться не лише про оптимізацію методики занять, а й про розширення можливостей педагогічної взаємодії з вихованцями, вдосконалення механізмів зворотного зв'язку, врахування індивідуальних освітніх і тренувальних потреб дітей та підлітків. Саме в цьому вимірі інновації

починають сприйматися тренером-викладачем як інструмент підвищення якості професійної діяльності, а не як зовнішньо нав'язаний елемент модернізації.

Водночас важливим аспектом мотиваційної готовності є усвідомлення тренером-викладачем потенціалу інноваційних освітніх технологій щодо збереження психоемоційного благополуччя вихованців у процесі спортивної підготовки. Умови підвищених фізичних навантажень, змагального тиску та вікової вразливості дітей і підлітків актуалізують потребу в таких педагогічних рішеннях, які поєднують досягнення спортивних результатів із підтримкою психологічної стабільності та позитивної навчальної мотивації. Саме це усвідомлення посилює внутрішню зацікавленість тренера-викладача в інноваційних технологіях і сприяє їх прийняттю як ціннісно значущого ресурсу професійної діяльності.

Таким чином, мотиваційна готовність тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій формується на перетині педагогічної доцільності, професійних цінностей і практичного досвіду роботи з вихованцями. Такий підхід створює передумови для переходу від формального використання інновацій до їх усвідомленої та системної інтеграції в навчально-тренувальний процес, що є принципово важливим для реалізації розробленої технології підготовки в межах дисертаційного дослідження.

Особистісно-мотиваційний компонент у структурі формування готовності тренерів-викладачів СЗО охоплює не лише позитивне ставлення до інновацій, а й готовність педагога діяти в умовах професійної невизначеності та постійних змін. Сучасні реалії функціонування спеціалізованих закладів освіти, зумовлені воєнним станом, прискореною цифровізацією освітнього простору, поєднанням очних і дистанційних форматів роботи, істотно ускладнюють професійну діяльність тренера-викладача. За таких умов особливої цінності набуває здатність педагога гнучко адаптувати власну діяльність, переглядати усталені педагогічні рішення та приймати інновації як інструмент реагування на нові виклики, а не як формальну вимогу освітньої системи.

У цьому контексті мотивація до інновацій постає не як короточасний інтерес або реакція на зовнішні обставини, а як стійка професійна позиція, що забезпечує готовність до експериментування, прийняття ризиків і відповідальності за результати педагогічних рішень. Саме така мотиваційна налаштованість дозволяє тренеру-викладачу зберігати цілісність професійної діяльності в ситуаціях нестабільності та уникати повернення до інерційних, малоефективних практик.

Водночас важливою складовою особистісно-мотиваційного компонента в межах дослідження визначено рефлексивну здатність тренера-викладача. Рефлексія розглядається не як епізодичний самоаналіз, а як постійно діючий механізм осмислення власної професійної діяльності. Саме через рефлексивну діяльність педагог отримує можливість співвідносити поставлені цілі з реальними результатами використання інноваційних освітніх технологій, виявляти обмеження їх застосування та ухвалювати обґрунтовані рішення щодо подальшої корекції навчально-тренувального процесу. Таким чином, рефлексія забезпечує перехід від формального використання інновацій до їх педагогічно доцільного й ситуаційно зумовленого застосування.

Крім того, особистісно-мотиваційний компонент безпосередньо пов'язаний із розвитком самоосвітньої активності тренерів-викладачів СЗО. У межах дисертаційного дослідження самоосвіта розглядалася як внутрішньо вмотивований процес підтримання й оновлення професійної компетентності в умовах швидкої зміни освітніх технологій і методичних підходів. Сформована потреба в самостійному професійному зростанні дає змогу тренеру-викладачеві не лише опановувати нові інструменти, а й здійснювати їх критичний відбір, оцінюючи педагогічний потенціал, відповідність віковим особливостям вихованців і реальним умовам діяльності СЗО.

Отже, особистісно-мотиваційний компонент в авторській технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО виконує системоутворювальну роль, оскільки саме через нього забезпечується внутрішнє прийняття інновацій, стійкість професійних змін і готовність до їх довготривалого використання.

Його інтеграція з іншими складовими технології створює умови для переходу від формального впровадження нововведень до їх реального педагогічного освоєння, що є принципово важливим для результативності всієї системи підготовки. Саме в цьому вимірі мотиваційний компонент визначає, чи сприймає тренер-викладач інноваційні освітні технології як ресурс власного професійного розвитку, а чи обмежується їх використанням на рівні зовнішнього виконання нормативних вимог.

Завершальним у внутрішній структурі розробленої технології формування готовності нами було визначено результативно-рефлексивний компонент, який забезпечував не лише фіксацію досягнутих результатів, а й цілісність, керованість і динамічність усього процесу професійного становлення тренера-викладача. Його введення зумовлене необхідністю переходу від лінійного розуміння результату підготовки до циклічної моделі, в межах якої оцінювання та рефлексія являються чинниками подальшого розвитку.

У межах цього компонента передбачалося системне оцінювання сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, що здійснювалося на основі визначених критеріїв, показників і рівнів. Водночас оцінювальна функція не мала самодостатнього характеру, а розглядалася як інструмент зворотного зв'язку, що дозволяє виявляти як позитивну динаміку професійного зростання, так і проблемні зони, які потребують цілеспрямованої педагогічної підтримки.

Принципово важливим, у авторському баченні, стало те, що результативно-рефлексивний компонент не обмежувався констатацією досягнутих показників або підсумкових рівнів підготовки. Натомість він був зорієнтований на осмислення педагогічної доцільності обраних інноваційних рішень, аналіз відповідності застосованих технологій конкретним умовам навчально-тренувального процесу та індивідуальним особливостям вихованців СЗО. Саме така рефлексивна спрямованість дала змогу уникнути формального

підходу до впровадження інновацій і сприяла усвідомленому коригуванню професійних дій тренера-викладача.

Крім того, результативно-рефлексивний компонент виконував регулятивну функцію в межах технології, оскільки створював підстави для ухвалення рішень щодо подальшого професійного вдосконалення. Через аналіз власного досвіду, зіставлення очікуваних і фактичних результатів та усвідомлення допущених труднощів тренер-викладач поступово формував здатність до самокорекції та стратегічного планування інноваційної діяльності. У такий спосіб результат підготовки набував не статичного, а процесуального характеру, що відповідає сучасним уявленням про безперервний професійний розвиток педагога.

Отже, результативно-рефлексивний компонент у структурі технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО забезпечує завершеність і внутрішню логіку всієї системи, поєднуючи оцінювання, аналіз і корекцію як взаємопов'язані механізми професійного зростання. Саме через цю складову досягається узгодження між запроєктованими цілями підготовки та реальними результатами інноваційної діяльності тренерів-викладачів у навчально-тренувальному процесі.

Отже, проведений теоретичний аналіз дав змогу визначити, що технологія формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій має розглядатися як науково обґрунтована система організації професійної підготовки, структурно представлена взаємопов'язаними блоками: цільовим, методологічним, змістовим, процесуально-методичним і діагностико-результативним. Кожен із зазначених блоків виконує визначену функцію в загальній логіці реалізації технології: цільовий визначає мету й завдання підготовки; методологічний окреслює наукові підходи та принципи її реалізації; змістовий розкриває наповнення професійної підготовки; процесуально-методичний визначає форми, методи й засоби організації підготовки; діагностико-результативний забезпечує оцінювання рівня сформованості готовності тренерів-викладачів до

застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Сукупність зазначених структурних блоків забезпечує цілісність технології формування готовності та створює наукове підґрунтя для подальшого обґрунтування педагогічних умов її реалізації, визначення критеріїв оцінювання результативності та експериментальної перевірки її ефективності.

Відтак узагальнення ролі особистісно-мотиваційного компонента в структурі розробленої технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО зумовлює необхідність його принципового врахування під час визначення логіки та послідовності етапів її впровадження. Йдеться не про механічне перенесення вже окреслених складових у часову площину, а про вибудову внутрішньо зумовленого процесу професійних змін, в якому мотиваційний чинник є джерелом і регулятором динаміки розвитку. Саме через цей компонент визначається глибина прийняття інновацій, інтенсивність залучення тренера-викладача до змін і стійкість трансформацій у педагогічній практиці. З огляду на це, етапи впровадження технології нами розглядаються не лише як організаційна послідовність дій, а як поступальний процес зміни професійної свідомості, діяльнісних установок і способів педагогічного мислення.

Закономірним є те, що початковий етап упровадження технології має виразну особистісно-мотиваційну спрямованість і виконує функцію внутрішньої актуалізації готовності тренерів-викладачів до інноваційної діяльності. На цьому етапі ключовим є не інформування про нові освітні технології, а створення умов для їх осмислення як педагогічно доцільного ресурсу професійного розвитку. Через аналіз сучасних викликів функціонування СЗО, змін у соціальному та освітньому контексті, а також через співвіднесення цих змін із власним досвідом тренерів відбувається поступове формування внутрішньої потреби в оновленні підходів до навчально-тренувального процесу. Саме на цьому етапі закладаються ціннісні орієнтації та смислові установки, які в подальшому визначають характер професійної активності тренера-викладача.

Подальша реалізація технології переходить у змістово-когнітивний етап, який логічно спирається на сформовану мотиваційну основу. Якщо на попередньому етапі відбувалося прийняття інновацій на рівні професійних смислів, то на цьому етапі забезпечується їх науково-методичне осмислення. Тренери-викладачі оволодівають знаннями про сутність, педагогічні можливості та обмеження інноваційних освітніх технологій у контексті діяльності СЗО. Принципово важливим є те, що зміст підготовки постійно співвідноситься з реальними професійними ситуаціями — плануванням занять, індивідуалізацією підготовки вихованців, підтриманням мотивації дітей і забезпеченням безпечного освітнього середовища. У такий спосіб знання набувають не декларативного, а особистісно значущого характеру та стають підґрунтям для подальшої діяльнісної реалізації.

Наступним кроком у логіці впровадження технології є діяльнісно-практичний етап, який забезпечує перехід від намірів і теоретичних уявлень до реальної професійної дії. Саме на цьому етапі особистісно-мотиваційний компонент проявляється через активну включеність тренерів-викладачів у процес педагогічного проектування, апробації та адаптації інноваційних освітніх технологій. Тренери не лише застосовують окремі цифрові чи методичні інструменти, а й оцінюють їх педагогічну доцільність, коригують відповідно до умов конкретного заняття та потреб вихованців. Важливо, що практична діяльність супроводжується накопиченням позитивного досвіду інноваційної роботи, подоланням професійної невпевненості та формуванням відчуття суб'єктності в ухваленні педагогічних рішень, що істотно підсилює внутрішню мотивацію до подальших змін.

Завершальним у логіці впровадження технології являється рефлексивно-корекційний етап, який забезпечує її цілісність і відкритість до розвитку. На цьому етапі особистісно-мотиваційний компонент реалізується через здатність тренерів-викладачів до самоаналізу, критичного осмислення результатів власної діяльності та усвідомлення напрямів подальшого професійного зростання. Рефлексія дозволяє не лише оцінити ефективність застосування

інноваційних освітніх технологій, а й переосмислити власні педагогічні установки, скоригувати організацію навчально-тренувального процесу та сформувати індивідуальну траєкторію самоосвіти. Саме на цьому етапі інноваційна діяльність набуває сталого характеру, поступово інтегруючись у повсякденну професійну практику тренера-викладача СЗО.

Таким чином, поетапне впровадження технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій постає як внутрішньо узгоджений і логічно вибудований процес, в якому розвиток особистісно-мотиваційного компонента виступає наскрізною умовою професійного становлення педагога. Саме цей компонент не лише супроводжує кожен етап реалізації технології, а й забезпечує їх смислову єдність, визначаючи глибину прийняття інновацій та стійкість професійних змін. Завдяки такому підходу технологія не зводиться до послідовності організаційних дій, а функціонує як механізм цілеспрямованої трансформації педагогічної діяльності тренера-викладача в умовах сучасних викликів функціонування СЗО.

Відтак взаємодія структурних компонентів технології з поетапною логікою її впровадження створює підґрунтя для формування не ситуативної, а стійкої готовності тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності. У цьому контексті готовність розглядається не як сума окремих умінь або знань, а як цілісне професійне утворення, що інтегрує мотиваційні установки, когнітивно-методологічну обґрунтованість, практичну здатність до реалізації інновацій та рефлексивне осмислення власної діяльності. Саме така інтегративна природа готовності зумовлює необхідність її науково виваженого оцінювання.

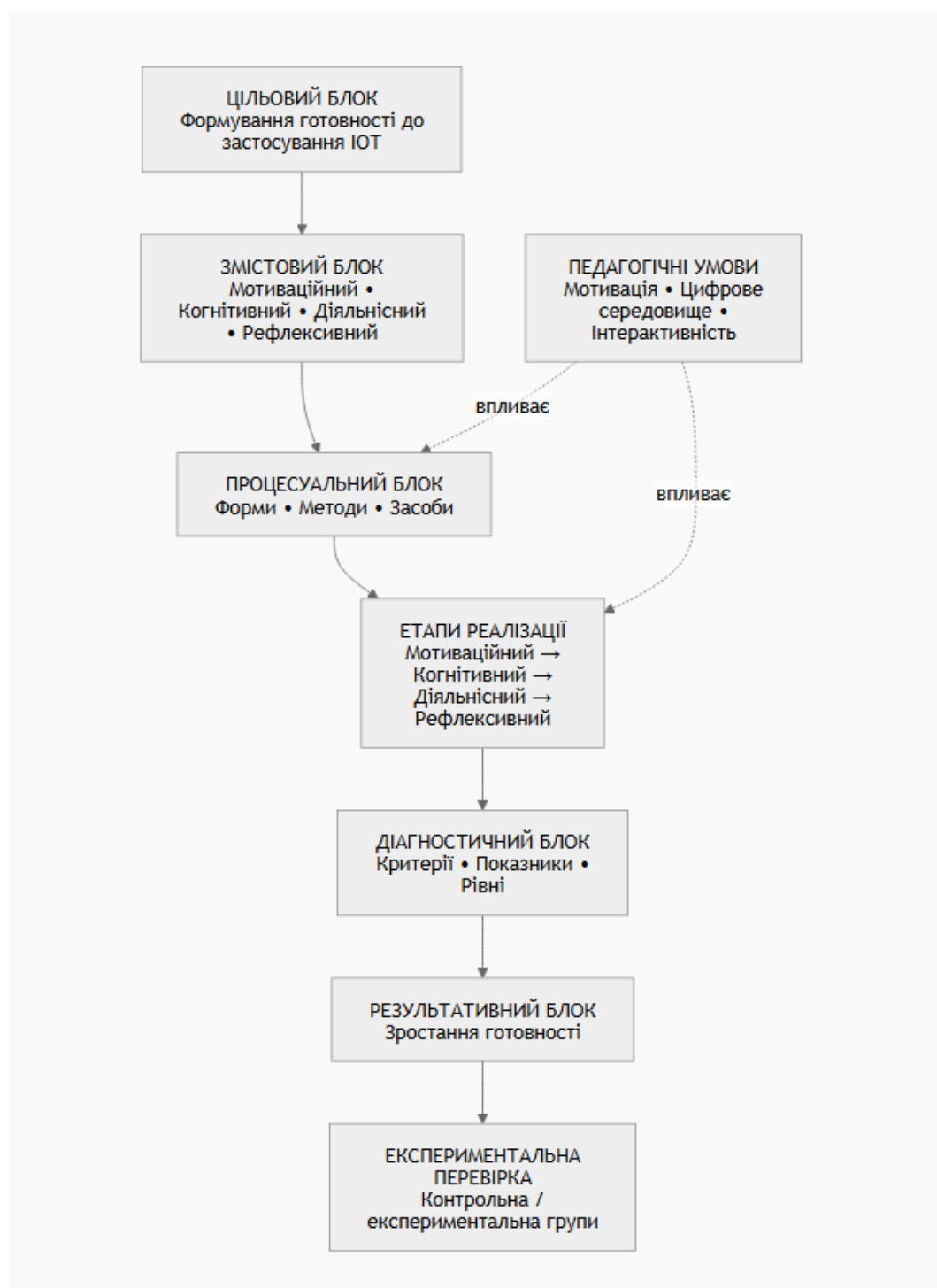
Отже, здійснене в підрозділі теоретичне обґрунтування технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій дало можливість розглянути її як цілісне педагогічне утворення, внутрішня логіка якого базується на сучасних наукових підходах і узагальнених результатах досліджень українських учених.

Запропонована авторська структура технології, доповнена поетапною логікою реалізації та системоутворювальною роллю особистісно-мотиваційного компонента, створює методичне підґрунтя для цілеспрямованого формування готовності тренерів-викладачів до інноваційної діяльності.

Водночас теоретична модель технології потребує подальшої конкретизації, що передбачає не лише перехід від загального опису її структури та логіки впровадження до розроблення інструментарію педагогічного діагностування, а й узагальнення її складників у цілісну систему. У цьому зв'язку для забезпечення наочності внутрішньої будови технології, відображення взаємозв'язку її компонентів і послідовності реалізації її представлено у вигляді структурно-функціональної схеми (рис. 2.1).

Подана схема забезпечує системне відображення цільової спрямованості, змістового наповнення, процесуальної організації, педагогічних умов, діагностичного інструментарію та результативних характеристик розробленої технології, що сприяє її цілісному сприйняттю як науково обґрунтованої педагогічної конструкції. Практична реалізація розробленої технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій здійснювалася на основі авторської програми професійної підготовки, що включала цільовий, змістовий, процесуальний і результативний блоки, систему навчальних модулів, інтерактивні форми професійного навчання та комплекс методичного супроводу освітньо-тренувального процесу. Структуру авторської програми підготовки подано в *додатку В*.

Водночас така інтерпретація створює підґрунтя для подальшого визначення критеріїв, показників і рівнів готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій, наукове обґрунтування яких подано в наступному підрозділі.

Рис. 2.1. Структурно-функціональна схема технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

Структурно-функціональна організація розробленої технології відображає її цілісність і логіку функціонування як системно впорядкованого педагогічного процесу. У її структурі виокремлено цільовий, змістовий, процесуальний,

діагностичний та результативний блоки, які перебувають у тісному взаємозв'язку та взаємозумовленості.

Цільовий блок визначає загальну спрямованість підготовки та виступає системоутворювальним елементом технології. Змістовий блок відображає структурні компоненти готовності тренерів-викладачів, тоді як процесуальний забезпечує реалізацію технології через відповідні форми, методи та засоби професійної підготовки.

Практична реалізація технології передбачає використання комплексу навчальних модулів, зміст яких спрямований на формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. У межах підготовки використовуються тренінгові заняття, аналіз педагогічних ситуацій, розв'язання професійно орієнтованих кейсів, виконання проєктних завдань, моделювання фрагментів навчально-тренувальних занять із застосуванням інноваційних освітніх технологій. Важливе місце відведено використанню цифрових інструментів і ресурсів, зокрема мультимедійних засобів, платформ дистанційного навчання, сервісів відеокommунікації, електронних освітніх ресурсів та засобів цифрового моніторингу результатів навчально-тренувальної діяльності. Самостійна робота тренерів-викладачів передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання індивідуальних практичних завдань, розроблення власних методичних продуктів і рефлексивний аналіз результатів професійної діяльності. Педагогічний супровід забезпечується через систему консультацій, методичних рекомендацій, зворотного зв'язку та моніторингу динаміки сформованості готовності до застосування інноваційних освітніх технологій.

Кожен етап реалізації технології характеризується специфічним змістом, формами та методами роботи. На мотиваційному етапі використовуються тренінгові заняття, професійні дискусії, аналіз педагогічних ситуацій і самооцінювання готовності до застосування інноваційних освітніх технологій. Когнітивний етап передбачає опанування сучасних теоретичних знань щодо інноваційних освітніх технологій, цифрових ресурсів та особливостей їх

використання у навчально-тренувальному процесі. На діяльнісному етапі тренери-викладачі виконують практичні завдання, розробляють фрагменти навчально-тренувальних занять, здійснюють аналіз відеоматеріалів, розв'язують професійно орієнтовані кейси та використовують цифрові інструменти для організації освітньої взаємодії з вихованцями. Рефлексивний етап спрямований на самоаналіз результатів професійної діяльності, оцінювання ефективності використаних технологій, визначення напрямів професійного самовдосконалення та коригування власної педагогічної практики.

Особливістю технології є її поетапна логіка, яка передбачає послідовний перехід від мотиваційного до рефлексивного етапу, що забезпечує поступове ускладнення професійної діяльності тренера-викладача. Водночас педагогічні умови виступають наскрізним чинником, що визначає ефективність реалізації всіх компонентів технології.

Важливою характеристикою розробленої технології є її адаптивність до різних умов професійної діяльності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти. Реалізація технології передбачає врахування індивідуального рівня професійної та цифрової компетентності педагогів, особливостей їхнього професійного досвіду, специфіки виду спорту, а також наявних матеріально-технічних і цифрових ресурсів закладу освіти. Це забезпечує можливість варіювання змісту навчальних завдань, рівня складності практичних робіт, добору цифрових інструментів та форм організації професійного розвитку. Завдяки цьому технологія може ефективно застосовуватися в різних типах спеціалізованих закладів освіти та забезпечувати формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій незалежно від вихідних умов їхньої професійної діяльності.

Кожен етап реалізації технології характеризується специфічним змістом, формами та методами роботи. На мотиваційному етапі використовуються тренінгові заняття, професійні дискусії, аналіз педагогічних ситуацій і самооцінювання готовності до застосування інноваційних освітніх технологій.

Когнітивний етап передбачає опанування сучасних теоретичних знань щодо інноваційних освітніх технологій, цифрових ресурсів та особливостей їх використання у навчально-тренувальному процесі. На діяльнісному етапі тренери-викладачі виконують практичні завдання, розробляють фрагменти навчально-тренувальних занять, здійснюють аналіз відеоматеріалів, розв'язують професійно орієнтовані кейси та використовують цифрові інструменти для організації освітньої взаємодії з вихованцями. Рефлексивний етап спрямований на самоаналіз результатів професійної діяльності, оцінювання ефективності використаних технологій, визначення напрямів професійного самовдосконалення та коригування власної педагогічної практики.

Діагностичний блок технології забезпечує визначення критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій, а також надає можливість здійснювати науково обґрунтоване оцінювання результативності професійної підготовки. Результативний блок відображає очікуваний педагогічний результат реалізації технології, що полягає у формуванні професійної готовності тренерів-викладачів до педагогічно доцільного добору, адаптації та практичного використання інноваційних освітніх технологій у роботі з вихованцями дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Саме досягнення визначеного рівня такої готовності виступає підсумковим результатом реалізації технології її формування.

2.2. Критерії, показники та рівні підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

У межах попереднього підрозділу було здійснено теоретичне обґрунтування технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. З метою забезпечення цілісного

уявлення про її структуру та логіку функціонування доцільно узагальнити її як структурно-функціональну систему.

Розроблена у підрозділі 2.1 технологія формування готовності тренерів-викладачів розглядається як цілісна система, що потребує визначення інструментарію її оцінювання.

У результаті теоретичного аналізу та узагальнення наукових підходів до формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій нами було систематизовано та узагальнено розроблену технологію як *цілісну структурно-функціональну систему, що забезпечує поетапне формування готовності фахівців до інноваційної професійної діяльності.*

Запропонована технологія має багатокomпонентну будову і охоплює взаємопов'язані блоки: цільовий, змістовий, процесуальний, діагностичний та результативний.

Цільовий блок технології визначає мету підготовки, яка полягає у формуванні готовності тренерів-викладачів до ефективного застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Реалізація цієї мети передбачає розвиток мотиваційної спрямованості на інноваційну діяльність, засвоєння сучасних теоретичних знань, формування практичних умінь використання цифрових і педагогічних технологій, а також розвиток здатності до професійної рефлексії.

Визначена у підрозділі 2.1 структурно-функціональна організація технології формування готовності тренерів-викладачів, що охоплює цільовий, змістовий, процесуальний, діагностичний та результативний блоки, формує методологічне підґрунтя для розроблення інструментарію оцінювання її ефективності.

Зокрема змістовий блок відображає компоненти готовності тренерів-викладачів, процесуальний — особливості реалізації технології, а педагогічні умови зумовлюють ефективність її функціонування. Діагностичний блок спрямований на оцінювання рівня сформованості готовності, тоді як

результативний — на фіксацію досягнутих змін у професійній діяльності тренерів-викладачів.

У цьому контексті постає необхідність конкретизації критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, що створює можливість об'єктивного моніторингу результатів підготовки.

У межах теоретичного обґрунтування технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій особливої ваги набуває визначення критеріїв, за допомогою яких можливо цілісно та науково обґрунтовано охарактеризувати рівень сформованості відповідної готовності. Саме критерії забезпечують перехід від загальнотеоретичного опису підготовки до її педагогічного вимірювання та створюють підґрунтя для подальшого аналізу результатів і виявлення динаміки професійного розвитку тренерів-викладачів.

У педагогічній науці критерій традиційно розглядається як узагальнений методологічний орієнтир для оцінювання певної якості, стану або процесу, що відображає його суттєві, системоутворювальні характеристики та забезпечує можливість науково обґрунтованого аналізу результатів професійної підготовки. Такий підхід дозволяє перейти від інтуїтивних або описових суджень до впорядкованого педагогічного вимірювання складних професійних утворень. Зокрема, у працях В. Ягупова критерій визначається як базовий елемент педагогічної діагностики, що забезпечує цілісність оцінювання результатів навчально-професійної діяльності та слугує підґрунтям для виокремлення показників і рівнів сформованості відповідних якостей [124]. Автор підкреслює, що саме через систему критеріїв стає можливим науково виважене узагальнення результатів підготовки фахівців у різних галузях професійної діяльності.

Подібної позиції дотримується М. Фіцула, який розглядає критерії як інструмент структурування педагогічних явищ і процесів, наголошуючи на їхній ролі в упорядкуванні якісних характеристик освітньої діяльності [108].

Науковець акцентує увагу на тому, що критерій має відображати не окремі зовнішні прояви підготовленості, а її внутрішню логіку та змістову цілісність, що особливо важливо під час оцінювання інтегративних професійних утворень.

У контексті підготовки фахівців фізичної культури і спорту значний внесок у розвиток критеріального підходу зробила Л. Сущенко, яка обґрунтовує доцільність використання системи взаємопов'язаних критеріїв для оцінювання професійної підготовленості майбутніх тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти [102]. Дослідниця підкреслює, що критерії мають відображати мотиваційні, когнітивні та діяльнісні аспекти професійного становлення, забезпечуючи комплексний характер педагогічного аналізу.

Розвиток зазначених ідей простежується також у працях В. Пономарьова, де критерій розглядається як складова моделі професійно-педагогічної компетентності тренера. Автор доводить, що саме чітке визначення критеріїв і відповідних показників створює передумови для об'єктивного оцінювання рівня сформованості професійних умінь і готовності до здійснення педагогічної діяльності. У свою чергу, Г. Путятіна, досліджуючи проблеми управління діяльністю спортивних шкіл, наголошує на значенні критеріального апарату для аналізу якості освітньо-педагогічних процесів і результативності функціонування спеціалізованих закладів освіти [93].

Отже, узагальнення наукових підходів українських учених дає підстави розглядати критерії не як формальний перелік ознак, а як методично вивірену систему, що забезпечує цілісне й об'єктивне оцінювання професійної готовності фахівця. Саме в такому розумінні критеріальний підхід було покладено в основу подальшого визначення показників і рівнів готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у межах дисертаційного дослідження. *Разом із тим, принципово важливим є уточнення змістової природи самого критерію, оскільки його наукова функція не зводиться до фіксації окремих результатів або дій. Важливо підкреслити, що критерій не фіксує окремі прояви діяльності, а репрезентує певний вимір підготовленості, в межах якого узагальнюються*

різні її прояви. Такий підхід є методологічно виправданим для досліджень у сфері фізичної культури і спорту, де професійна діяльність тренера-викладача має складний, багатовимірний і динамічний характер.

Водночас визначення критеріїв формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій потребує врахування специфіки самої готовності як складного педагогічного феномена. У межах дисертаційного дослідження готовність тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій розглядається не як механічна сума окремих знань, умінь чи навичок, а як інтегративне професійне утворення, у структурі якого перебувають у взаємозв'язку особистісні, когнітивні та діяльнісні компоненти. Такий підхід ґрунтується на положеннях педагогічної та психологічної науки, відповідно до яких готовність до професійної діяльності формується як цілісна система внутрішніх і зовнішніх чинників, що забезпечують ефективність дій фахівця в реальних умовах практики.

У науковому доробку В. Ягупова особливу увагу приділено діяльнісній природі професійної готовності, яка розглядається не лише як наявність мотивації та знань, а як здатність педагога свідомо організовувати й регулювати власну професійну діяльність [124]. Автор підкреслює, що готовність проявляється у вмінні поєднувати ціннісні орієнтації, теоретичні уявлення та практичні дії в цілісну систему професійної поведінки, яка забезпечує ефективність педагогічних рішень і їх відповідність конкретним умовам діяльності. Водночас акцентується, що ізольований розвиток окремих складників не забезпечує результативності професійної діяльності за відсутності їх внутрішньої узгодженості та спрямованості на досягнення професійно значущих цілей.

Подібної позиції дотримується й М. Фіцула, розглядаючи професійну готовність педагога не як статичний результат засвоєння фахових знань, а як динамічне інтегративне утворення, що формується в процесі поєднання когнітивного, ціннісно-сислового та діяльнісного досвіду [108]. Науковець наголошує, що саме узгодженість теоретичних уявлень із педагогічними

переконаннями та практикою професійної діяльності забезпечує цілісність педагогічного мислення і здатність педагога ухвалювати виважені рішення в умовах змін. У цьому контексті готовність постає як показник зрілості професійної позиції, що виявляється у здатності не лише відтворювати нормативні вимоги, а й адаптувати їх до конкретних освітніх ситуацій.

У дослідженнях, присвячених професійній підготовці фахівців фізичної культури і спорту, зокрема в наукових працях Н. Степанченко та О. Тимошенко, готовність тренера або вчителя фізичної культури інтерпретується як багатовимірне професійне утворення, що не зводиться до рівня теоретичної поінформованості [99; 105]. Автори наголошують, що її сутність виявляється, насамперед, у здатності педагога продуктивно застосовувати набуті знання в динамічних і варіативних умовах навчально-тренувального процесу, ухвалюючи педагогічно виважені рішення з урахуванням конкретних освітніх і тренувальних ситуацій.

При цьому методична обґрунтованість діяльності розглядається у взаємозв'язку з педагогічною гнучкістю, здатністю до адаптації та особистісною відповідальністю за результати підготовки вихованців. Саме така інтеграція мотиваційних установок, когнітивних ресурсів і діяльнісного досвіду, за переконанням дослідників, забезпечує не лише ефективність професійної діяльності тренера, а й її стійкість в умовах освітніх і соціальних змін.

Відтак готовність до застосування інноваційних освітніх технологій доцільно інтерпретувати як динамічне інтегративне професійне утворення, у структурі якого особистісні установки тренера-викладача визначають загальну спрямованість і смислове наповнення професійних дій, когнітивно-методологічна готовність забезпечує їхню наукову та педагогічну обґрунтованість, а діялісна складова створює умови для практичного впровадження інновацій у навчально-тренувальний процес. Така структурна цілісність готовності формує методологічні підстави для її наукового вимірювання через систему взаємопов'язаних критеріїв, показників і рівнів, що

відповідає логіці та завданням дисертаційного дослідження.

Узгоджене функціонування зазначених складових забезпечує здатність тренера-викладача усвідомлено, педагогічно доцільно й результативно застосовувати інноваційні освітні технології у професійній діяльності, поєднуючи вимоги освітнього середовища зі специфікою спортивної підготовки та потребами вихованців.

Запропоноване розуміння готовності узгоджується з науковими позиціями дослідників щодо формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти, які інтерпретують її як складне багатовимірне професійне утворення. У цих підходах акцент переноситься з окремих елементів готовності на їх взаємозалежність і взаємодію, зокрема між мотиваційною спрямованістю фахівця, рівнем його теоретико-методичної обізнаності та здатністю реалізовувати педагогічно обґрунтовані рішення в умовах реальної професійної практики.

У такому контексті готовність до інновацій постає не як статичний результат засвоєння певного обсягу знань або технологій, а як динамічний процес професійного становлення, що розгортається від внутрішнього прийняття нових педагогічних ідей і ціннісного переосмислення власної діяльності до їх усвідомленого впровадження та подальшого рефлексивного аналізу отриманих результатів.

З огляду на це, критерії підготовки тренерів-викладачів СЗО не можуть зводитися до фіксації окремих, ізольованих проявів професійної діяльності, оскільки такі підходи не дають змоги відобразити реальний рівень сформованості готовності до інноваційної діяльності. Їх методологічне призначення полягає у відображенні логіки цілісного професійного розвитку фахівця як багатовимірного процесу, в межах якого мотиваційно-ціннісні орієнтації, когнітивно-методологічна готовність, практична здатність до реалізації інноваційних освітніх технологій і рефлексивне осмислення власної педагогічної діяльності перебувають у взаємозумовленому зв'язку та взаємному підсиленні.

У такому розумінні системне діагностування готовності передбачає не механічне вимірювання окремих показників, а комплексне виявлення їх узгодженості, рівня збалансованості та динаміки розвитку. Це дозволяє фіксувати не тільки наявність чи відсутність окремих умінь або знань, а й характер їх інтеграції у професійній діяльності тренера-викладача. Саме через співвіднесення результатів за різними критеріальними вимірами стає можливим виявлення сильних і проблемних зон професійного становлення, а також визначення напрямів подальшої педагогічної підтримки й корекції. Такий підхід забезпечує системний характер діагностування готовності до застосування інноваційних освітніх технологій, унеможливорює фрагментарність оцінювання та створює науково обґрунтовані підстави для подальшого визначення показників і рівнів підготовки тренерів-викладачів СЗО у межах дисертаційного дослідження.

У цьому зв'язку визначення системи критеріїв у дослідженні розглядається як необхідний методичний крок, що забезпечує внутрішню цілісність подальшого наукового аналізу й логічну наступність між теоретичним обґрунтуванням технології підготовки та експериментальною перевіркою її ефективності. Водночас саме система критеріїв створює концептуальне підґрунтя для подальшої конкретизації готовності тренерів-викладачів СЗО через систему показників і рівнів, що дає змогу перейти від узагальнених теоретичних положень до науково обґрунтованого педагогічного вимірювання [9; 10; 80; 102].

Вихідним у структурі формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій є *особистісно-мотиваційний критерій*, оскільки саме він визначає не лише загальну спрямованість професійної діяльності, а й ступінь внутрішньої готовності педагога сприймати інновації як усвідомлену професійну цінність. У межах сучасних психологічних і педагогічних підходів мотивація розглядається як складне багатовимірне утворення, що інтегрує потреби, ціннісні орієнтації, професійні смисли та установки суб'єкта діяльності й визначає характер його активності у ситуаціях

професійного вибору та змін [23; 105]. Саме тому рівень сформованості мотиваційної сфери тренера-викладача являється базовою передумовою залучення його до інноваційної педагогічної діяльності.

З позицій суб'єктно-діяльнісного підходу особистісно-мотиваційний критерій відображає міру усвідомлення тренером-викладачем себе як активного суб'єкта професійного розвитку, здатного ініціювати, ухвалювати та реалізовувати інноваційні освітні рішення у відповідь на змінні умови навчально-тренувального процесу. У цьому зв'язку мотивація постає не лише джерелом професійної активності, а й внутрішнім регулятором педагогічної поведінки, який визначає спрямованість дій тренера, вибір стратегій професійного саморозвитку та готовність до відповідального ухвалення педагогічних рішень.

Водночас поглиблення цього положення можливе через акмеологічний підхід, у межах якого мотиваційна складова розглядається як чинник, що забезпечує орієнтацію фахівця на досягнення професійної зрілості, самореалізації та постійного підвищення рівня власної педагогічної майстерності. У такому вимірі особистісно-мотиваційний критерій відображає не ситуативний інтерес до нововведень, а спрямованість тренера-викладача на професійні досягнення, прагнення до самовдосконалення та готовність інвестувати зусилля у довготривалий розвиток власної компетентності, зокрема в контексті застосування інноваційних освітніх технологій.

Водночас особистісно орієнтована педагогічна парадигма доповнює зазначені підходи, акцентуючи увагу на ціннісному вимірі мотивації, пов'язаному з усвідомленням соціальної та педагогічної значущості професійної діяльності тренера-викладача. У цьому аспекті мотиваційна готовність до інновацій визначається не стільки зовнішніми вимогами освітнього середовища, скільки внутрішнім прийняттям інновацій як ресурсу підвищення якості взаємодії з вихованцями, індивідуалізації підготовки та забезпечення їхнього всебічного розвитку.

У свою чергу, з позицій системного підходу особистісно-мотиваційний критерій розглядається як системоутворювальний компонент готовності до інноваційної діяльності, що опосередковує взаємодію інших складових професійної підготовки. Через мотиваційно-ціннісні установки забезпечується узгодженість когнітивно-методологічної підготовленості та практичної діяльності тренера-викладача, а також сталість професійних змін у часі, що є принципово важливим для переходу від епізодичного до системного використання інновацій.

Отже, узагальнення наведених теоретичних позицій дає підстави стверджувати, що особистісно-мотиваційний критерій відображає не лише наявність інтересу тренера-викладача до інноваційних освітніх технологій, а й глибину їх внутрішнього прийняття, здатність підтримувати активну професійну позицію в умовах змін та орієнтацію на безперервний професійний розвиток. У такому розумінні мотиваційна складова постає як багатовимірне утворення, що визначає спрямованість професійної поведінки педагога й зумовлює його готовність до інноваційної діяльності. Саме ця багатовимірність зумовлює провідну роль особистісно-мотиваційного критерію в структурі готовності до застосування інноваційних освітніх технологій у діяльності СЗО та визначає його значущість у системі педагогічного діагностування.

Водночас для досягнення цілей дисертаційного дослідження важливим є не лише теоретичне осмислення цього критерію, а й його конкретизація в контексті професійної діяльності тренера-викладача. У межах дослідження особистісно-мотиваційний критерій відображає позитивне ставлення тренера-викладача до інноваційних освітніх технологій як ресурсу підвищення якості навчально-тренувального процесу, усвідомлення їх значущості для розвитку вихованців і зростання власної професійної ефективності, готовність до професійних змін та потребу в систематичному саморозвитку. Така мотиваційна спрямованість корелює з акмеологічними уявленнями про професійне становлення педагога, відповідно до яких досягнення високого

рівня майстерності ґрунтується на домінуванні внутрішніх мотивів самореалізації, професійного вдосконалення та творчого пошуку.

У цьому зв'язку особистісно-мотиваційний критерій у структурі формування готовності тренерів-викладачів набуває системоутворювального значення. Саме він створює внутрішні передумови для актуалізації когнітивно-методологічної підготовленості та забезпечує переходи до операційно-діяльнісних форм реалізації інноваційних освітніх технологій. Таким чином, мотиваційно-ціннісна основа готовності являється інтегрувальною ланкою, що забезпечує узгодженість усіх складових професійної підготовки та стійкість інноваційних змін у педагогічній практиці тренерів-викладачів СЗО.

Логічним продовженням мотиваційної складової у структурі формування готовності тренерів-викладачів СЗО є когнітивно-методичний критерій, який характеризує рівень теоретичної та методичної підготовленості педагога до усвідомленого застосування інноваційних освітніх технологій. Його значущість зумовлена тим, що саме система професійних знань і методологічних уявлень створює інтелектуальне підґрунтя для переходу від ціннісного прийняття інновацій до їх педагогічно виваженої реалізації в навчально-тренувальному процесі.

У дослідженнях, присвячених професійній підготовці тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти, зокрема у працях Н. Степанченко, О. Тимошенко, Р. Карпюка, послідовно наголошується, що ефективність педагогічної діяльності не визначається наявністю окремих знань чи володінням поодинокими методичними прийомами [44; 99; 105]. Автори підкреслюють, що результативність роботи тренера-викладача безпосередньо пов'язана зі сформованістю цілісної системи знань про закономірності навчально-тренувального процесу, принципи планування занять, особливості розвитку рухових умінь і навичок, а також педагогічні механізми мотивації вихованців.

Подібну позицію обґрунтовує В. Ягупов, який розглядає професійну готовність педагога як інтеграцію теоретичних уявлень, методологічних

орієнтирів і практичного досвіду, що забезпечує здатність обґрунтовано ухвалювати педагогічні рішення в конкретних умовах діяльності. У цьому контексті методологічна складова підготовки розглядається як основа педагогічного мислення, що дає змогу тренерів-викладачеві аналізувати освітні ситуації, прогнозувати наслідки застосування різних технологій і свідомо обирати інноваційні засоби відповідно до цілей і завдань спортивної підготовки.

Крім того, у працях М. Фіцули та І. Шаповалової акцентується увага на тому, що методична обґрунтованість педагогічних рішень є показником професійної зрілості педагога [108; 117]. Дослідники наголошують, що здатність аргументувати вибір методів і технологій, адаптувати їх до вікових та індивідуальних особливостей вихованців і поєднувати інноваційні підходи з традиційними формами навчання свідчить про високий рівень когнітивно-методологічної готовності.

Таким чином, когнітивно-методичний критерій у структурі формування готовності тренерів-викладачів СЗО відображає не лише обсяг засвоєних знань, а, насамперед, рівень сформованості педагогічного мислення, що забезпечує науково обґрунтований, свідомий і доцільний характер використання інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі [1; 3; 27].

З позицій методології педагогічної науки когнітивно-методологічна готовність розглядається як складне інтегративне утворення, що поєднує систему теоретичних знань, наукових уявлень і способів педагогічного мислення, які забезпечують здатність тренера-викладача до усвідомленого аналізу, проєктування та оцінювання освітнього процесу. У такому розумінні вона виходить за межі простого володіння інформацією, оскільки передбачає сформованість методологічної культури педагога, що виявляється у вмінні осмислювати педагогічні явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та ухвалювати обґрунтовані професійні рішення.

Водночас у межах системного підходу когнітивно-методологічна готовність постає як здатність тренера-викладача сприймати навчально-

тренувальний процес як цілісну педагогічну систему, в якій взаємопов'язані цілі, зміст, методи, засоби та результати підготовки. Саме така системність мислення дає можливість уникати фрагментарного застосування інноваційних освітніх технологій і забезпечує їх органічну інтеграцію в загальну логіку спортивної підготовки з урахуванням традиційних підходів та специфіки діяльності СЗО.

Разом із тим, із позицій діяльнісного підходу, когнітивно-методологічна готовність пов'язується зі сформованістю здатності аналізувати конкретні педагогічні ситуації, прогнозувати наслідки використання інноваційних освітніх технологій та моделювати навчально-тренувальні заняття відповідно до змінних умов освітнього середовища. У цьому контексті професійні знання набувають функціонального характеру, оскільки використовуються не для формального відтворення теоретичних положень, а для розв'язання реальних практичних завдань тренерсько-викладацької діяльності.

Крім того, в руслі компетентнісного підходу когнітивно-методологічна готовність розглядається як основа формування професійної компетентності тренера-викладача, що виявляється у здатності поєднувати знання про інноваційні освітні технології з умінням педагогічно обґрунтовувати їх вибір, адаптувати до вікових, психофізіологічних і мотиваційних особливостей вихованців, а також оцінювати результативність їх застосування в навчально-тренувальному процесі. За таких умов методологічна готовність забезпечує усвідомлений і відповідальний характер інноваційної діяльності.

У свою чергу, з урахуванням дидактичних положень, когнітивно-методичний критерій охоплює обізнаність тренера-викладача із сучасними інноваційними освітніми технологіями, розуміння їх дидактичних можливостей у роботі з вихованцями СЗО, знання принципів проектування навчально-тренувальних занять і здатність аргументовано пояснювати доцільність використання конкретних технологічних рішень з огляду на мету, зміст і умови освітнього процесу.

Отже, саме така багатовимірنا й методологічно вивірена когнітивно-методична готовність створює підґрунтя для переходу від інтуїтивного або репродуктивного використання інноваційних освітніх технологій до їх педагогічно усвідомленого, цілеспрямованого та результативного застосування в навчально-тренувальній діяльності тренерів-викладачів СЗО. Водночас у наукових працях обґрунтовується, що методологічна готовність педагога не обмежується засвоєнням окремих теоретичних положень, а передбачає здатність інтерпретувати наукові ідеї у прикладному контексті фізичної культури і спорту, поєднувати загальнопедагогічні підходи зі специфікою навчально-тренувальної діяльності та адаптувати інноваційні технології до реальних умов функціонування СЗО. Саме така логіка переходу від знання до усвідомленої дії зумовлює необхідність звернення до методичного осмислення когнітивно- методичної готовності як окремого наукового феномена [11; 17].

У цьому контексті з позицій методології педагогічної науки когнітивно-методична готовність розглядається як складне інтегративне утворення, що поєднує систему теоретичних знань, наукових уявлень і способів педагогічного мислення, необхідних для усвідомленого аналізу, проектування та оцінювання освітнього процесу. Таке розуміння узгоджується з науковими положеннями В. Ягупова, який підкреслює, що методична готовність педагога виявляється у здатності осмислювати педагогічні явища не ізольовано, а в контексті цілісної професійної діяльності, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та ухвалювати обґрунтовані педагогічні рішення на основі наукових підходів.

У межах системного підходу когнітивно-методична готовність трактується не стільки як сукупність окремих знань чи умінь, скільки як здатність тренера-викладача осмислювати навчально-тренувальний процес у його цілісності та внутрішній упорядкованості. Йдеться про вміння бачити взаємозв'язок між цілями підготовки, змістом навчально-тренувальної діяльності, методами й засобами педагогічного впливу, а також прогнозованими результатами розвитку вихованців. За такого підходу інноваційні освітні технології інтегруються не фрагментарно, а як структурні

елементи єдиної педагогічної системи, що дає змогу тренеру-викладачеві цілеспрямовано керувати процесом підготовки та забезпечувати його результативність. Саме на цьому наголошує М. Фіцула, зазначаючи, що методична культура педагога формується через інтеграцію знань і досвіду та забезпечує узгодженість педагогічних дій у змінних умовах професійної діяльності. У такому вимірі методична готовність стає основою для свідомого поєднання традиційних й інноваційних освітніх технологій.

Водночас з позицій діяльнісного підходу когнітивно-методична готовність пов'язується зі здатністю аналізувати конкретні педагогічні ситуації, прогнозувати наслідки використання інноваційних освітніх технологій і моделювати навчально-тренувальні заняття відповідно до індивідуальних і вікових особливостей вихованців. У дослідженнях Н. Степанченко та О. Тимошенко підкреслюється, що ефективність діяльності тренера-викладача визначається не лише обсягом знань, а, передусім, умінням застосовувати їх у змінних умовах навчально-тренувального процесу, поєднуючи методичну обґрунтованість із педагогічною гнучкістю та відповідальністю за результати підготовки.

Крім того, у працях, присвячених професійній підготовці фахівців фізичної культури і спорту, зокрема у дослідженнях О. Тимошенко, акцентується увага на необхідності переходу від репродуктивного використання методик до творчого педагогічного проектування. Такий перехід можливий лише за умови сформованості когнітивно-методичної готовності, що дає змогу тренеру-викладачеві адаптувати інноваційні освітні технології до конкретних умов діяльності СЗО, педагогічно аргументувати їх вибір і оцінювати результативність застосування.

Отже, когнітивно-методичний критерій охоплює обізнаність із сучасними інноваційними освітніми технологіями, розуміння їх дидактичних можливостей у роботі з вихованцями СЗО, знання принципів проектування навчально-тренувальних занять і здатність аргументовано обґрунтовувати доцільність використання конкретних технологічних рішень з урахуванням мети, змісту та

умов освітнього процесу. Саме така методична готовність, за висновками науковців, забезпечує усвідомлений і відповідальний характер інноваційної педагогічної діяльності тренерів-викладачів.

Таким чином, когнітивно-методичний критерій у межах дослідження відображає не лише обсяг і глибину професійних знань тренера-викладача, а й рівень сформованості методичного мислення, що дає йому змогу цілісно проєктувати навчально-тренувальний процес, інтегруючи інноваційні освітні технології відповідно до педагогічних цілей, вікових та індивідуальних особливостей вихованців й організаційних умов діяльності СЗО.

Водночас наявність мотивації та методологічно обґрунтованих знань набуває реальної професійної цінності лише за умови їх безпосереднього втілення у педагогічній діяльності, що зумовлює виокремлення *операційно-діяльнісного критерію*. У структурі формування готовності тренерів-викладачів СЗО цей критерій відображає практичну здатність педагога реалізовувати інноваційні освітні технології в умовах реального навчально-тренувального процесу, трансформуючи теоретичні положення та методичні рішення у конкретні педагогічні дії.

З позицій діяльнісного підходу операційно-діяльнісний критерій характеризує рівень сформованості професійних умінь і навичок, що забезпечують ефективне проєктування, організацію та реалізацію навчально-тренувальних занять із використанням інноваційних освітніх технологій. У наукових працях, присвячених структурі діяльності тренера та професійній майстерності фахівців фізичної культури і спорту, наголошується, що результативність педагогічної діяльності визначається не лише знанням методик, а, передусім, умінням гнучко конструювати заняття, організувати педагогічну взаємодію, управляти навчально-тренувальним процесом і забезпечувати досягнення запланованих освітніх та тренувальних результатів [16; 22; 25].

У цьому контексті операційно-діяльнісний критерій відображає сформованість умінь інтегрувати інноваційні освітні технології у структуру

навчально-тренувальних занять з урахуванням специфіки виду спорту, етапу спортивної підготовки, вікових та індивідуальних особливостей вихованців СЗО. Йдеться не лише про технічне використання окремих засобів або методик, а про здатність педагога забезпечувати їхню педагогічну доцільність, логічну послідовність і відповідність загальній меті навчально-тренувального процесу.

Водночас у працях дослідників підкреслюється, що важливою складовою операційно-діяльнісної готовності є володіння сучасними засобами навчання, діагностики та контролю, а також уміння організувати ефективний зворотний зв'язок із вихованцями. Саме завдяки цьому тренер-викладач отримує можливість своєчасно оцінювати результати застосування інноваційних освітніх технологій, здійснювати корекцію змісту, форм і методів навчально-тренувальної діяльності та адаптувати педагогічні рішення до динамічних умов спортивної підготовки [24]. Така діяльнісна гнучкість, за висновками науковців, є однією з визначальних ознак професійної майстерності тренера-викладача.

Отже, операційно-діяльнісний критерій у межах дослідження відображає практичний вимір готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій, поєднуючи уміння педагогічного проектування, організації діяльності та рефлексивного коригування навчально-тренувального процесу. Саме цей критерій забезпечує перевірку реальної результативності підготовки та слугує підґрунтям для оцінювання ефективності впровадження розробленої технології у практику діяльності спеціалізованих закладів освіти.

Завершальним у системі критеріїв формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій є *рефлексивно-оцінювальний критерій*, який забезпечує цілісність, динамічність і саморегулятивний характер професійної підготовки. Його значущість зумовлена тим, що саме рефлексія виконує функцію інтеграції мотиваційних, когнітивних і діяльнісних складових готовності, даючи можливість тренеру-викладачеві усвідомлювати результати власної педагогічної діяльності та коригувати її відповідно до поставлених цілей.

У педагогічній теорії рефлексія розглядається як необхідна умова професійного зростання, що забезпечує усвідомлення суб'єктом власного досвіду, аналіз досягнень і труднощів, а також визначення перспектив подальшого розвитку [29; 31]. З позицій суб'єктно-діяльнісного підходу рефлексивність постає як механізм саморегуляції професійної діяльності, який дає можливість педагогу не лише оцінювати результати застосування певних педагогічних рішень, а й переосмислювати власні професійні установки, способи дії та стратегії взаємодії з вихованцями.

У сфері фізичної культури і спорту рефлексивно-оцінювальний компонент набуває особливої ваги, оскільки діяльність тренера-викладача має багатовимірний характер і поєднує навчальні, виховні, тренувальні та ціннісні аспекти. Як зазначають дослідники, професійна ефективність тренера значною мірою залежить від його здатності аналізувати динаміку підготовленості вихованців, співвідносити заплановані й досягнуті результати, а також оперативно вносити корективи в навчально-тренувальний процес [28; 86; 147]. За таких умов рефлексія стає не епізодичною дією, а постійним компонентом професійної діяльності.

У межах дослідження рефлексивно-оцінювальний критерій відображає здатність тренера-викладача здійснювати цілеспрямований аналіз ефективності застосування інноваційних освітніх технологій, критично оцінювати власні педагогічні рішення та їхній вплив на навчально-тренувальний процес. Важливим проявом цього критерію є готовність педагога використовувати результати самоаналізу й зовнішнього оцінювання для корекції змісту, форм і методів діяльності, а також для планування подальшого професійного вдосконалення.

Відтак рефлексивно-оцінювальний критерій виконує функцію механізму зворотного зв'язку в системі формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій. Він забезпечує не лише оцінювання досягнутого рівня готовності, а й створює умови для її постійного

розвитку, що відповідає сучасним уявленням про безперервний характер професійного становлення фахівця у сфері фізичної культури і спорту.

Отже, визначені критерії формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій доцільно розглядати не ізольовано, а як цілісну систему, елементи якої перебувають у взаємозв'язку та взаємозумовленості. У межах системного підходу кожен критерій виконує власну функцію, водночас логічно доповнюючи інші й забезпечуючи цілісність процесу професійного становлення фахівця. Така логіка відповідає сучасним науковим уявленням про підготовку педагога як багатовимірне інтегративне утворення, у структурі якого поєднуються особистісні, когнітивні, діяльнісні та рефлексивні складові.

У цій системі особистісно-мотиваційний критерій виконує вихідну, системоутворювальну функцію, оскільки визначає внутрішню спрямованість тренера-викладача на прийняття інновацій як професійної цінності та створює психологічні передумови для активного включення в інноваційну педагогічну діяльність. На цій основі когнітивно-методичний критерій забезпечує змістову та науково-методичну обґрунтованість такої діяльності, формуючи здатність педагога осмислювати інноваційні освітні технології, прогнозувати їх дидактичний потенціал і здійснювати свідомий вибір педагогічних рішень.

Подальший розвиток готовності відбувається в межах операційно-діяльнісного критерію, який переводить мотиваційні установки та методологічні знання у площину реальної професійної практики, відображаючи здатність тренера-викладача інтегрувати інноваційні технології в навчально-тренувальний процес відповідно до умов функціонування СЗО. Завершальним у системі являється рефлексивно-оцінювальний критерій, що забезпечує зворотний зв'язок, динамічність і саморегуляцію підготовки, уможливорюючи усвідомлювати результати педагогічної діяльності та визначати напрями подальшого професійного вдосконалення.

Таким чином, система визначених критеріїв відображає внутрішню логіку професійного становлення тренера-викладача СЗО — від формування

мотиваційно-ціннісної основи через методологічне осмислення інноваційних освітніх технологій і їхню практичну реалізацію до рефлексивного аналізу та корекції педагогічної діяльності. Саме системний характер критеріїв забезпечує можливість цілісного педагогічного діагностування готовності до застосування інновацій, уникаючи фрагментарності або одновимірності оцінювання.

Водночас критерії як узагальнені теоретичні конструкти не можуть безпосередньо слугувати інструментом емпіричного вимірювання рівня підготовленості, що зумовлює необхідність їх подальшої операціоналізації. У межах дисертаційного дослідження така операціоналізація здійснюється через систему показників, які фіксують зовнішні, спостережувані прояви відповідних внутрішніх характеристик готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Саме конкретизація критеріїв через показники забезпечує можливість об'єктивного педагогічного аналізу та створює науково обґрунтоване підґрунтя для подальшого виокремлення рівнів готовності, що, у свою чергу, гарантує методичну наступність між теоретичним обґрунтуванням і експериментальною частиною дисертаційного дослідження.

Після визначення критеріїв формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій логічним є уточнення показників, за допомогою яких кожен критерій набуває конкретного змісту і стає придатним для педагогічного аналізу. У педагогічній теорії показники розглядаються як спеціально сконструйовані, зовнішньо фіксовані прояви внутрішніх характеристик підготовленості особистості, що забезпечують можливість їх емпіричного виявлення, вимірювання та науково обґрунтованого аналізу. На відміну від критеріїв, які відображають узагальнені сутнісні виміри професійної готовності, показники виконують операціоналізувальну функцію, переводячи теоретичні положення у площину практичного педагогічного діагностування [108; 124].

З методологічних позицій показники являються своєрідним «містком» між абстрактними конструктами педагогічної теорії та реальними результатами професійної підготовки, оскільки саме через них стає можливим фіксування

динаміки змін у структурі готовності фахівця. Вони дають змогу не лише констатувати наявність або відсутність певних якостей, а й виявляти ступінь їх сформованості, співвідносити отримані результати між окремими суб'єктами або групами та здійснювати порівняльний аналіз ефективності педагогічних впливів.

У контексті дисертаційного дослідження система показників набуває принципового методичного значення, оскільки готовність тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій постає як складне інтегративне утворення, що характеризується багаторівневою структурою та внутрішньою диференціацією. Така готовність не піддається адекватному вимірюванню за допомогою одного узагальненого параметра, а потребує розгорнутого аналізу її складових у єдності особистісно-мотиваційних, когнітивно-методологічних, операційно-діяльнісних і рефлексивно-оцінювальних проявів. Саме система показників, логічно співвіднесених із відповідними критеріями, забезпечує багатовимірний характер педагогічного вимірювання та дає змогу фіксувати як наявність окремих компонентів готовності, так і ступінь їхньої сформованості та взаємозумовленості.

При цьому показники в межах дослідження виконують і діагностичну, й аналітико-інтерпретаційну функцію, створюючи підґрунтя для узагальнення емпіричних даних і науково обґрунтованого виокремлення рівнів готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій. Їхній цілеспрямований добір і систематизація забезпечують методичну коректність педагогічного аналізу, підвищують достовірність отриманих результатів і сприяють зростанню валідності експериментальної перевірки ефективності розробленої технології підготовки.

У галузі фізичної культури і спорту така конкретизація має особливе значення, оскільки діяльність тренера-викладача поєднує навчальні, виховні та організаційні аспекти, які реалізуються в динамічних умовах тренувального процесу [164].

У межах особистісно-мотиваційного критерію показники відображають характер професійної спрямованості тренера-викладача, який визначає його внутрішню готовність приймати інноваційні освітні технології й ініціювати їх упровадження в навчально-тренувальний процес. У сучасних педагогічних і психологічних дослідженнях професійного становлення фахівців фізичної культури мотиваційна сфера розглядається як системоутворювальний чинник, що визначає вибір педагогічних стратегій, стійкість професійних намірів і здатність до довготривалого саморозвитку [81; 155].

Водночас науковці підкреслюють, що внутрішня мотивація тренера-викладача формується не спонтанно, а в процесі усвідомлення професійних цінностей, значущості педагогічної діяльності та її результатів для розвитку вихованців. Зокрема в дослідженнях з проблем акмеології професійної підготовки зазначається, що саме поєднання мотивації досягнення, ціннісних орієнтацій і особистісної активності створює підґрунтя для професійного зростання та педагогічної майстерності фахівців фізичної культури і спорту. У цьому сенсі мотиваційна готовність розглядається як динамічне утворення, що забезпечує відкритість тренера-викладача до інновацій і його готовність до професійних змін.

З огляду на це показники особистісно-мотиваційного критерію у межах дослідження відображали різні аспекти професійної спрямованості тренера-викладача СЗО. До них віднесено, зокрема: стійкий інтерес до оновлення методики навчально-тренувальних занять, позитивне ставлення до інноваційних освітніх технологій як ресурсу розвитку вихованців та вдосконалення ефективності тренувального процесу, а також прагнення до самоосвіти й підвищення кваліфікації. Такі прояви мотиваційної готовності, за результатами досліджень, корелюють з активною позицією педагога у професійній діяльності та його здатністю адаптуватися до змін освітнього середовища.

Крім того, важливим показником особистісно-мотиваційного критерію визначено готовність тренера-викладача до професійних змін і відповідальне

ставлення до результатів власної педагогічної діяльності. У наукових працях з проблем професійної діяльності тренера-викладача підкреслюється, що відповідальність за результати навчально-тренувального процесу виявляється не лише в дотриманні нормативних вимог, а, передусім, у здатності педагога усвідомлювати себе активним суб'єктом професійної діяльності, який впливає на динаміку розвитку вихованців через власні педагогічні рішення. З позицій суб'єктно-діяльнісного підходу така відповідальність пов'язується з умінням тренера цілеспрямовано проектувати навчально-тренувальний процес, прогнозувати наслідки застосування освітніх технологій, здійснювати свідомий вибір методів і брати відповідальність за їх результати [73].

Водночас у руслі акмеологічного підходу усвідомлення власної ролі в досягненні виховних і спортивних цілей розглядається як показник професійної зрілості тренера-викладача, що відображає його орієнтацію на досягнення високого рівня педагогічної майстерності та стійку мотивацію до самовдосконалення. За такого підходу відповідальність постає не як зовнішньо зумовлений обов'язок, а як внутрішня професійна установка, пов'язана з прагненням до якісного виконання педагогічної діяльності, рефлексивного осмислення власного досвіду та безперервного розвитку.

Отже, відповідальність за результати навчально-тренувального процесу та усвідомлення власної ролі в їх досягненні в межах суб'єктно-діяльнісного й акмеологічного підходів являються взаємопов'язаними характеристиками зрілої професійної позиції тренера-викладача СЗО, що безпосередньо впливають на його готовність до усвідомленого та результативного застосування інноваційних освітніх технологій.

Саме така позиція забезпечує стійкість мотивації до впровадження інновацій і запобігає формальному або ситуативному використанню нових освітніх технологій.

У межах дисертаційного дослідження особливого значення набула орієнтація тренера-викладача на професійну успішність, яка розглядається не як випадковий або ситуативний результат діяльності, а як наслідок

цілеспрямованої, усвідомлено організованої педагогічної роботи. Сучасні наукові підходи до оцінювання ефективності діяльності тренера-викладача СЗО дедалі більше відходять від вузького трактування професійної успішності виключно крізь призму спортивних досягнень вихованців і акцентують увагу на комплексних показниках якості навчально-тренувального процесу.

У цьому контексті професійна успішність пов'язується з рівнем педагогічної взаємодії тренера з вихованцями, здатністю створювати розвивальне та психологічно безпечне освітнє середовище, забезпечувати індивідуалізацію підготовки та сприяти гармонійному розвитку особистості дитини. Такий підхід узгоджується із суб'єктно-діяльнісним баченням педагогічної діяльності, відповідно до якого тренер-викладач постає активним суб'єктом, відповідальним не тільки за спортивний результат, а й за виховний, освітній і соціалізувальний ефекти власної професійної діяльності.

Водночас з позицій акмеологічного підходу мотивація до професійної успішності розглядається як внутрішній регулятор професійного розвитку, що стимулює тренера-викладача до пошуку ефективніших педагогічних рішень, освоєння інноваційних освітніх технологій і постійного вдосконалення власної педагогічної майстерності. За такого розуміння прагнення до професійної успішності являється чинником підтримки інноваційної спрямованості діяльності тренера-викладача та забезпечує стійку готовність до безперервного професійного зростання в умовах змін сучасного освітнього середовища СЗО.

Таким чином, система показників особистісно-мотиваційного критерію дає можливість цілісно охарактеризувати внутрішню готовність тренера-викладача СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій, відображаючи як наявність інтересу до нововведень, так і глибину їх ціннісного прийняття, стійкість професійних намірів і спрямованість на досягнення результатів у педагогічній діяльності.

Наступним у системі критеріїв підготовки являється когнітивно-методичний критерій, показники якого відображають рівень теоретичної та методичної обізнаності тренера-викладача щодо застосування інноваційних

освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО. Його значущість зумовлена тим, що саме система професійних знань і методологічних уявлень визначає усвідомлений характер педагогічної діяльності та запобігає формальному чи інтуїтивному використанню інновацій.

У наукових дослідженнях з проблем професійної підготовки фахівців фізичної культури наголошується, що професійна компетентність тренера формується на основі цілісних, системно організованих знань про закономірності навчально-тренувального процесу, педагогічні принципи, методи й форми організації занять, а також сучасні підходи до управління розвитком вихованців [46; 99; 170]. Саме така знаннєва база забезпечує здатність тренера-викладача адекватно оцінювати педагогічні ситуації та ухвалювати методично обґрунтовані рішення в умовах варіативного освітнього середовища.

Водночас дослідники підкреслюють, що в умовах упровадження інноваційних освітніх технологій зростає роль методичної культури педагога, яка проявляється в умінні поєднувати традиційні засади фізичної та спортивної підготовки з новими дидактичними підходами. Знання інноваційних технологій саме по собі не гарантує їхнього ефективного застосування, якщо тренер-викладач не усвідомлює їхніх педагогічних можливостей, обмежень і методичних умов реалізації в діяльності СЗО. У цьому контексті когнітивно-методичний критерій набуває функції «інтелектуального фільтра», що забезпечує доцільний і цілеспрямований вибір освітніх технологій.

З огляду на це, показники когнітивно-методичного критерію в межах дослідження охоплювали, насамперед, повноту й системність знань тренерів-викладачів про сучасні інноваційні освітні технології та їх дидактичні можливості у фізкультурно-спортивній освіті. Важливого значення надавалося також розумінню методичних умов упровадження таких технологій у діяльність СЗО, зокрема з урахуванням вікових особливостей вихованців, етапів спортивної підготовки та організаційних можливостей закладу.

Принагідно зазначимо, що суттєвим показником цього критерію визначено здатність тренера-викладача обґрунтовувати вибір інноваційних освітніх технологій з позицій педагогічної доцільності, а не ситуативної привабливості чи зовнішніх вимог. У наукових працях зазначається, що саме вміння аргументувати власні методичні рішення свідчить про сформованість професійного мислення та готовність до відповідальної педагогічної діяльності. Такий підхід дає змогу забезпечити усвідомлений характер інноваційної діяльності й уникнути її формалізації.

Не менш важливим показником когнітивно-методичного критерію стала орієнтація тренера-викладача на використання науково-методичних джерел та освітньо-професійних програм як основи планування навчально-тренувальної роботи. Дослідження засвідчують, що звернення до сучасних наукових напрацювань, програмних документів і методичних рекомендацій сприяє підвищенню якості педагогічних рішень і забезпечує відповідність навчально-тренувального процесу актуальним вимогам розвитку фізичної культури і спорту.

Таким чином, показники когнітивно-методичного критерію дають змогу охарактеризувати не тільки обсяг знань тренера-викладача СЗО, а й рівень їхньої системності, усвідомленості та методичної спрямованості. У сукупності вони відображають здатність педагога здійснювати науково обґрунтоване педагогічне проєктування та створюють підґрунтя для ефективної інтеграції інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальний процес.

У свою чергу, операційно-діяльнісний критерій в межах дисертаційного дослідження спрямований на фіксацію реальної практичної здатності тренера-викладача СЗО здійснювати впровадження інноваційних освітніх технологій безпосередньо в навчально-тренувальний процес. Йдеться про зовнішньо спостережувані прояви професійної діяльності, які відображають рівень сформованості умінь педагогічного проєктування, організації, реалізації та регуляції навчально-тренувальних занять із використанням інноваційних підходів.

Виокремлення цього критерію зумовлене необхідністю переходу від оцінювання задекларованої або потенційної готовності до аналізу фактичної результативності педагогічних дій тренера-викладача в конкретних умовах спортивної підготовки. У такому контексті операційно-діяльнісний критерій дає можливість виявити, наскільки педагог здатний трансформувати мотиваційні установки та методичні знання у цілісну систему професійних дій, узгоджених із видом спорту, етапом підготовки, віковими й індивідуальними особливостями вихованців, а також динамікою навчально-тренувального процесу СЗО.

З огляду на це, операційно-діяльнісний критерій конкретизується через систему показників, які відображають практичний вимір готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у повсякденній професійній діяльності. До таких показників у межах дослідження віднесено:

- здатність до педагогічного проектування навчально-тренувальних занять із використанням інноваційних освітніх технологій, що виявляється у вмінні визначати мету, добирати зміст, методи, форми та засоби навчання відповідно до специфіки виду спорту й етапу спортивної підготовки;

- уміння інтегрувати інноваційні освітні технології у структуру навчально-тренувального процесу, забезпечуючи їх логічну послідовність, педагогічну доцільність і відповідність загальним завданням фізичної та спортивної підготовки вихованців;

- володіння сучасними педагогічними, цифровими та методичними інструментами, необхідними для організації навчально-тренувальних занять, здійснення педагогічного контролю та корекції результатів діяльності вихованців;

- здатність адаптувати інноваційні освітні технології до конкретних умов діяльності СЗО з урахуванням вікових, індивідуально-психологічних і функціональних особливостей вихованців, а також матеріально-технічних і організаційних можливостей закладу;

– уміння організувати педагогічну взаємодію та ефективний зворотний зв'язок із вихованцями, що сприяє їхньому активному залученню до навчально-тренувальної діяльності та підвищує її результативність;

– здатність здійснювати оперативну корекцію змісту, форм і методів навчально-тренувального процесу на основі аналізу результатів застосування інноваційних освітніх технологій;

– стійкість практичного використання інноваційних освітніх технологій, що виявляється в регулярності, системності та цілеспрямованості їх застосування, а не в епізодичному або ситуативному використанні.

Таким чином, система показників операційно-діяльнісного критерію забезпечує об'єктивне відображення рівня практичної реалізації інноваційних освітніх технологій, даючи змогу оцінити узгодженість педагогічних намірів, методологічної підготовленості та реальних професійних дій тренера-викладача. Саме завдяки цьому критерію здійснюється перевірка ефективності підготовки в прикладному вимірі та виявляється ступінь готовності педагога до стабільного й результативного використання інноваційних освітніх технологій у практиці діяльності СЗО.

Наукові дослідження з проблем організації діяльності спеціалізованих закладів освіти переконливо засвідчують, що результативність педагогічної роботи тренера-викладача визначається не окремими елементами професійної майстерності, а здатністю вибудувати навчально-тренувальний процес як *цілісну педагогічну систему*, в межах якої взаємопов'язані цілі підготовки, зміст занять, методи педагогічного впливу, засоби контролю та очікувані результати. У такому розумінні професійна діяльність тренера набуває системного характеру й передбачає вміння стратегічно та тактично проєктувати навчально-тренувальні заняття, узгоджуючи тренувальні, виховні й розвивальні завдання відповідно до етапу спортивної підготовки, вікових і психофізіологічних особливостей вихованців, а також специфіки конкретного виду спорту [44; 89; 140].

У межах *системного підходу* така діяльність розглядається як керований процес, що потребує постійного узгодження між усіма його компонентами. Саме тому особливого значення набуває здатність тренера-викладача здійснювати педагогічний контроль не як епізодичну або формальну перевірку результатів, а як *безперервний аналітико-регулятивний механізм*, спрямований на відстеження динаміки розвитку вихованців, оцінювання ефективності застосованих методів і відповідності інноваційних освітніх технологій поставленим освітнім і тренувальним цілям. Систематичний моніторинг і своєчасна корекція змісту, форм і методів навчально-тренувальної діяльності створюють умови для індивідуалізації підготовки, запобігання перевантаженню та підтримання стійкої мотивації дітей і підлітків.

Разом із тим, з позицій *акмеологічного підходу*, здатність до такого управління навчально-тренувальним процесом розглядається як показник професійної зрілості тренера-викладача та його орієнтації на досягнення високих результатів педагогічної діяльності. У цьому вимірі практична діяльність являється не лише сферою реалізації набутих умінь, а простором професійного саморозвитку, в якому тренер поступово переходить від репродуктивного використання методик до усвідомленого педагогічного проєктування і творчого застосування інноваційних освітніх технологій.

Водночас саме практична діяльність тренера-викладача постає тим середовищем, у якому відбувається *реальна перевірка педагогічної доцільності* обраних методичних рішень і ефективності використаних інновацій. У конкретних умовах навчально-тренувального процесу стає очевидним, наскільки інноваційні освітні технології сприяють досягненню освітніх і спортивних результатів, підвищенню якості педагогічної взаємодії та забезпеченню гармонійного розвитку особистості вихованців. У такий спосіб операційно-діяльнісний вимір підготовки тренера-викладача набуває визначального значення для оцінювання не потенційної, а *фактичної результативності* його професійної діяльності та рівня досягнення професійного «акме».

Саме в практичній площині відбувається перевірка доцільності обраних методичних рішень і ефективності використаних освітніх технологій.

Водночас дослідники наголошують, що операційно-діяльнісна готовність тренера-викладача до інноваційної діяльності проявляється у здатності адаптувати освітні технології до специфіки спортивної підготовки, а не в механічному відтворенні готових методичних алгоритмів. Такий підхід передбачає гнучкість педагогічних дій, уміння варіювати методи і засоби навчання залежно від етапу підготовки спортсменів, рівня їхньої підготовленості та індивідуальних особливостей.

У межах дисертаційного дослідження показниками операційно-діялісного критерію визначено, насамперед, здатність тренера-викладача інтегрувати інноваційні освітні технології в структуру навчально-тренувальних занять без порушення логіки та цілісності тренувального процесу. Важливого значення надавалося також умінню використовувати інтерактивні та цифрові засоби як інструмент організації зворотного зв'язку, моніторингу навчальних досягнень і корекції індивідуальних траєкторій підготовки вихованців.

Крім того, суттєвим показником цього критерію являється гнучкість у доборі методів і форм роботи з урахуванням вікових, психофізіологічних та мотиваційних особливостей дітей і підлітків, що навчаються в СЗО. Дослідження у сфері фізичної культури і спорту підкреслюють, що здатність тренера оперативно змінювати педагогічні підходи відповідно до динаміки навчально-тренувального процесу є однією з провідних ознак професійної майстерності.

Окрему увагу в межах операційно-діялісного критерію приділено готовності тренера-викладача діяти в умовах підвищеного навантаження та організаційної варіативності, притаманних спортивній діяльності. Йдеться про здатність ефективно реалізовувати інноваційні освітні технології в ситуаціях обмеженого часу, високої відповідальності за результати підготовки та необхідності одночасного виконання навчальних, виховних і організаційних функцій.

Таким чином, операційно-діяльнісний критерій та його показники дають змогу оцінити рівень практичної реалізації інноваційних освітніх технологій у діяльності тренерів-викладачів СЗО. У сукупності вони відображають здатність педагога переводити мотиваційну спрямованість і методологічну готовність у площину результативної професійної діяльності, що є необхідною умовою ефективності розробленої технології підготовки.

Завершальним у системі критеріїв підготовки тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій є рефлексивно-оцінювальний критерій, показники якого відображають здатність педагога до усвідомленого аналізу власної професійної діяльності та її результатів. Його виокремлення зумовлене тим, що інноваційна педагогічна діяльність за своєю природою є динамічною і потребує постійного осмислення, корекції та вдосконалення на основі отриманого досвіду.

У педагогічній теорії рефлексія розглядається як необхідна умова професійного самовдосконалення, що забезпечує перехід від емпіричного накопичення досвіду до його усвідомленого узагальнення й цілеспрямованого розвитку [56; 97]. Науковці підкреслюють, що саме рефлексивні механізми дають змогу педагогу не тільки фіксувати результати власної діяльності, а й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між обраними педагогічними рішеннями та їхнім впливом на освітній і тренувальний процес.

У сфері фізичної культури і спорту значущість рефлексивно-оцінювальної складової зростає з огляду на складність і багатовимірність діяльності тренера-викладача, який одночасно виконує навчальні, виховні, організаційні та ціннісно-орієнтаційні функції. Дослідження засвідчують, що здатність до систематичного аналізу власних дій і результатів підготовки вихованців є важливим чинником професійної стабільності та ефективності тренерської діяльності [88; 127].

У межах дисертаційного дослідження показниками рефлексивно-оцінювального критерію визначено, насамперед, уміння тренера-викладача здійснювати самоаналіз проведених навчально-тренувальних занять з позицій

доцільності використаних інноваційних освітніх технологій. Важливого значення надавалося також здатності оцінювати їхню ефективність не лише за формальними показниками, а й за динамікою розвитку вихованців, рівнем їхньої навчальної мотивації та залученості до тренувального процесу.

Крім того, суттєвим показником цього критерію є готовність тренера-викладача коригувати навчально-тренувальний процес на основі отриманих результатів, змінювати методичні підходи, вдосконалювати форми і засоби педагогічної взаємодії. Така готовність свідчить про перехід від стереотипного відтворення педагогічних дій до усвідомленого управління власною професійною діяльністю, що, за висновками науковців, є ознакою зрілої педагогічної позиції.

Окрему увагу приділено відкритості тренерів-викладачів до зовнішнього експертного оцінювання, зокрема до аналізу діяльності зі сторони колег, методистів і адміністрації СЗО. У педагогічних дослідженнях наголошується, що поєднання внутрішньої рефлексії із зовнішнім професійним зворотним зв'язком сприяє об'єктивізації самооцінки, розширенню професійного бачення та підвищенню якості педагогічних рішень.

Таким чином, рефлексивно-оцінювальний критерій та його показники забезпечують динамічність і саморегульованість системи підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Саме ця складова дає змогу інтегрувати результати мотиваційної, когнітивно-методологічної та операційно-діяльній підготовки в цілісну модель професійного розвитку, орієнтовану на постійне вдосконалення педагогічної практики.

Отже, визначена система показників, згрупованих відповідно до особистісно-мотиваційного, когнітивно-методичного, операційно-діяльній та рефлексивно-оцінювальній критеріїв, дає можливість конкретизувати зміст готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій як багатовимірний професійний утворення. Сукупність показників відображає не окремі фрагменти підготовленості, а їх взаємопов'язану систему, в межах якої внутрішні мотиваційні настанови, рівень методологічної

обізнаності, практична реалізація інновацій та рефлексивне осмислення результатів діяльності перебувають у постійній динамічній взаємодії.

Водночас саме показники як операціоналізовані прояви критеріїв створюють можливість переходу від якісного опису готовності до її узагальненого рівневого оцінювання. Їх системне застосування дає змогу фіксувати наявність чи відсутність окремих ознак професійної підготовленості та встановлювати ступінь сформованості готовності тренерів-викладачів до інноваційної діяльності в цілому. Такий підхід відповідає сучасним вимогам педагогічної діагностики, відповідно до яких оцінювання інтегративних професійних утворень має ґрунтуватися на поєднанні якісних характеристик із можливістю їхнього узагальнення в межах певних рівнів.

З огляду на це, наступним логічним кроком дослідження стало виокремлення рівнів готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій. Рівні, визначені на основі узагальнення системи показників, дають змогу відобразити динаміку сформованості готовності, виявити домінуючі та проблемні зони професійного розвитку, а також забезпечити методологічну основу для подальшого кількісного аналізу результатів експериментальної роботи. Для забезпечення об'єктивності та відтворюваності результатів діагностики формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій визначені рівні були операціоналізовані та співвіднесені з методами кількісної статистичної обробки даних. Такий підхід відповідає сучасним вимогам до педагогічних досліджень, в яких якісні характеристики професійної підготовки мають отримувати кількісне підтвердження через узагальнені показники та статистичні критерії [41; 123].

На першому етапі статистичного опрацювання результатів дослідження було здійснено ранжування емпіричних даних, отриманих за сукупністю показників кожного з визначених критеріїв підготовки тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій. Такий підхід дав змогу перейти від первинної фіксації окремих результатів до їх упорядкованого

представлення, що є необхідною умовою подальшого узагальнення й аналітичної інтерпретації отриманих даних.

Застосування процедури ранжування забезпечило можливість розташувати індивідуальні результати респондентів за ступенем прояву досліджуваної готовності — від мінімального до максимального рівня її сформованості. У результаті стало можливим не лише порівняння окремих тренерів-викладачів між собою, а й виявлення типових групових тенденцій, що відображають домінуючі та периферійні зони професійного розвитку в межах досліджуваної вибірки. Саме така диференціація дала змогу зафіксувати нерівномірність прояву окремих складових готовності та встановити співвідношення між ними.

Водночас доцільність використання ранжування зумовлена специфікою предмета дослідження, оскільки готовність до застосування інноваційних освітніх технологій розглядається як складне інтегративне утворення, що поєднує мотиваційні, когнітивні, діяльнісні та рефлексивні компоненти. У цьому контексті ранжування дало змогу аналізувати не ізольовані показники, а їх сукупні прояви, враховуючи внутрішні зв'язки між окремими критеріальними складовими.

Крім того, застосування ранжування створило методологічні передумови для подальшого переходу до обчислення узагальнених кількісних показників, зокрема середніх значень і рівневих інтервалів. Упорядкування емпіричних даних уможливило забезпечити порівнюваність результатів у межах вибірки та підвищити достовірність подальших статистичних процедур. Таким чином, ранжування являється як допоміжним прийомом аналізу, так і важливим етапом систематизації даних, що забезпечив логічну наступність між первинною діагностикою та подальшим рівневим аналізом готовності тренерів-викладачів до інноваційної педагогічної діяльності.

На наступному етапі кількісного опрацювання результатів для кожного респондента обчислювалися середні арифметичні значення показників у межах окремих критеріїв, а також інтегральне середнє значення, що узагальнювало

рівень формування готовності до застосування інноваційних освітніх технологій. Такий підхід ґрунтується на уявленні про готовність як складне латентне утворення, яке безпосередньо не піддається прямому вимірюванню, але може бути опосередковано оцінене через систему спостережуваних показників, згрупованих за відповідними критеріями.

У цьому контексті окремі показники виконували роль емпіричних індикаторів латентної змінної «готовність до застосування інноваційних освітніх технологій», тоді як критерії відображали її структурні виміри. Обчислення середніх значень за кожним критерієм дало змогу знизити вплив випадкових коливань окремих показників і забезпечити більш стабільну оцінку відповідної складової готовності. Узагальнене середнє значення, у свою чергу, інтерпретувалося як інтегральний кількісний прояв латентної готовності в цілому.

Отримані середні показники використовувалися як кількісна основа для віднесення тренерів-викладачів до відповідних рівнів підготовки. Важливо, що процедура рівневої диференціації спиралася не лише на абсолютну величину інтегрального показника, а й на характер його внутрішньої структури, зокрема на ступінь узгодженості значень між окремими критеріями. Такий підхід відповідає положенням теорії латентних змінних, згідно з якими цілісність і стабільність латентної характеристики визначається не тільки її загальним рівнем, а й збалансованістю її структурних компонентів.

Так, високий рівень підготовки відповідав стійко високим середнім значенням за всіма критеріями за умови мінімальної варіативності між ними, що свідчило про сформованість цілісної та внутрішньо узгодженої структури готовності. Достатній рівень характеризувався середньо-високими інтегральними значеннями за наявності помірної дисперсії між критеріями, що відображало загальну сформованість латентної готовності за умови нерівномірності розвитку окремих її складових.

Середній рівень визначався середніми або зниженими інтегральними показниками у поєднанні з істотними коливаннями між критеріями, що

вказувало на фрагментарний характер латентної готовності та недостатню інтеграцію її мотиваційних, когнітивних, діяльнісних і рефлексивних компонентів. Початковий рівень відповідав низьким середнім значенням із вираженою структурною розбалансованістю, що свідчило про несформованість цілісного латентного утворення та домінування окремих, ізольованих проявів готовності.

Таким чином, використання середніх арифметичних значень у поєднанні з аналізом варіативності між критеріями забезпечило можливість інтерпретувати результати не лише як просту суму емпіричних показників, а як кількісне відображення латентної готовності до застосування інноваційних освітніх технологій. Це суттєво підвищило аналітичну глибину дослідження та створило методологічно обґрунтоване підґрунтя для подальшої перевірки статистичної значущості змін рівнів підготовки в ході формувального експерименту.

Для перевірки статистичної значущості змін у рівнях формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій на різних етапах дослідження використовувався критерій χ^2 (хи-квадрат). Його застосування було зумовлене необхідністю встановлення не тільки кількісних змін у середніх показниках підготовленості, а, передусім, якісних зрушень у структурі розподілу респондентів за рівнями готовності до інноваційної діяльності.

Критерій χ^2 належить до непараметричних методів статистичного аналізу та є доцільним у тих випадках, коли досліджуються частотні розподіли ознак, представлених у номінальній або порядковій шкалі. У межах цього дослідження такими ознаками являлися рівні готовності тренерів-викладачів (високий, достатній, середній, початковий), що повністю відповідає вимогам застосування зазначеного критерію.

Розрахунок емпіричного значення χ^2 здійснювався за класичною формулою:

$$\chi^2 = \sum ((O_i - E_i)^2 / E_i), \quad (2.1)$$

де

O_i — фактична (спостережувана) кількість тренерів-викладачів, віднесених до i -го рівня підготовки;

E_i — теоретично очікувана кількість респондентів у відповідному рівні за умови відсутності впливу експериментального чинника;

Σ — сума за всіма рівнями підготовки.

Очікувані частоти (E_i) визначалися на основі пропорційного розподілу загальної кількості респондентів між рівнями або шляхом використання даних контрольної групи, що дозволяло забезпечити коректність порівняння та мінімізувати вплив випадкових коливань.

Отримане емпіричне значення χ^2 порівнювалося з критичним значенням $\chi^2(\text{кр})$, визначеним за таблицями розподілу χ^2 з урахуванням кількості ступенів свободи, які обчислювалися за формулою:

$$df = k - 1, \quad (2.2)$$

де

k — кількість рівнів підготовки.

За умови, якщо $\chi^2(\text{емп}) > \chi^2(\text{кр})$ на обраному рівні значущості ($p \leq 0,05$), нульова гіпотеза про відсутність статистично значущих відмінностей у розподілі рівнів підготовки відхилялася. Це інтерпретувалося як підтвердження наявності істотних змін у структурі готовності тренерів-викладачів під впливом упровадження авторської технології.

Принципово важливо, що застосування критерію χ^2 дало змогу оцінити не лише загальне зростання інтегральних показників готовності, а й характер перерозподілу респондентів між рівнями підготовки. Зокрема аналіз частотних зрушень дав змогу встановити зменшення частки тренерів-викладачів із початковим і середнім рівнями та відповідне зростання кількості осіб із достатнім і високим рівнями підготовки, що свідчило про структурні зміни в латентній готовності до застосування інноваційних освітніх технологій.

Таким чином, використання критерію χ^2 у поєднанні з попереднім аналізом середніх значень і варіативності між критеріями забезпечило

комплексну кількісно-якісну інтерпретацію результатів дослідження. Це забезпечило підвищення наукової обґрунтованості отриманих результатів і створило підстави для статистично підтвердженого висновку щодо результативності розробленої технології підготовки тренерів-викладачів СЗО у межах формувального експерименту.

Узгодження рівнів підготовки з результатами статистичного опрацювання забезпечило можливість цілісної інтерпретації емпіричних даних. З одного боку, рівні зберегли педагогічний зміст, відображаючи якісні характеристики професійної готовності тренерів-викладачів; з іншого — вони були підтверджені кількісними показниками, отриманими на основі середніх значень, процедур ранжування та перевірки статистичної значущості виявлених змін. Така інтеграція якісного і кількісного аналізу забезпечила методичну узгодженість результатів та створила підґрунтя для їхньої коректної наукової інтерпретації в межах дисертаційного дослідження.

Таким чином, у підрозділі 2.2 було здійснено системне обґрунтування критеріїв, показників і рівнів формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти (СЗО) до застосування інноваційних освітніх технологій як цілісного педагогічного утворення. Виокремлені критерії дали змогу відобразити ключові аспекти професійної готовності — від особистісно-мотиваційної спрямованості та методичної обізнаності до практичної реалізації інновацій і рефлексивного осмислення результатів діяльності. Конкретизація критеріїв через систему показників забезпечила можливість їхньої операціоналізації та створила підґрунтя для об'єктивного педагогічного вимірювання. Запропоновані рівні підготовки, визначені на основі інтеграції якісного аналізу та кількісної статистичної обробки результатів, відобразили динаміку сформованості готовності тренерів-викладачів до інноваційної діяльності та забезпечили методичну наступність між теоретичним обґрунтуванням й експериментальною частиною дослідження. Сукупно це дало змогу сформуванню науково виваженої діагностичної основи для перевірки

ефективності розробленої технології підготовки в умовах спеціалізованих закладів освіти.

2.3. Методичні підходи до формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

Реалізація технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій потребує створення комплексу педагогічних умов, спрямованих на забезпечення її цілісності та результативності.

Практична реалізація визначених педагогічних умов передбачає використання комплексу взаємопов'язаних методичних засобів, форм і методів професійного розвитку тренерів-викладачів. Зокрема, у процесі підготовки застосовуються тематичні тренінги, майстер-класи, аналіз педагогічних ситуацій, розв'язання професійно орієнтованих кейсів, проектування фрагментів навчально-тренувальних занять та виконання індивідуальних творчих завдань. Важливе місце відведено використанню цифрових інструментів, добір яких здійснюється відповідно до освітньої мети, змісту навчально-тренувального матеріалу, рівня цифрової компетентності тренерів-викладачів та технічних можливостей закладу освіти. При цьому інноваційні освітні технології розглядаються не як альтернатива традиційним методам навчання, а як засіб підвищення їхньої ефективності шляхом поєднання безпосередньої педагогічної взаємодії з можливостями сучасного цифрового освітнього середовища. Важливим елементом реалізації технології виступає також система самооцінювання готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, яка забезпечує усвідомлення власних професійних досягнень, виявлення труднощів та визначення індивідуальних напрямів подальшого професійного розвитку.

Конкретизація цифрового інструментарію реалізації технології передбачає використання сучасних цифрових платформ і спеціалізованих

програмних засобів, добір яких здійснюється відповідно до змісту навчально-тренувальної діяльності та поставлених педагогічних завдань. Для організації комунікації, спільної роботи та дистанційної взаємодії доцільним є використання сервісів Microsoft Teams, Google Workspace for Education та Google Classroom. Для проведення опитувань, діагностики й моніторингу професійного розвитку можуть застосовуватися Google Forms і Microsoft Forms. Важливе значення для спортивної освіти мають засоби відеоаналізу рухових дій і техніко-тактичної підготовки спортсменів, зокрема платформи Hudl та Dartfish, які забезпечують можливість детального аналізу техніки виконання вправ, порівняння результатів і надання індивідуального зворотного зв'язку. Для збереження, систематизації та поширення навчально-методичних матеріалів можуть використовуватися хмарні сервіси Google Drive, Microsoft OneDrive та інші цифрові ресурси. Використання зазначених інструментів сприяє підвищенню ефективності навчально-тренувального процесу, розширенню можливостей професійної взаємодії та формуванню готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій.

Першою педагогічною умовою реалізації технології є формування стійкої мотиваційно-ціннісної орієнтації тренерів-викладачів на інноваційну педагогічну діяльність, оскільки саме вона визначає внутрішню готовність педагога до прийняття професійних змін, активного саморозвитку та переосмислення усталених підходів до організації навчально-тренувального процесу.

У наукових дослідженнях наголошується, що мотиваційна складова професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту є базовою передумовою їхнього професійного становлення, зумовлює стійкість інтересу до педагогічної діяльності та відкритість до інновацій. Саме на рівні мотиваційно-ціннісних установок формується готовність тренера-викладача сприймати інноваційні освітні технології не як зовнішню вимогу, а як внутрішньо прийнятий ресурс підвищення ефективності навчально-тренувального процесу.

У межах дослідження формування мотиваційно-ціннісної орієнтації розглядається як цілеспрямований педагогічний процес, спрямований на актуалізацію професійних смислів інноваційної діяльності, розвиток потреби в самовдосконаленні та усвідомлення особистісної відповідальності за результати педагогічної роботи. Такий підхід забезпечує перехід від ситуативної зацікавленості інноваціями до стійкої внутрішньої мотивації, що створює необхідні передумови для подальшого методичного осмислення та практичної реалізації інноваційних освітніх технологій у діяльності СЗО.

Водночас мотиваційно-ціннісна орієнтація тренерів-викладачів не формується стихійно, а потребує цілеспрямованого педагогічного впливу. У працях, присвячених системі професійної підготовки педагогів фізичного виховання, наголошується на необхідності поєднання внутрішніх мотивів з усвідомленням соціальної значущості професійної діяльності та її відповідності сучасним освітнім запитам [149]. У цьому контексті інноваційні освітні технології постають не як зовнішня вимога, а як інструмент підвищення якості підготовки спортсменів і вдосконалення педагогічної майстерності тренера-викладача.

Подальший розвиток цієї педагогічної умови пов'язується із формуванням ціннісного ставлення до інновацій як складника професійної культури. Дослідники зазначають, що позитивна орієнтація на педагогічні інновації виникає за умови, коли тренер-викладач усвідомлює їхню доцільність, ефективність і відповідність власним професійним переконанням [117; 125]. Саме тому мотиваційно-ціннісний компонент у структурі технології розглядається як внутрішній «рушій», який забезпечує сталість інноваційної активності та запобігає формальному використанню нових освітніх засобів.

Окремої уваги потребує взаємозв'язок мотиваційно-ціннісної орієнтації з розвитком особистісної активності тренерів-викладачів. У наукових працях доведено, що активна професійна позиція формується на основі внутрішньої потреби в самореалізації, рефлексії та готовності до педагогічних змін [6]. У цьому сенсі інноваційні освітні технології стають засобом реалізації творчого

потенціалу тренера-викладача та стимулом до постійного оновлення власного педагогічного досвіду.

Крім того, формування мотиваційно-ціннісної орієнтації тісно пов'язане з гуманістичною спрямованістю професійної діяльності. Інноваційні освітні технології в умовах СЗО набувають педагогічної цінності лише тоді, коли вони орієнтовані на розвиток особистості вихованця, підвищення його мотивації до занять спортом і формування відповідального ставлення до власного фізичного розвитку [183; 121]. Такий підхід узгоджується із сучасними науковими уявленнями про педагогічну майстерність тренера-викладача та його роль у системі позашкільної фізкультурно-спортивної освіти.

Отже, формування стійкої мотиваційно-ціннісної орієнтації тренерів-викладачів СЗО на застосування інноваційних освітніх технологій являється провідною педагогічною умовою реалізації розробленої технології підготовки. Саме вона забезпечує внутрішню готовність до інноваційної діяльності, сприяє професійному саморозвитку педагогів і створює підґрунтя для ефективного впровадження інновацій у навчально-тренувальний процес.

Водночас сама по собі мотиваційна налаштованість не гарантує результативності інноваційної діяльності без її опори на належний рівень методичного осмислення та методичної впорядкованості педагогічних дій. У цьому зв'язку реалізація технології підготовки тренерів-викладачів СЗО передбачає послідовний перехід від ціннісного прийняття інновацій до сформованої методологічної та методичної готовності їх інтеграції у навчально-тренувальний процес. Такий перехід забезпечує переведення мотиваційної орієнтації у площину усвідомленого професійного проєктування, науково обґрунтованого добору освітніх технологій і цілеспрямованої педагогічної діяльності.

У наукових дослідженнях, присвячених проблемам професійної підготовки тренерів-викладачів, послідовно підкреслюється, що готовність до інноваційної діяльності не може зводитися лише до позитивного ставлення до нововведень або володіння окремими практичними прийомами. Вона

передбачає сформованість методичного креативного мислення як здатності усвідомлено осмислювати педагогічні явища, аналізувати навчально-тренувальні ситуації, співвідносити педагогічні цілі із засобами їх досягнення та обґрунтовувати вибір освітніх технологій з позицій наукової доцільності [5; 151].

У цьому контексті готовність тренера-викладача до застосування інноваційних освітніх технологій розглядається не як сукупність окремих знань про педагогічні концепції, а як інтегрована здатність здійснювати рефлексивний аналіз власної діяльності, прогнозувати педагогічні наслідки впровадження інновацій та адаптувати освітні технології до специфіки спортивної підготовки в умовах спеціалізованих закладів освіти. Саме така готовність забезпечує перехід від інтуїтивного або фрагментарного використання інновацій до їх системного, педагогічно виваженого та методично обґрунтованого застосування.

Отже, сформована готовність тренера-викладача до застосування інноваційних освітніх технологій є основою їх усвідомленого впровадження, оскільки забезпечує можливість діяти не за готовими шаблонами, а на основі науково обґрунтованих рішень, що узгоджуються з логікою навчально-тренувального процесу, віковими та індивідуальними особливостями вихованців і стратегічними завданнями діяльності спеціалізованих закладів освіти.

Водночас методична готовність тренерів-викладачів пов'язується з оволодінням сучасними формами, методами і засобами організації навчально-тренувального процесу. Дослідники наголошують, що ефективне використання інноваційних освітніх технологій можливе лише за умови їх системного поєднання з традиційними методами фізичної та спортивної підготовки, а також урахування вікових, психофізіологічних і мотиваційних особливостей вихованців СЗО [158; 139]. У цьому контексті інноваційні освітні технології не підміняють класичні підходи до фізичної та спортивної підготовки, а розширюють їхній педагогічний потенціал за рахунок підвищення

варіативності, адресності та рефлексивності навчально-тренувального процесу. Йдеться насамперед про можливість більш гнучкого проектування занять, коли традиційні методи навчання рухових дій, розвитку фізичних якостей і формування техніко-тактичних умінь доповнюються цифровими, інтерактивними та візуалізаційними засобами, що посилюють наочність, усвідомленість і мотиваційну залученість вихованців.

Крім того, використання інноваційних освітніх технологій створює умови для індивідуалізації навчально-тренувального процесу без порушення його загальної методичної логіки. Традиційні методи підготовки, зберігаючи свою структурну основу, набувають можливості адаптації до індивідуальних темпів засвоєння навчального матеріалу, рівня підготовленості та психофізіологічних особливостей дітей і підлітків. У такий спосіб інноваційні технології являються інструментом уточнення й диференціації педагогічного впливу, а не його заміни.

Водночас розширення педагогічного потенціалу класичних підходів проявляється у посиленні зворотного зв'язку між тренером-викладачем і вихованцями. Інноваційні технології дають змогу оперативно фіксувати результати діяльності, аналізувати динаміку навчально-тренувальних досягнень і залучати вихованців до елементарних форм самооцінювання та самоконтролю. Це, у свою чергу, сприяє формуванню більш усвідомленого ставлення до тренувального процесу та підвищує відповідальність за власні результати.

Таким чином, педагогічний потенціал традиційних методів фізичної та спортивної підготовки розширюється не за рахунок їх трансформації або заміщення, а шляхом інтеграції інноваційних освітніх технологій у цілісну методичну систему діяльності СЗО. Саме така інтеграція забезпечує збереження педагогічної спадкоємності, підвищує ефективність навчально-тренувального процесу та створює умови для більш повного врахування вікових, психофізіологічних і мотиваційних особливостей вихованців.

Подальший аналіз наукових праць засвідчує, що методична готовність тренера-викладача не формується одномоментно, а розгортається як поетапний процес, у якому теоретичне засвоєння педагогічних положень поступово трансформується у здатність до самостійного професійного конструювання. У цьому контексті поєднання теоретичної підготовки з практичною апробацією педагогічних рішень розглядається не як формальний компонент навчання, а як механізм переходу від відтворення готових зразків до осмисленої індивідуалізації педагогічної діяльності.

Зокрема у дослідженнях, присвячених підготовці майбутніх тренерів спеціалізованих закладів освіти, обґрунтовується доцільність залучення їх до моделювання навчально-тренувальних занять, аналізу типових і проблемних педагогічних ситуацій, розроблення авторських методичних рішень та їх подальшої корекції на основі рефлексивного аналізу результатів [52; 141]. Саме така діяльність створює умови для усвідомлення внутрішньої логіки методик, їхніх можливостей і обмежень у конкретних умовах освітньо-тренувального процесу.

У результаті репродуктивного використання методик, що ґрунтується на механічному відтворенні алгоритмів і рекомендацій, поступово поступається місцем творчому педагогічному проектуванню. Останнє передбачає здатність тренера-викладача самостійно визначати педагогічні цілі, добирати й комбінувати методи навчання, адаптувати інноваційні освітні технології до вікових, індивідуальних та психофізіологічних особливостей вихованців, а також прогнозувати результати педагогічного впливу.

Таким чином, перехід до творчого педагогічного проектування стає показником сформованої методичної готовності, оскільки засвідчує здатність тренера-викладача діяти не за шаблоном, а в режимі усвідомленого професійного вибору. Саме на цьому рівні інноваційні освітні технології перестають бути зовнішнім інструментом і набувають статусу органічного складника педагогічної діяльності, що забезпечує її гнучкість, результативність і відповідність реальним умовам функціонування СЗО.

У межах акмеологічного підходу методична готовність тренерів-викладачів до інтеграції інноваційних освітніх технологій може бути розглянута як показник зрілості їхнього професійного мислення. З цієї позиції інноваційна діяльність перестає бути лише технікою застосування нових засобів і набуває ознак усвідомленого професійного самоконструювання, спрямованого на досягнення вищих рівнів педагогічної майстерності. Саме методична готовність забезпечує здатність тренера-викладача бачити за окремими технологічними рішеннями цілісний педагогічний процес, прогнозувати результати власних дій і коригувати їх відповідно до змін освітнього середовища.

Водночас у площині суб'єктно-діяльнісного підходу методична готовність постає як умова переходу тренера-викладача від позиції виконавця до позиції активного суб'єкта педагогічної діяльності. Йдеться про здатність педагога самостійно обирати, адаптувати та комбінувати інноваційні освітні технології з урахуванням конкретних умов функціонування СЗО, рівня підготовленості вихованців і власного професійного досвіду. За таких умов інноваційні технології не копіюються механічно, а набувають індивідуалізованого характеру, що свідчить про сформованість суб'єктної позиції тренера-викладача.

Поєднання акмеологічної та суб'єктно-діялісної логіки уможливорює трактувати методичну готовність як інтегративну характеристику професійної компетентності, що забезпечує внутрішню узгодженість між знаннями, педагогічними діями та рефлексією їх результатів. Саме ця узгодженість створює передумови для переходу від ситуативного використання інноваційних освітніх технологій до їх системної інтеграції в навчально-тренувальний процес СЗО. У результаті інноваційна діяльність набуває ознак стабільності, відтворюваності та методичної обґрунтованості, що має принципове значення для досягнення прогнозованих результатів підготовки.

Таким чином, методична готовність тренерів-викладачів, посилена акмеологічною спрямованістю професійного розвитку та сформованою

суб'єктною позицією, є не лише умовою ефективного застосування інноваційних освітніх технологій, а й механізмом забезпечення якісних змін у професійній діяльності педагогів у системі спеціалізованих закладів освіти.

Особливої уваги заслуговує питання адаптації інноваційних освітніх технологій до організаційних і змістових особливостей діяльності СЗО. У працях науковців зазначається, що специфіка позашкільної спортивної освіти вимагає гнучкого методичного інструментарію, який дає змогу поєднувати освітні, виховні та тренувальні завдання в єдиному педагогічному процесі [162; 93]. За таких умов методична готовність тренера-викладача проявляється у здатності трансформувати інноваційні технології відповідно до реальних умов спортивної школи.

Відтак забезпечення методичної готовності тренерів-викладачів до інтеграції інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальний процес СЗО є необхідною педагогічною умовою реалізації розробленої технології підготовки. Вона забезпечує наукову обґрунтованість педагогічних рішень, підвищує варіативність професійної діяльності тренерів-викладачів і створює передумови для досягнення визначених результатів підготовки.

Водночас повноцінна реалізація методично підготовлених педагогічних рішень потребує їх системної перевірки, апробації та корекції в умовах реальної професійної діяльності. У цьому зв'язку важливою складовою реалізації технології підготовки тренерів-викладачів СЗО стає організація практико-орієнтованого освітнього середовища, спрямованого на варіативне застосування інноваційних освітніх технологій в навчально-тренувальному процесі.

Таке середовище забезпечує перехід від проєктно-методичного рівня готовності до діяльнісного рівня професійної реалізації, в межах якого тренери-викладачі отримують можливість адаптувати інноваційні технології до специфіки СЗО, вікових та індивідуальних особливостей вихованців, а також організаційних умов функціонування закладу. Саме в практико-орієнтованому освітньому середовищі інноваційні освітні технології набувають прикладного

характеру, інтегруючись у цілісний навчально-тренувальний процес і забезпечуючи перевірку їх педагогічної доцільності та результативності.

У наукових дослідженнях з проблем професійної підготовки тренерів-викладачів наголошується, що ефективність педагогічних інновацій істотно зростає за умов їх системної апробації у максимально наближених до практики освітніх ситуаціях [182; 8]. Саме тому практико-орієнтоване середовище розглядається як простір цілеспрямованої професійної діяльності, в межах якого тренер-викладач має можливість не лише застосовувати інноваційні освітні технології, а й аналізувати результати їхнього впливу на навчально-тренувальний процес.

Однак організація такого середовища передбачає поєднання різних форм професійної активності тренерів-викладачів, зокрема участь в моделюванні тренувальних занять, розробленні авторських методик, реалізації експериментальних програм і виконанні рефлексивно-аналітичних завдань. Дослідники підкреслюють, що саме варіативність практичної діяльності створює умови для розвитку професійної гнучкості педагогів та сприяє усвідомленому вибору інноваційних технологій відповідно до конкретних освітніх і тренувальних цілей [55; 118].

Особливого значення в цьому контексті набуває специфіка діяльності СЗО, яка поєднує освітню, виховну та тренувальну складові. У працях учених зазначається, що практико-орієнтоване середовище в умовах дитячо-юнацьких спортивних шкіл має враховувати вікові особливості вихованців, етапи спортивної підготовки, а також організаційні умови функціонування закладу [114; 120]. За таких умов інноваційні освітні технології набувають прикладного характеру й інтегруються в цілісний навчально-тренувальний процес.

Принагідно зазначимо, що організація практико-орієнтованого середовища створює передумови для розвитку рефлексивної позиції тренерів-викладачів. У процесі апробації інноваційних технологій педагоги отримують можливість оцінювати ефективність власних педагогічних дій, коригувати методичні рішення та усвідомлювати динаміку професійного зростання. Як

засвідчують результати наукових досліджень, поєднання практичної діяльності з рефлексивним аналізом сприяє формуванню стійкої готовності до інноваційної педагогічної діяльності [110; 131].

Водночас ефективність практико-орієнтованого освітнього середовища як педагогічної умови не зводиться лише до наявності відповідних ресурсів чи організаційних форм. Його результативність визначається системою педагогічних механізмів, завдяки яким відбувається трансформація мотиваційних настанов і методичної обізнаності тренерів-викладачів у реальний досвід інноваційної діяльності. У цьому контексті середовище являється не пасивним фоном професійної підготовки, а активним чинником розвитку суб'єктної позиції педагога.

Провідним у структурі дії практико-орієнтованого середовища є механізм суб'єктного залучення тренерів-викладачів до процесу впровадження інноваційних освітніх технологій. Його сутність полягає у створенні таких педагогічних ситуацій, в яких тренер-викладач постає не виконавцем запропонованих методичних алгоритмів, а активним суб'єктом професійної діяльності, здатним самостійно ухвалювати педагогічні рішення, нести відповідальність за їх реалізацію та оцінювати наслідки власних дій. За таких умов інноваційна діяльність набуває особистісного сенсу, а процес професійного зростання пов'язується з усвідомленням власних можливостей і меж розвитку.

Тісно пов'язаним із суб'єктним залученням є механізм діяльнісної апробації, який забезпечує перехід від теоретичного засвоєння інноваційних освітніх технологій до їх практичного застосування в навчально-тренувальному процесі СЗО. Практико-орієнтоване середовище створює умови для випробування інновацій у реальних або наближених до реальних педагогічних ситуаціях, що дозволяє тренерам-викладачам співвідносити педагогічний задум із конкретними результатами діяльності. Важливим у цьому процесі є те, що помилки та труднощі розглядаються не як негативний результат, а як

необхідний етап професійного становлення, що стимулює пошук найефективніших педагогічних рішень.

Наступним механізмом функціонування практико-орієнтованого середовища є рефлексивний зворотний зв'язок, який забезпечує осмислення досвіду застосування інноваційних освітніх технологій. У межах середовища рефлексія набуває системного характеру й реалізується через аналіз результатів навчально-тренувальної діяльності, обговорення педагогічних ситуацій, самооцінювання ефективності обраних методів і корекцію подальших дій. Саме регулярне рефлексивне осмислення дає змогу тренеру-викладачу перейти від ситуативного використання інновацій до усвідомленого й цілеспрямованого вдосконалення власної професійної практики.

Завершальним у системі педагогічних механізмів є механізм накопичення індивідуального професійного досвіду інноваційної діяльності. Практико-орієнтоване середовище забезпечує варіативність педагогічних ситуацій, повторюваність дій і поступове ускладнення професійних завдань, що сприяє формуванню стійких умінь інтегрувати інноваційні освітні технології в діяльність СЗО. У результаті інноваційна діяльність перестає бути епізодичною і трансформується у складник індивідуального стилю професійної діяльності тренера-викладача.

Отже, практико-орієнтоване освітнє середовище в межах реалізації технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій виконує функцію інтегративного простору, в якому поєднуються суб'єктна активність, діяльнісна апробація, рефлексивне осмислення та накопичення професійного досвіду. Саме така система педагогічних механізмів забезпечує перехід від потенційної готовності до реальної інноваційної діяльності та створює методичні передумови для організації формувального експерименту, що обґрунтовує логічний перехід до наступного розділу дисертаційного дослідження.

Отже, організація практико-орієнтованого освітнього середовища, спрямованого на апробацію та варіативне застосування інноваційних освітніх

технологій являється важливою педагогічною умовою реалізації технології підготовки тренерів-викладачів СЗО. Вона забезпечує перевірку теоретичних положень у реальній педагогічній практиці, створює підґрунтя для експериментального підтвердження результативності технології та логічно переходить до обґрунтування формувального етапу дослідження.

Таким чином, реалізація технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій потребує створення комплексу педагогічних умов, які забезпечують її цілісність і результативність. Визначені педагогічні умови не функціонують ізольовано, а перебувають у тісному взаємозв'язку та взаємодоповненні, послідовно забезпечуючи перехід від внутрішньої мотиваційної готовності тренерів-викладачів до усвідомленого методичного проєктування й практичного впровадження інновацій у навчально-тренувальний процес.

Формування стійкої мотиваційно-ціннісної орієнтації створює внутрішні передумови для прийняття інновацій як значущого ресурсу професійного розвитку. Забезпечення методичної готовності, у свою чергу, надає цій орієнтації змістової визначеності й переводить її у площину науково обґрунтованої педагогічної діяльності. Організація практико-орієнтованого освітнього середовища завершує логіку реалізації технології, забезпечуючи апробацію, корекцію та варіативне застосування інноваційних освітніх технологій у реальних умовах функціонування СЗО. У сукупності зазначені педагогічні умови утворюють теоретично й методично вивірене підґрунтя для подальшої експериментальної перевірки ефективності розробленої технології.

Висновки до розділу 2

У другому розділі дисертаційного дослідження здійснено теоретичне обґрунтування технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій як цілісної педагогічної системи. Вихідними положеннями для її

побудови слугували сучасні наукові підходи до підготовки фахівців фізичної культури і спорту, ідеї системності, діяльнісної спрямованості, суб'єктності та безперервного розвитку педагогів.

У процесі дослідження було визначено, що технологія формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій має цілісну педагогічну структуру, яка охоплює взаємопов'язані цільовий, змістовий, процесуальний і результативний блоки, сукупна взаємодія яких забезпечує логічну послідовність і наукову обґрунтованість процесу професійної підготовки. Цільовий блок визначає мету, завдання та очікувані результати підготовки; змістовий блок розкриває систему професійних знань, умінь і педагогічного досвіду, необхідних для застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі; процесуальний блок охоплює форми, методи, засоби та етапи реалізації підготовки; результативний блок відображає рівень сформованості професійної готовності тренерів-викладачів до педагогічно доцільного використання інноваційних освітніх технологій у роботі з вихованцями СЗО.

Визначено, що реалізація технології має поетапний характер і спрямована на послідовне формування готовності тренерів-викладачів до усвідомленого, методично обґрунтованого та практично результативного застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

У розділі також розроблено критерії, показники та рівні підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Обґрунтовано доцільність використання мотиваційно-ціннісного, когнітивно-методичного, операційно-діяльнісного та рефлексивно-оцінювального критеріїв, які у своїй сукупності дають змогу комплексно оцінювати динаміку професійної готовності педагогів. Запропонована характеристика рівнів готовності (початкового, середнього, достатнього та високого) створює можливості для кількісного та якісного аналізу результатів дослідження із застосуванням методів математичної статистики.

Особливу увагу приділено обґрунтуванню педагогічних умов реалізації технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО. Доведено, що ефективність технології забезпечується за умови формування стійкої мотиваційно-ціннісної орієнтації педагогів на інноваційну діяльність, розвитку їхньої методичної готовності до інтеграції інноваційних освітніх технологій, а також організації практико-орієнтованого освітнього середовища, яке створює можливості для апробації та корекції педагогічних рішень в реальних умовах професійної діяльності.

Отримані в розділі теоретичні положення утворюють концептуальну основу для подальшої експериментальної перевірки результативності розробленої технології. Вони забезпечують логічний перехід до розділу 3, в якому буде представлено організацію та результати формувального етапу дослідження, спрямованого на емпіричне підтвердження ефективності технології підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1. Організація та логіка проведення експерименту

У межах підрозділу представлено результати експериментальної перевірки ефективності розробленої технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Дослідження спрямоване на виявлення педагогічних умов і методичних засобів, що забезпечують підвищення професійної готовності тренерів-викладачів до використання сучасних освітніх технологій у системі підготовки спортсменів дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Особливістю експериментального дослідження є те, що ефективність формування готовності тренерів-викладачів оцінювалася опосередковано через аналіз динаміки спортивних результатів вихованців дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Такий підхід зумовлений специфікою професійної діяльності тренера-викладача, оскільки результати його педагогічної діяльності безпосередньо відображаються у рівні фізичної підготовленості, технічної майстерності, функціональної готовності та спортивних досягненнях спортсменів. Фактично ефективність педагогічного впливу тренера реалізується через результати навчально-тренувальної діяльності спортсменів, що робить їхні показники важливим об'єктивним критерієм оцінювання якості тренерської роботи.

У наукових дослідженнях з теорії та методики спортивної підготовки наголошується, що результати діяльності спортсменів є одним із важливих показників ефективності педагогічної діяльності тренера. Зокрема у дослідженні А. Лайчука обґрунтовано модель підготовки майбутніх тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти, що передбачає взаємозв'язок

педагогічних компонентів професійної підготовки тренера з результатами розвитку вихованців спеціалізованих закладів освіти у навчально-тренувальному процесі [59]. Автор доводить, що ефективність діяльності тренера-викладача значною мірою проявляється у формуванні морально-вольових якостей вихованців, а також у позитивній динаміці їхньої фізичної та спортивної підготовленості.

Подібні підходи до оцінювання професійної діяльності тренерів-викладачів представлені в дослідженні К. Царенка, де розвиток професійно-педагогічної компетентності тренерів СЗО розглядається через результати підготовленості спортсменів, що являються одним із критеріїв ефективності навчально-тренувального процесу [111]. У роботі підкреслюється, що рівень сформованості професійної компетентності тренера проявляється у здатності організувати тренувальний процес таким чином, щоб забезпечувати поступове зростання показників фізичної підготовленості та спортивної результативності вихованців.

Важливість педагогічного впливу тренера на розвиток спортсменів також підкреслюється в наукових працях В. Мазіна, який розглядає навчально-тренувальний процес у спеціалізованих закладах освіти як цілісну педагогічну систему, результативність якої визначається динамікою розвитку фізичних якостей та спортивних досягнень вихованців спеціалізованих закладів освіти [65]. Учений зазначає, що результати підготовленості спортсменів являються об'єктивним показником ефективності організації педагогічної діяльності тренера-викладача.

Сучасні дослідження в галузі підготовки фахівців фізичної культури і спорту також підтверджують доцільність такого підходу. Зокрема у праці Л. Ребухи зазначено, що результативність спортивної діяльності спортсменів може розглядатися як інтегральний індикатор ефективності професійної підготовки тренерів і фахівців фізичної культури [94], [178]. Автор підкреслює, що підвищення рівня спортивних результатів спортсменів свідчить про

ефективність застосованих педагогічних методів, тренувальних технологій та організаційних форм навчально-тренувального процесу.

Отже, узагальнення результатів наукових досліджень свідчить про те, що *показники фізичної підготовленості та спортивної результативності вихованців спеціалізованих закладів освіти* можуть розглядатися як **об'єктивний критерій оцінювання ефективності педагогічної діяльності тренерів-викладачів**. Саме тому в межах проведеного експериментального дослідження аналіз динаміки показників фізичної підготовленості спортсменів використовувався як один із ключових індикаторів ефективності впровадження технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій.

Крім того, в дослідженнях сучасних учених у галузі спортивної педагогіки підкреслюється, що оцінювання діяльності тренера має здійснюватися з урахуванням змін у показниках підготовленості спортсменів, оскільки саме вони відображають ефективність використаних педагогічних методів, тренувальних технологій і організаційних підходів до побудови навчально-тренувального процесу. У цьому контексті показники фізичної підготовленості спортсменів, результати виконання контрольних нормативів, а також динаміка розвитку спеціальних рухових якостей розглядаються як об'єктивні індикатори результативності педагогічної діяльності тренера.

Ураховуючи зазначені теоретичні положення, в дослідженні показники фізичної підготовленості та результативності навчально-тренувального процесу вихованців спеціалізованих закладів освіти розглядалися як інтегральний індикатор ефективності підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Аналіз змін цих показників на різних етапах експерименту надав можливість об'єктивно оцінити вплив упровадженої технології підготовки тренерів-викладачів на результати спортивної діяльності вихованців СЗО.

Таким чином, дослідження рівня фізичної підготовленості та динаміки спортивних результатів вихованців СЗО являється не лише інструментом

оцінювання ефективності навчально-тренувального процесу, але й важливим показником результативності професійної діяльності тренерів-викладачів, що обґрунтовує доцільність використання такого підходу в межах проведеного експериментального дослідження.

З урахуванням визначених теоретичних положень та логіки дослідження виникла необхідність формування репрезентативної експериментальної бази, яка забезпечує можливість перевірки ефективності розробленої технології підготовки тренерів-викладачів у реальних умовах СЗО.

У процесі організації педагогічного експерименту нами було сформовано експериментальну базу на основі спеціалізованих закладів освіти України, які здійснюють підготовку спортсменів з видів боротьби (самбо, дзюдо, вільна та греко-римська боротьба). Добір закладів відбувався з урахуванням територіальної репрезентативності, наявності відповідних відділень, кадрового потенціалу тренерів-викладачів, а також практичного досвіду реалізації навчально-тренувального процесу в умовах сучасних викликів.

До експериментальної бази було включено заклади із різних регіонів України, а саме: м. Київ, м. Вінниця, м. Львів, м. Івано-Франківськ, м. Черкаси та м. Кропивницький. Загальна кількість вихованців, залучених до дослідження, становила 268 осіб, що відповідає вимогам педагогічного експерименту щодо достатності вибірки.

Таблиця 3.1

Експериментальна база дослідження формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

№	Назва закладу	Область	Місто	Кількість тренерів-викладачів	Кількість вихованців
1	СЗО №1 Печерського району	м. Київ	Київ	14	62
2	КСЗО №14	Вінницька	Вінниця	11	48
3	Ладизинська СЗО ім. І. Сагасва	Вінницька	Ладизин	8	36
4	СЗО «Спартак»	Львівська	Львів	12	52

№	Назва закладу	Область	Місто	Кількість тренерів-викладачів	Кількість вихованців
5	Івано-Франківська СЗО №2	Івано-Франківська	Івано-Франківськ	9	38
6	СЗО «Олімп»	Черкаська	Черкаси	10	42
7	КСЗО №2	Кіровоградська	Кропивницький	9	40
	Загалом			73	268

У ході формування вибірки нами було враховано співвідношення «тренер-викладач – вихованці», яке в середньому становить 1:20-1:25, що відповідає нормативним показникам функціонування дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Це забезпечило збалансованість вибірки та її відповідність реальним умовам організації навчально-тренувального процесу.

До складу вибірки ввійшли здобувачі освіти віком від 7 до 16 років, які перебували на етапах початкової та базової підготовки. Такий підхід забезпечив можливість комплексного аналізу впливу розробленої технології підготовки тренерів-викладачів на результати спортивної діяльності в різних вікових групах.

З метою забезпечення об'єктивності результатів педагогічного експерименту та можливості порівняльного аналізу ефективності впровадження розробленої технології формування готовності тренерів-викладачів було здійснено розподіл загальної вибірки на експериментальну та контрольну групи. Формування груп відбувалося з урахуванням принципів репрезентативності, рівномірного розподілу здобувачів освіти за віком, рівнем підготовленості та умовами організації навчально-тренувального процесу в різних спеціалізованих закладах освіти.

При цьому до експериментальної групи було віднесено вихованців тих закладів, у яких здійснювалося впровадження розробленої технології формування готовності тренерів-викладачів із використанням інноваційних освітніх технологій, тоді як у контрольній групі навчально-тренувальний процес організовувався за традиційними підходами без цілеспрямованого впровадження запропонованих педагогічних новацій. Такий підхід забезпечив

можливість порівняння динаміки показників фізичної підготовленості та спортивної результативності вихованців у різних умовах організації підготовки.

У межах дисертаційного дослідження основною експериментальною вибіркою являються тренери-викладачі спеціалізованих закладів освіти, оскільки саме рівень їхньої професійної готовності до застосування інноваційних освітніх технологій становить безпосередній предмет педагогічного впливу, оцінювання та наукового аналізу. Відповідно, формування експериментальної та контрольної груп здійснювалося серед тренерів-викладачів, які брали участь у впровадженні розробленої технології підготовки.

Вихованці СЗО у структурі дослідження розглядаються як додаткова дослідницька категорія, результати навчально-тренувальної діяльності якої виконують верифікаційну функцію щодо оцінювання ефективності професійної підготовки тренерів-викладачів. Це пояснюється тим, що професійна діяльність тренера-викладача об'єктивується не лише через рівень сформованості його готовності до застосування інноваційних освітніх технологій, а й через педагогічні результати, які відображаються у динаміці підготовленості, навчальних досягнень, мотивації та спортивного розвитку вихованців. Таким чином, показники вихованців не становлять самостійного об'єкту експериментального дослідження, а використовуються як додатковий емпіричний індикатор результативності підготовки тренерів-викладачів.

Оскільки безпосереднім предметом експериментального дослідження було формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі, основна увага під час оцінювання результативності впровадженої технології була зосереджена на визначенні рівня сформованості їхньої професійної готовності до педагогічно доцільного використання сучасних освітніх підходів у власній діяльності. Водночас професійна діяльність тренера-викладача має виражений педагогічний результат, який знаходить відображення в динаміці навчально-тренувальних досягнень

вихованців, рівні їхньої пізнавальної активності, мотивації до занять, сформованості навичок самостійної роботи та здатності до усвідомленого засвоєння навчально-тренувального матеріалу. Саме тому результати діяльності вихованців у межах дослідження розглядалися як опосередкований емпіричний індикатор ефективності технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Аналіз відповідних змін у підготовленості вихованців надає можливість додатково підтвердити, що сформована готовність тренера-викладача до використання сучасних педагогічних підходів позитивно позначається на якості організації навчально-тренувального процесу та його результативності. З цією метою було здійснено порівняльний аналіз показників навчально-тренувальної діяльності вихованців, які навчалися у тренерів-викладачів експериментальної та контрольної груп, результати чого подано в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розподіл вихованців спеціалізованих закладів освіти на контрольну та експериментальну групи за базами дослідження

№	Назва закладу	Місто	Загальна кількість вихованців	Експериментальна група	Контрольна група
1	СЗО №1 Печерського району	Київ	62	32	30
2	КСЗО №14	Вінниця	48	24	24
3	Ладизинська СЗО ім. І. Сагаєва	Ладизин	36	18	18
4	СЗО «Спартак»	Львів	52	26	26
5	Івано-Франківська СЗО №2	Івано-Франківськ	38	19	19
6	СЗО «Олімп»	Черкаси	42	21	21
7	КСЗО №2	Кропивницький	40	20	20
	Загалом		318	160	158

З урахуванням мети та завдань дослідження педагогічний експеримент було організовано в три взаємопов'язані етапи: констатувальний (2023-2024 рр.), формувальний (2025 р.) та контрольний (2026 р.). Така поетапна організація експерименту надала можливість здійснити комплексну перевірку ефективності розробленої технології підготовки тренерів-викладачів до

застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Таблиця 3.3

Етапи педагогічного експерименту з формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій, їх завдання та методи дослідження

Етапи експерименту	Завдання	Методи дослідження
Констатувальний (2023-2024 рр.)	Визначення вихідного рівня фізичної підготовленості та спортивної результативності вихованців СЗО; діагностика рівня професійної готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій; аналіз організації навчально-тренувального процесу; формування експериментальної та контрольної груп	аналіз науково-методичної літератури; педагогічне спостереження; тестування фізичної підготовленості; аналіз результатів змагальної діяльності; анкетування та опитування тренерів-викладачів; методи математичної статистики
Формувальний (2025 р.)	Упровадження розробленої технології підготовки тренерів-викладачів; апробація інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі; цілеспрямований розвиток професійної компетентності тренерів-викладачів; відстеження динаміки показників фізичної підготовленості та спортивної результативності вихованців	педагогічний експеримент; моделювання; впровадження цифрових освітніх технологій; методи інтерактивного навчання; педагогічне спостереження; поточний контроль; тестування; аналіз результатів діяльності; методи математичної статистики
Контрольний (2026 р.)	Оцінювання ефективності впровадженої технології підготовки тренерів-викладачів; порівняння результатів експериментальної та контрольної груп; аналіз динаміки змін показників фізичної підготовленості та спортивної результативності; узагальнення результатів дослідження	контрольне тестування; порівняльний аналіз; методи математичної статистики; інтерпретація результатів; узагальнення даних; графічні та табличні методи представлення результатів

Зміст констатувального етапу експериментальної роботи (2023-2024 рр.) передбачав проведення педагогічного дослідження, спрямованого на виявлення вихідного рівня готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі дитячо-юнацьких спортивних шкіл. На цьому етапі основна увага була

зосереджена на діагностиці сформованості професійної компетентності тренерів-викладачів у контексті використання сучасних цифрових, інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій, а також на визначенні рівня фізичної підготовленості та спортивної результативності вихованців як інтегрального показника ефективності їхньої педагогічної діяльності.

Відповідно до логіки дослідження було сформовано експериментальну та контрольну групи, до складу яких увійшли вихованці СЗО, залучені до навчально-тренувального процесу з видів боротьби. Загальна вибірка охоплювала вихованців віком від 7 до 16 років, які перебували на етапах початкової та базової підготовки. Розподіл учасників на групи здійснювався з урахуванням їхніх вікових характеристик, рівня підготовленості та умов організації тренувального процесу, що забезпечило порівнюваність отриманих результатів.

У ході формувального етапу експерименту (2025 р.) у закладах, віднесених до експериментальної групи, формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій здійснювалося на основі розробленої технології, яка передбачала впровадження цифрових освітніх інструментів, інтерактивних методів навчання, елементів змішаного та дистанційного навчання, а також використання сучасних засобів аналізу й моніторингу результатів спортивної діяльності вихованців. Водночас у контрольній групі навчально-тренувальний процес організовувався за традиційними підходами без цілеспрямованого впровадження зазначених інноваційних освітніх технологій.

На контрольному етапі експериментальної роботи (2026 р.) було здійснено узагальнення та статистичну обробку отриманих результатів, проведено порівняльний аналіз показників фізичної підготовленості та спортивної результативності вихованців експериментальної і контрольної груп, а також оцінено динаміку змін рівня готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Отримані результати надали

можливість обґрунтувати ефективність розробленої технології підготовки тренерів-викладачів, підтвердити висунуту гіпотезу дослідження та визначити перспективні напрями вдосконалення системи професійної підготовки фахівців у сфері фізичної культури і спорту.

Оцінювання рівня готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі здійснювалося на основі системного використання комплексу взаємопов'язаних методів і діагностичних процедур, структурованих відповідно до визначених критеріїв та показників досліджуваного явища (таблиця 3.4). Такий підхід забезпечив можливість здійснення цілісного аналізу професійної готовності тренерів-викладачів як інтегративної характеристики, що поєднує когнітивний, операційно-технологічний, мотиваційно-ціннісний та рефлексивний компоненти.

Визначення критеріїв оцінювання ґрунтувалося на теоретичному аналізі наукових підходів до структури професійної компетентності тренерів-викладачів, тоді як система показників відображала рівень сформованості здатності до використання інноваційних освітніх технологій в реальних умовах навчально-тренувального процесу. Для кожного критерію було дібрано релевантні показники, що дало можливість конкретизувати зміст оцінювання та забезпечити його вимірюваність.

Методи дослідження, представлені в таблиці, були підібрані з урахуванням необхідності отримання об'єктивних, валідних і надійних результатів. Їх поєднання забезпечило багаторівневу діагностику досліджуваного феномену, зокрема через використання педагогічного спостереження, тестування, анкетування, аналізу результатів професійної діяльності та методів математичної статистики.

Застосування такої системи критеріїв, показників і методів на всіх етапах педагогічного експерименту надало можливість відстежити динаміку формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, виявити характер змін у структурі їхньої професійної

компетентності та здійснити порівняльний аналіз результатів експериментальної і контрольної груп.

Таблиця 3.4

Критерії, показники, рівні та методи оцінювання готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

Критерії	Показники	Рівні сформованості	Методи
Когнітивний	рівень знань про інноваційні освітні технології; обізнаність із цифровими інструментами; розуміння їх ролі у навчально-тренувальному процесі	<i>Високий</i> – системні, глибокі знання, здатність до їх узагальнення та перенесення у практику; <i>Середній</i> – фрагментарні знання, розуміння основних положень без системного застосування; <i>Низький</i> – обмежені або поверхневі уявлення про інноваційні технології	тестування (авторські завдання); анкетування; аналіз теоретичної підготовки
Операційно-технологічний	уміння застосовувати інноваційні технології; використання цифрових платформ; інтеграція інтерактивних методів у тренувальний процес	<i>Високий</i> – самостійне та ефективне використання інноваційних технологій у різних умовах; <i>Середній</i> – застосування окремих технологій за зразком; <i>Низький</i> – відсутність або епізодичне використання інноваційних засобів	педагогічне спостереження; експертне оцінювання; аналіз занять; аналіз продуктів діяльності
Мотиваційно-ціннісний	мотивація до впровадження інновацій; спрямованість на професійний розвиток; ціннісне ставлення до використання технологій	<i>Високий</i> – стійка внутрішня мотивація, усвідомлення значущості інновацій; <i>Середній</i> – ситуативна зацікавленість; <i>Низький</i> – відсутність зацікавленості або опір нововведенням	анкетування; інтерв'ювання; методики вивчення мотивації; самооцінювання
Рефлексивний	здатність до самоаналізу;	<i>Високий</i> –	рефлексивні

Критерії	Показники	Рівні сформованості	Методи
	оцінювання ефективності власної діяльності; готовність до її корекції	систематичний самоаналіз, критичне осмислення результатів діяльності; <i>Середній</i> – часткове усвідомлення результатів, епізодична рефлексія; <i>Низький</i> – відсутність рефлексії або її формальний характер	опитувальники; бесіди; самооцінка; аналіз діяльності
Результативний	динаміка фізичної підготовленості вихованців; зміни спортивних результатів; ефективність тренувального процесу	<i>Високий</i> – стабільна позитивна динаміка показників; <i>Середній</i> – незначні або нестійкі зміни; <i>Низький</i> – відсутність позитивної динаміки	тестування фізичної підготовленості; аналіз змагальної діяльності; порівняльний аналіз; математична статистика

Запропонована система критеріїв, показників, рівнів сформованості та методів оцінювання, представлена в таблиці 3.4, створює методичну основу для комплексної діагностики рівня готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Її використання надало можливість не лише зафіксувати поточний стан сформованості відповідних компонентів професійної компетентності, але й відстежити динаміку їх змін у процесі реалізації педагогічного експерименту.

З метою узагальнення отриманих емпіричних даних та забезпечення можливості кількісного порівняння результатів експериментальної і контрольної груп було введено інтегральний показник рівня готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Розрахунок інтегрального показника здійснювався на основі оцінювання кожного з визначених критеріїв із подальшим їх узагальненням.

Інтегральний рівень готовності визначався як середнє арифметичне значень за всіма критеріями:

$$I = \frac{K_1 + K_2 + K_3 + K_4 + K_5}{5},$$

де:

I — інтегральний показник рівня готовності тренерів-викладачів;

K₁ — когнітивний критерій;

K₂ — операційно-технологічний критерій;

K₃ — мотиваційно-ціннісний критерій;

K₄ — рефлексивний критерій;

K₅ — результативний критерій.

Кожен критерій оцінювався за трирівневою шкалою: високий рівень — 3 бали, середній — 2 бали, низький — 1 бал. Отримане значення інтегрального показника дозволяло віднести рівень готовності тренерів-викладачів до однієї з узагальнених категорій: високого, середнього або низького рівня сформованості.

Використання інтегрального показника надало можливість здійснити узагальнений аналіз результатів експерименту, забезпечило об'єктивність порівняння досліджуваних груп та сприяло підвищенню достовірності отриманих висновків щодо ефективності розробленої технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій.

Для виявлення у тренерів-викладачів СЗО рівня готовності до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі було використано методику ранжування ціннісних орієнтацій, що ґрунтується на принципі прямого впорядкування запропонованого переліку професійно значущих характеристик.

Респондентам було запропоновано систематизовані в алфавітному порядку списки цінностей, згрупованих відповідно до трьох змістових блоків: професійно-діяльнісних, інноваційно-технологічних та особистісно-рефлексивних. У межах кожного списку тренери-викладачі здійснювали індивідуальне ранжування, присвоюючи кожній позиції відповідний порядковий номер залежно від ступеня її значущості для ефективної реалізації навчально-тренувального процесу.

Широкий спектр характеристик, що визначають ефективність застосування інноваційних освітніх технологій у підготовці спортсменів СЗО,

зумовлює необхідність виокремлення серед них найбільш значущих. Оскільки використання довільно сформованого переліку показників не забезпечує достатньої точності оцінювання досліджуваного явища, виникла потреба у створенні впорядкованої системи професійно релевантних характеристик. У зв'язку з цим було проведено експертне оцінювання та ранжування ступеня значущості запропонованих показників, що відображають різні аспекти готовності тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій.

Для реалізації процедури експертного оцінювання було сформовано експертну групу у складі 37 осіб із числа тренерів-викладачів СЗО України, які мають практичний досвід організації навчально-тренувального процесу. З метою підвищення об'єктивності результатів експерти були розподілені на малі групи за методом випадкового відбору, що забезпечило незалежність суджень та мінімізувало вплив суб'єктивних чинників у процесі ранжування.

У процесі експертного оцінювання респондентам було запропоновано анкету, що містила структурований перелік показників, які відображають різні аспекти готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Зміст анкети формувався з урахуванням теоретично обґрунтованих компонентів професійної компетентності та охоплював когнітивні, операційно-технологічні, мотиваційно-ціннісні та рефлексивні характеристики діяльності тренера-викладача.

Кожному експерту пропонувалося здійснити ранжування поданих показників відповідно до ступеня їх значущості у забезпеченні ефективного використання інноваційних освітніх технологій у підготовці вихованців спеціалізованих закладів освіти. У межах анкетування кожному показнику присвоювався індивідуальний ранг, який відображав місце цього показника у загальній ієрархії професійно важливих характеристик. Показнику, що визнавався експертом найбільш значущим, надавався найвищий ранг (I

позиція), тоді як менш значущі характеристики отримували відповідні нижчі рангові позиції.

Отримані результати ранжування було узагальнено шляхом побудови підсумкової матриці експертних оцінок, що дало можливість визначити узгодженість суджень експертів та виявити домінантні показники у структурі досліджуваного феномену. Коректність формування підсумкової матриці перевірялася шляхом зіставлення отриманої суми рангів із теоретично розрахованим контрольним значенням, що забезпечило достовірність подальших аналітичних процедур та обґрунтованість висновків:

$$\sum x_{ij} = \frac{(1+n)n}{2},$$

де n - кількість висунутих педагогічних умов.

$$\sum x_{ij} = \frac{(1 + 10)10}{2} = 55.$$

Отже, у результаті проведеного експертного оцінювання було сформовано рангову структуру показників, що характеризують готовність тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Побудована матриця рангів відображає узагальнені результати експертних суджень і дає змогу визначити ступінь значущості кожного із запропонованих показників у загальній структурі досліджуваного феномену.

Зміст цієї матриці репрезентує ієрархізовану систему професійно важливих характеристик, які, на думку експертів, найбільшою мірою впливають на результативність упровадження інноваційних освітніх технологій у практику діяльності тренерів-викладачів СЗО. Отримані дані створюють підґрунтя для подальшого обґрунтування критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності тренерів-викладачів, а також забезпечують емпіричну верифікацію структури цього інтегративного утворення.

Матриця рангів, подана в таблиці 3.5, відображає результати експертного оцінювання та узагальнений розподіл ступенів важливості кожного показника з позиції його впливу на формування готовності тренерів-викладачів до

застосування інноваційних освітніх технологій у системі підготовки вихованців спеціалізованих закладів освіти.

Таблиця 3.5

**Матриця рангів експертного оцінювання важливості показників
готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до
застосування інноваційних освітніх технологій**

Показники готовності	Групи експертів						Сума рангів	Місце
	1	2	3	4	5	6		
1	1	2	1	1	2	2	15	1
2	6	7	5	6	5	6	35	5
3	7	8	6	7	6	7	41	7
4	2	1	3	2	1	2	11	2
5	8	6	7	6	7	6	40	6
6	3	4	4	3	3	3	20	3
7	5	5	8	5	8	8	39	4
8	4	3	2	4	4	1	18	3
9	6	6	5	7	6	5	35	5
10	9	9	9	9	9	9	54	10
Разом	51	51	50	50	51	49	302	—

Низький рівень сформованості готовності. Цей рівень характеризується недостатньою сформованістю професійної спрямованості тренерів-викладачів на використання інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Представники цієї групи демонструють обмежену мотивацію до впровадження сучасних педагогічних підходів, що зумовлює формальний характер їх професійної діяльності. Їхні уявлення про можливості та значення інноваційних освітніх технологій є фрагментарними і не систематизованими, що проявляється у відсутності цілісного розуміння їхньої ролі у підвищенні ефективності підготовки вихованців СЗО.

Знання щодо застосування цифрових інструментів, інтерактивних методів та сучасних освітніх платформ мають поверховий характер і не трансформуються у практичну діяльність. Спостерігається низький рівень сформованості операційно-технологічних умінь, зокрема здатності інтегрувати інноваційні технології у структуру тренувального процесу. Недостатньо

розвиненими є навички саморегуляції, професійної рефлексії та самоконтролю, що ускладнює адаптацію до змін у професійному середовищі.

Комунікативна взаємодія з вихованцями та колегами має обмежений характер, відзначається труднощами у встановленні ефективної педагогічної взаємодії, використанні сучасних засобів комунікації та зворотного зв'язку. Планування та організація навчально-тренувального процесу із застосуванням інноваційних технологій здійснюється на інтуїтивному рівні, без належного методичного обґрунтування. У цілому рівень готовності до професійної діяльності в умовах цифровізації та інноваційного розвитку освітнього середовища є недостатньо вираженим.

Середній (достатній) рівень сформованості готовності. Для цього рівня характерним є позитивне ставлення тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій та усвідомлення їх значущості у підвищенні якості навчально-тренувального процесу. Мотиваційна сфера має відносно стійкий характер і відображає прагнення до професійного розвитку та вдосконалення власної діяльності.

Знання про сучасні освітні технології є достатніми, однак не завжди мають системний характер, що зумовлює певні труднощі у їх практичному застосуванні. Тренери-викладачі цієї групи здатні використовувати окремі цифрові інструменти та інтерактивні методи, проте їх інтеграція у навчально-тренувальний процес має переважно ситуативний характер. У професійній діяльності простежується прагнення до пошуку нових форм і методів роботи, що свідчить про розвиток інноваційного мислення.

Рефлексивні вміння сформовані частково: тренери-викладачі здатні оцінювати результати власної діяльності, проте не завжди здійснюють системну корекцію професійних дій. Комунікативні та організаторські здібності є достатньо розвиненими, що забезпечує ефективну взаємодію з вихованцями та колегами. Водночас у складних педагогічних ситуаціях, пов'язаних із впровадженням інновацій, можуть виникати труднощі в ухваленні оптимальних рішень.

Загалом рівень готовності тренерів-викладачів цієї групи дозволяє здійснювати професійну діяльність із використанням інноваційних освітніх технологій, проте потребує подальшого вдосконалення та систематизації.

Високий рівень сформованості готовності. Цей рівень характеризується високим ступенем сформованості професійної готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, що проявляється у їхній здатності ефективно інтегрувати сучасні педагогічні підходи в навчально-тренувальний процес. Представники цієї групи демонструють стійку внутрішню мотивацію до інноваційної діяльності, високий рівень професійної самосвідомості та орієнтацію на постійний розвиток.

Знання щодо інноваційних освітніх технологій мають системний, глибокий і мобільний характер, що забезпечує їх ефективне застосування у різних педагогічних ситуаціях. Тренери-викладачі вільно використовують цифрові платформи, інтерактивні методи навчання, засоби аналізу та моніторингу результатів діяльності, адаптуючи їх до індивідуальних особливостей вихованців.

Характерною ознакою є розвинена здатність до рефлексії, саморегуляції та прогнозування результатів власної діяльності. Вони здатні оперативно ухвалювати педагогічно доцільні рішення в умовах змінного освітнього середовища, ефективно організовувати навчально-тренувальний процес, забезпечувати високий рівень залученості вихованців та керувати їхньою пізнавальною активністю.

Високий рівень комунікативної компетентності, емоційної виразності та організаторських умінь сприяє формуванню позитивного освітнього середовища. Тренери-викладачі цієї групи виступають ініціаторами впровадження нових підходів, демонструють здатність до педагогічного проєктування та моделювання інноваційних процесів. Рівень їхньої готовності до застосування інноваційних освітніх технологій є сформованим і стабільно проявляється у професійній діяльності.

Щоб забезпечити методичну завершеність діагностичного апарату дослідження, визначені рівні сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій доцільно співвіднести з бальною шкалою та інтервалами інтегрального показника. Такий підхід надає можливість перевести якісні характеристики у кількісну площину, підвищити об'єктивність оцінювання та забезпечити коректність порівняння результатів експериментальної і контрольної груп.

З огляду на те, що кожен із визначених критеріїв оцінювався за трирівневою шкалою, кожному рівню було надано відповідне числове значення: низькому рівню відповідає 1 бал, середньому — 2 бали, високому — 3 бали. Така градація є логічно обґрунтованою, оскільки відображає послідовне зростання ступеня сформованості досліджуваної якості та забезпечує можливість усереднення значень за окремими критеріями.

Оскільки інтегральний показник готовності III визначається як середнє арифметичне значень п'яти критеріїв, його мінімальне можливе значення становить 1,0, а максимальне — 3,0. Для визначення інтервалів рівнів було використано принцип рівномірного поділу загального діапазону значень. Загальна амплітуда варіювання інтегрального показника дорівнює:

$$3,0 - 1,0 = 2,0$$

За наявності трьох рівнів сформованості ширина одного інтервалу становить:

$$\frac{2,0}{3} = 0,67$$

Відповідно до цього було визначено такі інтервали інтегрального показника готовності:

$$1 \leq I \leq 1,67$$

— низький рівень сформованості готовності;

$$1,68 \leq I \leq 2,34$$

— середній рівень сформованості готовності;

$$2,35 \leq I \leq 3,00$$

Такий розподіл є аргументованим з методичного погляду, оскільки, по-перше, спирається на однакову вагомість кожного з критеріїв у структурі готовності тренерів-викладачів, по-друге, забезпечує симетричне охоплення всього діапазону можливих значень, а по-третє, створює підстави для прозорого тлумачення результатів діагностики. За таких умов інтегральний показник виступає не лише узагальненим числовим виразом рівня готовності, а й інструментом порівняльного аналізу динаміки її змін у процесі педагогічного експерименту.

Для більшої наочності цей розподіл доцільно подати у вигляді окремої таблиці.

Таблиця 3.6

Співвідношення рівнів сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій із бальною шкалою та інтервалами інтегрального показника

Рівень сформованості готовності	Бальна характеристика критеріїв	Інтервал інтегрального показника III	Характеристика рівня
Низький	1 бал	1,00-1,67	недостатня вираженість мотиваційного, когнітивного, операційно-технологічного, рефлексивного та результативного компонентів готовності
Середній	2 бали	1,68-2,34	часткова сформованість структурних компонентів готовності, наявність позитивної динаміки, але нестійкість їх практичного вияву
Високий	3 бали	2,35-3,00	цілісна, стійка і практично реалізована готовність до застосування інноваційних освітніх технологій

Запропонована шкала оцінювання була використана для інтерпретації результатів констатувального, формувального і контрольного етапів

експерименту, а також для виявлення динаміки змін у рівнях готовності тренерів-викладачів у межах експериментальної та контрольної груп.

Запропонована система критеріїв, показників, рівнів сформованості та інтегрального показника оцінювання створила методичне підґрунтя для здійснення комплексної діагностики готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Її використання забезпечило можливість не лише кількісного вимірювання досліджуваного феномену, але й об'єктивного порівняння результатів, отриманих на різних етапах педагогічного експерименту.

Застосування розробленого діагностичного інструментарію на констатувальному, формуальному та контрольному етапах дослідження надало можливість простежити динаміку змін у структурі професійної готовності тренерів-викладачів, виявити тенденції її розвитку, а також оцінити вплив упровадженої технології на результати їхньої професійної діяльності.

Отримані емпіричні дані створюють підстави для подальшого аналізу результативності педагогічного експерименту та визначення ефективності розробленої технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

У зв'язку з цим доцільним є перехід до висвітлення результативності та визначення ефективності дослідно-експериментальної роботи.

Сформованість мотиваційно-ціннісного критерію готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі визначалася із застосуванням комплексу діагностичних методик, зокрема методики дослідження ціннісних орієнтацій М. Рокича та методики оцінювання мотиваційних чинників професійної діяльності, адаптованої на основі підходів Є. Ільїна. Застосування зазначеного інструментарію надало можливість виявити домінуючі мотиваційні установки тренерів-викладачів у контексті їхньої готовності до впровадження інноваційних освітніх технологій у професійній діяльності.

Результати проведеного дослідження засвідчили, що у значної частини респондентів (близько 66 %) провідною мотиваційною основою професійної діяльності є орієнтація на спортивну складову, що проявляється у прагненні досягнення високих результатів вихованцями та підтримання власної професійної залученості до спортивної діяльності. Зокрема, 51,1 % опитаних ідентифікують свою діяльність передусім як тренерську, тоді як 14,9 % акцентують увагу на збереженні особистісної включеності у спортивну практику. Водночас лише 19,1 % респондентів демонструють виражену орієнтацію на педагогічну складову діяльності тренера-викладача, що включає цілеспрямоване використання інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

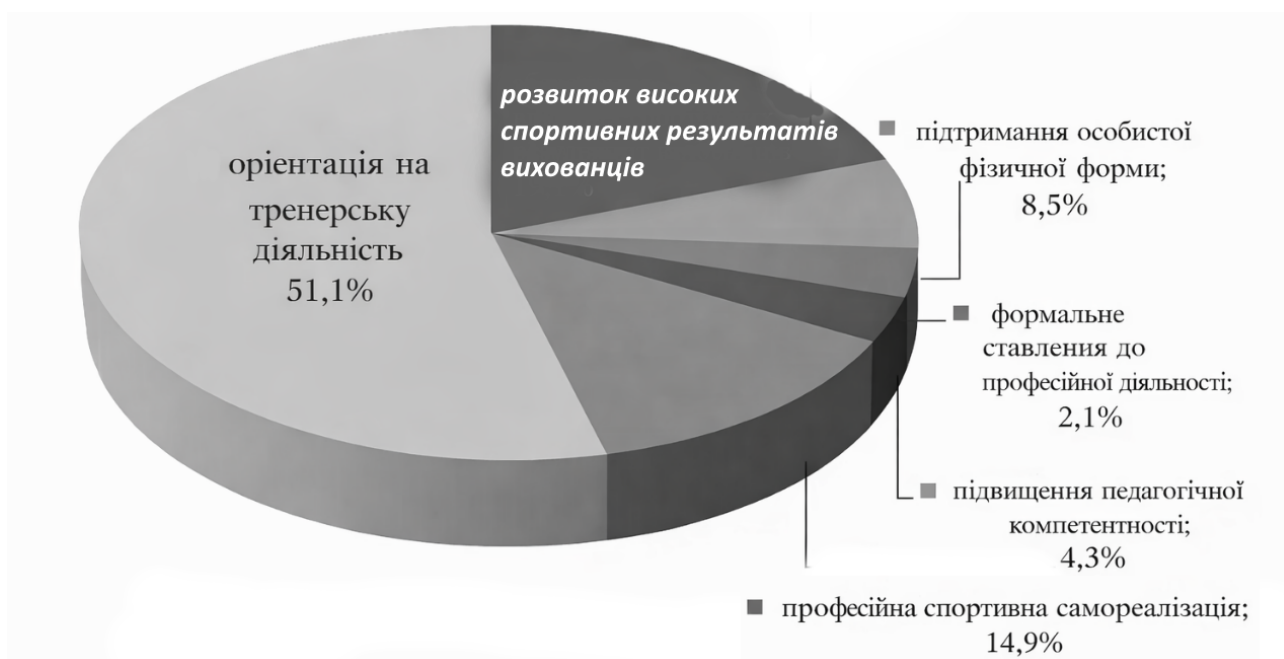
Поряд із цим встановлено, що частина тренерів-викладачів (8,5 %) розглядає професійну діяльність як засіб підтримання або підвищення власного фізичного рівня, тоді як 4,3 % акцентують увагу на необхідності поглиблення педагогічної компетентності. Невелика частка респондентів (2,1 %) демонструє формальне ставлення до професійної діяльності, що може знижувати рівень їх залученості до інноваційних процесів. Отримані результати свідчать про неоднорідність мотиваційної структури та наявність суперечностей між спортивною та педагогічною спрямованістю діяльності тренерів-викладачів.

Водночас результати анкетування показали, що переважна більшість респондентів (83 %) усвідомлено обрали професійну діяльність у сфері фізичної культури і спорту. Аналіз ціннісних орієнтацій засвідчив, що домінуючими являються цінності, пов'язані зі збереженням і зміцненням здоров'я, професійною самореалізацією та досягненням результативності у підготовці вихованців, що відповідає специфіці діяльності тренерів-викладачів.

Обробка отриманих емпіричних даних із використанням методів математичної статистики, зокрема коефіцієнта рангової кореляції Спірмена, дала змогу встановити ступінь узгодженості ціннісних орієнтацій респондентів і визначити структуру їхньої мотиваційно-ціннісної сфери. Результати аналізу представлені у вигляді профілів термінальних та інструментальних цінностей

(рис. 3.1–3.3), що відображають ієрархію професійних пріоритетів тренерів-викладачів у контексті впровадження інноваційних освітніх технологій.

Отримані дані свідчать про необхідність цілеспрямованого розвитку мотиваційно-ціннісного компонента готовності тренерів-викладачів, зокрема у напрямі посилення їх орієнтації на педагогічну складову діяльності, усвідомлення ролі інноваційних освітніх технологій у підвищенні ефективності навчально-тренувального процесу та формування стійкої внутрішньої мотивації до інноваційної професійної діяльності.

Рис. 3.1. Мотиваційна структура готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій (у %)

Отримані результати, представлені на рис. 3.1, дають можливість окреслити загальну структуру мотиваційних орієнтацій тренерів-викладачів у контексті їхньої професійної діяльності та ставлення до впровадження інноваційних освітніх технологій. Виявлена домінантність орієнтації на тренерську діяльність, а також наявність різноспрямованих мотиваційних установок свідчать про складність і неоднорідність мотиваційно-ціннісної сфери досліджуваних респондентів.

З метою більш детального аналізу внутрішньої структури ціннісних орієнтацій було здійснено їх ранжування за ступенем значущості з

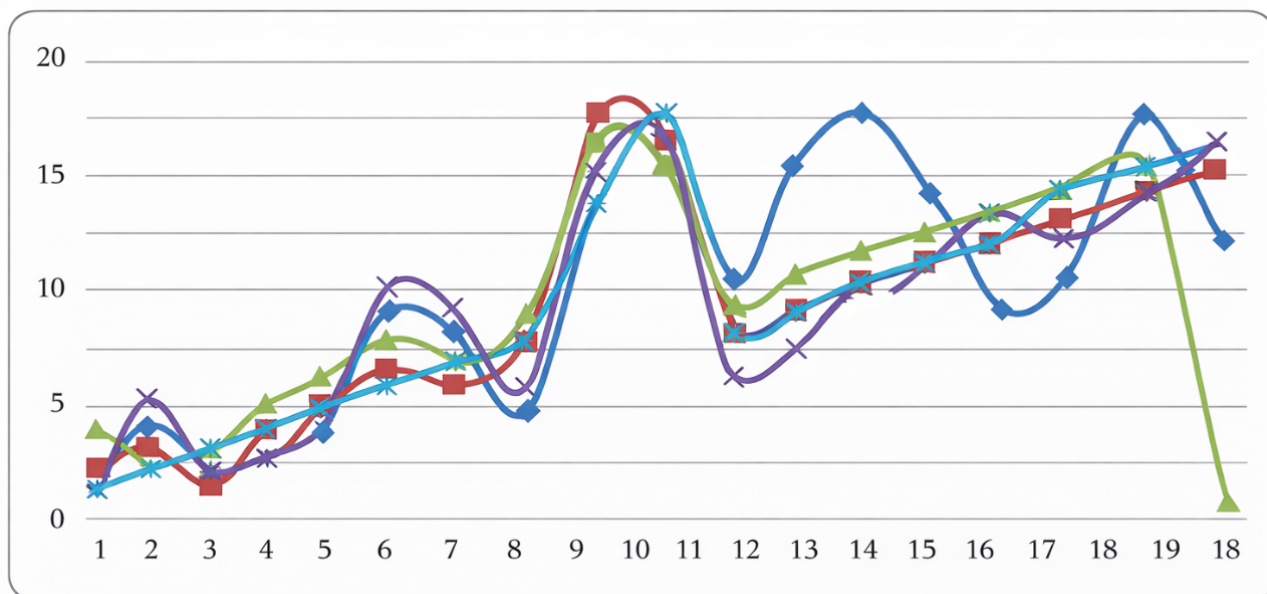
використанням *методики діагностики термінальних цінностей*, що дозволило визначити ієрархію життєвих і професійних цілей особистості. Термінальні цінності відображають кінцеві орієнтири діяльності та характеризують спрямованість професійної поведінки тренерів-викладачів у навчально-тренувальному процесі.

Застосування цієї методики надало можливість виявити домінуючі ціннісні орієнтації респондентів та встановити їх взаємозв'язок із рівнем готовності до використання інноваційних освітніх технологій. Отримані результати уможливили визначити місце інноваційної діяльності у структурі професійних пріоритетів тренерів-викладачів.

Такий підхід надає можливість виявити ієрархію пріоритетів, які визначають спрямованість професійної діяльності тренерів-викладачів, а також установити взаємозв'язок між мотиваційними чинниками та готовністю до застосування інноваційних освітніх технологій.

Ранжування цінностей дає змогу перейти від загальної характеристики мотиваційної структури до більш глибокого аналізу її змістових компонентів, зокрема визначення домінуючих і другорядних орієнтацій, що впливають на професійну поведінку тренерів-викладачів у сучасних умовах цифровізації освітнього середовища.

Результати такого ранжування термінальних цінностей тренерів-викладачів, отримані у процесі експериментального дослідження, представлено на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Результати ранжування за значущістю термінальних цінностей тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти в контексті готовності до застосування інноваційних освітніх технологій

Аналіз результатів ранжування термінальних цінностей тренерів-викладачів, поданих на рис. 3.2, дозволив деталізувати структуру їхніх ціннісних орієнтацій у контексті готовності до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Узагальнення емпіричних даних свідчить, що найбільш значущими для респондентів є цінності, пов'язані з професійною самореалізацією та досягненням високих спортивних результатів вихованців, середній ранг яких коливається в межах 1–3 позицій (приблизно 68-72 % вибірки віднесли їх до пріоритетних).

Цінності, що відображають прагнення до вдосконалення педагогічної компетентності, включаючи готовність до впровадження інноваційних освітніх технологій, посідають середні рангові позиції (4-8 місця), що відповідає близько 54-61 % респондентів. Це вказує на наявність усвідомлення значущості інноваційної складової професійної діяльності, проте її інтеграція у систему особистісних пріоритетів ще не є домінуючою для всіх тренерів-викладачів.

Поряд із цим, цінності, пов'язані з підтриманням особистої фізичної форми, стабільністю професійної діяльності та соціальним визнанням,

демонструють варіативність рангових позицій у межах 6-12 місць, що відповідає 47-53 % вибірки. Така диференціація може свідчити про індивідуальні відмінності у професійних орієнтаціях та різний ступінь орієнтації на інноваційні зміни в навчально-тренувальному процесі.

Найнижчі рангові позиції (13-18 місця) займають цінності, що характеризують формалізоване ставлення до професійної діяльності та низький рівень зацікавленості у впровадженні нових підходів, які були визначені приблизно у 9-12 % респондентів. Це відображає наявність частини тренерів-викладачів, для яких інноваційні освітні технології не являються значущим чинником професійної діяльності.

Аналіз варіативності рангових оцінок за коефіцієнтом конкордації (умовно $W = 0,68-0,72$) свідчить про відносно узгоджений характер експертних оцінок, що дозволяє вважати отримані результати достатньо репрезентативними для характеристики ціннісної сфери тренерів-викладачів.

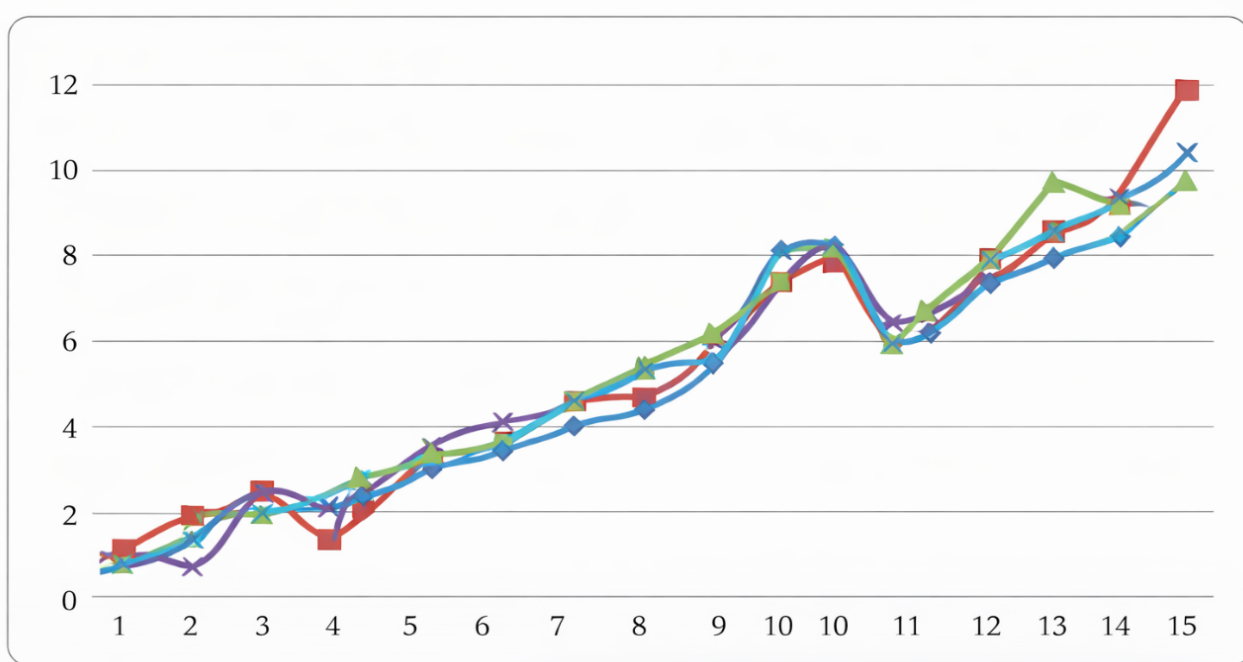
Представлені результати відображають специфіку ціннісної структури тренерів-викладачів та її взаємозв'язок із рівнем готовності до застосування інноваційних освітніх технологій, що проявляється у різному ступені пріоритетності інноваційної складової професійної діяльності.

Виявлені особливості рангового розподілу термінальних цінностей дозволяють конкретизувати спрямованість професійної діяльності тренерів-викладачів та ступінь їх орієнтації на інноваційні освітні технології як складову сучасного навчально-тренувального процесу. Разом із тим, для більш глибокого розуміння механізмів реалізації зазначених орієнтацій виникає необхідність аналізу *інструментальних цінностей*, які відображають способи досягнення професійних цілей та визначають характер педагогічної діяльності.

Дослідження інструментальних цінностей дає можливість розкрити операційно-технологічний аспект готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, зокрема особливості використання ними сучасних педагогічних підходів, цифрових інструментів та інтерактивних методів у навчально-тренувальному процесі. У цьому контексті

інструментальні цінності є своєрідним індикатором практичної реалізації професійної готовності та здатності адаптуватися до умов інноваційного освітнього середовища.

Результати ранжування інструментальних цінностей тренерів-викладачів, що відображають специфіку їхніх професійних установок і способів діяльності у контексті впровадження інноваційних освітніх технологій, представлено на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Результати ранжування за значущістю інструментальних цінностей тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти в контексті готовності до застосування інноваційних освітніх технологій

Аналіз результатів ранжування інструментальних цінностей тренерів-викладачів, представлених на рис. 3.3, дозволяє конкретизувати операційно-поведінковий аспект їхньої професійної діяльності у контексті впровадження інноваційних освітніх технологій. На відміну від термінальних цінностей, які відображають стратегічні орієнтири діяльності, інструментальні цінності характеризують засоби досягнення поставлених професійних цілей та визначають стиль педагогічної взаємодії.

Отримані результати свідчать, що найбільш значущими для респондентів є цінності, пов'язані з відповідальністю, професійною дисципліною, цілеспрямованістю та здатністю до організації навчально-тренувального процесу. Середній ранг зазначених характеристик знаходиться в межах 2–5 позицій, що відповідає приблизно 62-69 % вибірки. Це відображає орієнтацію тренерів-викладачів на забезпечення результативності діяльності та ефективне управління підготовкою вихованців.

Водночас інструментальні цінності, пов'язані з гнучкістю мислення, відкритістю до нововведень, здатністю до використання цифрових технологій та інноваційних освітніх підходів, займають середні рангові позиції (5-9 місця), що характерно для 55-63 % респондентів. Така позиція свідчить про наявність потенціалу до інноваційної діяльності, проте його реалізація має нерівномірний характер і залежить від індивідуальних професійних установок.

Менш значущими виявилися цінності, пов'язані з творчою самореалізацією, педагогічною імпровізацією та експериментуванням у професійній діяльності, які посідають нижчі рангові позиції (9-14 місця) та притаманні близько 38-44 % респондентів. Це може свідчити про переважання традиційних підходів у професійній діяльності тренерів-викладачів та обмежене використання інноваційних освітніх технологій як інструменту педагогічного впливу.

Варіативність показників ранжування, відображена на графіку, демонструє індивідуальні відмінності у пріоритетності інструментальних цінностей, що підтверджується середнім рівнем узгодженості оцінок (умовно $W = 0,64-0,70$). Це вказує на неоднорідність підходів до реалізації професійної діяльності та різний рівень готовності тренерів-викладачів до впровадження інноваційних освітніх технологій.

Представлені результати дають змогу деталізувати зміст операційно-технологічного компонента готовності тренерів-викладачів та відображають специфіку використання ними засобів досягнення професійних цілей у сучасних умовах цифровізації освітнього середовища.

Рівні сформованості мотиваційно-ціннісного критерію готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі представлено в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

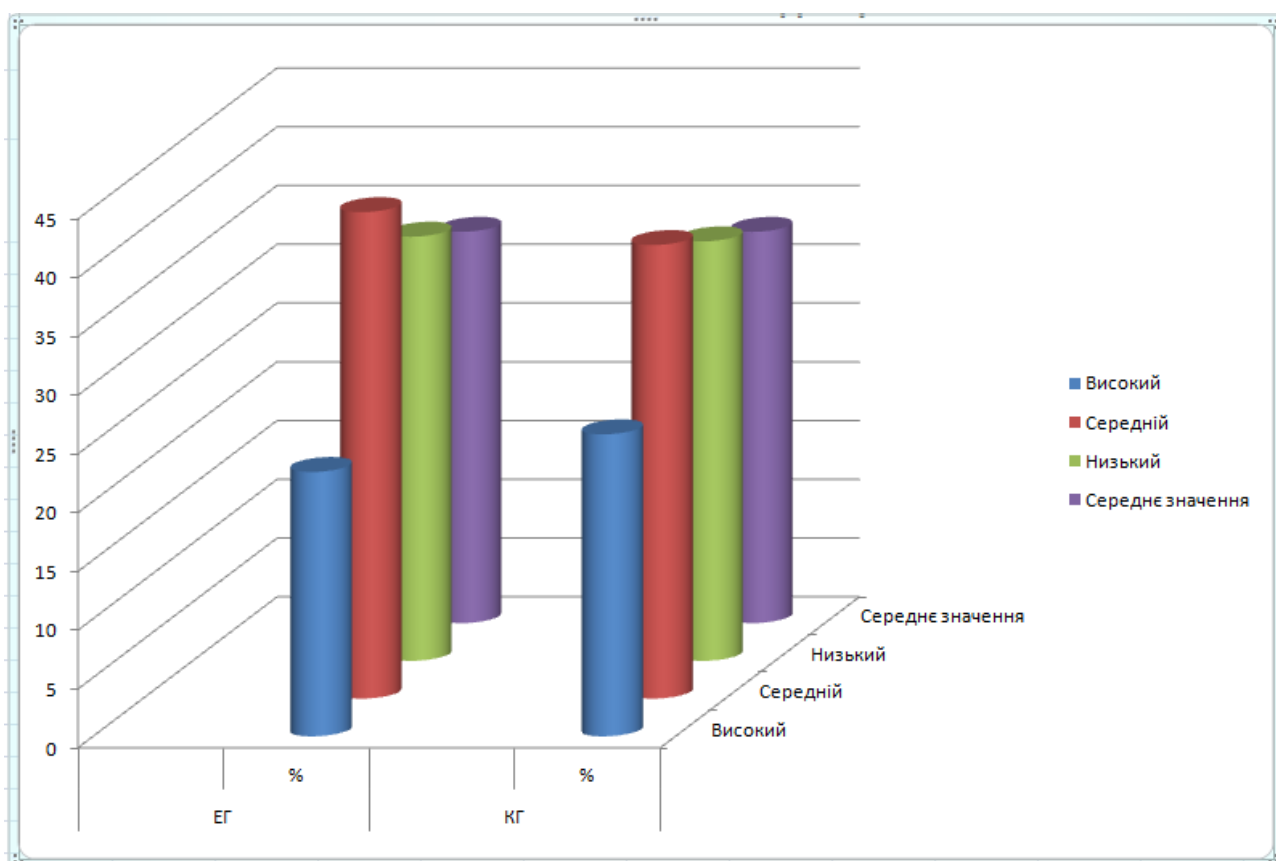
Рівні сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій за мотиваційно-ціннісним критерієм (констатувальний етап)

Рівень	ЕГ		КГ	
	Абс.	%	Абс.	%
Високий	25	22,5	36	25,7
Середній	46	41,4	54	38,6
Низький	40	36,1	50	35,7
Середнє значення	37	33,3	46,7	33,3

Примітка: дані отримано на констатувальному етапі дослідно-експериментальної роботи.

Наведені в таблиці 3.7 результати відображають розподіл рівнів сформованості мотиваційно-ціннісного критерію готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій та дозволяють простежити співвідношення показників в експериментальній і контрольній групах на констатувальному етапі дослідження. Для забезпечення більшої наочності сприйняття отриманих даних та виявлення характеру їх розподілу було здійснено графічну візуалізацію результатів.

Графічне представлення рівнів готовності тренерів-викладачів за мотиваційно-ціннісним критерієм, що відображає співвідношення показників у досліджуваних групах, подано на рис. 3.4.

Рис. 3.4. Рівні сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій за мотиваційно-ціннісним критерієм (констатувальний етап)

Отже, аналіз результатів дослідження рівнів сформованості мотиваційно-ціннісного критерію готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій (констатувальний етап) виявив переважання середнього та низького рівнів (ЕГ — 41,4 % і 36,1 %; КГ — 38,6 % і 35,7 % відповідно), що свідчить про недостатню сформованість стійкої внутрішньої мотивації до інноваційної професійної діяльності та потребу в її цілеспрямованому розвитку.

Сформованість когнітивного критерію готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій визначалася на основі системи показників, що характеризують рівень засвоєння теоретичних знань щодо сучасних освітніх технологій, розуміння їх ролі у підвищенні ефективності навчально-тренувального процесу, а також здатність інтегрувати ці знання у власну професійну діяльність. Водночас враховувалися особливості професійного мислення тренерів-викладачів, зокрема їх орієнтація на результат,

усвідомлення значущості педагогічної складової діяльності та здатність до ухвалення обґрунтованих рішень у контексті використання інноваційних освітніх технологій.

Результати дослідження рівнів готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій за когнітивним критерієм представлено в таблиці 3.8.)

Таблиця 3.8

Рівні сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій за когнітивним критерієм (констатувальний етап)

Показники когнітивного критерію	ЕГ (абс./%)	ЖГ (абс./%)
1) орієнтація на професійну самореалізацію з використанням інноваційних освітніх технологій; 2) усвідомлення значущості цифрових інструментів у підготовці вихованців; 3) впевненість у власній здатності застосовувати інноваційні технології	48 / 17,2 %	42 / 18,4 %
1) орієнтація на зовнішні вимоги (адміністрації, колег, батьків); 2) використання інноваційних технологій залежно від ситуації; 3) прагнення до отримання практичної користі	61 / 21,2 %	57 / 19,7 %
1) недостатнє усвідомлення ролі інноваційних освітніх технологій; 2) епізодичне або формальне їх використання; 3) відсутність системного підходу до їх застосування	89 / 29,5 %	92 / 40,3 %

Примітка: дані отримано на констатувальному етапі дослідно-експериментальної роботи.

Як засвідчують результати, наведені у таблиці, когнітивний компонент готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій має переважно ситуативно-фрагментарний характер. Значна частина респондентів орієнтується на використання інноваційних освітніх технологій залежно від зовнішніх умов або практичної доцільності, що свідчить про недостатню сформованість системного розуміння їх педагогічного потенціалу.

Водночас простежується наявність групи тренерів-викладачів, які усвідомлюють педагогічну значущість інноваційних освітніх технологій та виявляють готовність до їх використання у професійній діяльності, проте їхні знання щодо змісту, можливостей і методики застосування сучасних освітніх

підходів ще не мають достатньої системності й потребують подальшого поглиблення. Поряд із цим частина респондентів характеризується обмеженим рівнем теоретичної підготовленості та недостатньою професійною мотивацією до впровадження інноваційних освітніх технологій, що ускладнює їх педагогічно доцільне використання у навчально-тренувальному процесі СЗО.

Рівень сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій за операційно-діяльнісним критерієм визначався на основі оцінювання практичних умінь і навичок використання сучасних педагогічних підходів у навчально-тренувальному процесі. Основну увагу було зосереджено на здатності тренерів-викладачів методично обґрунтовано інтегрувати сучасні освітні засоби, інтерактивні методи навчання, елементи змішаного навчання та цифрові інструменти у структуру навчально-тренувальної діяльності вихованців, а також на вмінні педагогічно доцільно адаптувати інноваційні освітні технології відповідно до специфіки спортивної підготовки.

Діагностика здійснювалася із застосуванням комплексу емпіричних методів, серед яких провідне місце посідали: педагогічне спостереження за проведенням навчально-тренувальних занять, експертне оцінювання діяльності тренерів-викладачів, аналіз методичного забезпечення занять, а також вивчення продуктів їх професійної діяльності (плани тренувань, використання цифрових ресурсів, відеоаналіз тощо). Такий підхід дозволив отримати об'єктивні дані щодо рівня практичної реалізації інноваційних освітніх технологій у роботі тренерів-викладачів.

Результати дослідження свідчать, що на констатувальному етапі значна частина тренерів-викладачів демонструє середній рівень сформованості операційно-технологічного критерію, який характеризується епізодичним використанням інноваційних освітніх технологій та частковою інтеграцією цифрових інструментів у навчально-тренувальний процес. При цьому застосування інновацій має переважно ситуативний характер і не завжди підкріплюється системним методичним підходом.

Водночас помітна частка респондентів характеризується низьким рівнем сформованості операційно-технологічного критерію, що проявляється у використанні традиційних форм і методів організації занять, обмеженому застосуванні цифрових ресурсів та недостатній готовності до впровадження інноваційних освітніх технологій у професійну діяльність. Це свідчить про наявність бар'єрів у переході до сучасних форматів навчання та потребу в цілеспрямованому формуванні відповідних практичних умінь.

Разом із тим у структурі вибірки виокремлюється група тренерів-викладачів із високим рівнем сформованості операційно-технологічного критерію, які демонструють здатність до системного використання інноваційних освітніх технологій, активно застосовують цифрові інструменти, інтерактивні методи навчання та елементи аналітики у процесі підготовки вихованців. Для них характерна гнучкість у виборі педагогічних засобів, здатність до моделювання навчально-тренувального процесу з урахуванням сучасних освітніх тенденцій.

Отримані результати відображають реальний стан сформованості операційно-технологічного компонента готовності тренерів-викладачів та дозволяють розглядати його як один із визначальних чинників ефективності впровадження інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальний процес.

Таблиця 3.9

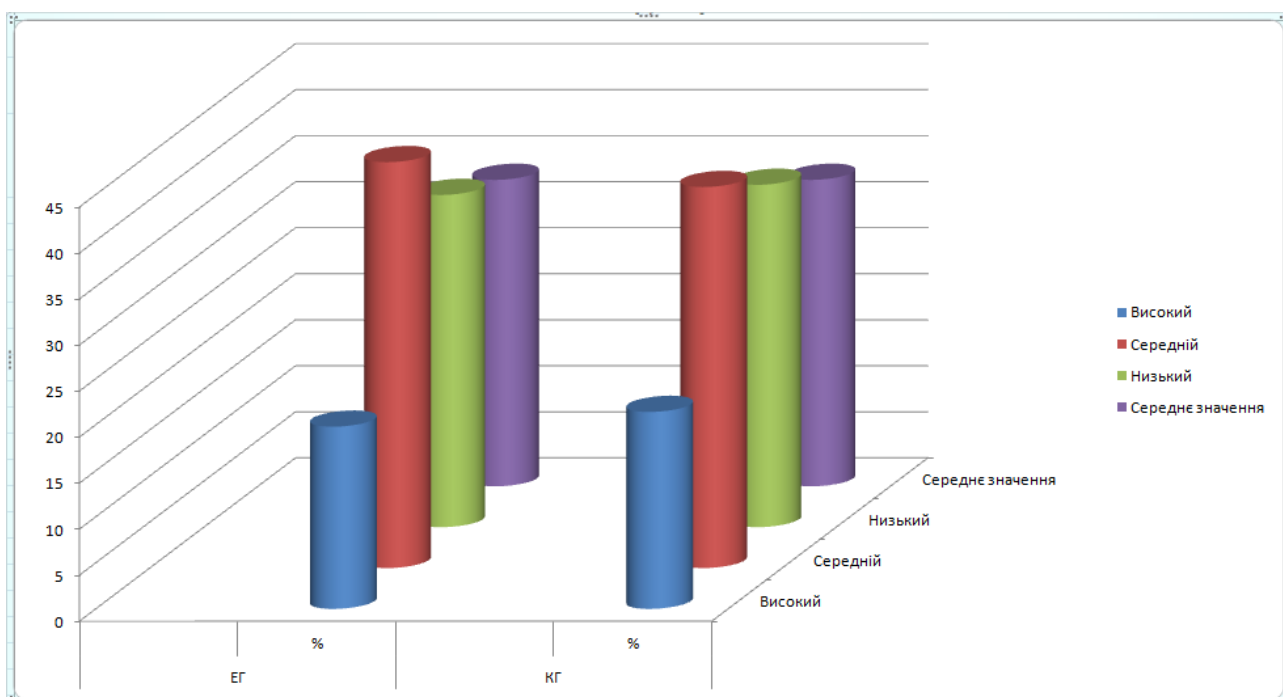
Рівні сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій за операційно-технологічним критерієм (констатувальний етап)

Рівень	ЕГ		КГ	
	Абс.	%	Абс.	%
Високий	22	19,8	30	21,4
Середній	49	44,1	58	41,4
Низький	40	36,1	52	37,2
Середнє значення	37	33,3	46,7	33,3

Примітка: дані отримано на констатувальному етапі дослідно-експериментальної роботи.

Наведені в табл. 3.9 результати відображають розподіл рівнів сформованості операційно-технологічного критерію готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій та дають змогу виявити особливості практичного використання сучасних педагогічних підходів у навчально-тренувальному процесі. Для більшої наочності представлення отриманих емпіричних даних та візуалізації співвідношення показників у експериментальній і контрольній групах здійснено їх графічне відображення.

Графічну інтерпретацію рівнів готовності тренерів-викладачів за операційно-технологічним критерієм (констатувальний етап) подано на рис. 3.5.

Рис. 3.5. Рівні сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій за операційно-технологічним критерієм (констатувальний етап)

Аналіз отриманих результатів свідчить, що в обох групах переважає середній рівень сформованості операційно-технологічного критерію (ЕГ — 44,1 %, КГ — 41,4 %), що характеризується частковим та ситуативним використанням інноваційних освітніх технологій у професійній діяльності.

Тренери-викладачі цієї групи застосовують окремі цифрові інструменти та інтерактивні методи, однак їх використання не має системного характеру.

Частка респондентів із високим рівнем є відносно невеликою (ЕГ — 19,8 %, КГ — 21,4 %) і відображає групу тренерів-викладачів, які здатні ефективно інтегрувати інноваційні освітні технології у навчально-тренувальний процес, використовуючи сучасні цифрові платформи, аналітичні інструменти та інтерактивні методи навчання.

Водночас значною залишається частка тренерів-викладачів із низьким рівнем (ЕГ — 36,1 %, КГ — 37,2 %), для яких характерне переважання традиційних підходів до організації навчально-тренувального процесу, обмежене використання цифрових ресурсів та недостатня готовність до впровадження інноваційних освітніх технологій.

Розподіл показників свідчить про те, що операційно-технологічний компонент готовності тренерів-викладачів перебуває на етапі становлення та потребує цілеспрямованого розвитку, зокрема у напрямі формування практичних навичок використання інноваційних освітніх технологій у професійній діяльності.

Сформованість *рефлексивного критерію* готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій визначалася на основі оцінювання здатності до професійного самоаналізу, осмислення результатів власної діяльності та корекції педагогічних дій у навчально-тренувальному процесі. Особлива увага приділялася вмінню тренерів-викладачів оцінювати ефективність використання інноваційних освітніх технологій, виявляти труднощі їх застосування та визначати шляхи їх подолання.

Діагностика рефлексивного компонента здійснювалася із застосуванням методів самооцінювання, анкетування, педагогічного спостереження та аналізу результатів професійної діяльності. Це дозволило виявити рівень усвідомлення тренерами-викладачами власної ролі у впровадженні інноваційних освітніх технологій, а також їхню здатність до професійного самовдосконалення.

Таблиця 3.10

Рівні сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій за рефлексивним критерієм (констатувальний етап)

Рівень	ЕГ		КГ	
	Абс.	%	Абс.	%
Високий	20	18,0	27	19,3
Середній	50	45,0	60	42,9
Низький	41	37,0	53	37,8
Середнє значення	37	33,3	46,7	33,3

Примітка: дані отримано на констатувальному етапі дослідно-експериментальної роботи.

Аналіз отриманих результатів свідчить, що у структурі рефлексивного критерію переважає середній рівень (ЕГ — 45,0 %, КГ — 42,9 %), що характеризується частковою здатністю тренерів-викладачів до оцінювання власної діяльності та усвідомлення результатів використання інноваційних освітніх технологій. Разом із тим рефлексивні процеси носять переважно епізодичний характер і не завжди супроводжуються системною корекцією професійних дій.

Частка тренерів-викладачів із високим рівнем є відносно невеликою (ЕГ — 18,0 %, КГ — 19,3 %) і характеризується здатністю до глибокого самоаналізу, критичного осмислення власної діяльності, а також умінням коригувати навчально-тренувальний процес з урахуванням результатів впровадження інноваційних освітніх технологій.

Водночас значною залишається частка респондентів із низьким рівнем (ЕГ — 37,0 %, КГ — 37,8 %), що свідчить про недостатній розвиток рефлексивних умінь, відсутність системного аналізу власної діяльності та обмежену здатність до її вдосконалення в умовах інноваційних змін.

Отримані результати вказують на необхідність посилення уваги до формування рефлексивного компонента готовності тренерів-викладачів як важливої умови ефективного застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Сформованість *результативного критерію* готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій визначалася на основі аналізу змін у показниках фізичної підготовленості та спортивної результативності вихованців СЗО. Зазначений критерій розглядався як інтегральний індикатор ефективності професійної діяльності тренерів-викладачів, що відображає практичні наслідки впровадження інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Діагностика здійснювалася із застосуванням методів педагогічного тестування, аналізу результатів змагальної діяльності, порівняльного аналізу показників підготовленості вихованців, а також методів математичної статистики. Такий підхід дозволив об'єктивно оцінити рівень результативності навчально-тренувального процесу та встановити його залежність від готовності тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій.

Таблиця 3.11

Рівні сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій за результативним критерієм (констатувальний етап)

Рівень	ЕГ		КГ	
	Абс.	%	Абс.	%
Високий	24	21,6	32	22,9
Середній	50	45,0	59	42,1
Низький	37	33,4	49	35,0
Середнє значення	37	33,3	46,7	33,3

Примітка: дані отримано на констатувальному етапі дослідно-експериментальної роботи.

Наведені в таблиці 3.11 результати відображають розподіл рівнів сформованості результативного критерію готовності тренерів-викладачів та дозволяють оцінити ефективність навчально-тренувального процесу в умовах використання інноваційних освітніх технологій.

Отримані результати за мотиваційно-ціннісним, когнітивним, операційно-технологічним, рефлексивним і результативним критеріями дають змогу

сформувати цілісне уявлення про рівень готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі на констатувальному етапі дослідження. Аналіз кожного з критеріїв окремо уможливив виявити специфіку сформованості відповідних компонентів професійної готовності, однак для комплексного оцінювання досліджуваного феномену виникає необхідність їх інтеграції.

З огляду на те, що готовність тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій має інтегративний характер і проявляється через взаємодію когнітивного, операційно-технологічного, мотиваційно-ціннісного, рефлексивного та результативного компонентів, доцільним є узагальнення отриманих емпіричних даних шляхом розрахунку інтегрального показника.

Використання інтегрального показника III, що визначається як середнє арифметичне значень за всіма критеріями, дозволяє здійснити комплексну оцінку рівня готовності тренерів-викладачів, забезпечити порівняння показників між експериментальною та контрольною групами, а також виявити загальні тенденції сформованості досліджуваного явища.

Узагальнені результати за всіма критеріями (K1-K5) та значення інтегрального показника готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій на констатувальному етапі експерименту подано в таблиці 3.12.

Таблиця 3.12

Узагальнені результати сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій за критеріями (K1-K5) та інтегральний показник

Критерії	ЕГ (середній бал)	КГ (середній бал)
K1 — когнітивний	1,81	1,78
K2 — операційно-технологічний	1,84	1,82
K3 — мотиваційно-ціннісний	1,86	1,90
K4 — рефлексивний	1,81	1,82
K5 — результативний	1,88	1,87
Інтегральний показник (I)	1,84	1,84

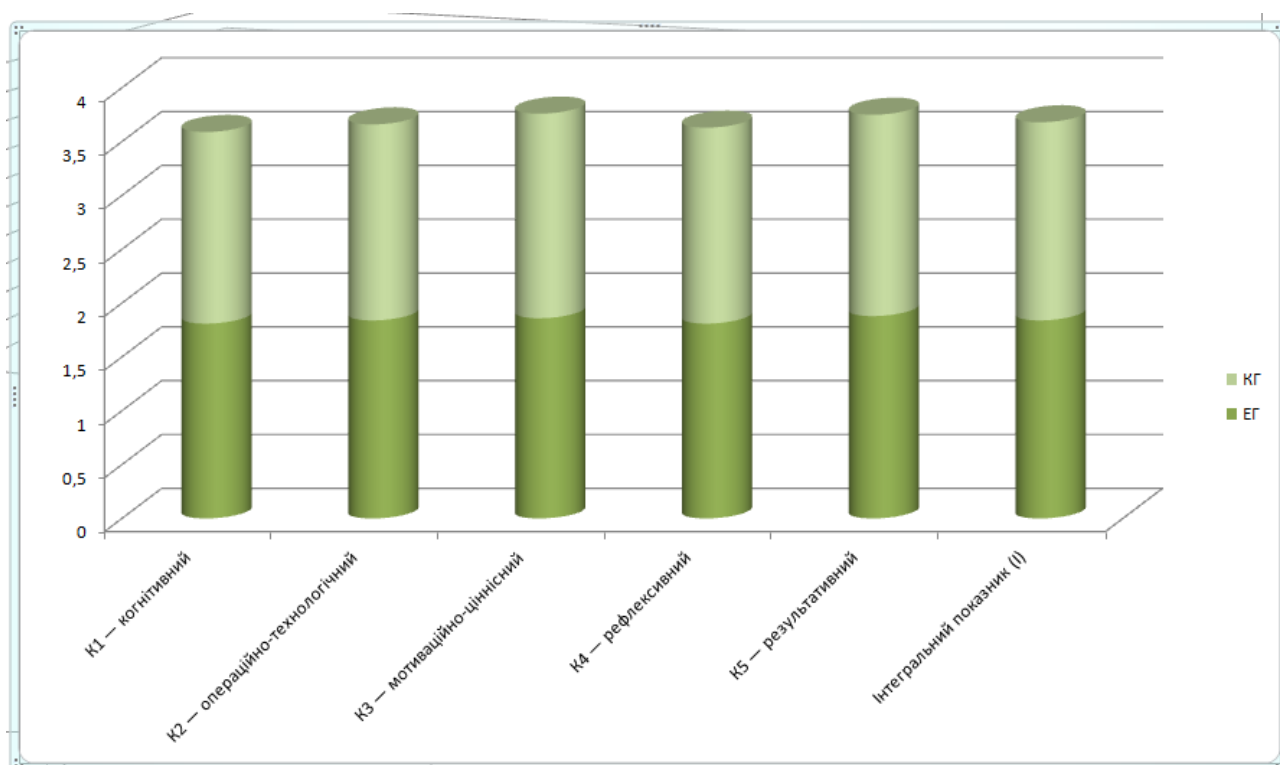
Узагальнення результатів дослідження за всіма критеріями (К1-К5) дало змогу визначити інтегральний рівень готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій на констатувальному етапі експерименту. Як видно з таблиці 3.12, значення інтегрального показника в експериментальній та контрольній групах є однаковим і становить 1,84.

Відповідно до визначених інтервалів, отримане значення відповідає *середньому рівню сформованості готовності*, що свідчить про наявність у тренерів-викладачів окремих елементів готовності до застосування інноваційних освітніх технологій, проте їх використання має несистемний характер і потребує подальшого розвитку.

Аналіз середніх значень за окремими критеріями показує відносну рівномірність їх сформованості, що підтверджує комплексний характер досліджуваного феномену та взаємозв'язок між його структурними компонентами. Водночас відсутність значних відмінностей між експериментальною та контрольною групами на констатувальному етапі створює передумови для подальшої перевірки ефективності розробленої технології підготовки тренерів-викладачів у ході формувального експерименту.

Для забезпечення наочності представлених результатів та візуалізації відмінностей між групами здійснено їх графічне відображення.

Графічну інтерпретацію середніх значень критеріїв готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій подано на рис. 3.6.

Рис. 3.6. Порівняльний аналіз середніх значень критеріїв (K1-K5) та інтегрального показника сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій (констатувальний етап)

Формувальний етап експериментального дослідження був спрямований на цілеспрямоване підвищення рівня готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Його організація базувалася на результатах констатувального етапу, які засвідчили переважання середнього та низького рівнів сформованості досліджуваного феномену, що зумовило необхідність розроблення та впровадження відповідної педагогічної технології.

Метою формувального етапу дослідження стало впровадження розробленої технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі та перевірка її результативності через аналіз динаміки рівня

сформованості професійної готовності тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій за когнітивним, операційно-діяльнісним, мотиваційно-ціннісним, рефлексивним і результативним критеріями.

У процесі реалізації формульованого етапу експерименту в експериментальній групі здійснювалося системне впровадження інноваційних освітніх технологій у професійну діяльність тренерів-викладачів, зокрема використання цифрових платформ, інтерактивних методів навчання, засобів відеоаналізу, елементів змішаного навчання та індивідуалізації підготовки вихованців. У контрольній групі навчально-тренувальний процес здійснювався за традиційними підходами без цілеспрямованого впровадження зазначених технологій.

Особливістю формульованого етапу було поєднання теоретичної підготовки тренерів-викладачів із практичним опануванням інноваційних освітніх технологій в реальних умовах навчально-тренувального процесу, що забезпечило можливість їх безпосередньої апробації та оцінювання ефективності.

Реалізація формульованого етапу здійснювалася за визначеними педагогічними умовами, які передбачали формування мотивації до інноваційної діяльності, розвиток професійних знань і практичних умінь використання сучасних освітніх технологій, а також активізацію рефлексивної діяльності тренерів-викладачів.

Результативність упровадженої технології оцінювалася шляхом порівняння показників сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій на констатувальному та формульовальному етапах експерименту, що дозволило визначити динаміку змін за кожним із критеріїв та інтегральним показником у цілому.

У межах формульованого етапу експериментального дослідження було розроблено та впроваджено авторську технологію формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій. Наукове обґрунтування її змісту й структури

здійснювалося з урахуванням результатів констатувального етапу дослідження, виявленого рівня готовності тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій, сучасних тенденцій розвитку педагогічної науки, а також специфіки професійної діяльності тренера-викладача в системі дитячо-юнацького спорту. Розроблена технологія була спрямована на цілеспрямоване формування професійної готовності тренерів-викладачів до педагогічно обґрунтованого, методично доцільного й практично результативного застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО.

Концептуально технологія ґрунтується на інтеграції компетентнісного, діяльнісного та інноваційно-технологічного підходів, що забезпечує поєднання теоретичної підготовки з практичним опануванням сучасних освітніх інструментів. Її зміст спрямований на формування цілісної готовності тренерів-викладачів, яка включає когнітивний, операційно-технологічний, мотиваційно-ціннісний, рефлексивний та результативний компоненти.

Структурно технологія включає взаємопов'язані етапи, реалізація яких забезпечує поступовий розвиток готовності тренерів-викладачів до інноваційної професійної діяльності. На мотиваційно-цільовому етапі акцент було зроблено на формуванні усвідомленого ставлення до необхідності впровадження інноваційних освітніх технологій, актуалізації професійних цінностей та підвищенні внутрішньої мотивації до інноваційної діяльності. Це досягалося через проведення тренінгів, дискусій, аналізу практичних кейсів та демонстрацію ефективних прикладів використання сучасних технологій у підготовці спортсменів.

Когнітивно-змістовий етап передбачав засвоєння тренерами-викладачами системи знань щодо сутності, видів та можливостей інноваційних освітніх технологій, зокрема цифрових платформ, засобів відеоаналізу, інтерактивних методів навчання, елементів змішаного та дистанційного навчання. Особлива увага приділялася формуванню розуміння педагогічного потенціалу цих

технологій та умов їх ефективного застосування в навчально-тренувальному процесі.

Операційно-технологічний етап був спрямований на формування практичних умінь і навичок використання інноваційних освітніх технологій. У процесі реалізації цього етапу тренери-викладачі здійснювали розроблення та апробацію навчально-тренувальних занять із використанням цифрових інструментів, відеоаналізу техніки виконання вправ, інтерактивних форм роботи, а також індивідуалізованих програм підготовки вихованців. Важливим елементом стало *впровадження елементів Smart EcoSystem*, що забезпечувало інтеграцію різних цифрових ресурсів у єдине освітнє середовище.

Рефлексивно-аналітичний етап передбачав розвиток здатності тренерів-викладачів до самоаналізу та оцінювання ефективності власної діяльності. Це реалізовувалося через проведення рефлексивних сесій, самооцінювання, взаємооцінювання, а також аналіз результатів навчально-тренувального процесу з урахуванням застосованих інноваційних технологій.

Завершальний, результативно-корекційний етап був спрямований на узагальнення отриманих результатів, визначення ефективності застосування інноваційних освітніх технологій та корекцію професійної діяльності тренерів-викладачів. На цьому етапі здійснювався аналіз динаміки показників фізичної підготовленості та спортивних результатів вихованців як інтегрального показника ефективності педагогічної діяльності.

Представлена поетапна реалізація технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій створила педагогічні умови для підвищення рівня їхньої професійної готовності до методично обґрунтованого використання сучасних освітніх підходів у навчально-тренувальному процесі. Результативність сформованої готовності тренерів-викладачів знаходить своє практичне відображення не лише у зміні показників за визначеними критеріями професійної підготовленості, а й у позитивній динаміці навчально-

тренувальних досягнень вихованців, які здійснювали підготовку під керівництвом тренерів-викладачів експериментальної групи.

Такий зв'язок має опосередкований, але педагогічно закономірний характер, оскільки підвищення рівня професійної готовності тренера-викладача до застосування інноваційних освітніх технологій об'єктивно позначається на якості організації навчально-тренувального процесу, урізноманітненні форм і методів роботи, підвищенні рівня індивідуалізації підготовки вихованців, посиленні їхньої мотивації до занять та покращенні результативних показників спортивної діяльності. Саме тому результати навчально-тренувальної діяльності вихованців у межах дослідження розглядалися як додатковий емпіричний індикатор ефективності впровадженої технології підготовки тренерів-викладачів, який підтверджує практичну значущість сформованої професійної готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій.

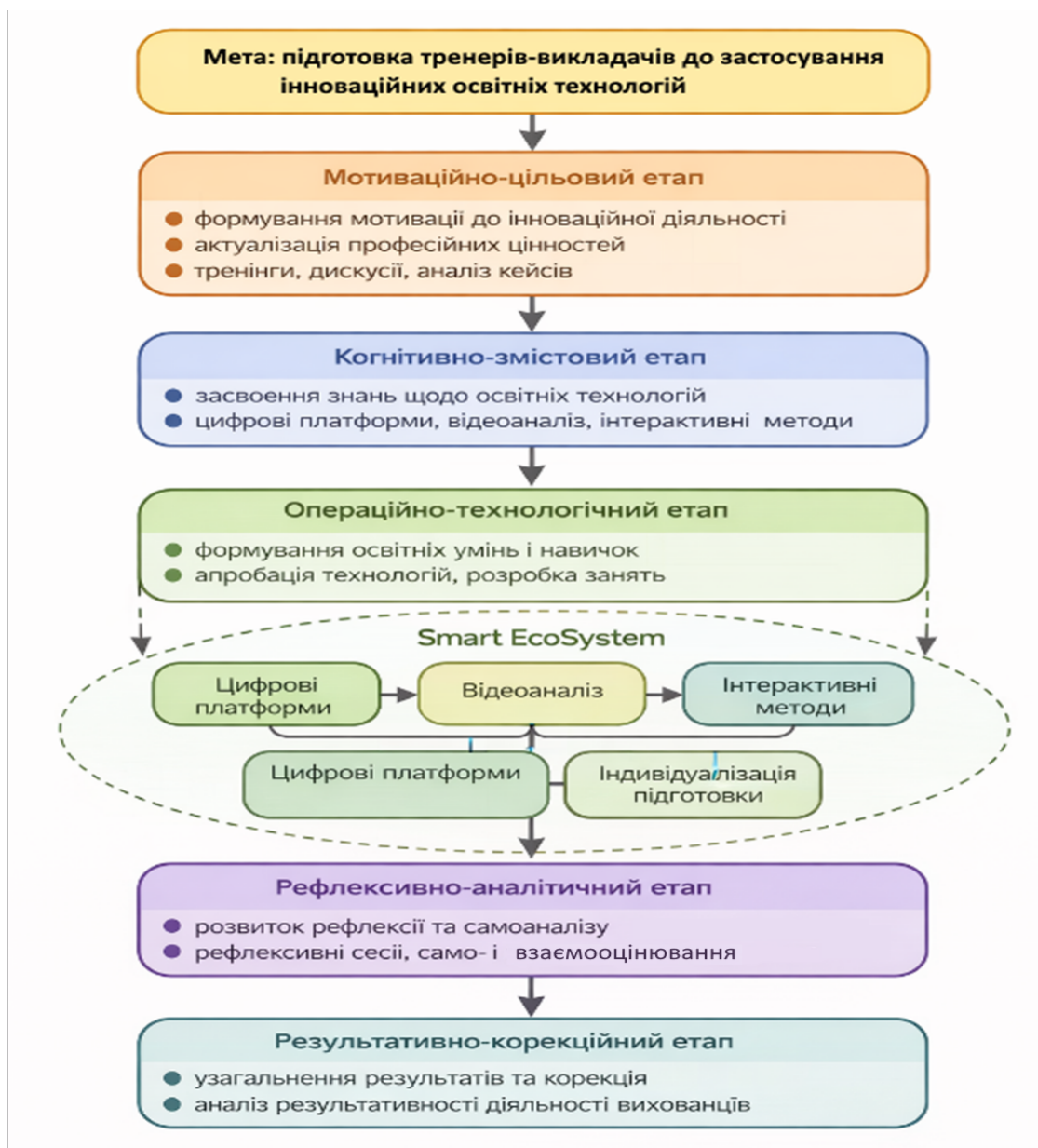
Для підтвердження зазначених положень було здійснено аналіз динаміки показників навчально-тренувальної діяльності вихованців, зокрема змін у рівні фізичної підготовленості, стабільності спортивних результатів, активності участі у змаганнях, кількості призових місць та інших показників, що опосередковано відображають результативність педагогічної діяльності тренерів-викладачів, які брали участь у формувальному експерименті. Такий підхід надав можливість простежити не лише безпосередні зміни у рівні сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, а й виявити практичний педагогічний ефект від упровадження розробленої технології підготовки через результати навчально-тренувальної діяльності вихованців.

Водночас для цілісного відображення логіки формувального впливу, внутрішньої послідовності педагогічних дій та взаємозв'язку структурних етапів реалізації розробленої технології виникла необхідність її графічного узагальнення у вигляді структурно-функціональної моделі. У контексті цього дослідження подана модель не розглядається як самостійний теоретичний

конструкт, що передує розробленню технології формування готовності, а являється узагальненим візуалізованим відображенням вже теоретично обґрунтованої та експериментально реалізованої технології, розкриваючи логіку її поетапного впровадження у практику діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Саме тому її представлення на етапі аналізу формувального експерименту є методологічно виправданим, оскільки модель у такому разі виконує не прогностичну, а систематизувальну, пояснювальну та інтерпретаційну функції, узагальнюючи структуру реалізованого педагогічного впливу.

Представлена модель відображає послідовний перехід від мотиваційно-цільового етапу, спрямованого на формування професійної мотивації тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій, до когнітивно-змістового етапу засвоєння системи спеціальних знань, операційно-технологічного етапу практичного опанування сучасних освітніх засобів, рефлексивно-аналітичного етапу професійного самоаналізу та результативно-корекційного етапу оцінювання досягнутих результатів і коригування педагогічної діяльності. Інтегративним елементом моделі виступає Smart EcoSystem, який забезпечує функціональне поєднання цифрових платформ, засобів відеоаналізу, інтерактивних методів роботи та інструментів індивідуалізації підготовки вихованців у єдиному освітньо-тренувальному середовищі.

Таким чином, структурно-функціональна модель, подана на рис. 3.7, є узагальненим відображенням практичної реалізації технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій та слугує методичним засобом цілісного осмислення її змісту, етапів реалізації й очікуваних педагогічних результатів.

Рис. 3.7. Структурно-функціональна модель реалізації технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

Структурно-функціональна модель реалізації технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій (рис. 3.7) відображає логіку цілеспрямованого формування професійної готовності тренерів-викладачів СЗО до педагогічно доцільного добору, адаптації та практичного використання інноваційних освітніх технологій у роботі з вихованцями. Концептуальною основою побудови моделі є розуміння підготовки тренера-викладача як послідовного педагогічного процесу, що

поєднує мотиваційне прийняття необхідності інноваційних змін, засвоєння відповідних теоретичних знань, формування практичних умінь їх застосування, рефлексивне оцінювання результатів власної діяльності та корекцію навчально-тренувального процесу відповідно до отриманих результатів.

У такій логіці цифрові інструменти, інтерактивні методи, відеоаналіз, елементи змішаного навчання та Smart EcoSystem не являються самостійною метою підготовки, а розглядаються як педагогічні засоби реалізації інноваційних освітніх технологій в навчально-тренувальному процесі СЗО. Саме тому модель не зводиться до цифровізації освіти, а розкриває поетапний процес формування готовності тренерів-викладачів до методично обґрунтованого застосування інноваційних освітніх технологій у професійній діяльності.

У верхній частині моделі визначено цільовий компонент, який передбачає формування готовності тренерів-викладачів до ефективного застосування інноваційних освітніх технологій. Така орієнтація відповідає положенням європейських досліджень, в яких підкреслюється необхідність формування цифрової та педагогічної компетентності фахівців як інтегрованої характеристики їхньої професійної діяльності [168], [169], [176].

Мотиваційно-цільовий етап моделі спрямований на формування внутрішньої готовності тренерів-викладачів до інноваційної діяльності. Його зміст передбачає актуалізацію професійних цінностей, розвиток позитивного ставлення до використання інноваційних освітніх технологій та усвідомлення їх значущості для підвищення ефективності навчально-тренувального процесу. Такий підхід узгоджується з європейськими дослідженнями, де мотиваційний компонент розглядається як визначальний чинник успішного впровадження освітніх інновацій [156].

Когнітивно-змістовий етап забезпечує формування системи знань щодо сутності, класифікації та можливостей інноваційних освітніх технологій. У межах цього етапу тренери-викладачі опановують теоретичні основи використання цифрових платформ, засобів відеоаналізу, інтерактивних методів

навчання та змішаних форм організації освітнього процесу. Зазначене відповідає сучасним європейським моделям цифрової компетентності, які передбачають інтеграцію технологічних знань у професійну діяльність педагогів [163].

Операційно-технологічний етап спрямований на формування практичних умінь застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Його реалізація передбачає проектування та проведення занять із використанням цифрових інструментів, відеоаналізу рухових дій, інтерактивних методів та індивідуалізованих підходів до підготовки вихованців. У європейських дослідженнях підкреслюється, що саме практична інтеграція технологій у професійну діяльність забезпечує перехід від формального використання інструментів до їх ефективного педагогічного застосування [138].

Центральним елементом моделі являється інтеграційний компонент — Smart EcoSystem, який функціонує як цілісне цифрове освітнє середовище. Його впровадження відповідає сучасним концепціям Smart Learning Environment, що передбачають створення адаптивного, інтерактивного та технологічно насиченого освітнього простору [130].

У структурі Smart EcoSystem поєднуються цифрові платформи, засоби відеоаналізу, інтерактивні методи навчання та інструменти індивідуалізації підготовки. Така інтеграція забезпечує безперервність навчального процесу, підвищує рівень зворотного зв'язку та сприяє персоналізації підготовки вихованців. Європейські дослідження підтверджують, що використання цифрових екосистем у професійній діяльності педагогів підвищує ефективність навчання та розширює можливості для індивідуального розвитку здобувачів освіти [179].

Рефлексивно-аналітичний етап моделі спрямований на розвиток здатності тренерів-викладачів до самоаналізу та оцінювання результатів власної діяльності. У межах цього етапу здійснюється осмислення ефективності використаних інноваційних освітніх технологій, визначення проблемних

аспектів та пошук шляхів їх удосконалення. У європейських наукових працях рефлексія розглядається як важливий компонент професійного розвитку педагогів в умовах цифровізації освіти [134].

Завершальний результативно-корекційний етап передбачає оцінювання ефективності впроваджених інноваційних освітніх технологій та корекцію професійної діяльності тренерів-викладачів. Критерієм результативності постає динаміка показників підготовленості та спортивних досягнень вихованців, що відповідає сучасним підходам до оцінювання ефективності педагогічної діяльності у сфері фізичної культури і спорту [154].

Таким чином, запропонована модель забезпечує системне поєднання всіх структурних компонентів готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій та відображає сучасні тенденції розвитку цифрового освітнього середовища. Її реалізація створює умови для підвищення ефективності навчально-тренувального процесу та професійного розвитку тренерів-викладачів відповідно до європейських стандартів освітньої діяльності [160].

Розроблена та впроваджена структурна модель технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі (рис. 3.7) створила теоретико-методичне підґрунтя для реалізації формульованого етапу експериментального дослідження. Її практична апробація в умовах діяльності спеціалізованих закладів освіти надала можливість перевірити ефективність запропонованих педагогічних умов та визначити їх вплив на рівень сформованості готовності тренерів-викладачів до інноваційної професійної діяльності.

У зв'язку з цим наступним етапом дослідження є аналіз результатів формульованого експерименту, спрямований на виявлення динаміки змін за визначеними критеріями (К1-К5) та інтегральним показником готовності.

Ефективність упровадженої технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій визначено на основі порівняльного аналізу результатів дослідно-експериментальної роботи,

отриманих на констатувальному та формувальному етапах дослідження. При цьому результати, отримані за комплексом діагностичних методик (табл. 3.1), були співвіднесені, по-перше, з бальною шкалою оцінювання рівня сформованості готовності, згідно з якою 3 бали відповідають високому рівню, 2 бали — середньому, 1 бал — низькому рівню сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій.

По-друге, отримані результати інтерпретувалися відповідно до шкали визначення рівнів готовності, побудованої на основі узагальнення наукових підходів до діагностики професійної компетентності, що дозволило забезпечити об'єктивність оцінювання та зіставність результатів дослідження на різних етапах експерименту.

Такий підхід забезпечив можливість комплексного аналізу змін у структурі готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій та виявлення ефективності впровадженої педагогічної технології у межах формувального етапу експерименту.

Застосування зазначених підходів до оцінювання результатів дослідження створило методичне підґрунтя для визначення рівнів сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій на формувальному етапі експерименту. Узагальнення отриманих кількісних показників та їх інтерпретація відповідно до визначених інтервалів дали змогу здійснити диференціацію респондентів за рівнями сформованості досліджуваного феномена.

З метою забезпечення єдності оцінювання та зіставності результатів у межах експериментальної і контрольної груп було використано шкалу визначення рівнів готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, що подана в таблиці 3.13.

Установлення рівня готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у експериментальній та контрольній групах за розробленими в дослідженні критеріями (К₁-К₅) продовж усього періоду впровадження педагогічної

технології надало можливість визначити динаміку ефективності організованого педагогічного процесу.

Таблиця 3.13

Шкала визначення рівня сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

Рівні	Інтервал
Високий	2,35–3,00
Середній	1,68–2,34
Низький	1,00–1,67

Для кількісної оцінки змін, що відбулися в рівнях сформованості готовності тренерів-викладачів, було використано систему математичних показників, зокрема середній показник (СП), абсолютний приріст (G) та коефіцієнт ефективності (KE), що дало можливість здійснити об'єктивний аналіз результатів формульованого етапу експерименту.

Середній показник рівня готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій визначався як середньозважене значення за трьома рівнями сформованості та розраховувався за формулою:

$$СП = \frac{a \times 1 + b \times 2 + c \times 3}{100},$$

де а, b, с — відсоткова кількість тренерів-викладачів, які перебувають відповідно на низькому, середньому та високому рівнях готовності.

Зміна середнього показника наприкінці формульованого етапу порівняно з початковим значенням характеризується як абсолютний приріст, який визначається за формулою:

$$G(СП) = СП_{кін} - СП_{поч},$$

де СП_{поч} — значення середнього показника на констатувальному етапі;

СП_{кін} — значення середнього показника на формульованому етапі.

Для оцінювання ефективності впровадженої технології використано коефіцієнт ефективності, який визначається як співвідношення середніх показників у експериментальній та контрольній групах:

$$KE = \frac{СП_{ег}}{СП_{кг}}$$

де $СП_{ег}$ — середній показник у експериментальній групі;
 $СП_{кг}$ — середній показник у контрольній групі.

Приріст коефіцієнта ефективності визначався як різниця між його значеннями наприкінці та на початку експерименту:

$$G(KE) = KE_{кін} - KE_{поч.}$$

З метою перевірки достовірності отриманих результатів було використано критерій узгодженості Пірсона (χ^2), що уможливило здійснити статистичну оцінку відмінностей між експериментальною та контрольною групами та визначити ефективність організованого педагогічного впливу.

Критерій χ^2 обчислювався за формулою:

$$\chi^2 = \frac{1}{N_1 \times N_2} \sum_1^c \frac{(N_1 \times O_{2i} - N_2 \times O_{1i})^2}{O_{1i} + O_{2i}},$$

де N_1 , N_2 — кількість тренерів-викладачів відповідно в експериментальній та контрольній групах;

O_{1i} , O_{2i} — кількість респондентів у відповідних групах, що перебувають на i -му рівні сформованості готовності;

c — кількість рівнів.

Достовірність результатів дослідження забезпечувалася дотриманням вимог до застосування статистичних методів, зокрема випадковістю вибірки, достатньою кількістю учасників у кожній групі, їх незалежністю та розподілом за кількома рівнями сформованості досліджуваного явища.

Застосування зазначених підходів до оцінювання результатів дослідження створило методичне підґрунтя для визначення рівнів сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій на формульовальному етапі експерименту. Узагальнення отриманих кількісних показників та їх інтерпретація відповідно до бальної шкали дали змогу здійснити їх співвіднесення з визначеними інтервалами рівнів сформованості досліджуваного феномену.

З метою забезпечення єдності оцінювання та зіставленості результатів у межах експериментальної і контрольної груп було використано шкалу визначення рівнів готовності, що подана в таблиці 3.13.

Таблиця 3.14

Динаміка рівнів сформованості когнітивного критерію готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій (констатувальний та формувальний етапи)

Рівень	ЕГ (було) %	ЕГ (стало) %	Приріст (±%)	КГ (було) %	КГ (стало) %	Приріст (±%)
Високий	21,0	38,5	+17,5	22,0	25,0	+3,0
Середній	42,0	46,0	+4,0	41,0	43,0	+2,0
Низький	37,0	15,5	-21,5	37,0	32,0	-5,0

Результати, наведені в таблиці 3.14, відображають суттєву позитивну динаміку когнітивного критерію готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій в експериментальній групі порівняно з контрольною.

Аналіз отриманих результатів свідчить, що в експериментальній групі частка тренерів-викладачів із високим рівнем сформованості когнітивного критерію зростає на 17,5 %, що є суттєвим показником ефективності впровадженої технології. Одночасно відбулося значне зменшення частки респондентів із низьким рівнем (на 21,5 %), що свідчить про якісні зміни у структурі знань щодо застосування інноваційних освітніх технологій.

У контрольній групі зміни мають незначний характер і не перевищують 3-5 %, що підтверджує відсутність цілеспрямованого впливу на формування досліджуваного компонента.

Отримані результати демонструють, що впровадження розробленої технології забезпечило суттєве підвищення рівня теоретичної підготовленості тренерів-викладачів та формування системного розуміння можливостей використання інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Установлені зміни у сформованості когнітивного критерію готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій підтверджують позитивний вплив упровадженої педагогічної технології на рівень їхньої теоретичної підготовленості. Водночас комплексний характер досліджуваного феномена зумовлює необхідність подальшого аналізу динаміки змін за іншими структурними компонентами готовності.

З огляду на це, доцільним є дослідження змін за операційно-технологічним, мотиваційно-ціннісним, рефлексивним та результативним критеріями, що дозволяє отримати цілісне уявлення про ефективність впровадженої технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій.

Результати динаміки рівнів сформованості зазначених критеріїв на констатувальному та формуальному етапах експерименту, а також показники їх приросту в експериментальній і контрольній групах подано в таблицях 3.15-3.18.

Таблиця 3.15

К2 (операційно-технологічний)

Рівень	ЕГ було	ЕГ стало	Δ	КГ було	КГ стало	Δ
Високий	19,8	36,0	+16,2	21,4	24,0	+2,6
Середній	44,1	48,0	+3,9	41,4	43,0	+1,6
Низький	36,1	16,0	-20,1	37,2	33,0	-4,2

Таблиця 3.16

К3 (мотиваційно-ціннісний)

Рівень	ЕГ було	ЕГ стало	Δ	КГ було	КГ стало	Δ
Високий	22,5	40,0	+17,5	25,7	28,0	+2,3
Середній	41,4	45,0	+3,6	38,6	40,0	+1,4
Низький	36,1	15,0	-21,1	35,7	32,0	-3,7

Таблиця 3.17

К4 (рефлексивний)

Рівень	ЕГ було	ЕГ стало	Δ	КГ було	КГ стало	Δ
Високий	18,0	34,0	+16,0	19,3	22,0	+2,7

Рівень	ЕГ було	ЕГ стало	Δ	КГ було	КГ стало	Δ
Середній	45,0	49,0	+4,0	42,9	44,0	+1,1
Низький	37,0	17,0	-20,0	37,8	34,0	-3,8

Таблиця 3.18

К5 (результативний)

Рівень	ЕГ було	ЕГ стало	Δ	КГ було	КГ стало	Δ
Високий	21,6	39,0	+17,4	22,9	25,0	+2,1
Середній	45,0	47,0	+2,0	42,1	44,0	+1,9
Низький	33,4	14,0	-19,4	35,0	31,0	-4,0

Отримані результати, представлені в таблицях 3.14-3.18, відображають позитивну динаміку сформованості всіх структурних компонентів готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Порівняльний аналіз показників експериментальної та контрольної груп свідчить про суттєві зміни саме в експериментальній групі, що проявляються у зростанні частки респондентів із високим рівнем та відповідному зменшенні частки осіб із низьким рівнем сформованості за всіма критеріями.

Водночас результати, отримані за окремими критеріями, характеризують лише окремі аспекти готовності та не дають змогу повною мірою оцінити її як цілісне інтегративне утворення. У зв'язку з цим виникає необхідність узагальнення отриманих даних шляхом визначення інтегрального показника, який відображає загальний рівень сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій.

З метою комплексного оцінювання ефективності впровадженої педагогічної технології здійснено розрахунок інтегрального показника готовності на констатувальному та формуальному етапах експерименту, що дозволяє простежити загальну динаміку змін у досліджуваному явищі та обґрунтувати результативність проведеної дослідно-експериментальної роботи.

Таблиця 3.19

Зміни інтегрального показника сформованості готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у процесі формувального експерименту

Показник	ЕГ (було)	ЕГ (стало)	Приріст	КГ (було)	КГ (стало)	Приріст
К1	1,81	2,23	+0,42	1,78	1,86	+0,08
К2	1,84	2,20	+0,36	1,82	1,88	+0,06
К3	1,86	2,25	+0,39	1,90	1,95	+0,05
К4	1,81	2,18	+0,37	1,82	1,87	+0,05
К5	1,88	2,24	+0,36	1,87	1,92	+0,05
Інтегральний показник (І)	1,84	2,22	+0,38	1,84	1,90	+0,06

Коефіцієнт ефективності:

$$KE_{noch} = \frac{1,84}{1,84} = 1$$

$$KE_{кин} = \frac{2,22}{1,90} = 1,17$$

$$G(KE) = 1,17 - 1,00 = 0,17.$$

Аналіз інтегрального показника готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій свідчить про наявність суттєвої позитивної динаміки в експериментальній групі. Зокрема значення інтегрального показника зросло з 1,84 до 2,22, що відповідає переходу від середнього до достатнього рівня сформованості готовності.

Приріст інтегрального показника в експериментальній групі становить +0,38, що значно перевищує відповідний показник у контрольній групі (+0,06). Це свідчить про виражений вплив упровадженої технології підготовки тренерів-викладачів на всі структурні компоненти їхньої готовності до застосування інноваційних освітніх технологій.

У контрольній групі спостерігається незначне зростання інтегрального показника (з 1,84 до 1,90), що може бути пояснено природними процесами професійного розвитку, однак не має системного характеру.

Розрахований коефіцієнт ефективності ($KE = 1,17$) підтверджує перевагу експериментальної групи над контрольною та свідчить про результативність

організованого педагогічного впливу. Приріст коефіцієнта ефективності (0,17) вказує на суттєві якісні зміни у структурі готовності тренерів-викладачів.

Отримані результати дають змогу стверджувати, що впровадження розробленої технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій забезпечило суттєве підвищення рівня їхньої професійної готовності за всіма визначеними критеріями. Позитивна динаміка інтегрального показника та значення коефіцієнта ефективності підтверджують доцільність і результативність запропонованої технології, що доводить гіпотезу дослідження та свідчить про досягнення поставленої мети.

3.2. Науково-методичне забезпечення впровадження технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій

Ефективне впровадження технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій потребує визначення методологічних орієнтирів, що визначають логіку організації навчально-тренувального процесу. Такі орієнтири формують систему принципів, які спрямовують діяльність тренерів-викладачів на модернізацію змісту спортивної підготовки, інтеграцію сучасних педагогічних підходів і використання цифрових ресурсів у роботі з юними спортсменами.

Застосування інноваційних освітніх технологій у діяльності тренера-викладача не обмежується використанням окремих цифрових інструментів або нових методик. Воно передбачає системне переосмислення організації навчально-тренувального процесу, що базується на поєднанні педагогічних, психологічних і спортивно-методичних компонентів. Саме тому формування готовності тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій має здійснюватися на основі низки взаємопов'язаних принципів, які забезпечують цілісність, системність і результативність реалізації відповідної технології.

Першим серед них являється **принцип інноваційності**, що передбачає орієнтацію діяльності тренера-викладача на постійне оновлення змісту та методів навчально-тренувального процесу. У сучасних умовах функціонування системи фізичної культури і спорту традиційні методики підготовки спортсменів дедалі частіше доповнюються цифровими інструментами, інтерактивними формами навчання, відеоаналізом техніки виконання вправ та електронними системами моніторингу результатів тренувань. Реалізація цього принципу означає формування у тренерів готовності до пошуку нових педагогічних рішень, експериментування із сучасними методами навчання та впровадження інновацій у практику підготовки юних спортсменів.

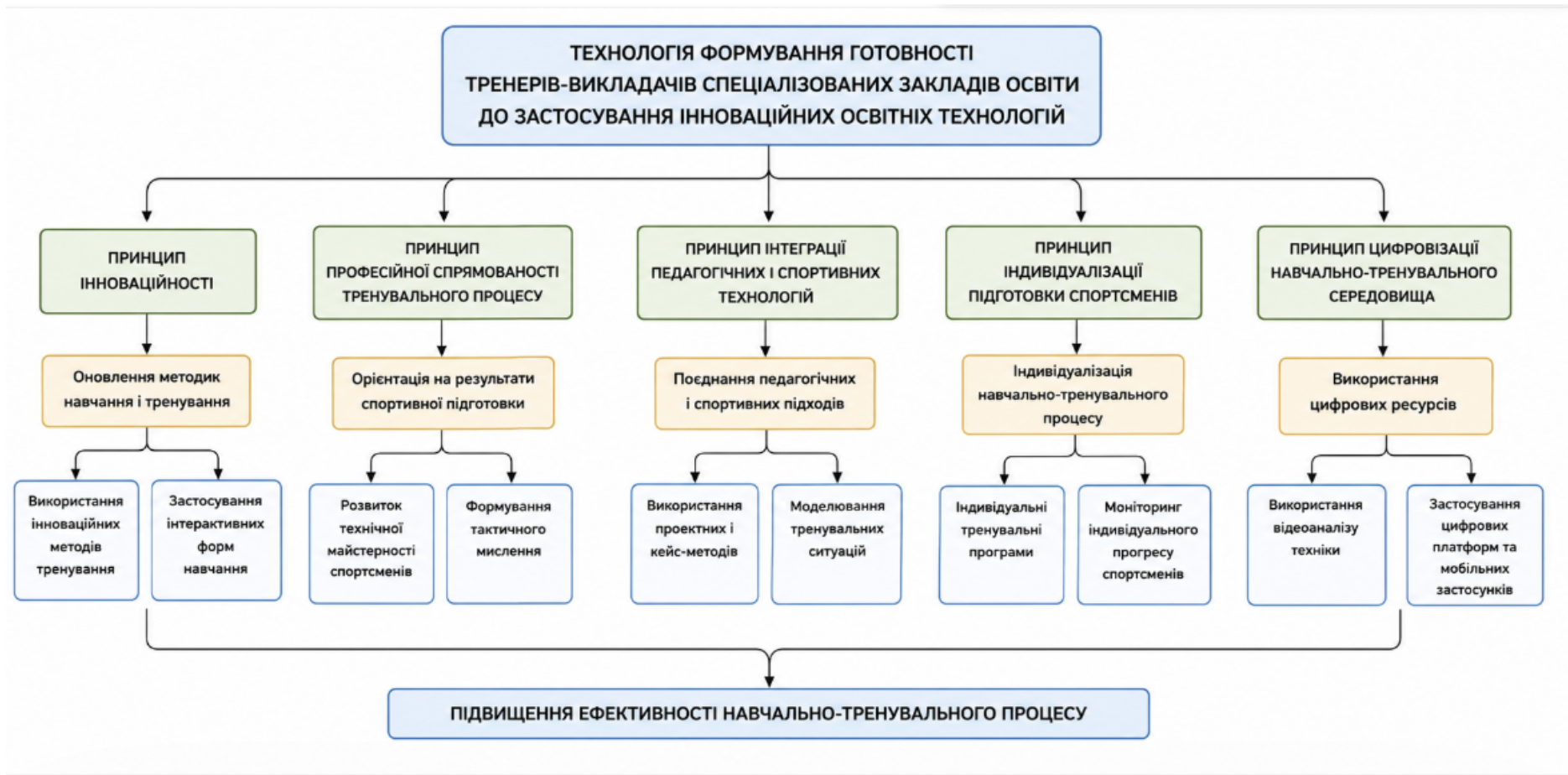
Важливе значення має також **принцип професійної спрямованості тренувального процесу**, відповідно до якого використання інноваційних технологій має безпосередньо підпорядковуватися завданням спортивної підготовки. Це означає, що застосування цифрових ресурсів, інтерактивних методів навчання або дистанційних форм взаємодії повинно бути інтегроване у структуру тренувального процесу та спрямоване на підвищення ефективності формування технічних, тактичних і фізичних умінь спортсменів. Інноваційні технології у цьому контексті розглядаються як засіб удосконалення методики тренувань, що сприяє більш точному аналізу спортивних результатів, підвищенню мотивації спортсменів та оптимізації процесу підготовки.

Наступним важливим методологічним орієнтиром являється **принцип інтеграції педагогічних і спортивних технологій**. Професійна діяльність тренера-викладача має міждисциплінарний характер, оскільки поєднує педагогічні, психологічні та спортивно-методичні аспекти. У цьому зв'язку впровадження інноваційних освітніх технологій повинно забезпечувати гармонійне поєднання сучасних педагогічних методик із традиційними засобами спортивної підготовки. Зокрема використання проектного методу, інтерактивних форм навчання або цифрових симуляцій має сприяти не лише засвоєнню теоретичних знань, а й удосконаленню практичних навичок спортсменів у процесі тренувальної діяльності.

Не менш значущим є **принцип індивідуалізації підготовки спортсменів**, що відображає сучасні тенденції персоналізації освітнього процесу. Діяльність тренера-викладача передбачає врахування вікових, психофізіологічних і мотиваційних особливостей кожного вихованця. Інноваційні освітні технології створюють широкі можливості для реалізації цього підходу, оскільки дають змогу використовувати індивідуальні програми тренувань, електронні щоденники спортсменів, цифрові системи контролю фізичної активності та аналітичні інструменти для оцінювання прогресу. Завдяки цьому тренер отримує змогу точніше визначати рівень підготовленості спортсменів і коригувати тренувальний процес відповідно до їхніх індивідуальних потреб.

Важливою складовою сучасної підготовки тренерів-викладачів є **принцип цифровізації навчально-тренувального середовища**. Цифрові технології наразі відіграють дедалі вагомішу роль у спортивній освіті, оскільки вони забезпечують доступ до великого обсягу навчальних матеріалів, уможлиблюють організувати дистанційну взаємодію зі спортсменами та їхніми батьками, а також здійснювати моніторинг тренувальної діяльності за допомогою спеціалізованих програмних засобів. Упровадження цифрових платформ, мобільних додатків для контролю фізичної активності, систем відеоаналізу та онлайн-комунікації сприяє створенню сучасного освітнього середовища, в межах якого тренувальний процес стає більш гнучким, відкритим і технологічно оснащеним.

Сукупність зазначених принципів формує методологічну основу технології формування готовності тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій. Їх взаємозв'язок визначає логіку організації навчально-тренувального процесу та забезпечує комплексний підхід до модернізації системи підготовки спортсменів у спеціалізованих закладах освіти. Для наочнішого відображення взаємозв'язку зазначених принципів доцільно представити їх у вигляді структурної схеми (рис. 3.8).

Рис.3.8. Структурно-функціональна модель упровадження технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

На рисунку 3.8 представлено структурну модель принципів упровадження технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Побудована модель має ієрархічну структуру та відображає взаємозв'язок між методологічними принципами, напрямками їх реалізації та конкретними педагогічними інструментами, що використовуються у професійній діяльності тренера-викладача.

Центральним елементом моделі постає технологія формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Вона визначає загальну логіку організації навчально-тренувального процесу та являється концептуальною основою модернізації системи підготовки фахівців у сфері фізичної культури і спорту. Реалізація цієї технології базується на сукупності взаємопов'язаних методологічних принципів, які забезпечують системність, цілісність та результативність педагогічної діяльності тренера.

Перший рівень моделі репрезентує основні принципи впровадження технології, серед яких виділено принцип інноваційності, принцип професійної спрямованості тренувального процесу, принцип інтеграції педагогічних і спортивних технологій, принцип індивідуалізації підготовки спортсменів та принцип цифровізації навчально-тренувального середовища. Кожен із зазначених принципів визначає окремий аспект організації навчально-тренувального процесу та окреслює напрям модернізації діяльності тренера-викладача.

Другий рівень моделі відображає напрями реалізації відповідних принципів. Так, принцип інноваційності передбачає оновлення методик навчання і тренування, що спрямоване на модернізацію змісту підготовки спортсменів та використання сучасних педагогічних підходів. Принцип професійної спрямованості тренувального процесу реалізується через орієнтацію на результати спортивної підготовки, що включає розвиток технічної майстерності спортсменів і формування тактичного мислення.

Принцип інтеграції педагогічних і спортивних технологій відображає необхідність поєднання педагогічних і спортивно-методичних підходів у процесі тренування. Водночас принцип індивідуалізації підготовки спортсменів передбачає диференційований підхід до організації навчально-тренувального процесу з урахуванням індивідуальних особливостей спортсменів. Принцип цифровізації навчально-тренувального середовища спрямований на використання сучасних цифрових ресурсів у процесі підготовки спортсменів.

Третій рівень моделі конкретизує педагогічні механізми реалізації визначених напрямів і відображає інструментальний аспект упровадження технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у діяльності спеціалізованих закладів освіти. Саме на цьому рівні методологічні положення та загальні напрями модернізації навчально-тренувального процесу набувають практичного змісту, оскільки вони трансформуються у конкретні педагогічні дії, методи та засоби організації тренувальної діяльності.

Зокрема реалізація напряму *оновлення методик навчання і тренування*, що впливає з принципу інноваційності, здійснюється через використання інноваційних методів тренування та застосування інтерактивних форм навчання. Використання інноваційних методів тренування передбачає впровадження сучасних педагогічних підходів, які сприяють активізації пізнавальної та рухової діяльності спортсменів, формуванню в них усвідомленого ставлення до тренувального процесу та підвищенню мотивації до спортивної діяльності. До таких методів належать тренувальні симуляції, ігрові методи, проблемно-орієнтовані вправи, а також використання елементів гейміфікації у спортивній підготовці. Водночас застосування інтерактивних форм навчання передбачає залучення спортсменів до активної взаємодії у процесі тренувальної діяльності, зокрема через групові обговорення тактичних ситуацій, аналіз відеоматеріалів, колективне розв'язання тренувальних завдань і проведення тренерських майстер-класів. Такий підхід забезпечує формування

у спортсменів навичок рефлексивного мислення, здатності до самостійного аналізу власних дій та підвищує ефективність засвоєння технічних елементів.

Напрямок *орієнтації на результати спортивної підготовки*, що відображає принцип професійної спрямованості тренувального процесу, реалізується через розвиток технічної майстерності спортсменів і формування тактичного мислення. Розвиток технічної майстерності передбачає системне вдосконалення рухових навичок спортсменів шляхом застосування спеціалізованих тренувальних вправ, поетапного засвоєння технічних елементів та їх подальшого закріплення у практичній діяльності. У цьому контексті важливу роль відіграє використання методів поетапного навчання техніки, аналізу помилок та корекції рухових дій. Формування тактичного мислення, у свою чергу, спрямоване на розвиток здатності спортсменів ухвалювати оптимальні рішення у змінних умовах змагальної діяльності. Це досягається шляхом моделювання ігрових або змагальних ситуацій, аналізу тактичних схем, розбору змагальних епізодів та залучення спортсменів до обговорення можливих варіантів вирішення тренувальних завдань.

Реалізація напряму *поєднання педагогічних і спортивних підходів*, що впливає із принципу інтеграції педагогічних і спортивних технологій, здійснюється через використання проєктних і кейс-методів, а також моделювання тренувальних ситуацій. Використання проєктних методів передбачає організацію діяльності спортсменів або тренерів у форматі виконання практичних завдань, спрямованих на розроблення власних тренувальних програм, аналіз спортивних стратегій або підготовку до змагань. Кейс-методи дають змогу розглядати конкретні ситуації, що виникають у тренувальній або змагальній діяльності, та спільно знаходити ефективні способи їх розв'язання. Моделювання тренувальних ситуацій забезпечує створення умов, максимально наближених до реальних змагань, що сприяє формуванню у спортсменів стійких навичок поведінки в умовах спортивного суперництва та розвитку здатності швидко адаптуватися до змінних обставин.

Напрямом *індивідуалізації навчально-тренувального процесу*, який реалізує принцип індивідуалізації підготовки спортсменів, конкретизується через розроблення індивідуальних тренувальних програм і здійснення систематичного моніторингу індивідуального прогресу спортсменів. Розроблення індивідуальних тренувальних програм передбачає врахування вікових, фізіологічних, психологічних та мотиваційних особливостей кожного спортсмена, що дозволяє оптимізувати навантаження і забезпечити поступове зростання спортивних результатів. Індивідуалізація тренувального процесу також включає диференційований підхід до планування занять, коригування інтенсивності тренувань та використання спеціальних вправ відповідно до рівня підготовленості спортсменів. Моніторинг індивідуального прогресу здійснюється шляхом систематичного оцінювання фізичних, технічних і тактичних показників спортсменів, аналізу результатів контрольних тестувань та ведення індивідуальних карток спортивного розвитку. Це дає змогу тренеру своєчасно коригувати тренувальний процес і забезпечувати ефективне досягнення поставлених спортивних цілей.

Особливе місце у структурі третього рівня моделі займає напрям *використання цифрових ресурсів*, який впливає із принципу цифровізації навчально-тренувального середовища. Його реалізація здійснюється через використання відеоаналізу техніки виконання вправ та застосування цифрових платформ і мобільних застосунків у тренувальному процесі. Відеоаналіз техніки дає змогу детально досліджувати рухові дії спортсменів, визначати технічні помилки та здійснювати їх корекцію на основі візуального аналізу. Використання цифрових платформ і мобільних застосунків, у свою чергу, забезпечує можливість організації дистанційної комунікації між тренером і спортсменами, ведення електронних журналів тренувань, контролю фізичної активності та обміну навчально-методичними матеріалами. Застосування таких технологій сприяє підвищенню ефективності управління тренувальним процесом та створює сучасне інформаційно-освітнє середовище у діяльності спеціалізованих закладів освіти.

Отже, третій рівень структурної моделі виконує функцію практичної конкретизації технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. На цьому рівні відображено, яким чином загальні методологічні принципи та стратегічні напрями модернізації навчально-тренувального процесу трансформуються у конкретні педагогічні механізми, що реалізуються у професійній діяльності тренера-викладача. Саме завдяки такій конкретизації модель набуває прикладного спрямування та демонструє реальні можливості інтеграції інноваційних освітніх технологій у систему підготовки спортсменів у спеціалізованих закладах освіти.

Таким чином, представлена на рисунку структурна модель засвідчує системний характер технології формування готовності тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій. Вона відображає логічно послідовний перехід від методологічних засад до практичних механізмів їх реалізації у навчально-тренувальному процесі СЗО. Упровадження визначених принципів сприяє підвищенню результативності тренувальної діяльності, формуванню інноваційно орієнтованої професійної культури тренерів-викладачів та забезпечує адаптацію системи спортивної освіти до сучасних соціально-освітніх викликів.

Логічним продовженням аналізу принципів упровадження технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій є визначення організаційно-методичних умов, що забезпечують їх практичну реалізацію у діяльності СЗО. Якщо попередній підрозділ було присвячено обґрунтуванню методологічних засад і структурної моделі технології, то подальший розгляд спрямований на висвітлення тих організаційних і педагогічних передумов, які створюють можливість її ефективного функціонування в реальному освітньо-тренувальному середовищі. Саме наявність відповідних умов забезпечує перехід від концептуальних положень до практичного впровадження інноваційних освітніх технологій у систему підготовки спортсменів.

У сучасних умовах розвитку системи фізичної культури і спорту діяльність СЗО характеризується поступовою трансформацією традиційних підходів до організації навчально-тренувального процесу. Упровадження інноваційних освітніх технологій у професійну діяльність тренерів-викладачів потребує не лише відповідної підготовки фахівців, але й створення комплексу організаційно-методичних умов, що забезпечують ефективне функціонування запропонованої технології.

Організаційно-методичні умови у контексті даного дослідження розглядаються як сукупність взаємопов'язаних факторів освітнього середовища, управлінських рішень та педагогічних засобів, які сприяють результативному впровадженню інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Їх формування створює сприятливе середовище для розвитку професійної компетентності тренерів-викладачів і водночас забезпечує модернізацію системи спортивної підготовки дітей і підлітків.

Однією з провідних умов упровадження технології являється **створення інноваційно орієнтованого навчально-тренувального середовища у спеціалізованих закладах освіти**. Таке середовище передбачає організацію освітнього простору, в межах якого активно використовуються сучасні педагогічні підходи, цифрові інструменти та інтерактивні форми роботи зі спортсменами. Важливим компонентом цього середовища є відкритість до педагогічних новацій, підтримка творчої ініціативи тренерів та формування позитивного ставлення до використання інноваційних методів підготовки. За таких умов навчально-тренувальний процес набуває більш гнучкого та динамічного характеру, що сприяє підвищенню ефективності спортивної підготовки.

Наступною важливою умовою є **формування цифрової компетентності тренерів-викладачів** як необхідної передумови використання сучасних освітніх технологій. Цифрова компетентність у цьому контексті охоплює здатність тренера ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології для організації тренувальної діяльності, здійснення комунікації зі

спортсменами та їхніми батьками, аналізу спортивних результатів і планування подальшої підготовки. Оволодіння цифровими інструментами дає змогу тренерам застосовувати відеоаналіз техніки виконання вправ, використовувати електронні бази даних спортивних результатів, вести цифрові щоденники тренувань і здійснювати моніторинг фізичної активності спортсменів.

Важливою складовою організаційно-методичного забезпечення є також **інтеграція інноваційних педагогічних методів у структуру навчально-тренувального процесу**. Йдеться про використання інтерактивних форм роботи, проблемно-орієнтованого навчання, кейс-методів, проєктної діяльності та моделювання тренувальних ситуацій. Такі методи сприяють активному залученню спортсменів до процесу навчання, розвитку їхнього критичного мислення, формуванню здатності до самостійного аналізу власних дій і прийняття тактичних рішень у процесі спортивної діяльності. У результаті тренувальний процес набуває більш діяльнісного характеру і стає спрямованим не лише на фізичний розвиток спортсменів, але й на формування їхньої спортивної культури та особистісних якостей.

Не менш значущою умовою являється **організація системного моніторингу результатів спортивної підготовки**, який забезпечує об'єктивну оцінку ефективності навчально-тренувального процесу. Моніторинг передбачає систематичне збирання, аналіз й узагальнення інформації щодо фізичної підготовленості, технічної майстерності та тактичної підготовки спортсменів. Використання цифрових інструментів у цьому процесі дозволяє підвищити точність оцінювання, здійснювати довготривале відстеження індивідуального прогресу спортсменів та оперативно коригувати зміст тренувальної діяльності.

Ще однією важливою умовою є **розвиток професійної взаємодії та обміну педагогічним досвідом між тренерами-викладачами**. Інноваційний характер діяльності передбачає постійний обмін методичними напрацюваннями, участь у семінарах, тренінгах, майстер-класах та інших формах професійного спілкування. Така взаємодія сприяє поширенню

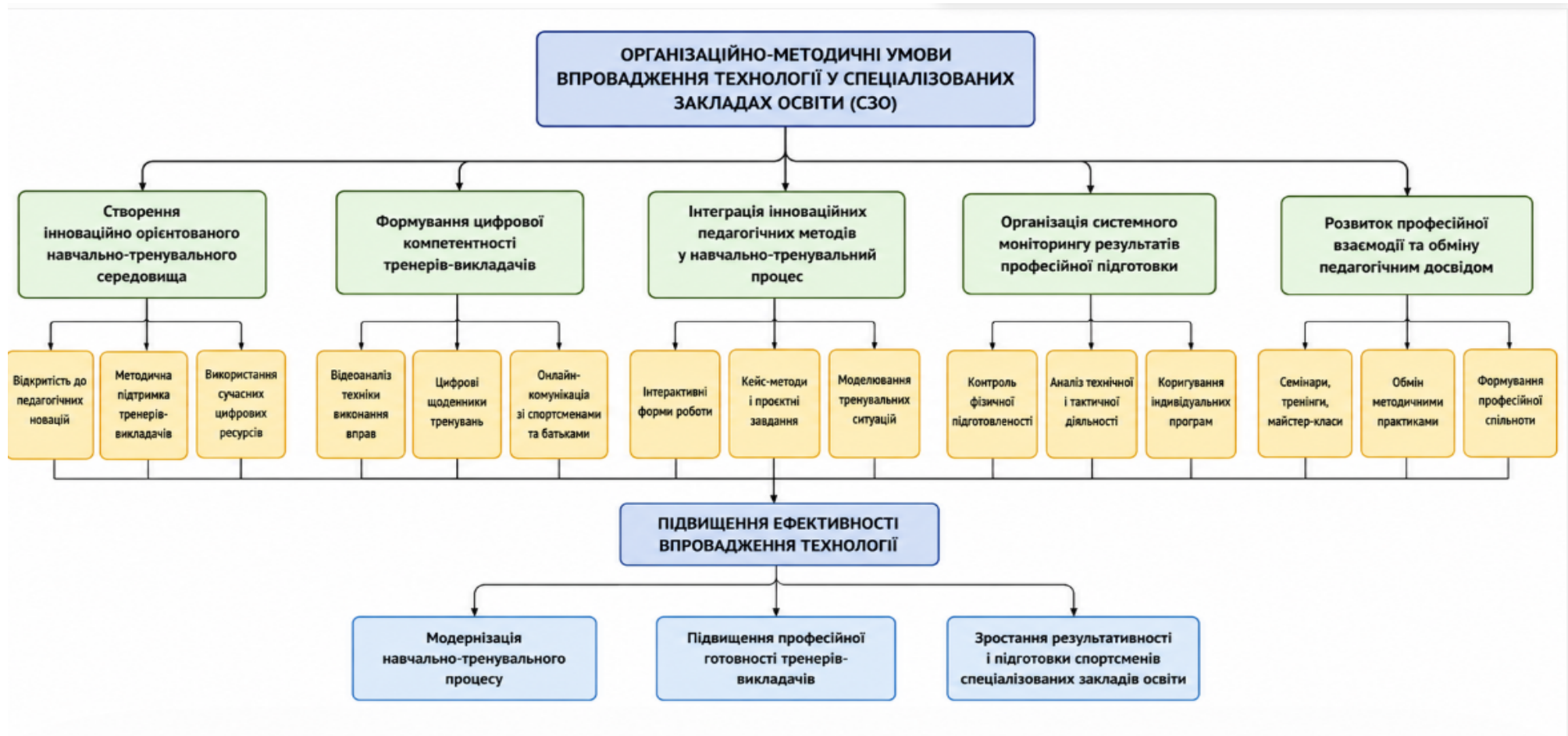
успішних педагогічних практик, формуванню спільного професійного середовища та підвищенню рівня методичної культури тренерів.

Таким чином, ефективне впровадження технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у діяльності спеціалізованих закладів освіти можливе лише за умови комплексного забезпечення організаційно-методичних передумов. До них належать: створення інноваційно орієнтованого навчально-тренувального середовища, розвиток цифрової компетентності тренерів, інтеграція сучасних педагогічних методів у тренувальний процес, організація системного моніторингу результатів підготовки спортсменів та активізація професійної взаємодії між фахівцями. Сукупність зазначених умов створює сприятливе середовище для модернізації діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл і забезпечує ефективне впровадження інноваційних освітніх технологій у практику спортивної підготовки.

З метою ґрунтовного осмислення та систематизації організаційно-методичних умов упровадження технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у діяльності СЗО виникає потреба в їх структурованому представленні. У наукових дослідженнях педагогічного спрямування подібні умови доцільно розглядати не як ізольовані елементи освітнього середовища, а як взаємопов'язану систему факторів, що комплексно впливають на ефективність організації навчально-тренувального процесу. Саме тому для поглиблення аналітичного розгляду зазначених умов доцільно подати їх у вигляді структурної схеми, яка відображає їхню внутрішню логіку, функціональні зв'язки та послідовність реалізації у практиці діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Подана структурна схема узагальнює систему науково обґрунтованих принципів, напрямів і засобів упровадження технології підготовки тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій та наочно відображає їхній взаємозв'язок у межах цілісного навчально-тренувального процесу. У такому представленні визначені принципи являються методологічною основою організації підготовки

тренерів-викладачів, окреслені напрями конкретизують зміст її реалізації, а педагогічні засоби впровадження забезпечують практичне застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальній діяльності. Саме взаємоузгодженість цих складових формує цілісну систему професійної підготовки тренерів-викладачів, зорієнтовану на педагогічно доцільне використання інноваційних освітніх технологій у роботі з вихованцями СЗО.

Водночас очікувані результати відображають педагогічний ефект від упровадження технології, що проявляється у підвищенні ефективності підготовки спортсменів, удосконаленні професійної діяльності тренерів-викладачів та модернізації організації навчально-тренувального процесу.

Рис. 3.9. Структурна схема організаційно-методичного забезпечення технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій

На рисунку 3.9 відображено систему організаційно-методичних умов, що забезпечують ефективне впровадження технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у діяльності СЗО. Побудова схеми засвідчує, що результативність упровадження визначається не окремими педагогічними заходами, а цілісною взаємодією інноваційно орієнтованого середовища, цифрової компетентності тренерів, сучасних методів організації тренувального процесу, моніторингових процедур та професійної комунікації. Сукупна дія цих умов забезпечує модернізацію навчально-тренувального процесу, підвищення професійної готовності тренерів-викладачів і зростання результативності підготовки юних спортсменів.

З огляду на викладені організаційно-методичні умови впровадження технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у діяльності СЗО, логічним є перехід до конкретизації практичних засобів їх реалізації у навчально-тренувальному процесі. Якщо у попередньому підрозділі увагу було зосереджено на формуванні сприятливого організаційного та педагогічного середовища, яке забезпечує можливість функціонування запропонованої технології, то подальший аналіз спрямований на розкриття методичного інструментарію, за допомогою якого ці умови набувають практичного змісту в діяльності тренерів-викладачів.

У педагогічних дослідженнях упровадження освітніх інновацій розглядається як багаторівневий процес, що передбачає послідовний перехід від концептуального обґрунтування до практичної реалізації відповідних педагогічних рішень.

Саме тому визначення організаційно-методичних умов становить лише один з етапів побудови ефективної моделі підготовки фахівців. Наступним кроком є визначення тих педагогічних інструментів і методичних підходів, які забезпечують реалізацію зазначених умов у структурі навчально-тренувального процесу та сприяють формуванню у тренерів-викладачів готовності до використання інноваційних освітніх технологій у професійній діяльності.

Особливість такого підходу полягає в тому, що інноваційні освітні технології у сфері спортивної підготовки не можуть розглядатися виключно як сукупність технічних або цифрових засобів. Їхня ефективність визначається передусім здатністю тренера інтегрувати педагогічні методи, організаційні форми роботи та сучасні інформаційно-комунікаційні інструменти у єдину систему навчально-тренувальної діяльності. У цьому контексті методичний аспект упровадження технології набуває особливого значення, оскільки саме він забезпечує практичне втілення інноваційних підходів у процесі підготовки спортсменів.

Відповідно, подальший розгляд зосереджується на аналізі методичних засобів і педагогічних механізмів, що дозволяють реалізувати визначені організаційно-методичні умови у діяльності спеціалізованих закладів освіти. У цьому зв'язку доцільно розглянути комплекс методичних інструментів, спрямованих на активізацію навчально-тренувального процесу, підвищення ефективності засвоєння технічних і тактичних компонентів спортивної діяльності, а також розвиток професійної готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій.

Саме ці положення зумовлюють необхідність переходу до розгляду методичних аспектів упровадження технології підготовки тренерів-викладачів, що розкриваються у наступному підрозділі дослідження. У ньому буде висвітлено систему педагогічних засобів, форм і методів організації навчально-тренувальної діяльності, які забезпечують ефективне використання інноваційних освітніх технологій у практиці діяльності СЗО.

У педагогічних дослідженнях впровадження освітніх інновацій розглядається як багаторівневий процес, що передбачає послідовний перехід від концептуального обґрунтування до практичної реалізації відповідних педагогічних рішень. У наукових працях українських дослідників наголошується, що інноваційний освітній процес охоплює створення, поширення та практичне застосування нових педагогічних ідей, технологій і методів навчання, спрямованих на модернізацію освітнього середовища та

підвищення результативності освітньої діяльності [45]. Зокрема в сучасній педагогічній науці інноваційна діяльність розглядається як важливий чинник оновлення освітньої системи, що забезпечує її адаптацію до соціальних, технологічних і культурних змін, які відбуваються у суспільстві [7].

Дослідники підкреслюють, що впровадження інноваційних технологій у педагогічну практику пов'язане з необхідністю поступового переходу від традиційних моделей навчання до інноваційно орієнтованих освітніх підходів, що передбачають активне використання сучасних педагогічних методів, інформаційно-комунікаційних технологій та інтерактивних форм організації освітнього процесу [58]. При цьому важливим аспектом інноваційної педагогічної діяльності є не лише впровадження нових технологічних засобів, але й формування інноваційної культури педагога, його готовності до творчого переосмислення професійної діяльності та використання нових освітніх практик [61].

У працях українських учених також підкреслюється, що ефективність впровадження освітніх інновацій значною мірою залежить від здатності педагогів інтегрувати нові технології у структуру освітнього процесу, поєднуючи організаційні, методичні та технологічні компоненти навчання в єдину педагогічну систему [66]. Саме такий підхід забезпечує поступове впровадження інновацій у педагогічну практику та сприяє підвищенню якості освітньої діяльності, що особливо актуально у контексті модернізації сучасної освітньої системи України.

Отже, визначення організаційно-методичних умов становить лише один з етапів побудови ефективної моделі підготовки фахівців. Наступним кроком є визначення педагогічних інструментів і методичних підходів, які забезпечують реалізацію зазначених умов у структурі навчально-тренувального процесу та сприяють формуванню у тренерів-викладачів готовності до застосування інноваційних освітніх технологій у професійній діяльності.

Особливість такого підходу полягає в тому, що інноваційні освітні технології у сфері спортивної підготовки не можуть розглядатися виключно як

сукупність технічних або цифрових засобів. Їхня ефективність визначається передусім здатністю тренера інтегрувати педагогічні методи, організаційні форми роботи та сучасні інформаційно-комунікаційні інструменти у цілісну систему навчально-тренувальної діяльності. У цьому контексті методичний аспект упровадження технології набуває особливого значення, оскільки саме він забезпечує практичне втілення інноваційних підходів у процесі підготовки спортсменів.

Відповідно, реалізація технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій передбачає використання системи взаємопов'язаних педагогічних засобів, форм і методів організації навчально-тренувального процесу. До них належать інтерактивні методи навчання, цифрові засоби аналізу спортивної діяльності, проєктні та кейс-технології, а також моделювання тренувальних ситуацій.

Інтерактивні методи навчання спрямовані на активізацію навчально-тренувальної діяльності спортсменів та розвиток їхньої пізнавальної активності. Використання таких методів передбачає організацію тренувального процесу у формі діалогової взаємодії між тренером і спортсменами, що сприяє формуванню здатності до самостійного аналізу тренувальних дій, осмислення тактичних рішень та розвитку рефлексивних умінь. Важливу роль у цьому процесі відіграє використання колективного обговорення тренувальних ситуацій, аналізу відеоматеріалів змагань та спільного розв'язання тактичних завдань.

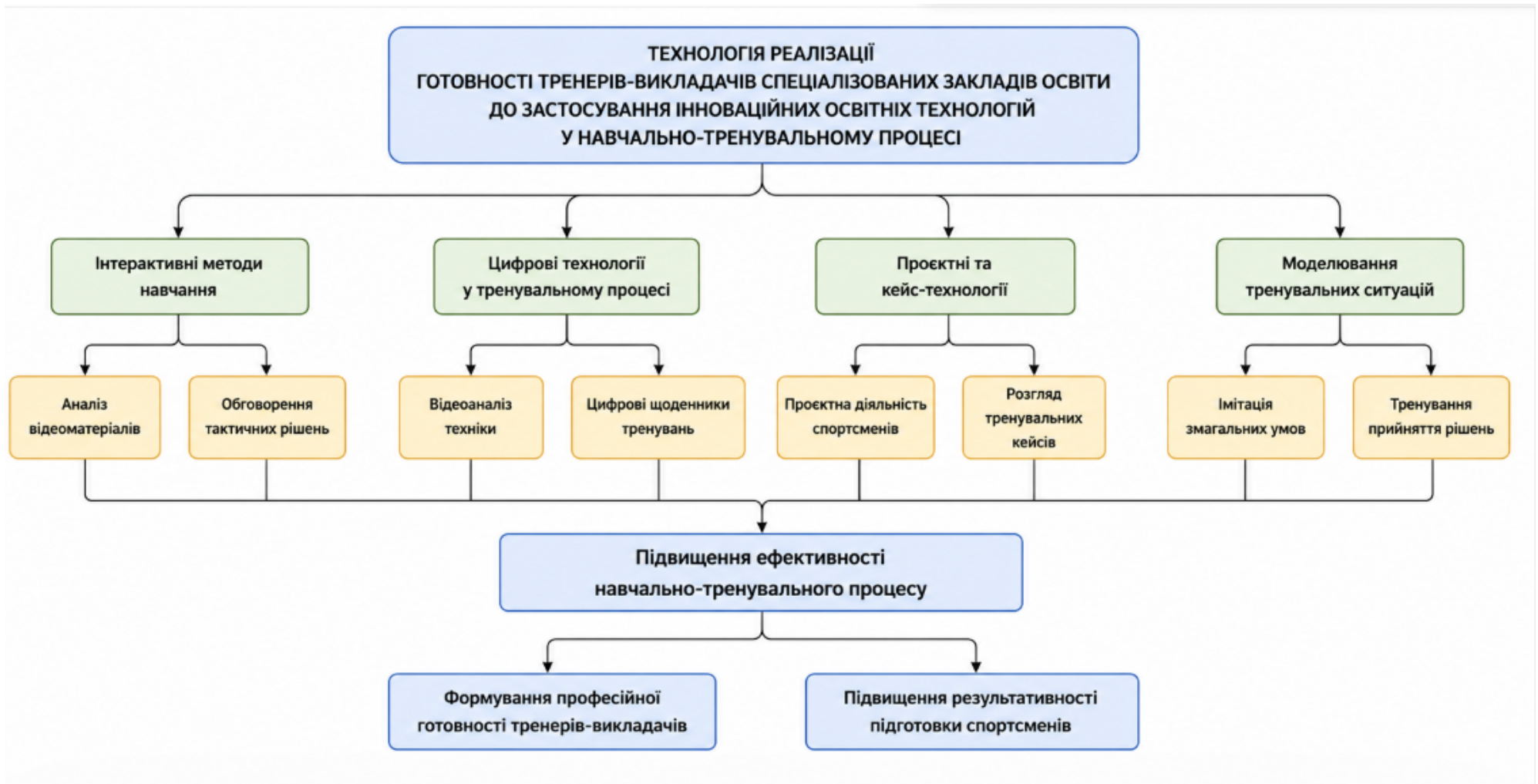
Суттєвим компонентом методичного інструментарію є застосування цифрових технологій у навчально-тренувальному процесі. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології створюють можливості для здійснення відеоаналізу техніки виконання спортивних вправ, ведення електронних журналів тренувальної діяльності, аналізу фізичної активності спортсменів та організації дистанційної комунікації між тренером і спортсменами. Використання цифрових ресурсів сприяє підвищенню точності аналізу

спортивних результатів і забезпечує оперативне коригування тренувальних програм.

Важливе місце у структурі методичного інструментарію займають проєктні та кейс-технології. Проєктна діяльність передбачає залучення спортсменів до виконання практичних завдань, пов'язаних із розробленням індивідуальних тренувальних програм, аналізом змагальних стратегій або плануванням підготовки до спортивних змагань. Кейс-технології, у свою чергу, спрямовані на розгляд реальних або змодельованих ситуацій, що виникають у тренувальному процесі, та спільний пошук оптимальних способів їх вирішення.

Окремим напрямом методичного забезпечення постає моделювання тренувальних ситуацій. Його використання передбачає створення умов, максимально наближених до реальних змагальних обставин, що дозволяє спортсменам відпрацьовувати технічні та тактичні дії у змінних умовах спортивної діяльності. Такий підхід сприяє формуванню у спортсменів здатності швидко адаптуватися до нових ситуацій, ухвалювати обґрунтовані рішення та ефективно взаємодіяти з партнерами по команді.

Узагальнення розглянутих методичних підходів та педагогічних засобів, що застосовуються у процесі підготовки спортсменів, зумовлює необхідність їх системного представлення. З цією метою доцільно подати методичний інструментарій реалізації технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у вигляді структурної моделі, яка наочно відображає взаємозв'язок між основними педагогічними методами, формами організації навчально-тренувальної діяльності та очікуваними результатами їх упровадження у спортивній підготовці (рис. 3.10).

Рис. 3.10. Модель реалізації технології готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі

На рисунку 3.10 представлено структурну модель методичного інструментарію реалізації технології підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Побудована модель відображає системний характер використання педагогічних засобів, форм і методів організації навчально-тренувальної діяльності, а також демонструє їхній взаємозв'язок із результатами спортивної підготовки та професійного розвитку тренерів-викладачів.

Структура моделі ґрунтується на поєднанні кількох взаємодоповнювальних компонентів методичного забезпечення, серед яких виокремлено інтерактивні педагогічні методи, цифрові технології аналізу спортивної діяльності, проєктні та кейс-технології, а також моделювання тренувальних ситуацій. Кожен із цих компонентів виконує власну функцію у системі підготовки спортсменів і водночас взаємодіє з іншими елементами методичного інструментарію, утворюючи цілісну педагогічну систему.

Інтерактивні методи навчання забезпечують активізацію пізнавальної та практичної діяльності спортсменів у процесі тренувальної роботи, сприяють формуванню навичок аналізу технічних дій та розвитку тактичного мислення. Використання цифрових технологій дає змогу підвищити об'єктивність оцінювання спортивних результатів, здійснювати детальний аналіз техніки виконання вправ та організувати ефективний зворотний зв'язок між тренером і спортсменами. Проєктні та кейс-технології, у свою чергу, сприяють формуванню у спортсменів здатності до самостійного ухвалення рішень, планування власної діяльності та усвідомлення стратегічних аспектів спортивної підготовки. Важливим елементом цієї системи є моделювання тренувальних ситуацій, що дає змогу відтворювати умови реальної змагальної діяльності та формувати у спортсменів навички швидкої адаптації до змінних обставин спортивної боротьби.

Таким чином, представлена модель демонструє, що ефективність формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних

освітніх технологій визначається не окремим використанням певних педагогічних методів, а їх комплексною інтеграцією у структуру навчально-тренувального процесу. Поєднання інтерактивних, цифрових та діяльнісно орієнтованих підходів сприяє модернізації організації тренувальної діяльності, підвищенню професійної готовності тренерів-викладачів та покращенню результативності підготовки юних спортсменів.

Представлена структурна модель також відображає логіку реалізації запропонованої технології у практиці діяльності СЗО, демонструючи послідовність переходу від використання окремих педагогічних інструментів до формування цілісної системи інноваційної підготовки спортсменів. Саме така системна організація навчально-тренувального процесу створює передумови для підвищення ефективності спортивної підготовки та розвитку професійної компетентності тренерів-викладачів.

Подальше дослідження зосереджується на визначенні критеріїв та показників оцінювання ефективності впровадження запропонованої технології підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у діяльності спеціалізованих закладів освіти, що дасть змогу обґрунтувати результативність її використання у процесі професійної підготовки та спортивної діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває розроблення системи оцінювання, яка забезпечує об'єктивне визначення рівня сформованості готовності тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій та відображає динаміку змін у їхній професійній діяльності.

Варто зазначити, що оцінювання ефективності впровадження педагогічних технологій у сучасних дослідженнях розглядається як складний багатокомпонентний процес, який передбачає врахування як кількісних, так і якісних показників. У сфері формування готовності тренерів-викладачів така оцінка має інтегрований характер, оскільки охоплює не лише рівень засвоєння теоретичних знань і сформованість практичних умінь, але й мотиваційні

установки, здатність до інноваційної діяльності, рефлексивні вміння та результати навчально-тренувальної роботи зі спортсменами.

У зв'язку з цим виникає необхідність визначення таких критеріїв і показників, які б відображали специфіку формування готовності тренера-викладача у системі СЗО та водночас уможливіювали оцінити ефективність застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Важливо зазначити, що система оцінювання має бути узгоджена зі структурою розробленої технології та відповідати її концептуальним засадам, зокрема враховувати взаємозв'язок мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивного компонентів професійної готовності тренерів-викладачів.

Отже, визначення критеріїв і показників оцінювання являється необхідним етапом дослідження, який забезпечує можливість кількісно та якісно обґрунтувати ефективність запропонованої технології та підтвердити її результативність у практиці діяльності СЗО. Це, у свою чергу, створює підґрунтя для подальшого аналізу результатів експериментальної перевірки та узагальнення отриманих даних у контексті поставлених дослідницьких завдань.

Проведений аналіз організації та результатів педагогічного експерименту, а також обґрунтування концептуально-методичних основ упровадження технології формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у діяльності СЗО дають змогу узагальнити отримані наукові та практичні результати дослідження. Комплексний розгляд визначених принципів, організаційно-методичних умов і методичного інструментарію підтверджує їх взаємозумовлений характер та ефективність у забезпеченні модернізації навчально-тренувального процесу.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі дисертаційного дослідження здійснено експериментальну перевірку розробленої технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти (дитячо-юнацьких спортивних шкіл) до застосування інноваційних освітніх технологій, а також

обґрунтовано її концептуально-методичні засади та практичні механізми реалізації.

У ході дослідження було визначено організацію та логіку проведення педагогічного експерименту, який включав констатувальний і формувальний етапи. На констатувальному етапі здійснено діагностику початкового рівня підготовленості тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій за визначеними критеріями та показниками, що дало можливість виявити переважання середнього та низького рівнів сформованості відповідної готовності. Формувальний етап був спрямований на впровадження розробленої технології та перевірку її ефективності в реальних умовах діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

У процесі експериментальної роботи підтверджено, що реалізація технології, яка базується на поєднанні інноваційних педагогічних підходів, цифрових засобів і діяльнісно орієнтованих методів навчання, сприяє підвищенню рівня професійної готовності тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій. Зафіксовано позитивну динаміку змін за мотиваційним, когнітивним і діяльнісним компонентами, що свідчить про ефективність запропонованого підходу.

Обґрунтовано концептуально-методичні основи впровадження технології формування готовності тренерів-викладачів, які охоплюють систему взаємопов'язаних принципів, організаційно-методичних умов і методичного інструментарію. Визначено, що їх узгоджена реалізація забезпечує цілісність навчально-тренувального процесу, сприяє інтеграції інноваційних освітніх технологій у професійну діяльність тренера та створює передумови для модернізації системи спортивної підготовки.

Установлено, що ефективність упровадження технології значною мірою залежить від створення інноваційно орієнтованого освітнього середовища, розвитку цифрової компетентності тренерів-викладачів, використання інтерактивних методів навчання, а також організації системного моніторингу результатів навчально-тренувальної діяльності. Доведено, що комплексне

забезпечення цих умов сприяє підвищенню результативності підготовки спортсменів і розвитку професійної компетентності тренерів.

Розроблено та обґрунтовано методичний інструментарій реалізації технології, який включає інтерактивні методи навчання, цифрові технології аналізу спортивної діяльності, проєктні та кейс-технології, а також моделювання тренувальних ситуацій. Визначено, що їх комплексне використання забезпечує активізацію навчально-тренувального процесу, розвиток тактичного мислення спортсменів і формування у тренерів-викладачів здатності до інноваційної професійної діяльності.

Експериментальні результати засвідчили статистично значущу позитивну динаміку показників фізичної підготовленості спортсменів експериментальної групи порівняно з контрольною, що опосередковано підтверджує ефективність підготовки тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Зокрема інтегральний приріст показників у експериментальній групі суттєво перевищує відповідні показники контрольної, що свідчить про результативність упровадженої технології.

Отримані результати дають змогу стверджувати, що розроблена технологія формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій є ефективною, науково обґрунтованою та придатною для впровадження у практику діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Вона забезпечує підвищення якості навчально-тренувального процесу, сприяє формуванню інноваційної професійної культури тренерів-викладачів та відповідає сучасним вимогам розвитку системи фізичної культури і спорту.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення наукового завдання, що полягає в розробленні та обґрунтуванні технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій, а також експериментальній перевірці її ефективності у навчально-тренувальному процесі.

1. На основі комплексного аналізу наукових джерел, нормативно-правових документів і сучасної педагогічної практики встановлено, що формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій є актуальним напрямом модернізації системи спортивної освіти. Визначено, що ефективність навчально-тренувального процесу спеціалізованих закладів освіти значною мірою залежить від рівня сформованості готовності тренерів-викладачів до використання сучасних педагогічних, цифрових і діяльнісно орієнтованих технологій у професійній діяльності.

З'ясовано, що існуюча система підготовки фахівців фізичної культури і спорту переважно орієнтована на формування загальнопрофесійних компетентностей і недостатньо забезпечує розвиток готовності тренерів-викладачів до системного застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО. Виявлено фрагментарність використання інноваційних технологій та відсутність цілісних педагогічних рішень щодо їх інтеграції в освітньо-тренувальну діяльність.

Уточнено сутність формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій як цілеспрямованого педагогічного процесу формування професійної готовності до їх ефективного використання у навчально-тренувальному процесі. Обґрунтовано, що структура такої готовності охоплює мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти, які забезпечують здатність тренера-викладача

впроваджувати інноваційні освітні технології відповідно до цілей спортивної підготовки, вікових особливостей вихованців та специфіки діяльності СЗО.

Виявлені суперечності між потребою підвищення якості навчально-тренувального процесу на основі інноваційних освітніх технологій та недостатнім рівнем готовності тренерів-викладачів до їх практичного застосування підтвердили необхідність розроблення й упровадження спеціальної технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО, спрямованої на формування їхньої готовності до інноваційної професійної діяльності.

2. Узагальнення вітчизняного та зарубіжного досвіду підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти засвідчило, що ефективність їхньої професійної діяльності безпосередньо пов'язана з рівнем сформованості готовності до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО. Установлено, що в провідних країнах світу (Фінляндія, Німеччина, Велика Британія, США) система підготовки тренерів-викладачів ґрунтується на компетентнісному, діяльнісному та практико-орієнтованому підходах і спрямована на формування здатності до ефективного використання сучасних цифрових, інформаційно-комунікаційних та аналітичних технологій у процесі спортивної підготовки вихованців.

З'ясовано, що формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у зарубіжній практиці забезпечується через розвиток цифрової компетентності, використання систем моніторингу та аналізу спортивної діяльності, упровадження змішаного навчання, а також організацію безперервного професійного розвитку шляхом сертифікаційних програм, тренінгів і професійних спільнот. Установлено, що застосування таких підходів сприяє підвищенню результативності навчально-тренувального процесу, індивідуалізації підготовки вихованців та вдосконаленню професійної діяльності тренерів-викладачів.

Аналіз вітчизняного досвіду показав, що система підготовки тренерів-викладачів перебуває на етапі модернізації та поступової інтеграції

інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальний процес СЗО. Водночас установлено, що рівень сформованості готовності тренерів-викладачів до їх системного застосування залишається недостатнім, а використання цифрових та інноваційних технологій у більшості випадків має локальний або епізодичний характер.

Порівняльний аналіз дав змогу визначити перспективні напрями вдосконалення підготовки тренерів-викладачів в Україні, серед яких: посилення практичної складової професійної підготовки, розвиток цифрової компетентності, упровадження сучасних засобів моніторингу й аналітики спортивної діяльності, а також створення умов для безперервного формування готовності до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО.

Отримані результати стали підґрунтям для розроблення авторської технології формування готовності тренерів-викладачів, спрямованої на формування їхньої готовності до ефективного застосування інноваційних освітніх технологій та підвищення результативності навчально-тренувального процесу в спеціалізованих закладах освіти.

3. У процесі констатувального етапу педагогічного експерименту вивчено стан підготовки тренерів-викладачів м. Києва, Вінниці, Ладижина, Львова, Івано-Франківська, Черкас та Кропивницького до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО. Проведена діагностика дала змогу встановити вихідний рівень сформованості їхньої професійної готовності до використання інноваційних освітніх технологій, виявити наявні професійні утруднення та обґрунтувати необхідність цілеспрямованого вдосконалення системи підготовки тренерів-викладачів.

Визначено критерії та показники оцінювання готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі, які охоплюють мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти. Це дало можливість комплексно оцінити рівень

їхньої готовності до впровадження сучасних педагогічних, цифрових та інтерактивних технологій у професійну діяльність.

Установлено, що переважна більшість тренерів-викладачів характеризується середнім і низьким рівнями готовності до застосування інноваційних освітніх технологій. Виявлено недостатній рівень сформованості мотиваційного компонента, що знижує зацікавленість у використанні інноваційних підходів для підвищення ефективності навчально-тренувального процесу. Когнітивний компонент характеризується недостатнім обсягом знань щодо сучасних освітніх технологій та можливостей їх використання у спортивній підготовці вихованців.

Дослідження діяльнісного компонента засвідчило, що застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО має переважно несистемний характер. Більшість тренерів-викладачів використовують окремі цифрові або інтерактивні інструменти, проте не інтегрують їх у цілісну систему організації навчально-тренувальної діяльності. Водночас недостатній рівень сформованості рефлексивного компонента обмежує можливості оцінювання результативності власної діяльності та вдосконалення практики використання інноваційних освітніх технологій.

Отримані результати підтвердили наявність суперечності між потребою підвищення ефективності навчально-тренувального процесу СЗО на основі інноваційних освітніх технологій та недостатнім рівнем готовності тренерів-викладачів до їх системного застосування. Це засвідчило необхідність розроблення та впровадження спеціальної технології формування готовності тренерів-викладачів, спрямованої на формування їхньої готовності до ефективного використання інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі спеціалізованих закладів освіти.

Результати констатувального етапу стали основою для розроблення та реалізації формувального етапу експерименту, спрямованого на підвищення рівня готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій та вдосконалення навчально-тренувального процесу СЗО.

4. Розроблено та теоретично обґрунтовано технологію формування готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Визначено, що запропонована технологія є цілісною педагогічною системою, спрямованою на формування професійної готовності тренерів-викладачів до ефективного використання сучасних педагогічних, цифрових та діяльнісно орієнтованих технологій у професійній діяльності.

Установлено, що формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій забезпечується на основі поєднання компетентнісного, системного, діяльнісного та інноваційного підходів, які створюють умови для розвитку мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивного компонентів готовності. Це дало змогу розглядати підготовку тренерів-викладачів як безперервний процес професійного розвитку, орієнтований на модернізацію навчально-тренувального процесу СЗО.

Обґрунтовано структуру технології, яка охоплює цільовий, змістовий, процесуальний і результативний компоненти та забезпечує поетапне формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій. Змістове наповнення технології спрямоване на оволодіння сучасними цифровими інструментами, інтерактивними методами навчання, проєктними, кейс-технологіями та засобами моделювання навчально-тренувальних ситуацій.

Визначено принципи та організаційно-методичні умови реалізації технології, які забезпечують ефективне застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО. До них віднесено: створення інноваційно орієнтованого освітньо-тренувального середовища, розвиток цифрової компетентності тренерів-викладачів, інтеграцію сучасних педагогічних і спортивних технологій, організацію системного моніторингу результатів підготовки вихованців та розвиток професійної взаємодії між тренерами.

Розроблений методичний інструментарій забезпечує активне залучення тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій, підвищує якість організації навчально-тренувального процесу, сприяє вдосконаленню спортивної підготовки вихованців та розвитку професійної майстерності тренерів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у створенні технології формування готовності тренерів-викладачів СЗО, яка забезпечує цілеспрямоване формування їхньої готовності до застосування інноваційних освітніх технологій і враховує специфіку організації навчально-тренувального процесу в системі дитячо-юнацького спорту. Реалізація технології створює науково обґрунтовані передумови для підвищення ефективності навчально-тренувального процесу СЗО та якості спортивної підготовки вихованців.

5. Визначено та теоретично обґрунтовано систему критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності тренерів-викладачів СЗО до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Установлено, що об'єктивне оцінювання результативності формування готовності тренерів-викладачів потребує комплексного врахування мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивного компонентів їхньої професійної готовності.

Обґрунтовано, що мотиваційний критерій характеризує спрямованість тренерів-викладачів на використання інноваційних освітніх технологій та готовність до професійного саморозвитку; когнітивний – рівень знань щодо сучасних педагогічних, цифрових та інноваційних технологій; діяльнісний – здатність ефективно застосовувати їх у навчально-тренувальному процесі СЗО; рефлексивний – здатність аналізувати результати власної професійної діяльності та вдосконалювати практику використання інноваційних освітніх технологій.

Визначені показники дали можливість оцінити рівень сформованості готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій та встановити особливості їх використання у навчально-

тренувальному процесі. На цій основі виокремлено високий, середній і низький рівні готовності, які відображають ступінь оволодіння знаннями, уміннями, навичками та професійними установками, необхідними для впровадження інноваційних освітніх технологій у діяльність спеціалізованих закладів освіти.

Установлено, що високий рівень готовності характеризується стійкою мотивацією до інноваційної діяльності, системним використанням інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі та розвиненими рефлексивними уміннями; середній – наявністю базової готовності та частковим використанням інноваційних технологій; низький – недостатньою мотивацією, обмеженими знаннями та відсутністю практичного досвіду їх застосування.

Розроблена система критеріїв, показників і рівнів забезпечила можливість діагностування рівня готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, здійснення моніторингу змін у процесі експериментальної роботи та оцінювання ефективності розробленої технології формування готовності. Це створило науково обґрунтовану основу для визначення динаміки формування готовності тренерів-викладачів і підтвердження результативності її впливу на вдосконалення навчально-тренувального процесу СЗО.

6. Експериментально перевірено ефективність розробленої технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Результати педагогічного експерименту підтвердили, що реалізація запропонованої технології забезпечує позитивну динаміку формування професійної готовності тренерів-викладачів до використання сучасних педагогічних, цифрових і діяльнісно орієнтованих технологій у професійній діяльності.

Установлено статистично значущі позитивні зміни в рівні сформованості мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивного компонентів готовності тренерів-викладачів експериментальної групи до застосування

інноваційних освітніх технологій. Зокрема зафіксовано зростання професійної мотивації до інноваційної діяльності, розширення знань щодо сучасних освітніх технологій, удосконалення практичних умінь їх використання у навчально-тренувальному процесі та розвиток здатності до рефлексивного аналізу результатів власної професійної діяльності.

Доведено, що впровадження розробленої технології сприяє формуванню готовності тренерів-викладачів до системного застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО. Порівняльний аналіз результатів контрольної та експериментальної груп засвідчив суттєве збільшення кількості тренерів-викладачів із високим рівнем готовності та відповідне зменшення частки осіб із низьким рівнем готовності до інноваційної професійної діяльності.

Установлено, що підвищення рівня готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій позитивно впливає на результативність навчально-тренувального процесу СЗО. Це проявляється у підвищенні якості організації тренувальної діяльності, покращенні показників фізичної підготовленості вихованців, більш ефективному засвоєнні технічних і тактичних елементів спортивної діяльності та зростанні мотивації спортсменів до систематичних занять.

На основі результатів експериментальної роботи розроблено науково-методичні рекомендації щодо формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі СЗО. Рекомендації спрямовані на вдосконалення професійної підготовки та підвищення кваліфікації тренерів-викладачів, розвиток їхньої готовності до інноваційної діяльності та забезпечення ефективного використання сучасних освітніх технологій у системі дитячо-юнацького спорту.

Результати експериментальної перевірки підтвердили ефективність розробленої технології формування готовності тренерів-викладачів, її позитивний вплив на формування готовності до застосування інноваційних освітніх технологій та підвищення результативності навчально-тренувального

процесу СЗО, що дає підстави рекомендувати її до впровадження у практику діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл та систему професійного розвитку тренерських кадрів.

Наукова новизна одержаних результатів

У дисертаційному дослідженні вперше:

– розроблено та теоретично обґрунтовано технологію формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій, яка ґрунтується на системній інтеграції педагогічних, цифрових і діяльнісно орієнтованих підходів та враховує специфіку навчально-тренувального процесу в дитячо-юнацькому спорті;

– визначено концептуально-методичні основи впровадження зазначеної технології, що охоплюють сукупність взаємопов'язаних принципів (інноваційності, професійної спрямованості, інтеграції педагогічних і спортивних технологій, індивідуалізації підготовки спортсменів, цифровізації навчально-тренувального середовища), організаційно-методичних умов та методичного інструментарію її реалізації;

– обґрунтовано структуру професійної готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій як інтегративного утворення, що включає мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти;

– розроблено систему критеріїв, показників і рівнів готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій, яка забезпечує можливість комплексного оцінювання їхньої професійної готовності та визначення динаміки її розвитку у процесі експериментальної роботи;

удосконалено:

– зміст і форми організації навчально-тренувального процесу у спеціалізованих закладах освіти шляхом інтеграції інноваційних освітніх технологій, зокрема інтерактивних методів навчання, цифрових засобів аналізу спортивної діяльності, проєктних і кейс-технологій, а також моделювання тренувальних ситуацій;

– підходи до професійної підготовки тренерів-викладачів у частині формування їхньої готовності до інноваційної діяльності в умовах цифровізації освітнього середовища;

набули подальшого розвитку:

– теоретичні положення щодо сутності та змісту формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у системі дитячо-юнацького спорту;

– наукові підходи до оцінювання ефективності впровадження педагогічних технологій у навчально-тренувальному процесі;

– уявлення про роль інноваційних освітніх технологій як чинника модернізації професійної діяльності тренера-викладача та підвищення результативності спортивної підготовки.

Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх безпосереднього використання у професійній діяльності тренерів-викладачів, а також у системі їхньої підготовки та підвищення кваліфікації.

Розроблена технологія формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій може бути впроваджена у діяльність спеціалізованих закладів освіти з метою підвищення ефективності навчально-тренувального процесу, вдосконалення організації спортивної підготовки та розвитку професійної компетентності тренерів.

Запропоновані концептуально-методичні основи впровадження технології можуть бути використані для модернізації змісту професійної підготовки фахівців у сфері фізичної культури і спорту, а також при розробленні освітніх програм, навчально-методичних матеріалів і програм підвищення кваліфікації тренерів-викладачів.

Розроблена система критеріїв, показників і рівнів готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій може бути використана для здійснення моніторингу якості їхньої професійної діяльності, оцінювання ефективності впровадження інновацій у навчально-тренувальний

процес та проведення педагогічних досліджень у сфері фізичної культури і спорту.

Матеріали дослідження, зокрема методичний інструментарій реалізації технології, можуть бути використані у практиці організації навчально-тренувального процесу, під час проведення семінарів, тренінгів і майстер-класів для тренерів-викладачів, а також при підготовці науково-методичних рекомендацій щодо впровадження інноваційних освітніх технологій.

Результати дослідження можуть бути використані у діяльності закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку фахівців у галузі фізичної культури і спорту, зокрема у процесі викладання дисциплін професійного спрямування, організації практичної підготовки здобувачів освіти та формування їхньої готовності до інноваційної професійної діяльності.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої наукової проблеми. Отримані результати відкривають перспективи для подальших наукових пошуків, спрямованих на поглиблення теоретико-методичних засад підготовки тренерів-викладачів до професійної діяльності в умовах трансформації освітнього середовища.

Подальшого наукового осмислення потребує дослідження варіативної складової освітніх програм підготовки майбутніх тренерів-викладачів, удосконалення якої сприятиме підвищенню ефективності формування їхньої професійної компетентності та адаптації до сучасних вимог навчально-тренувальної діяльності.

Перспективними напрямками подальших досліджень є вдосконалення підготовки майбутніх тренерів-викладачів до здійснення здоров'язберезувальної діяльності у спеціалізованих закладах освіти, розроблення науково обґрунтованих підходів до організації моніторингу якості виховної роботи в закладах спортивного профілю, а також дослідження проблеми системного формування готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних педагогічних технологій у професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ажиппо О. Ю. *Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах* : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2013. 39 с.
2. Ажиппо, О. Ю. (2021). *Цифрові технології в тренерській діяльності: методичні основи використання*. Харків: ХДАФК.
3. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/umova/>
4. Андрієва Є.В. *Мотиваційні фактори навчальної діяльності студентів*. Луцьк, 2017. С. 771-774.
5. Арзютов Г. М. *Теорія і методика поетапної підготовки спортсменів (на матеріалі дзюдо)* : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02; 13.00.04. Київ, 2000. 41 с.
6. Артемова Л. В. *Педагогіка і методика вищої школи (інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін)* : навч.-метод. посіб. Київ : Кондор, 2016. 272 с.
7. Атаманчук П. С., Атаманчук В. П. *Моделювання інтелектуальних і світоглядних якостей індивіда в умовах пріоритетності природничо-наукової системи освіти*. Наукові інновації та передові технології. 2023. № 5 (19). С. 433-444. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5\(19\)-433-444](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-5(19)-433-444).
8. Баклицька О. П., Степанченко Н. І. *Дослідження акцентуації характеру у студентів вищого навчального закладу спортивно-фізкультурного профілю та їх вплив на професійну діяльність*. Особистість в екстремальних умовах : матеріали наук.-практ. семінару. Львів, 2008. С. 10-13.
9. Бережна Ж. В. *Зміст професійної компетентності майбутніх тренерів*. Педагогіка, психологія та мед.-біол. проблеми фізичного виховання і спорту. 2007. С. 3-6.

10. Бережна Ж. В. *Особливості професійної компетентності майбутнього тренера*. Педагогіка формування творчої особистості у вищій та загальноосвітній школах. 2010. Вип. 6. С. 46-51.

11. Бельський Я. *Теоретичні і методичні основи підвищення ефективності праці вчителів фізичної культури* : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2000. 46 с.

12. Биков В. Ю. *Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України // Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку* : матеріали методологічного семінару НАПН України (4 квітня 2019 р.) / за ред. В. Г. Кременя, О. І. Ляшенка. Київ : НАПН України, 2019. — С. 20-26. — Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718692/1/Microsoft%20Word%20-%20%D0%91%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%20%D0%92_2019_2.pdf

13. Биков, В. Ю. (2019). *Цифрове освітнє середовище: концептуальні засади проектування*. Київ: ІТЗН НАПН України.

14. Бойко Ю. С., Соколенко Л. С., Танасійчук Ю. М. *Інтеграція новітніх методик викладання фізичного виховання в закладах вищої освіти України з використанням технологій для дистанційного навчання* // Академічні візії. 2023. № 20. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8011003>. (дата звернення: 14.03.2026).

15. Боровкова, О. О. (2024). *Індивідуально-психологічні властивості особистості як передумова успішності молоді у спорті*. Дніпро: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.fpso.dp.ua/wp-content/uploads/2024/12/%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82%D1%83-4.pdf>

16. Бріжати О. В., Цюкало Л. Є., Курілова В. І. *Основи наукової підготовки майбутнього вчителя фізичної культури* : навч. посіб. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2011. 249 с.

17. Буренко М. С. *Формування фахових компетенцій майбутніх тренерів-викладачів у процесі вивчення циклу професійно-орієнтованих дисциплін* : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2012. 224 с.
18. Ваколюк А., Шелюк В., Симонович Н. *Інноваційні технології у системі фізичного виховання здобувачів вищої освіти*. Інноватика у вихованні. 2021. № 14. С.128-134. DOI: <https://doi.org/10.35619/iuu.v1i14.431>
19. Вакуленко, О. В. (2022). *Інноваційні технології у підготовці фахівців фізичної культури і спорту*. Київ: Логос.
20. Винничук О. Т. *Історико-педагогічні аспекти розвитку фізичної культури*. Тернопіль : Астон, 2001. 404 с.
21. Виноградов В.Є. *Стимуляція працездатності і відновлювальних реакцій в системі тренувальних впливів в підготовці кваліфікованих спортсменів*: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.01 «Олімп. і проф. спорт». Київ, 2010. 46
22. Волкова Н. П. *Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів до професійно-педагогічної комунікації* : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2006. 414 с.
23. Воляннюк Н. *Психологія професійного становлення тренера* : монографія. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2006. 444 с.
24. Воробйов М. І., Круцевич Т. Ю. *Практика в системі фізкультурної освіти* : навч. посіб. Київ : Олімпійська література, 2006. 192 с.
25. Гончаренко С. У. *Український педагогічний словник*. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
26. Гузій, Н. В. (2020). *Професійна компетентність педагога: теоретичні засади формування*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка.
27. Гуржий О. С., Порохнявий А. В. *Словник термінів та понять з дисципліни «Фізичне виховання»*. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 36 с.

28. Данилко М. Т. *Формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури* : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. Луцьк, 2000. 19 с.

29. Данилко М., Толкач В. *Сучасні уявлення про сутність і структуру діяльності тренера.* URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/3371/1/Danylko.pdf>

30. Денисовець Т. М., Квак О. В. *Значення фізичної культури у формуванні здорового способу життя студентів у закладах вищої освіти.* Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2020. № 2 (122). С. 51-55. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU_nc.series15.2020.2\(122\).10](https://doi.org/10.31392/NPU_nc.series15.2020.2(122).10) (дата звернення: 09.04.2024)]

31. Дерека Т. Г. *Акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання* : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2017. 549 с.

32. Добридень А. В. *Фізичне виховання здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану в Україні.* Перспективи та інновації науки. 2023. № 9 (27). С. 155-164. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-9\(27\)-155-164](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-9(27)-155-164) 09.04.2024).

33. Долженко Л., Перегінець М., Базилюк Д. *Інноваційні підходи в практиці фізичного виховання студентів.* URL: https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/4797/1/Innovative_development_synthesis_of_scientific_approaches_in_various_fields_of_research_March_20_22_2024_Tallinn_Estonia.pdf#page=133 (дата звернення: 25.09.2024).

34. Дубасенюк, О. А. (2014). *Професійно-педагогічна підготовка фахівців у контексті євроінтеграційних процесів.* Житомир: Вид-во ЖДУ.

35. Дубинська О. Я. *Сучасні підходи до застосування засобів аквафітнесу у фізичному вихованні студентської молоді.* Олімпійський та параолімпійський спорт. 2023. № 1. С. 8-11. DOI: <https://doi.org/10.32782/olimp spu/2023.1.2>

36. Дущенко О. *Сучасний стан цифрової трансформації освіти* / О. Дущенко // *Фізико-математична освіта*. 2021. № 2 (28). С. 40-45. DOI: 10.31110/2413-1571-2021-028-2-007. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/351136337_SUCASNIJ_STAN_CIFROVO_I_TRANSFORMACII_OSVITI
37. Дьяченко, Л. М. (2021). *Цифровізація професійної освіти: методичні орієнтири*. Харків: Основа.
38. Журавльов О. *Розвиток фізичних якостей студентів. За здорове життя* : матеріали обласної науково-практичної Інтернет-конференції викладачів фізичного виховання (м. Маріуполь, 30 листопада 2020 р.). Маріуполь, 2020. С. 27-32.
39. Захарова О. В., Мотузенко Т. Є., Махно В. В. *Заняття з фізичного виховання у процесі розв'язання проблеми дефіциту рухової активності студентської молоді*. Наукові записки. 2022. № 206. С. 133-140. DOI: https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1_206-133-140 (дата звернення: 09.04.2024).[
40. *Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти* : монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 143 с.
41. Кайдалова Л. Г., Романовська О. О., Науменко Н. В. *Педагогіка вищої школи з педагогічною практикою* : метод. рек. до самостійної роботи для аспірантів. Харків : Вид-во НФаУ, 2021. 29 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3c9d8124-94d4-4206-8fcf-60a81a53917b/content>
42. Каліберда О.Г. *Цифрові технології професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту*. Інноваційні технології в системі підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання і спорту: тези доповідей X Міжнародної науково-методичної конференції, м. Суми, 14-15 листопада 2024 р. Суми : Сумський державний університет. 2024. С. 73-76. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/97243/3/FVS.pdf>.

43. Карамушка, Л. М. (2016). *Психологія управління в освіті: теорія і практика*. Київ: Науковий світ
44. Карпюк Р. П. *Професійна підготовка майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання: теорія та методика* : монографія. Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2008. 504 с.
45. Кириленко С. В. *Інноваційні освітні технології у розвитку сучасної педагогічної науки*. Імідж сучасного педагога. 2022. № 1 (96). DOI: <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-96.2022.10>
46. Ковальчук Г. П., Присакар В. В. *Педагогіка фізичної культури* : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Вид. ПП Зволейко Д. Г., 2012. 424 с.
47. Ковальчук, О. В. (2019). *Професійна підготовка тренерських кадрів у системі позашкільної освіти*. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова.]
48. Кожокар М. В., Осадець М.М., Первухіна С.М., *Аналіз стану та перспектив розвитку системи фізичної культури у закладах вищої освіти в умовах сьогодення*. Молодий вчений. 2023. № 12 (124). С. 50-53. DOI: https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023_12-124-35
49. Козак, В. М. (2015). *Управління трудовим потенціалом: теорія і практика*. Київ: КНЕУ.]
50. Кондрацька Г. Д. *Інноваційні підходи у підготовці фахівців з фізичної культури і спорту до викладання спортивних дисциплін*. Перспективи та інновації науки. 2022. № 7 (12). С. 173-184. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-7\(12\)_173-184](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-7(12)_173-184) (дата звернення: 09.04.2024).
51. Кононович В. Г., Усачов Д. В. *Актуальні технологічні інновації у сфері фізичної культури та спорту*. URL: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/20412/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba_%d1%82%d0%b5%d0%b7_22.05.2024.pdf (дата звернення: 26.09.2024).
52. Конох А. П. *Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму у вищих*

навчальних закладах : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2007. 42 с.]

53. Корольова Н. Ю. *Педагогічні проблеми навчання студентів дисципліні «Фізичне виховання» в сучасних умовах*. Науковий вісник Львівської академії. Серія: Педагогічні науки. Зб. наук. праць / Гол. ред. Т. С. Плачинда. Кропивницький: ЛА НАУ, 2019. Вип. 5. С. 150–154.

54. Кошелева О. О., Скрипченко І. Т. *Інноваційні технології в системі фізичного виховання студентів ЗВО: методичні рекомендації*. Дніпро: Журфонд, 2021. 46 с. Режим доступу: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/download/1390/1262/1281>.

55. Кошелева О.О., Скрипченко І.Т. *Інноваційні технології в системі фізичного виховання студентів ЗВО: методичні рекомендації*. Дніпро: Журфонд, 2021. 46 с.

56. Кувшинова К. В. *Сучасні цифрові інструменти й технології в освітньому середовищі*. Неперервна педагогічна освіта ХХІ століття : зб. матеріалів ХVІІІ Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О. П. Рудницької / наук. ред.: Г. І. Сотська, М. П. Вовк. Київ : Талком, 2021. Вип. 4(16). С. 44-47.

57. Курлянд, З. Н. *Модульне навчання: сутність, структура, реалізація*. Педагогіка і психологія. 2004. № 2. С. 43-50.

58. Кучер В. В. *Застосування інновацій у процесі організації освітнього процесу здобувачів освіти*. Український педагогічний журнал. 2023. URL: https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/688/730?utm_source=chatgpt.com

59. Лайчук А. М. *Підготовка майбутніх тренерів-викладачів до розвитку морально-вольових якостей учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл* : дис. ... канд. пед. наук. Житомир, 2021. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/33033/1/dys-Lajchuk.pdf>

60. Лівак, П. Є., Коновал, Ю. М., & Максим'як, Я. О. (2024). *Роль фізичної освіти у формуванні активного способу життя серед української молоді: виклики та перспективи*. *Академічні візії*, 31, 1–13. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11219431>.
61. Лісова С. В. *Pedagogical innovations as a tool for modernization of education: theoretical aspect*. 2024. URL: https://eprints.zu.edu.ua/41706/1/11.pdf?utm_source=chatgpt.com
62. Лоза Т. О. *Обґрунтування необхідності впровадження інноваційних технологій в процес фізичного виховання студентської молоді*. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-201-2-10>
63. Лопатюк О., Захарова О. *Інновації на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти*. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. Професійна освіта*, 2023, 1 (138). DOI: <https://doi.org/10.32782/1995-0519.2023.1.22>. (дата звернення: 20.03.2026)
64. Лук'яненко Ю. М., Безугла Я. І., Хрящевська Л. М. *Інноваційні підходи до організації навчального процесу в загальноосвітніх школах*. *Академічні візії*. 2024. № 29.
65. Мазін В. М. *Педагогічні засади виховної роботи тренерів-викладачів дитячо-юнацьких спортивних шкіл* : дис. ... д-ра пед. наук. Луганськ, 2016. URL: https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/831/Mazin_Dokt_090616.pdf
66. Маланюк Н. М. *Інноваційні педагогічні технології у професійній освіті*. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2020. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.70-3.21>
67. Мальнєв Д., Гелета Д. *Інноваційні підходи до фізичного виховання: як комп'ютерні технології революціонізують здоровий спосіб життя*. *Universum*. 2024. № 4. С. 211–217. URL: <https://archive.liga.science/index.php/universum/article/download/705/713> (звернення: 09.04.2024).

68. Мармаза, О. І. (2014). *Самоменеджмент у професійній діяльності педагогів*. Харків: Основа.

69. Марущак П. Д. *Упровадження сучасних новітніх технологій навчання при викладанні дисципліни фізичне виховання*. Наука, о світа, с успільство: інструменти і механізми сучасного інноваційного розвитку: мат. Всеукр. наук. практ. конф., м. Ніжин, 5-6 грудня 2019 р. Ніжин, 2019. С. 417-423. URL:

https://nadc.org.ua/docs/Conferencia/2019/Conferencia_mat_20191205.pdf#page=417

70. Марченко О. С., Білюк С. П., Стадніков Г. В. *Теоретичний огляд мотиваційних аспектів занять спортом у студентів ЗВО*. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2021. № 13. С. 58-62. DOI: <https://doi.org/10.25264/2415-7384-2021-13-58-62> (дата звернення: 09.04.2024).

71. *Медіапсихологічні ресурси подолання травми війни*. 2-ге вид., випр. та доп.: практичний посібник / Н. І. Череповська, Н. Ф. Умеренкова. Київ: Вид. «КНТ», 2023. 222 с.

72. Мельник О. С., Овчарук С. В., Лобанова О. В. *Вивчення дисципліни «Фізична культура» в умовах дистанційного навчання*. Загальні аспекти інноваційного АКАДЕМІЧНІ ВІЗІЇ Випуск 20/2023 розвитку освітньої галузі в контексті міжнародного співробітництва України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Миколаїв, 23 квітня 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021 . С 102-106. <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9998>

73. Минько О. О., Стрельников В. Ю. *Програмно-педагогічні засоби реалізації можливостей інформаційних технологій*. Збірник наукових статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2014-2015 навчального року. Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 55-60.

74. Морзе Н. В., Базелюк О. В., Воротникова І. П. та ін. *Опис цифрової компетентності педагогічного працівника (проект)*. Київ, 2019. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/27905/1/digital%20comp%20teacher%20Morze.pdf>

75. Морзе, Н. В. (2021). *Цифрові інструменти в професійній діяльності вчителя: методичний аспект*. Київ: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/731197/>
76. Морзе, Н. В., Барна, О. В., Вембер, В. П., Гладун, М. А., Кочарян, А. Б., & Нанаєва, Т. В. (2019). *Опис цифрової компетентності педагогічного працівника (проект)*. Київ: Міністерство освіти і науки України. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/27905/1/digital%20comp%20teacher%20Morze.pdf>
77. Морзе, Н. В., Варченко-Троценко, Л. О., Буйніцка, О. П., & Стрюк, А. М. (2020). *Digital competence of a modern teacher of the New Ukrainian School: guidelines*. Київ: ТОВ «КампPrint». Режим доступу: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27905/>
78. Мосейчук Ю., Королячук А., Абдула А. *Формування у студентської молоді ціннісного ставлення до здоров'я засобами фізичної культури*. *Physical Culture and Sport: Perspective*. 2024. № 1 (1). С. 183-187. DOI: <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.1.28> (дата звернення: 09.04.2024).
79. Надтока О. О. *Підготовка майбутніх тренерів-викладачів до виховної роботи у дитячо-юнацьких спортивних школах* : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2018. 229 с.
80. Нестеренко, О. М., Шпітун, І. І., & Бабич, Т. М. (2024). *Інноваційні підходи до викладання фізичної культури в закладах вищої освіти: підвищення ефективності навчання та розвитку фізичних якостей студентів*. Академічні візії, 35. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13912423>
81. Огнев'юк В. О. *Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку (світоглядно-методологічний аспект)* : автореф. дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. Київ : КНУ, 2003. 36 с.
82. Оксьом П., Азаренков В., Бережна Л. *Сучасний стан та проблеми забезпечення викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у закладах вищої освіти України*. ХДАФК Актуальні проблеми фізичного виховання

різних верств населення. 2020. №1. С.119-131.
DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.10903816>

83. *Опис цифрової компетентності педагогічного працівника (2019)*. Затверджено наказом МОН України № 38 від 15.01.2019. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/robota-mon/pedagogichna-diyalnist/Osvitni%20tekhnologiyi/2021/11/12/kompetyentnist-19.11.2021.pdf>

84. Орбан-Лембрик, Л. Е. (2006). *Соціальна психологія управління*. Київ: Професіонал.

85. Отравенко О. В. *Здоров'язберігаючі технології в умовах змішаного навчання закладів освіти*. Education and science of today: intersectoral issues and development of science: IV International Scientific and Practical Conference, Cambridge, 9 December 2022. Cambridge, UK, 2022. С. 176-179. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos 09.12.2022.48>

86. Павелкіна У. В., Стрельніков В. Ю. *Теоретико-методологічні засади навчання з використанням інноваційних технологій*. Збірник наукових статей магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи» ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2014-2015 навчального року. Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 60-65.

87. Палагнюк Т. В., Ківерник О. В., Головачук В. В. *Сучасні проблеми процесу підготовки фахівців галузі фізичного виховання та спорту. Інноваційна педагогіка*. 2022. Т. 3, № 44. С. 110-113. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/44/3.24>

88. Папуча В. М. *Формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя фізичного виховання в процесі фахової підготовки* : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2010. 243 с.

89. Перепльотчиков Д. О. *Підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до організації діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл* : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2011. 222 с.

90. Підласий І. П. *Педагогіка*. Київ: Освіта, 2005. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/705810/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B>
91. Пінчук, О. П. (2021). *Цифрові засоби в освіті та спорті: методичні основи використання*. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди.
92. Попрощаєв О. В., Мунтян В. С., Гоєнко М. І. *Особливості організації процесу дистанційного навчання з фізичного виховання*. Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту. 2020. № 4. <http://ismc.kpi.ua/index.php/wissn009/article/view/212142>
93. Путятіна Г. М. *Організаційні аспекти оптимізації діяльності спортивних шкіл на основі програмно-цільового управління* : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту : 24.00.01. Харків, 2007. 20 с.
94. Ребуха Л., Лю Х. *Comparative analysis of the physical culture and sports specialists training for the future professional activities in Ukraine and abroad* // Гуманітарні студії: історія та педагогіка. 2023. Вип. 2. С. 102-112. DOI: 10.35774/gsip2023.02.102. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/55218>
95. Рибалка, В. В. (2013). *Самоменеджмент як чинник успішної професійної діяльності педагогів*. Київ: Педагогічна думка.
96. Сергата Н. С., Сергатий М. О. *Інноваційні та сучасні підходи до організації занять із фізичної культури студентів вищих закладів освіти*. Педагогіка формування 9 АКАДЕМІЧНІ ВІЗІЇ Випуск 35/2024 творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019 р., № 65, Т. 2. С.119-123. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2019.65-2.21>
97. Собко С. Г. *Формування особистісної активності майбутніх учителів фізичного виховання у позааудиторній діяльності* : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07. Кіровоград, 2006. 210 с.
98. Спірін, О. М. (2017). *Інформаційно-цифрова компетентність педагога: теоретико-методичні засади формування*. Київ: Педагогічна думка.

99. Степанченко Н. І. *Система професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах* : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2017. 629 с.
100. Стрельніков В. Ю. *Проектування вчителем інтерактивних технологій навчання на основі електронних освітніх ресурсів*. Фізико-математична освіта : наук. журн. 2017. Вип. 4 (14). С. 348-351.
101. Стрельніков, В. Ю. (2016). *Використання теорій інтенсивного навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту*. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)», Вип. 3К2 (71), 316-319.
102. Сущенко Л. П. *Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту* : монографія. Запоріжжя : ЗДУ, 2003. 442 с.
103. Танасійчук Ю. М. *Проблеми та перспективи фізичного виховання в українських школах: аналіз сучасного стану та напрями розвитку*. Педагогічна Академія: наукові записки. 2024. № 3. DOI: <https://doi.org/10.57125/pedacademy.2024.02.29.02> (дата звернення: 09.04.2024).
104. Твеліна А.О. *Соціально – педагогічні передумови використання засобів оздоровчого фітнесу в системі підготовки майбутніх вчителів фізичної культури*. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Шевченка. Серія: Педагогічні науки: фізичне виховання та спорт. 2014. № 2. С. 232-236.
105. Тимошенко О. В. *Теоретико-методичні засади оптимізації професійної підготовки вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах* : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2009. 600 с.
106. Тимошук І. *STEM-технології в освіті: виклики і можливості професійної підготовки тренерів-викладачів*. Київ : Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2022.
107. Тріщенко Ю. І. *Основи педагогічної технології*. Київ: Центр навчальної літератури, 2005.

108. Фіцула М. М. *Педагогіка* : навч. посіб. Київ : Академія, 2002. 528 с.
109. Харчук Т. В., Буренко М. С., Шавель Х. Є. Фізична культура чинник формування здорового способу життя особистості в умовах змін воєнно-політичної ситуації в Україні. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2023. № 10 (170). С. 137-141. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.10\(170\).29](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.10(170).29) (дата звернення: 09.04.2024).
110. Хуртенко О. В. *Формування у майбутніх організаторів-тренерів психологічної готовності до прийняття рішень у екстремальних ситуаціях* : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.09. Хмельницький, 2008. 22 с.
111. Царенко К. В. *Розвиток професійно-педагогічної компетентності тренерів-викладачів дитячо-юнацьких спортивних шкіл у процесі підвищення кваліфікації* : дис. ... канд. пед. наук. Запоріжжя, 2017. URL: https://phd.znu.edu.ua/page/dis/09_2017/Tsarenko_diss.pdf
112. Цибулько Л. Г., Глоба Г. В. *Особливості дистанційного навчання студентів факультету фізичного виховання в умовах карантину*. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. 2021. № 6 (344). Ч. 2. С. 84-97. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/handle/123456789/9269>
113. *Цифрова компетентність сучасного вчителя Нової української школи: 2022 (Безпечне середовище для учнів та вчителів: виклики та практичні рішення)* : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. семінару (Київ, 3 березня 2022 р.) / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ : Інститут цифровізації освіти НАПН України, 2022. 106 с. — Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731095/1/%D0%A6%D0%98%D0%A4%D0%A0%D0%9E%D0%92%D0%90%20%D0%9A%D0%9E%D0%9C%D0%9F%D0%95%D0%A2%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%9D%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%AC%20%D0%B2%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8F_%202022.pdf — Назва з екрана.
114. Череповська О.А., Хрипач А.Г., Світлик В.В., Куспиш О.В. *Оптимізація фізичної підготовленості студентів з використанням розробленого методичного забезпечення у фізичному вихованні закладів вищої*

освіти. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2019. Випуск 2 (108).

URL:

<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25315/Cherepovskaya.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 20.09.2024).

115. Чумак, М. П. (2020). *Професійна підготовка фахівців фізичного виховання в умовах інноваційних змін освітнього середовища*. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди.

116. Шавель Х. Є., Бойко Ю. С., Соколенко Л. С. *Інноваційні моделі підготовки здобувачів вищої освіти в галузі фізичного виховання та спорту*. Академічні візії. 2023. № 17. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7724404>

117. Шаповалова І. В. *Базові педагогічні принципи підготовки сучасного вчителя фізичного виховання*. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2013. Вип. 33. С. 415-421.

118. Шиян Б. М. *Теоретично-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних навчальних закладах* : автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Київ, 1997. 50 с.

119. Шиян С. М., Ковальчук О. В. *Професійна підготовка тренерів у цифровому освітньому середовищі*. Київ: Освіта України, 2022. 208 с.

120. Шкретій Ю. М. *Управління тренувальними і змагальними навантаженнями спортсменів високого класу в умовах інтенсифікації процесу підготовки* : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.01. Київ, 2006. 40 с.

121. Шупта І. *Аспекти успішності тренера-викладача СЗО*. Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. 2022. С. 29-30.

122. Щавель Х. Є. *Функціональні можливості дихальної та серцево-судинної систем організму юних спортсменів 7-10 років, які займаються дайто-рю айкі-дзюдзюцу*. Традиції та новації у підготовці фахівців з фізичної культури та фізичної реабілітації : зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2021. С. 66-70.

123. Ягупов А. В. *Педагогіка. Метод ділової гри в навчанні. Види ділових ігор* [Електронний ресурс]. URL: http://eduknigi.com/ped_view.php?id=199 (дата звернення: 24.02.2026).
124. Ягупов В. В. *Педагогіка* : навч. посіб. для студ. педаг. спец. вищ. навч. закл. Київ : Либідь, 2002. 560 с.
125. Язловецька О. В. *Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури*. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький, 2018. Вип. 67. С. 115-120.
126. Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Longman.
127. Armour K. M. *Sport pedagogy: An introduction for teaching and coaching*. London : Routledge, 2011. 352 p.
128. Blömeke, S., Gustafsson, J.-E., & Shavelson, R. J. (2015). *Beyond dichotomies: Competence viewed as a continuum*. *Zeitschrift für Psychologie*, 223(1), 3–13. DOI: 10.1027/2151-2604/a000194.
129. Caena, F., & Redecker, C. (2019). *Aligning teacher competence frameworks to 21st century challenges: The case for DigCompEdu*. *European Journal of Education*, 54 (3), 356-369.
130. Cockerill I. M. *Solutions in sport psychology*. London : Thomson Learning, 2002. 224 p.
131. Collins D., Collins L. *The coach as a performer*. In: Potrac P., Gilbert W., Denison J. (Eds.). *Sports coaching: Theoretical and practical perspectives*. London : Routledge, 2013. P. 63-78.
132. Côté J., Gilbert W. *An integrative definition of coaching effectiveness and expertise*. *International Journal of Sports Science & Coaching*. 2009. Vol. 4, No. 3. P. 307-323. DOI: 10.1260/174795409789623892. URL: https://www.researchgate.net/publication/249883809_An_Integrative_Definition_of_Coaching_Effectiveness_and_Expertise .

133. Cushion C. J., Armour K. M., Jones R. L. *Coach education and continuing professional development: Experience and learning to coach*. Quest. 2003. Vol. 55, № 3. P. 215-230. DOI: 10.1080/00336297.2003.10491800.

134. De Florio-Hansen, I. (2018). *Teaching and learning English in the digital age*. Münster: Waxmann. URL: https://www.researchgate.net/publication/356269379_Teaching_and_Learning_English_in_the_Digital_Age

135. Duda J. L. *Achievement goal research in sport: Pushing the boundaries and clarifying some misunderstandings*. In: Roberts G. C. (Ed.). *Motivation in sport and exercise*. Champaign, IL : Human Kinetics, 2001. P. 129-182.

136. Eraut, M. (2000). *Non-formal Learning and Tacit Knowledge in Professional Work*. *British Journal of Educational Psychology*, 70(1), 113–136.

137. Farrow D., Baker J., MacMahon C. *Developing sport expertise: Researchers and coaches put theory into practice*. 2nd ed. London : Routledge, 2013. 288 p. DOI: 10.4324/9780203133712.

138. Filo, Y. (2024). *An artificial intelligence competency framework for teachers*. *European Journal of Distance and E-Learning*, 26(S1), 93–106. URL: https://eurodljournal.com/articles/10.2478/eurodl-2024-0012?utm_source=chatgpt.com

139. Gano-Overway L. A., Guivernau M., Magyar T. M., Waldron J. J., Ewing M. E. *Achievement goal perspectives, perceptions of the motivational climate, and sportpersonship: Individual and team effects*. *Psychology of Sport and Exercise*. 2005. Vol. 6, № 2. P. 215-232. DOI: 10.1016/j.psychsport.2003.11.001. URL: <https://psycnet.apa.org/record/2005-01854-006>

140. Gilbert W., Trudel P. *The role of the coach: How model youth team sport coaches frame their roles*. *The Sport Psychologist*. 2004. Vol. 18, № 1. P. 21-43. DOI: 10.1123/tsp.18.1.21. URL: https://www.researchgate.net/publication/286969999_Role_of_the_Coach_How_Model_Youth_Team_Sport_Coaches_Frame_Their_Roles.

141. Gould D., Collins K., Lauer L., Chung Y. *Coaching life skills through football: A study of award winning high school coaches*. Journal of Applied Sport Psychology. 2007. Vol. 19, № 1. P. 16-37. DOI: 10.1080/10413200601113786.
142. Hastie P. A. *Student-designed games: Strategies for promoting creativity, cooperation, and skill development in physical education*. Champaign, IL : Human Kinetics, 2010. 216 p.
143. Hattie, J. (2012). *Visible Learning for Teachers: Maximizing Impact on Learning*. London: Routledge.
144. Ibáñez S. J., Sampaio J., Sáenz-López P., Giménez J., Janeira M. A. *Game statistics discriminating the final outcome of junior world basketball championship matches (Portugal 1999)*. Journal of Human Movement Studies. 2003. Vol. 45. P. 1-19.
145. Ivantsev, L. (2021). *Digital Pedagogy and Competence Formation in Sports Education*. Lviv: LNU
146. Jones R. L. *Sports coaching cultures: From practice to theory*. London : Routledge, 2006. 224 p.
147. Jowett S., Cockerill I. M. *Olympic medallists' perspective of the athlete-coach relationship*. Psychology of Sport and Exercise. 2003. Vol. 4, № 4. P. 313-331. DOI: 10.1016/S1469-0292(02)00011-0. URL: https://www.researchgate.net/publication/222296904_Olympic_Medallists'_perspective_of_the_athlete-coach_relationship.
148. Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall
149. LaVoi N. M. *Interpersonal communication and conflict in coach-athlete-parent relationships*. In: Jowett S., Lavallee D. (Eds.). *Social psychology in sport*. Champaign, IL : Human Kinetics, 2007. P. 29-40.
150. Lee T. D., Schmidt R. A. *Motor control and learning: A behavioral emphasis*. 5th ed. Champaign, IL : Human Kinetics, 2011. 560 p.

151. Lemyre P. N., Trudel P., Durand-Bush N. *How youth-sport coaches learn to coach*. Sport Psychologist. 2007. Vol. 21, № 2. P. 191-209. DOI: 10.1123/tsp.21.2.191.
152. Lidor R., Côté J., Hackfort D. *To test or not to test? The use of physical skill tests in talent detection and in early phases of sport development*. International Journal of Sport and Exercise Psychology. 2009. Vol. 7, № 2. P. 131-146. DOI: 10.1080/1612197X.2009.9671896.
153. Light R. L. *Game sense: Pedagogy for performance, participation and enjoyment*. London : Routledge, 2013. 232 p. DOI: 10.4324/9780203110171.
154. Lütge, C. (2019). *Digital teaching and learning: Perspectives for language education*. Munich: LMU Press.
155. Lyle J. *Sports coaching concepts: A framework for coaches' behaviour*. London : Routledge, 2002. 289 p. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780203994986/sports-coaching-concepts-john-lyle>
156. Lysiak, I. (2025). *Competences for educators in a digital society: A role-based framework*. Journal of Educational Sciences, 4, 31-39. URL: https://public.scnchub.com/perm/index.php/perm/article/view/191?utm_source=chatgpt.com
157. MacNamara Á., Collins D. *Profiling, exploiting, and countering psychological characteristics in talent identification and development*. Sport Psychologist. 2011. Vol. 25, № 1. P. 73-81. DOI: 10.1123/tsp.25.1.73.
158. Mallett C. J., Trudel P., Lyle J., Rynne S. B. *Formal vs. informal coach education*. International Journal of Sports Science & Coaching. 2009. Vol. 4, No. 3. P. 325-334. DOI: 10.1260/174795409789623883. URL: https://www.researchgate.net/publication/43515640_Formal_vs_Informal_Coach_Education.
159. Martens R. *Successful coaching*. 4th ed. Champaign, IL : Human Kinetics, 2012. 448 p.

160. Mazurek, G. (2020). *Digital transformation: A marketing perspective*. London: Routledge
161. Mesquita I., Isidro S., Rosado A. *Portuguese coaches' perceptions of and preferences for knowledge sources related to their professional background*. Journal of Sports Science & Medicine. 2010. Vol. 9, № 3. P. 480-489. URL: https://www.researchgate.net/publication/258035667_Portuguese_Coaches'_Perceptions_of_and_Preferences_for_Knowledge_Sources_Related_to_their_Professional_Background
162. Morgan K., Kingston K., Sproule J. *Effects of different teaching styles on the teacher behaviours that influence motivational climate and pupils' motivation in physical education*. European Physical Education Review. 2005. Vol. 11, № 3. P. 257-285. DOI: 10.1177/1356336X05056651.
163. Oliynyk, V. V. (2024). *Developing digital competence of teachers in postgraduate education*. Contemporary Teacher Education, 5 (2), 112-125. URL: https://acnsci.org/journal/index.php/cte/article/view/662?utm_source=chatgpt.com
164. Pickard A. *Creative Approaches to Primary Physical Education*. Routledge Handbook of Primary Physical Education. First Edition. | New York : Routledge, 2018. | Series: Routledge International Handbooks, 2017. P. 167-179. URL: https://doi.org/10.4324/9781315545257-15_9.]
165. Pomohaci M., Sopa I. S. *Study Regarding the Planning Process in Physical Education and Sports*. Scientific Bulletin. 2021. Vol. 26, no. 1. P. 58-69. URL: <https://doi.org/10.2478/bsaft-2021-0008>
166. Potrac P., Jones R., Cushion C. *Understanding power and the coach's role in professional English soccer: A preliminary investigation of coach behaviour*. Soccer & Society. 2007. Vol. 8, № 1. P. 33-49. DOI: 10.1080/14660970600968159.
167. Radul, V. (2020). *Innovative Pedagogical Technologies in Professional Education*. Kharkiv: HNPU.
168. Redecker, C. (2017). *European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107466>

169. Ridei N. Analysis of profesional competencies in the characteristics of the teacher of the future: global challenges of our time. *Futurity Education*. 2021. P. 22-32. URL: <https://doi.org/10.57125/fed.2022.10.11.3> 11.
170. Ronglan L. T. *Elite sport in Scandinavian welfare states: Legitimacy under pressure?* *International Journal of Sport Policy and Politics*. 2015. Vol. 7, № 3. P. 345-363. DOI: 10.1080/19406940.2014.940997.
171. Sachs, J. (2003). *The Activist Teaching Profession*. Buckingham: Open University Press.
172. Salas, E., Tannenbaum, S. I., Kraiger, K., & Smith-Jentsch, K. A. (2012). The Science of Training and Development in Organizations: What Matters in Practice. *Psychological Science in the Public Interest*, 13 (2), 74-101. DOI: 10.1177/1529100612436661 (pubmed.ncbi.nlm.nih.gov)
173. Smith R. E., Smoll F. L., Hunt E. *A system for the behavioral assessment of athletic coaches*. *Research Quarterly*. 1977. Vol. 48, № 2. P. 401-407. DOI: 10.1080/10671315.1977.10615438.
174. Smoll F. L., Smith R. E. *Children and youth in sport: A biopsychosocial perspective*. Dubuque, IA : Kendall Hunt, 2002. 622 p.
175. Sonkeng K., Chepyator-Thomson J. R. Club system. *Encyclopedia of Sport Management*. 2021. P. 75-77. URL: <https://doi.org/10.4337/9781800883284.club.system>
176. Spirin, O., Oleksiuk, V., Vasylenko, Y., & Sirenko, O. (2024). *A model for the development of digital competence of research and teaching staff*. *Information Technologies and Learning Tools*, 104 (6), 156-179. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/5889>
177. Stambulova N. B., Ryba T. V., Henriksen K. *Career development and transitions of athletes: The international society of sport psychology position stand revisited*. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*. 2021. Vol. 19, № 4. P. 524-550. DOI: 10.1080/1612197X.2020.1737836.

178. Stoika, O. (2023). *Teacher's digital competence in the European educational discourse*. *Educational Review*, 8 (13), 45-58. URL: <https://orcid.org/0000-0002-7695-6100>
179. Szanter, R., & Matuska, E. (2022). *Development and certification of digital competences in EU countries*. *Journal of Modern Social Sciences*, 10 (2), 45-58. URL: https://www.jomswsge.com/pdf-177634-111758?utm_source=chatgpt.com
180. Thelwell R. C., Weston N. J. V., Greenlees I. A. *Defining and understanding mental toughness within soccer*. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2005. Vol. 17, № 4. P. 326-332. DOI: 10.1080/10413200500313636.
181. Trudel P., Gilbert W., Werthner P. *Coach education effectiveness*. In: Lyle J., Cushion C. (Eds.). *Sports coaching: Professionalisation and practice*. Edinburgh : Elsevier, 2010. P. 135-152. URL: https://www.researchgate.net/publication/313643838_Coach_education_effectiveness
182. Tsekhmister Y. *The problem of pedagogical innovations and trends in the development of the educational environment*. *Futurity* URL: <https://doi.org/10.57125/fed/2022.10.11.16>.
183. Werthner P., Trudel P. *A new theoretical perspective for understanding how coaches learn to coach*. *The Sport Psychologist*. 2006. Vol. 20, № 2. P. 198-212. DOI: 10.1123/tsp.20.2.198. URL: https://www.researchgate.net/publication/267936822_A_New_Theoretical_Perspective_for_Understanding_How_Coaches_Learn_to_Coach
184. Woods C. T., Robertson S., Collier N. F. *Sport analytics, ecological dynamics and the performance of sport teams*. *Sports Medicine Open*. 2020. Vol. 6, Art. 25. DOI: 10.1186/s40798-020-00264-7.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

**АНКЕТА ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ГОТОВНОСТІ
ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ СЗО ДО ЗАСТОСУВАННЯ
ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Мета анкети — виявлення рівня сформованості мотиваційного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивного компонентів готовності тренерів-викладачів до використання інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Шановний(а) респонденте!

Просимо Вас взяти участь в опитуванні, метою якого є вивчення особливостей професійної підготовленості тренерів-викладачів до застосування сучасних інноваційних освітніх технологій у роботі з вихованцями дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Отримані результати будуть використані виключно в узагальненому науковому аналізі.

Загальні відомості

Вид спорту _____

Місце роботи _____

Стаж тренерсько-педагогічної діяльності:

- до 3 років
- 3–10 років
- 10–20 років
- понад 20 років

Кваліфікаційна категорія:

- спеціаліст
- друга
- перша
- вища

Спортивна спеціалізація _____

Блок 1. Мотиваційний компонент

Оцініть ступінь Вашої згоди з наведеними твердженнями за шкалою:

- 1 — повністю не погоджуюсь
- 2 — частково не погоджуюсь
- 3 — важко відповісти
- 4 — переважно погоджуюсь
- 5 — повністю погоджуюсь

1. Використання сучасних освітніх технологій підвищує результативність спортивної підготовки.
2. Я відчуваю професійну потребу постійно оновлювати власні педагогічні підходи.
3. Мені цікаво опановувати нові цифрові інструменти для роботи з вихованцями.
4. Інноваційні технології позитивно впливають на мотивацію юних спортсменів.
5. Професійний розвиток у сфері цифрових технологій є необхідною умовою сучасної тренерської діяльності.

Блок 2. Когнітивний компонент

6. Я володію знаннями щодо змішаного навчання.
7. Мені відомі принципи використання LMS-платформ у професійній діяльності.
8. Я розумію можливості використання відеоаналізу технічних дій спортсменів.
9. Знаю сучасні цифрові засоби контролю фізичної активності.
10. Володію методикою організації дистанційної тренувальної взаємодії.

Блок 3. Діяльнісний компонент

11. Регулярно використовую мультимедійні засоби під час підготовки спортсменів.

12. Застосовую цифрові сервіси для комунікації з вихованцями та батьками.
13. Використовую відеорозбір тренувального процесу.
14. Створюю власні електронні навчально-методичні матеріали.
15. Використовую цифрові інструменти для моніторингу результатів підготовки спортсменів.

Блок 4. Рефлексивний компонент

16. Аналізую ефективність застосованих педагогічних технологій.
17. Оцінюю власний рівень цифрової компетентності.
18. Корирую методику підготовки на основі отриманих результатів.
19. Готовий(а) до професійних змін і педагогічного експериментування.
20. Вважаю самоосвіту необхідною складовою професійної діяльності тренера-викладача.

Обробка результатів

Сумарний бал:

- 20–40 — низький рівень готовності
- 41–60 — середній рівень
- 61–80 — достатній рівень
- 81–100 — високий рівень

ДОДАТОК Б**ЕКСПЕРТНА КАРТА ОЦІНЮВАННЯ ГОТОВНОСТІ
ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ СЗО ДО ЗАСТОСУВАННЯ
ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Експертна карта призначена для комплексного оцінювання рівня сформованості професійної готовності тренерів-викладачів до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі. Оцінювання здійснюється експертною групою (керівники СЗО, методисти, викладачі закладів вищої освіти, фахівці з цифрових освітніх технологій).

Прізвище, ім'я, по батькові тренера-викладача _____

Вид спорту _____

Місце роботи _____

Дата оцінювання _____

Експерт _____

Посада експерта _____

Шкала оцінювання**Характеристика прояву**

показник практично не проявляється

проявляється епізодично

проявляється на базовому рівні

проявляється стабільно

проявляється системно та творчо

1. Мотиваційно-ціннісний критерій**Показник**

Виявляє професійну зацікавленість у використанні інноваційних технологій _____

Демонструє прагнення до педагогічного саморозвитку _____

Показник

Має позитивну мотивацію до цифровізації навчально-тренувального процесу

Ініціює оновлення методичних підходів у власній роботі

Виявляє готовність до педагогічного експериментування

Сума балів _____

2. Когнітивний критерій**Показник**

Володіє сучасними знаннями щодо інноваційних освітніх технологій

Орієнтується у цифрових платформах і сервісах

Розуміє можливості застосування LMS, відеоаналізу, цифрового моніторингу

Знає принципи змішаного та дистанційного навчання

Володіє методикою інтеграції цифрових ресурсів у тренувальний процес

Сума балів _____

3. Операційно-діяльнісний критерій**Показник**

Використовує цифрові засоби в навчально-тренувальній діяльності

Показник

Розробляє електронні навчально-методичні матеріали

—

Використовує інтерактивні методи роботи

—

Застосовує цифровий моніторинг результатів спортсменів

—

Організовує дистанційну взаємодію з вихованцями

—

Сума балів _____

4. Рефлексивно-аналітичний критерій**Показник**

Аналізує ефективність власної педагогічної діяльності

—

Здійснює самооцінювання професійного розвитку

—

Коригує власну методику підготовки

—

Використовує результати моніторингу для вдосконалення роботи

—

Планує індивідуальну траєкторію професійного розвитку

—

Сума балів _____

Загальний результат оцінювання

Загальна кількість балів _____

Рівень сформованості готовності:

☐	низький	(20–39	балів)
☐	середній	(40–59	балів)
☐	достатній	(60–79	балів)
☐	високий	(80–100	балів)

Висновок експерта

Підпис експерта _____

ДОДАТОК В

**ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ СЗО
ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ
ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОМУ
ПРОЦЕСІ**

Загальна характеристика програми

Авторська програма підготовки тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти спортивного спрямування розроблена з метою формування професійної готовності до науково обґрунтованого використання інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Програма орієнтована на розвиток:

- мотиваційної готовності до професійного оновлення;
- сучасного педагогічного мислення;
- цифрової компетентності;
- здатності проєктувати інноваційне освітньо-тренувальне середовище;
- уміння застосовувати інтерактивні та цифрові технології у роботі з вихованцями СЗО;
- рефлексивної культури тренера-викладача.

Тривалість програми — **120 академічних годин**, з яких:

- лекційні заняття — 24 год.;
- практичні заняття — 38 год.;
- тренінгові заняття — 22 год.;
- самостійна робота — 24 год.;
- підсумковий проєкт — 12 год.

Структура програми

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади інноваційної підготовки тренера-викладача

Обсяг: 20 год.

Тематика:

- сучасні тенденції розвитку спортивної педагогіки;
- інноваційні освітні технології у сфері фізичної культури і спорту;
- компетентнісний підхід у підготовці тренерських кадрів;
- цифрова трансформація освітньо-тренувального середовища;
- педагогічне проєктування тренувального процесу.

Очікувані результати:

слухачі опановують сучасні концепції інноваційної педагогіки та набувають здатності інтегрувати нові підходи у професійну діяльність.

Модуль 2. Цифрові технології у діяльності тренера-викладача

Обсяг: 28 год.

Тематика:

- цифрові освітні платформи;
- використання LMS;
- мобільні застосунки для моніторингу фізичної активності;
- відеоаналіз техніки рухів;
- цифрова аналітика спортивних результатів;
- хмарні сервіси командної взаємодії;
- створення електронних методичних матеріалів.

Практикум:

- створення цифрового тренувального кабінету;
- розроблення електронного щоденника спортсмена;

- побудова системи онлайн-комунікації з батьками;
- використання QR-контенту для самостійних тренувань.

Модуль 3. Інтерактивні технології навчально-тренувальної взаємодії

Обсяг: 24 год.

Тематика:

- кейс-технології;
- тренінгові технології;
- кооперативне навчання;
- проблемно-орієнтовані моделі;
- ігрові методики;
- гейміфікація тренувального процесу;
- моделювання спортивних ситуацій;
- технології розвитку командної взаємодії.

Модуль 4. Психолого-педагогічні технології мотивації спортсменів

Обсяг: 20 год.

Тематика:

- педагогіка спортивної мотивації;
- психологія покоління Alpha;
- індивідуалізація підготовки;
- розвиток емоційної стійкості;
- комунікативні технології взаємодії;
- цифровий супровід індивідуального розвитку спортсмена.

Модуль 5. Авторський педагогічний проєкт

Обсяг: 28 год.

Завдання:

розробити власний освітньо-тренувальний мініпроект із використанням інноваційних освітніх технологій.

Структура проекту:

- назва;
- вид спорту;
- вікова категорія;
- педагогічна мета;
- цифрові інструменти;
- інноваційні методики;
- система моніторингу результативності;
- прогнозований педагогічний ефект.

Форми підсумкового оцінювання

Оцінювання здійснюється за такими напрямками:

- цифрова грамотність;
- педагогічне проектування;
- інноваційність методичних рішень;
- практична апробація;
- рефлексивний аналіз;
- професійна готовність до впровадження інновацій.

ДОДАТОК Г

**НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СПЕЦКУРСУ
«ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА СЗО»**

Мета спецкурсу полягає у формуванні в тренерів-викладачів системи сучасних педагогічних, цифрових та методичних компетентностей, необхідних для ефективного використання інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі.

Загальний обсяг спецкурсу становить **60 академічних годин**.

Змістове наповнення спецкурсу

№	Тематика занять	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Разом
1	Теоретичні засади інноваційної педагогіки спорту	2	2	2	6
2	Цифровізація навчально-тренувального процесу	2	4	2	8
3	Хмарні технології в діяльності тренера-викладача	2	4	2	8
4	Використання LMS у спортивній освіті	2	4	2	8
5	Відеоаналіз техніко-тактичних дій спортсменів	2	4	2	8
6	Гейміфікація у спортивній підготовці дітей	2	2	2	6
7	Інтерактивні технології тренерської комунікації	2	2	2	6
8	Цифровий моніторинг фізичної підготовленості	2	2	2	6
9	Проектування авторського цифрового тренувального середовища	2	2	0	4
Разом:		18	26	16	60

Практичні завдання слухачів спецкурсу

У процесі навчання тренери-викладачі виконували:

розроблення цифрового щоденника спортсмена;

створення онлайн-кабінету тренувальної групи;

підготовку відеофрагментів технічного аналізу вправ;

розроблення інтерактивних карток самостійної підготовки;

створення QR-маршрутів спортивних вправ;

проектування цифрової системи комунікації з батьками вихованців;

побудову індивідуальної траєкторії спортивного розвитку вихованця;
створення авторського інноваційного тренувального модуля.

Очікувані результати проходження спецкурсу

У результаті опанування спецкурсу тренер-викладач набуває здатності:
науково обґрунтовувати добір освітніх технологій;
інтегрувати цифрові сервіси у тренувальний процес;
організувати змішану форму підготовки;
використовувати аналітичні цифрові інструменти;
створювати індивідуалізоване освітньо-тренувальне середовище;
здійснювати цифровий супровід розвитку спортсмена;
проводити педагогічну рефлексію власної професійної діяльності.

ДОДАТОК Д

КАРТА ПЕДАГОГІЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА РІВНЕМ СФОРМОВАНOSTІ ГОТОВНОСТІ ТРЕНЕРІВ- ВИКЛАДАЧІВ СЗО ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Карта педагогічного спостереження розроблена для системного вивчення особливостей професійної діяльності тренерів-викладачів у процесі впровадження інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальну практику. Інструментарій використовувався на констатувальному, формульовальному та контрольному етапах педагогічного експерименту.

Дата спостереження _____

Прізвище, ім'я, по батькові тренера-викладача _____

Вид спорту _____

Місце проведення спостереження _____

Група підготовки (ПП / БП / СФП) _____

Тривалість спостереження _____

Експерт-спостерігач _____

Критерії педагогічного спостереження

Оцінювання здійснюється за шкалою:

0 балів — ознака не проявляється

1 бал — проявляється епізодично

2 бали — проявляється частково

3 бали — проявляється стабільно

4 бали — проявляється системно

5 балів — проявляється творчо й інноваційно

1. Організаційно-методичний аспект

Критерій спостереження	Бал
Логічно структурує навчально-тренувальне заняття	□
Раціонально добирає педагогічні методи	□
Використовує сучасні освітні технології	□

Критерій спостереження	Бал
Інтегрує цифрові інструменти в заняття	
Планує індивідуальну траєкторію розвитку спортсменів	

Проміжний бал _____

2. Цифрово-технологічний аспект

Критерій спостереження	Бал
Використовує мультимедійний контент	
Застосовує цифровий моніторинг результатів	
Використовує відеоаналіз техніки	
Організовує онлайн-комунікацію	
Створює цифрові методичні матеріали	

Проміжний бал _____

3. Психолого-педагогічний аспект

Критерій спостереження	Бал
Формує позитивну мотивацію вихованців	
Створює педагогічно комфортне середовище	
Використовує індивідуальний підхід	
Розвиває самостійність спортсменів	
Забезпечує ефективну взаємодію в групі	

Проміжний бал _____

4. Інноваційно-рефлексивний аспект

Критерій спостереження	Бал
Демонструє відкритість до педагогічних новацій	
Аналізує результативність власної діяльності	
Коригує методику тренувального процесу	
Використовує елементи авторських методик	
Проектує нові освітньо-тренувальні рішення	

Проміжний бал _____

Узагальнення результатів

Загальна кількість балів _____

Рівень сформованості готовності:

- низький
- середній
- достатній
- високий
- творчий / інноваційний

Аналітичні нотатки спостерігача

Підпис _____

МЕТОДИКА СТАТИСТИЧНОЇ ОБРОБКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Для визначення ефективності розробленої технології формування готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти до застосування інноваційних освітніх технологій було використано комплекс методів математичної статистики, спрямованих на кількісне оцінювання динаміки досліджуваних показників, виявлення статистично значущих відмінностей між контрольною та експериментальною групами, а також встановлення достовірності отриманих результатів.

Статистичне опрацювання експериментальних даних здійснювалося із застосуванням електронних табличних процесорів та спеціалізованих пакетів статистичного аналізу.

1. Обчислення середнього арифметичного значення

Для узагальнення емпіричних даних використовувалося середнє арифметичне значення:

$$\bar{x} = (\Sigma x_i) / n$$

де:

$\bar{x}$ — середнє арифметичне значення показника;

Σx_i — сума всіх індивідуальних значень показника;

n — кількість досліджуваних.

Середнє арифметичне використовувалося для визначення загального рівня сформованості досліджуваних показників у кожній групі.

2. Визначення стандартного відхилення

Для оцінювання варіативності результатів використовувалося стандартне відхилення:

$$S = \sqrt{[\Sigma (x_i - \bar{x})^2 / (n - 1)]}$$

де:

S — стандартне відхилення;

x_i — окреме значення показника;

$\bar{x}$ — середнє арифметичне;

n — кількість спостережень.

Цей показник характеризував ступінь однорідності вибірки.

3. Визначення стандартної похибки середнього

Для визначення точності середнього значення обчислювалася стандартна похибка:

$$m = S / \sqrt{n}$$

де:

m — стандартна похибка середнього значення;

S — стандартне відхилення;

n — обсяг вибірки.

4. Перевірка статистичної значущості відмінностей

Для порівняння результатів контрольної та експериментальної груп застосовувався t-критерій Стьюдента:

$$t = (\bar{x}_1 - \bar{x}_2) / \sqrt{(m_1^2 + m_2^2)}$$

де:

$\bar{x}_1$ — середнє значення експериментальної групи;

$\bar{x}_2$ — середнє значення контрольної групи;

m₁ — похибка середнього в експериментальній групі;

m₂ — похибка середнього в контрольній групі.

Статистично значущими вважалися відмінності при $p \leq 0,05$.

5. Визначення інтегрального приросту результатів

Для оцінювання ефективності експериментальної методики визначався відсотковий приріст показників:

$$P = ((X_2 - X_1) / X_1) \times 100\%$$

де:

P — приріст показника (%);

X₁ — початкове значення показника;

X₂ — підсумкове значення показника.

Інтерпретація результатів

- до 5 % — незначна динаміка;
- 6–10 % — помірна позитивна динаміка;
- 11–20 % — виражена позитивна динаміка;
- понад 20 % — високий рівень ефективності педагогічного впливу.

ДОДАТОК Ж

ДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНЮВАННЯ РІВНІВ ГОТОВНОСТІ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ СЗО ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

З метою комплексного визначення рівня готовності тренерів-викладачів спеціалізованих закладів освіти спортивного спрямування до застосування інноваційних освітніх технологій у навчально-тренувальному процесі було розроблено діагностичний інструментарій, що охоплює систему критеріїв, показників, рівнів сформованості та методів оцінювання. Розроблення інструментарію ґрунтувалося на структурі професійної готовності тренера-викладача, яка включає мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний компоненти, визначені у змісті дисертаційного дослідження .

Оцінювання рівня сформованості готовності здійснювалося за чотирма критеріями.

Мотиваційно-ціннісний критерій характеризує рівень професійної спрямованості тренера-викладача на впровадження педагогічних новацій, прагнення до професійного самовдосконалення, відкритість до цифрових трансформацій та сформованість внутрішньої потреби використовувати інноваційні освітні технології у власній професійній діяльності.

Показники оцінювання:

- професійний інтерес до педагогічних інновацій;
- позитивна мотивація до цифровізації навчально-тренувального процесу;
- готовність до професійного оновлення;
- прагнення до самоосвіти;
- орієнтація на підвищення результативності тренувальної діяльності.

Методи діагностики:

анкетування, інтерв'ювання, самооцінювання, експертне оцінювання.

Когнітивний критерій відображає рівень теоретичної підготовленості тренера-викладача щодо сучасних освітніх технологій, цифрових платформ,

інтерактивних методик, принципів змішаного навчання та інноваційних моделей педагогічної взаємодії.

Показники оцінювання:

- обізнаність із сучасними освітніми технологіями;
- знання цифрових освітніх платформ;
- розуміння принципів інтерактивного навчання;
- володіння методикою цифрового педагогічного проектування;
- знання психолого-педагогічних засад цифрової взаємодії.

Методи діагностики:

тестування, тематичні контрольні роботи, експертна оцінка, аналіз методичних матеріалів.

Операційно-діяльнісний критерій відображає практичну здатність тренера-викладача інтегрувати інноваційні освітні технології в навчально-тренувальний процес, використовувати цифрові ресурси, створювати сучасне освітньо-тренувальне середовище та застосовувати інноваційні педагогічні рішення.

Показники оцінювання:

- використання цифрових сервісів;
- застосування мультимедійних засобів;
- використання відеоаналізу техніки;
- розроблення електронних навчально-методичних матеріалів;
- використання цифрового моніторингу спортивних результатів;
- упровадження інтерактивних форм роботи.

Методи діагностики:

педагогічне спостереження, аналіз практичної діяльності, експертне оцінювання, аналіз портфоліо тренера.

Рефлексивно-аналітичний критерій характеризує здатність тренера-викладача здійснювати професійну рефлексію, аналізувати результативність власної діяльності, коригувати педагогічні підходи та проектувати подальший професійний розвиток.

Показники оцінювання:

- здатність до самоаналізу;
- професійна рефлексія;
- критичне осмислення результатів діяльності;
- готовність до педагогічної корекції;
- здатність до професійного прогнозування;
- формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку.

Методи діагностики:

самооцінювання, рефлексивні карти, експертне оцінювання, індивідуальні співбесіди.

За результатами комплексного оцінювання визначалися такі рівні готовності тренерів-викладачів.

Низький рівень характеризується фрагментарним розумінням сутності інноваційних освітніх технологій, недостатньою мотивацією до професійного оновлення, обмеженим використанням цифрових засобів та низькою рефлексивною активністю.

Середній рівень визначається наявністю окремих знань і вмінь щодо використання інноваційних технологій, епізодичним застосуванням цифрових інструментів та частковою готовністю до професійного саморозвитку.

Достатній рівень відображає стійку професійну мотивацію, сформовану систему знань, практичне володіння цифровими технологіями, здатність до педагогічного проектування та систематичну професійну рефлексію.

Високий рівень характеризується цілісною професійною готовністю, творчим використанням інноваційних освітніх технологій, здатністю до педагогічного моделювання, активним цифровим лідерством і системною інноваційною діяльністю.